

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת תרומה

לקראת שבת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 367

פנינים לפרשת תרומה

"היד הזו לא גזלה" - היה מגביה את כף ידו ומצהיר באושר מאין כמותו, בעשרים שנה האחרונות לחייו, וקודם לכן. מיליוני שקלים חלפו תחת ידו, בעיקר כספי צדקה ותמיכה בישיבות וכוללים, והוא העבירם ב'צדקות', בניקיון. גם בכספים הפרטיים שלו, היה בטוח כי הוא נקי. עד שהגיעה הגניבה הגדולה בביתו, ונרעש...

על היד שלא גזלה ונקיות הכפיים של מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

"יְיָקָחוּ לִי תְרוּמָה" (שמות כ"ה, ב')

"היד הזו לא גזלה", היה מגביה הרב שטיינמן את כף ידו ומצהיר באושר מאין כמותו: "היד הזו לא גזלה".
הגבהת יד זו, הזכירה את הגבהת אצבעותיו של 'רבינו הקדוש' ביומו האחרון...
למרות ש"רובן בגזל", רבי אהרן יהודה לייב בן נח צבי איננו מהרוב ו"אין הולכים בממונו אחר הרוב"... איזה אושר. שמחה מאין כמותה. לאחר יותר ממאה שנות חיים: "היד הזו לא גזלה".
בעשרים שנה האחרונות לחייו, וקודם לכן, מיליוני שקלים חלפו תחת ידו, בעיקר כספי צדקה ותמיכה בישיבות וכוללים, והוא העבירם ב'צדקות' ללא שיקולים סביבתיים. בניקיון כפיים (בדרך כלל קיבל את הכסף על מנת שיעשה בו כרצונו וכחפץ ליבו, כך, שגם אם טעה לא היה סרך של גזילה).
גם בכספים הפרטיים שלו, היה בטוח כי הוא נקי. עד שהגיעה הגניבה הגדולה בביתו, ונרעש.

הגניבה הגדולה והמגירה הקטנה

יום אחד, מרן יצא בשעות הערב למסור שיעור מחוץ לעיר, כאשר היה בדרכו חזרה, נודע טלפונית, כי גנב חדר לביתו של מרן פנימה, הסתובב בבית ופרץ כמה ארונות. הלם.
כאשר רב אהרן-לייב נכנס, ניגש למגירה בה היו מונחים 'כספי

פיקדונות הצדקה', ונוכח לראות כי אכן נגנבו הכספים. הוא היה כאוב מאוד על הפסד כספי הצדקה. ואז, חיפש ובדק עוד, והבחין כי במעטפה עם הכסף הפרטי שלו, לא נגעה יד הגנב...
הוא עזב את המגירה תפוס בהרהורים.
ואז אמר בקול רם: "ברוך ה', אני נקי מגזל".
הוא ראה בכך שהכסף הפרטי שלו לא נגנב, אות משמים על טוהר כספו.
כיון שדבר הגניבה נודע, למחרת בשעות הבוקר הגיע יהודי ממקורבו של רב אהרן-לייב - איש תושב ארץ הקדש, 'נדיב לב', והניח על

ההוא נפטר. הוא התפלא מאד על החלום הלא צפוי. ומיד בבוקר לווה כסף, דבר שלא עשה מעולם, יצא ונסע לאותו מושב בו התגורר בחור. תושבים מהמקום אמרו לו כי אכן, היה כאן בפאתי המקום בחור שאין לו מכר וגואל, והוא נפטר לפני ימים ספורים. מביור נוסף יסודי הבין רב אהרן-ליב, שיהיה קשה מאד למצוא את יורשיו האמיתיים על פי דין תורה של החבור. הוא שב על עקבותיו, הכניס את הכסף למעטפה ולא השתמש בכסף עד סוף ימיו.

מעטפה זו עומדת עשרות שנים במגירה הפרטית, ומצפה יחד עם כולם לאלהיו הנביא...

המגירה ומשמעותה הרחבה

יצוין, כי המגירה הצנועה הזו, הייתה אחת הסימנים לחרדת הקודש, של רבי חנינא בן תרדיון שבדורנו... רק הרב שטיינמן לבדו התעסק בכספים שבמגירה, והקפיד על כך מאד, במאמצים גדולים ובשארית כוחותיו, לעסוק לבדו בחלוקת כספי הציבור.

מידי ראש חודש, חילק ל'ראשי כוללים' ושיבות את הכספים המיועדים להם על פי שיקול דעתו, וגם אם היה צורך להעביר כספים לעניים תלמידי חכמים, ניגש בעצמו, הוציא את הכספים והעניק למי שצריך. באחריותו.

מעיד נכדו רבי אשר שליט"א: "במשך עשרות שנים פעמים רבות שסבא היה חלש ופעמים חולה עם חום גבוה וכדומה, אבל ידענו כי בראש חודש הוא כבר יהיה בריא! הייתה לו סיעתא דשמיא מיוחדת שבים ה'חלוקה' קיבל כוחות, ויכול היה לקום ממיטתו, להתיישב ולספור את השטרות באצבעותיו ולחלק במידה ובמנין ככהן גדול המונה וסופר. הזהירות בממונות העניקה לו את הכוח המיוחד לעמוד במשימה הקשה, לחלק בגפו ללא ידיים זרות".

במהלך החיים הארוכים של מרן, ובפרט לעת זקנה, קרה כמה פעמים שהרגיש רע מאד, אבל איש מבני הבית לא יכול היה לדעת את מצב הרפואי לאשורו, כיון שהחביא את מכאוביו האישיים, שתק והבליג בתכלית על כל צער ויסורים, אין לתאר. אולם, אם קרה שלפתע היה מבקש לשוחח עם בניו, לגבי הכספים המופקדים אצלו ועומדים במגירה, הבינו כי המצב חמור מאד מבחינה רפואית...

(מתוך הספר 'חכימא דיהודא')

השולחן סכום של 50 אלף יורו, להשקיע את כאבו של רב אהרן-ליב. זה היה סכום כמעט מקביל לסכום שנגב (נכדו, תלמיד מובהק, העלה בזיכרונו שיחה שהייתה לו עם סבא, כשנתיים קודם לכן. והיא שופכת אור, מדוע החליט שמפני נקיטתו בממון, הגב לא נגע בממונו.

הם למדו את הגמרא בבא קמא דף קט"ז א', בה מסופר כי רב ספרא יצא לדרך בשיירה, וליווה אותם בדרכם - אריה. מידי לילה כל אחד מאנשי החבורה שלח לאריה חמור אחד. האריה אכל ושבע.

כאשר הגיע תורו של רב ספרא, הוא שיגר לו חמור, והאריה לא אכלו. הגמרא מתמקדת בנושא ההלכתי של הסיפור. נפלא. שאל מרן מדוע האריה לא אכל את חמורו של רב ספרא?

שאל וביאר:

נאמר בגמרא מסכת מכות דף כ"ד א' - "ודובר אמת בלבבו כגון רב ספרא". רש"י מספר את העובדה: "דרב ספרא היה לו חפץ אחד למכור, ובא אדם אחד לפניו בשעה שהיה קורא ק"ש ואמר לו תן לי החפץ בכך וכך דמים ולא ענהו, מפני שהיה קורא ק"ש, כסבור זה שלא היה רוצה לתנו בדמים הללו והוסיף אמר תנהו לי בכך יותר, לאחר שסיים ק"ש אמר לו טול החפץ בדמים שאמרת בראשונה שבאותן דמים היה דעתי לתנם לך". **אדם שכל כך נוהר בממונו בניקיון כפים מוחלט, אריה לא יכול להזיק לרכושו**).

פרוטה של גזל

רב אהרן-ליב אמר רבות לבעלי הון: "דעו לכם כי רבי יהודה החסיד בספר חסידים כותב, שם פרוטה אחת של גזל בתוך מיליוני דולרים, יש לה כוח הרס לכל הכסף, הרס וארס. פרוטה זו יכולה לכלות את הממון שלכם". פעמים היה מעלה אז על פניו חיוך עגום: "וכי רק פרוטה אחת של גזל יש לסוחרים בחשבון הבנק שלהם?". שאלה שהיא אמירה...

מה עוד לא נגנב?

כסף נוסף שלא נגנב, הוא הכסף שהיה מונח שם תמיד במעטפה 'עד שיבוא אליהו'. הייתה זו מעטפת כסף שקיבל בשעתו (בעלותו מחו"ל בשנת תש"ו) מיהודי בחו"ל, כדי לנסות להעביר לבחור גלמוד בארץ ישראל שעלה אחרי השואה והתגורר במושב בארץ ישראל. בתקופה הראשונה בארץ, הוא לא הספיק להשיג את אותו בחור גלמוד. עד שבחלוף כמה שבועות, ויהי הלילה, ומרן חלם כי החבור

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח **בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל** זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

כשבאנו בשעה היעודה מצאנו שם את הגב' גרינשטיין ע"ה, שרצתה לתרום את דירתה לטובת הישיבה, ולצורך חתימת החוזה נצרכנו לחתום כעדים. באותו מעמד הביאה עמה הנדיבה, גם שקית גדולה שהיתה עמוסה בתכשיטים יקרי ערך רבים. שוויה של תכולת השקית הזו הגיע לאלפים ורבעות - ממון רב ביותר!

על ממון כשר ומידת האמת של מרן הגאון רבי משולם דוד סולובייצק זצוק"ל

"זאת התרומה אשר תקחו מאתם" (שמות כ"ה, ג)

לרבינו היה די בקב חרובין מערב שבת לערב שבת, וענייני החומר תפסו מקום שולי בלבד בעולמו, כהכרח שנכפה עליו לקיים את גופו לצורך עבודת ה' גרידא ותו לא מידי. ומאליו יובן כי כאשר "הרב הדומה למלאך", שאין לו בעולמו כי אם קיום רצון ה', והוא גרידא, יבקשו תורה מפיהו והיה לדבריו השפעה אדירה על התלמידים.

החידוש שבכל זאת ראו אצלו, היה כי גם לצרכי הישיבה לא הלך בגדולות. לא חיזר אחר נדיבי לב עתירי ממון ולא פעל להגדיל את ההכנסות של הישיבה, מעבר להכרח הגמור לצורך קיומה. יתרה מזאת, גם במקרים שהם עצמם באו לפתחו, עמד כצור איתן שהכל יהיה כדת וכהלכה למהדרין מן המהדרין, מבלי תת לשוחד הרבצת התורה וקיום התורה - להסיט אותו מדרישת רצון ה' בכל צעד ושעל, והיא בלבד. השתדלות ופעילות שאינה מתאימה לחלוטין עם קיום הדין וההלכה, היתה בבל יראה ובל ימצא ודחאה בשתי ידיו.

לכשתימצי לומר, לנפלאות הנהגותיו בתחום זה, היתה השפעה מכרעת בלב תלמידיו. לדעת שאין לנו בעולמנו כי אם התורה והמצוה, וכל דבר שאינו בכלל - גם אלפי זהב וכסף - בטלים ומבוטלים לא שרירין ולא קיימין!

שימוש פרטי שלו עם צרכי הישיבה ולהיפך. וגם הסדר המופתי שבו התנהל, כיצד לכל דבר היה את מקומו המסוים. באותו מעמד הביאה עמה הנדיבה בנוסף, גם שקית גדולה שהיתה עמוסה בתכשיטים יקרי ערך רבים. שוויה של תכולת השקית הזו הגיע לאלפים ורבעות - ממון רב ביותר!

נקל לתאר איזו הקלה היא זו לראש ישיבה העמל לבדו על קיום הישיבה וביסוסה החומרי כמו הרוחני, ללא עוזרים ומסייעים, כשנצרך הוא לכסף כשר בתכלית ולא מוכן להתפשר על כל קוץ ותג, והנה מקרה ה' לפניו - ללא כל השתדלות מצידי - הון רב מאד העשוי להוריד מעליו עול כבד למשך תקופה ארוכה מאד. מומש השגחה משמים, ומאת ד' היתה זאת. אבל לא! לרבינו יש כללים ברורים ואינו רשאי להחליט בעצמו על דבר. עבד הוא לאדונו, ועליו לשואלו על כל צעד ושעל...

ובכן, רבינו שאל אותה אם יש לה מלבד הזהב הזה עוד ממון בבית, וכשהיא משיבה שב"ה היא מתקיימת ברווח ויש לה כמה לחיות, יש קרנות ויש לה פנסיה קבועה שמקבלת מארה"ב, את רבינו זה לא מספק, והוא לא הסכים בשום פנים ואופן לקחת את מלוא הכסף והזהב, שאמרה בנדבת ליבה ומרצונה הגמור לתרום לישיבה. "אנחנו נחתום על הבנין, אבל את שאר הכסף והתכשיטים" - אמר - "לא ניקח כלל!"

סיפר רבי מאיר הוכברגר שליט"א, עובדה מאלפת על עוצמת דקדוק ההלכה בדיני ממונות, גם כאשר הנידון היה - לצרכי הישיבה, ולא דוקא צרכיו האישיים. היה יהודי בשם ר' חנוך גרינשטיין ז"ל שהתגורר בסמיכות אליו, ונדב חלק מהבנין לצרכי הישיבה. לאחר שנים נפטר הנדיב ההוא והשאיר אחריו את אשתו האלמנה, והנה יום אחד קרא רבינו לי ולעוד אחד שנבוא לביתו בשעה פלונית כי הוא צריך שנשמש כעדים.

כשבאנו בשעה היעודה מצאנו שם את הגב' גרינשטיין ע"ה שרצתה לתרום את דירתה לטובת הישיבה, ולצורך חתימת החוזה נצרכנו לחתום כעדים. והנה כשחיפשו עט לצורך החתימה רצתה ליתן את שלה, אבל רבינו אמר שיש ברשותו עט מיוחדת שנועדה לצרכי הישיבה. אז ראינו באיזו נקיות של ממונות הוא חי. כדי לא לערב

אף שאנו - הנוכחים - לא כל כך הבנו את פשר הדבר, אבל זאת ראינו בעליל, וקיבלנו שיעור נשגב אודות היראת שמים העצומה שבערה בו. ודאי! אפשר לעשות פשטטלאך, ולתרוץ כל מיני תירוצים, הרי מדובר כאן בכסף רב, ואולי בעתיד יהא צורך בבנין, ומי יודע אם יהיה אז מי שיתרום אותו. והרי גם עתה הישיבה תוכל ליהנות מפירות התרומה הזו, וע"י השכרת הבנין תוכל לכלכל את הוצאותיה הרבות בדמי השכירות, ואולי... ואולי... אבל... כל זה לא משנה דבר. כך כתוב ברמב"ם, כך מבואר בהלכה, אז אין כלל על מה לדבר. יראת שמים דקדוק הלכה!

אמת במאה אחוז!

הייתי נוכח כאשר גביר גדול פלוני הגיע אל רבינו, והביע את רצונו לתרום סכום של מאה אלף דולר לישיבה, אלא שביקש תמורת כן שהתרומה תצוין באופן בולט על גבי שלט שייקבע על בנין הישיבה מבחוץ, לעילוי נשמת הוריו. אך רבינו לא הבין את הבקשה, ושאל: "איך אני יכול לשים שלט כזה, והרי הבנין כבר מוכן וגמור, ואין זה אמת לכתוב שהתרומה סייעה בבנין הישיבה". הלה הסכים 'להתפשר', ואמר שאם כן אולי אפשר לקבוע את השלט בתוך הבנין.

אלא שדעתו של רבינו לא נחה בכך, כי אמנם השקר פחות בולט, אבל על כל פנים משמעות השלט שנקבע עם יתדות ע"ג כותל מכתלי הישיבה היא, שמתרומה זו התאפשר לבנות לפחות חלק מן הבנין, ואין זו אמת, לפיכך אינו יכול להסכים לתנאי הזה. האישי הוסיף להעלות אפשרויות שונות היכן ייקבע השלט שאותו הוא מבקש, על כל פנים בפניה כלשהי בתוך תחומי הישיבה, אבל רבינו עמד על כך שהואיל והדבר אין אמת במאה אחוז, אינו יכול להסכים לו, ואם משום פרשת הכסף, הרי שעל התרומה - הוא מוותר, ובלבד שלא לסטות מן האמת...

הגביר ההוא כה התרשם ממידת האמת של רבינו עד שלבסוף השאיר את השיק בסכום האמור ללא כל תנאי, וקיבל את ברכתו החמימה של רבינו מכל לבו.

על דעת הנותן

סיפר לי רבי שאול פוסטבסקי שליט"א:

פעם קיבל רבינו מאיזה נדיב סכום כסף לחלק לאברכי הישיבה, ואותו נדיב ייעד את חלוקת המילגה רק לכאלו שיעשו או שכבר עשו בעבר, איזו פעילות תורנית כלשהי, ושאלני רבינו האם נטלתי פעם חלק בפעילות כזו, כי לולא כן אין באפשרותו לתת את המילגה הזו, לפי שכך הוא רצונו של הנדיב.

לאחר שאימצתי את זכרוני, השבתי שאמנם בזמן היותי בחור בישיבה, קיבלתי אישור מיישיבה פלונית לבעלי תשובה לאכול בחדר האוכל שלהם, בתנאי שאקדיש זמן מסויים ללימוד עם בחורים בעלי תשובה, וכך אכן עשיתי למשך תקופת מה. מיד נענה רבינו ואמר לי: "מצויין, אם כן אני יכול לכתוב שאתה למדת עם בעלי תשובה", ונתן בידי את המילגה.

לא ידענו את נפשנו מתדהמה, ושאלנו אותו: "למה? למה לא לקחת ממנה את הכסף הזה? היה ברור שהישיבה יכולה להתקיים מזה זמן רב!". אבל הוא השיב בפשטות: "כתוב מפורש ברמב"ם סוף סוף הלכות ערכין 'לעולם לא יקדיש אדם ולא יחריש כל נכסיו, והעושה כן עובר על דעת הכתוב, שהרי הוא אומר מכל אשר לו ולא כל אשר לו, כמו שבארו חכמים'.

"אם כתוב כך ברמב"ם - אנתנו לא ניקח בשום אופן!", סיים בפסקנות. חזרנו והשמענו את טענתנו: "הרי יש לה ממה להתקיים!", אבל הוא עמד על דעתו ואמר: "כך כתוב ברמב"ם! כך כתוב בתורת כהנים!". והיה בעל המעשה עומד שם, מביט ותמה, שהרי בעיני הבריות האשה היתה 'מוסדרת בחיים' ונטולת דאגות פרנסה. היא מקבלת בקביעות קיצבה חודשית מוכובדת מממשלת ארה"ב, שאינה עומדת לפשוט את הרגל בעתיד הנראה לעין... עד שהפטיר רבינו כלפינו ואמר: "ר' מאיר, דו ביסט אויכעט פון די מתמיהים? איך בין נישט קיין נבהל להון!". הוא לא ראה סיבה אחרת להצטער או להבהל מרוב הכסף והזהב שמפסידים כאן לשוא, מלבד 'נבהל להון'.

עולם הפוך ראיתי

מספר אחד התלמידים:

היתה לו סייעתא דשמיא מיוחדת בכל מעשיו, ובמקום שהוא יאלץ לחזור על פתחי נדיבים, הרי שאנשים היו באים אליו להתחנן שיואיל לקחת מהם כספי תרומות לישיבה... פעם בא אחד מתלמידי הישיבה לרבינו עם נדיב פלוני שזו לו הפעם הראשונה שפגש ברבינו ולא היה מוכר לך כלל עד אז. באותו מעמד הוציא הלה מכיסו סכום עתק במזומן, והושיטו לרבינו.

אלא שרבינו לא התפעל כלל ועיקר מערימת השטרות המוכובדת, והחל לחקור אותו, מהיכן יש לך כסף? האם הוא שלך? וממה הרווחת אותו? וככל שאותו נדיב שב ואומר שהכסף שלו וברצונו לתרום לישיבה, רבינו עדיין לא רגוע, ושואל שוב ושוב שאלות הנוגעות למקור הכסף, ואף את מלווהו מהישיבה שהביא אותו, שאל כמה פעמים: 'האם אתה מכיר אותו ויודע שהכסף כשר?' האם האישי הזה הוא 'ערלאך'?

היה זה מחזה של 'עולם הפוך ראיתי!' הנדיב מתחנן שיקח ממנו את כספו, ואילו רבינו לא די שאינו מגלה סימני התרגשות, אלא ממש 'מקשה' על עצמו וחוקר ודורש היטב להיוודע בכל מאת האחוזים שהכסף אכן כשר וישר, ומוותר לו לקחתו עבור צרכי הישיבה.

"אינני צריך בנין!"

סיפר לי עד נאמן, שנכח בשעת מעשה:

גביר גדול שתרם בעבר חלק מבנין הישיבה החדש שברח' גרוסברג, הגיע לביתו של רבינו, והנה הוא ממש עומד ומבקש כמתחנן על נפשו באוני רבינו, שרוצה לתרום עוד בנין עבור הישיבה, ואילו רבינו לעומתו מסרב ואומר לו: "אני לא צריך. אין לי צורך בעוד בנין...". וככל שהגביר מפציר ומבקש שניח לו לתרום מכספו בנין נוסף לישיבה, סירב רבינו ואמר שוב ושוב: "אבל איני צריך!"

עשרות שנים, כאשר לישיבה עדיין לא היה מבנה קבוע ורבינו הכיר בכך שהדבר מאוד מפריע לתפקוד הישיבה על כן ביקש מרבי נתן שהואיל והוא נוסע לחו"ל ובא במגע עם גבירים, יראה אם יזדמן לו אחד שיהיה מעוניין לתרום בנין תמורת הנצחה, ויתרים אותך לשם כך. אולם ר' נתן הסביר שלמעשה נוסע הוא רק פעם בשנה לכל גביר, וכיון שהוא משועבד לכולל 'חזון איש', אינו רואה אפשרות להיטפל לענין.

והנה כעבור תקופה, ביקש אחד מגדולי הגבירים מר' נתן שיפעל למען הכנסת בנו לישיבה של רבינו, ור' נתן שראה בכך הזדמנות למלא את רצונו של רבינו מאז, הגיע אליו והסביר את הנחיצות להיענות לבקשת הגביר. אבל רבינו סירב לכך ואמר: "יש לי רשימה שבה כתובים שמות המבקשים, ואף הוא יכנס בתור כמו כולם...". ר' נתן לא הרפה, והציע שהוא עצמו ייסע במיוחד לחו"ל לנדיב פלוני אחר, וישיג ממנו תרומה של מאה אלף דולר עבור קרן הבנין, ותמורת זאת יתקבל הבחור המדובר ללא שיהיו. אבל רבינו בנקיות המופלאה שבה נהג כל ימיו, פשוט לא הבין איך שייך לעקוף את התור, ולא הסכים לשום פשרה בענין. "יש תור", אמר, ותן לא מידי. ומה עם המאה אלף דולר? יבואו ממקום אחר! או שלא יבואו. הכל כרצונו ית"ש. אבל לעשות דבר מה שלא כשורה? - אין זו כלל בגדר אפשרות!

מעשה בח"י שקלים

לקראת ה'חלוקה' של ראש חודש פלוני, לפני אחד ממועדי השנה, הגיע גביר פלוני אל בית רבינו ונידב סכום הגון עבור הישיבה, שממנו מצא רבינו את המקור לאותה 'חלוקה'. והנה לאחר ששטרות הכסף שניתנו במטבע זר הומרו לכסף מקומי, סידר רבינו את הכסף במעטפות עבור כל אחד מבני הישיבה, וכדרכו עשה זאת בעצמו ללא עזרת אחרים, והנה חישב ומצא שנותרו אצלו שמונה עשר שקלים עודפים מתרומת אותו הנדיב... והנה אם היה מחלק עתה את הסכום הפעוט הזה כפול מספר האברכים הרי שהיה יוצא סכום של כמה אגורות לכל אברך, ומאידיך הגביר הרי נתן את הנדבה על מנת שתשמש את החלוקה הנוכחית. ומה יעשה, אפוא? ובכן הוא ביקש את רשותו של הנדיב אם יוכל להותיר שקלים בודדים אלו ברשותו, לצורך ה'חלוקה' של החודש הבא... ולא עלתה בדעתו מחשבה אחרת!

(מתוך הספר אחרון לדור דעה בעריכת הרב שמעון יוסף מלר)

מספר רבי מאיר הוכברגר שליט"א: כל מילה אצלו הייתה מחושבת, וכך גם תבע מסובביו. כששאל אותי פעם כיצד אני מסתדר בכלכלת הבית, והשבתיו: "ברוך ד', לא חסר לי דבר", נענה ואמר שאין זו תשובה נאותה.

את הערתו זו הסביר בסיפור:

כאשר התמנה ה'גדול ממינסק' - שבא מבית עשיר - לרבנות אחת הערים, מינסק או זולתה, הביעו ראשי הקהל את רצונם לבוא עמו לסיכום שיש לו רשות לקחת מקופת הקהילה ככל שיצטרך. אך הוא אמר שאין זה הסכם טוב עבורו, משום שבכך יהא עליו לחשב כל רובל שהוא מוציא, אם אכן באמת הוא צריך לזה או לא... אכן אם יוחלט שיקבל סכום קצוב של כך וכך רובלים לחודש, הרי שאז ידע כי יכול הוא לעשות בהם כרצונו.

עוד סיפר רבינו:

ה'גאון יעקב' היה עני מאוד (הוא היה ממשפחה מיוחסת ומוצאו מהולנד, ובא לוינא ללמוד אצל הגר"א וחיבר ספרים חשובים - כמו 'גאון יעקב' על הש"ס, 'תנא דירושלמי' על הירושלמי, שכיום אינו בנמצא, אבל מרן הגר"ז זצ"ל אמר לי שראה ספר זה מודפס). וידוע כי בהולנד היו עשירים וברוסיה היו עניים, וכשהתקבל ה'גאון יעקב' למשרת רבנות, סיכמו עמו שיטול כדי צורכו מקופת הקהילה. והנה מתחילה היו פרנסי הקהל סבורים שלא יוכלו לעמוד בהוצאותיו, כיון שמקורו מארץ עשירה וכל סכום שיקבל לא יספיק לו, אמנם לאחר תקופה ראו שאינו נוטל מן הקופה אלא פרוטות אחדות עבור הוצאות מזונו בצמצום. מששאלוהו על כך, אמר שאינו צריך ליותר מזה, וגם אסור לו לקחת יותר, הואיל והתנאי עמו היה שרק מה שנצרך לו יכול הוא לקחת. מוסיף רבי מאיר הוכברגר ואומר: כך גם פירש רבינו את ניסוח תשובתי אליו. לא חסר לי דבר', משמע, שאני חי במצוקה ומחשב הוצאה של כל לירה ולירה אם אכן צריך אני להוצאה זו ובלעדיה אהא חסר משהו, או לאו...

נקיות הדעת

הגר' נתן אינפלד זצ"ל, שהיה נוסע לחזר על פני פתחי נדיבים בחו"ל לטובת כולל 'חזון איש' שבבני ברק, ביקר אצלו לפני כמה

3 ימים אחרונים למבצע הגדול

פרטים בעמודים 10-11

Dirshu

הינה

אין אנחנו מספרים על זוג נעלים סתם. הנעלים שאנו משוחחים עליהן, הן נעלי לעילא-ולעילא. זוג נעלים ששימשו לשני זוגות רגלים! שניהם נעלו זוג נעלים אחד. רבה של ירושלים מרן הגרי"ח זוננפלד זצ"ל, וזוגתו הרבנית...

מעשה במטריה משותפת, של הגאון רבי בן ציון פלמן זצוק"ל ורעייתו ע"ה

”יְבִין תַּעֲשׂוּ” (שמות כ"ה, ט')

הנערץ יצא בנעלים שזה עתה שלפתן אשתו מרגליה העייפות, אבל שום ילוד אישה לא ידע על כך. וכך הייתה תקופה קצרה שבה הרב והרבנית הסתפקו בזוג נעלים אחד - עבירו ועבורה, ואין אומר ואין דברים - בלי נשמע קולם. ויהי היום. אצבעות רגליה של הרבנית השתפשו וכבר העלו מוגלה. ורבה של ירושלים הגרי"ח זוננפלד בליט ברירה יצא לשוק במקום הרבנית - כדי לדפוק בדלתות תושבים להתרים אותם מעות להכנסת כלה, שהרבנית הייתה עוסקת בה. או אז התרחש הנס והרב השיג כסף (כפי שמסופר בספרים), ובכך באה לקיצה התקופה שרבה של ירושלים והרבנית, צעדו בתוך זוג נעליים אחד.

כוחה של מטריה

גם על הרבנית פלמן עבר חורף אחד מרתק, מהסוג הזה של הרב זוננפלד. בשעת מעשה, לא היו הימים הללו קלים, אבל אחרי שחלפו, הם ישמשו לנו לטובה, כסיפור לדורות הבאים. מטריה אחת נשברה בבית משפחת פלמן, ונותרה מטריה אחת. לא היה להם ממון לרכוש מטריה נוספת. הכסף שהיה, יועד למזון יום יומי ולא לרכישת מטריה. הרבנית התחמקה משכנותיה כאשר נאלצה ללכת למכולת בגשם השוטף, כשבידיה המטריה השחורה של בעלה, כי מטריה אינה כנעלים המתחבאות סמוך לרצפה,

אין אנחנו מספרים על זוג נעלים סתם. הנעלים שאנו משוחחים עליהן, הן נעלי לעילא-ולעילא. זוג נעלים ששימשו לשני זוגות רגלים! הרב והרבנית.

שניהם נעלו זוג נעלים אחד. רבה של ירושלים מרן הגרי"ח זוננפלד זצ"ל, וזוגתו הרבנית.

יש לדעת, כי אף על פי שהגשמיים התקטנה תמיד ליד רבה של ירושלים, נדחקה אצלו לקרן זווית, בכל זאת, רגל הייתה לו של גבר בגוברין, והנעלים גדולות. והרבנית זוננפלד הצדקנית והפקיחית, אף על פי שהייתה 'אשה גדולה' רגליה קטנות היו, והילכו בנעלים הללו כבתוך סמטה...

מה אפשר לעשות. העניות של הרב הייתה גדולה, כמעט כמו גאונותו. ולמרות זאת נמנע לקחת מ'קופת הקהל' אף לא פרוטה לעצמו. עד שהגיע הרגע שלא היה לו כסף לרכוש זוג נעלים לרבנית - שהייתה מכתתת רגליה הרבה לענייני צדקה, למצוות ומעשים, לא לצורכי נכדויה ונכדיה היתומים, שעמדו על ליבה והיו תלויים על כתפיה, אלא לצרכי אחרים.

כאשר נכדויה היתומות הגיעו לפרקן, בעלה, רבה של ירושלים שהיה אבי היתומים בירושלים, לא נטל ליתומותיו פרוטה. כי נוהר שלא ליהנות מקופת הציבור. הוא היה סבור כי מי שממנה על הקופה אין לו ליטול ממנה בשום אופן, לכן לא לקח לעצמו ולזרעו. הנכדות הבינו לליבו של סבא שלהן, שכאמור, הוא עצמו חי לפעמים בעוני רב, ולמרות העוני לא נטל לעצמו מאומה מקופת הקהל.

נכדתו היתומה הענייה, בתו של רבי שמואל הלל שינקר זצ"ל, לימים הרבנית קופשיץ ע"ה, בכתה באוזניו של סבא קדישא לפני נישואיה - אולי בכל זאת יוציא למענה מקופת הצדקה של הקהל - כדי לקנות לה רק כריות ומצעים חדשים. הוא מיאן, פחד מכל סיג בנשמתו הגדולה.

תמורת הכריות שלא קיבלה הנכדה היתומה, נשא רבי יוסף חיים את עיניו לשמים, אחר כך הביט על דמעותיה של נכדתו, ואז הרחיק להסתכל על הדורות הבאים. ובירך אותה ואיחל לה ברכת עולמים - בנים ובני בנים תלמידי חכמים. והברכה התקיימה.

אם הגבאים היו יודעים על מצבו ונעליו, בוודאי לא היו מניחים שרבים

**כשישה שיעורים - בדיני
 "לא ילבש" נאמרו בשבועות
 החורפיים שאחר כך. והכול
 בזכות המטריה המשותפת, לרב
 ולרבנית. מה היה קורה אילו
 לרב פלמן הייתה מטריה נפרדת,
 ולרבנית מטריה בפני עצמה?
 מה היינו עושים עם החידושים
 הללו - שלא היו נולדים...?**

הוא וודאי סיפר לזוגתו הרבנית על השיעורים שנולדו בזכות המטריה שלו ושלה.... והיא כמובן הרהרה לעצמה: הנה אני לוקחת איתי עוד מטריה לעולם הבא, להגן עלי מדינה של גיהנום, אם חלילה אצטרך לכך. ואף אקבל שכר טוב על חידושי התורה שנולדו בעקבות שהתביישתי, והתנצלה לעצמה שוב בתוך ליבה: מה יכולתי לעשות? הייתי מוכרחה לקנות חלב וגבינה לילדים, והוא הרי אמר לי כי אני יכולה כעת ללכת עם המטריה שלו, מה אעשה שנולד מכך כזה עסק (תורני) גדול...

אולי יתנו לה גם לבקר בהיכלה של הרבנית זוננפלד ע"ה, שם בתוך חופתה בעולם הבא. איזה אושר!

(מתוך הספר 'ללא שם')

מטריה שחורה מתגאה ומתנוססת לגובה, וכולם רואים אותה. וכך באמת קרה.

ר' יצחק, תושב שכונת 'זכרון מאיר' בבני ברק, הבחין ברבנית המתרוצצת לכיוון חנות המכולת - עם המטריה של הרב פלמן... הוא המתין כמה ימים חורפיים עד שפגש את ר' בן ציון. ר' יצחק לא בא להציע לו מטריה במתנה או בהשאלה, אלא בא אליו עם הערה: "ר' בן ציון, האם אין בכך משום 'לא ילבש'? ראיתי את זוגתך עם המטריה השחורה שלך...".

ר' בן ציון נהנה מאד מהשאלה ההלכתית. בוודאי כבר חשב על הענין, והכריע שמוותר, אך לא אמר לו מכך כלום, רק חיך וברכו: "ישר כוח ר' יצחק על ההערה, בלי נדר אעייך בסוגיה היטב".

הוא עמד בדיבורו לר' יצחק. עיין שוב בסוגיות ו...החל בסדרת שיעורים בסוגית האיסור "לא ילבש".

כשישה שיעורים - בדיני "לא ילבש" נאמרו בשבועות החורפיים שאחר כך.

והכול בזכות המטריה המשותפת, לרב ולרבנית. מה היה קורה אילו לרב פלמן הייתה מטריה נפרדת, ולרבנית מטריה בפני עצמה? מה היינו עושים עם החידושים הללו - שלא היו נולדים, לא היו נאמרים ברבים, וכיצד אפשר להפסיד אותם?

מעניין האם בשיעורים הללו, סמך את פסקיו על השמועה המספרת את מעשה הנעלים של הרב והרבנית זוננפלד? לא ידוע לנו.

מה שידוע שבשיעורים, הוא שח אודות שיטת הב"ח שהאיסור 'לא ילבש' הוא רק אם האשה לובשת כדי להתדמות לאיש, והאיש לובש כדי להתדמות לאישה, אבל אם לובש למטרה צדדית - להגן מהגשם או מהשמש - מותר. עוד סבור הב"ח, כי גם אם האדם מעוניין להידמות לאישה בלבושו, כאשר הלבוש אינו עשוי לנוי ולקישוט - מותר ללבוש (כל עוד שניכר היטב שהוא גבר. כי אם מחמת הלבוש נראה שהוא אישה, אסור בכל ענין) דברי הב"ח תלויים במחלוקת ראשונים.

והמשיך לפלפל בדברי ה'חיי אדם' המסתפק, האם מותר לאיש לנופף על עצמו במניפה שנעשתה מנייר צבוע, שהוא תכשיט המיוחד לנשים, אבל אינו לבוש ממש, ואין לנו להאריך.

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצל בנימין

הפורתח בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...אקטואלי ומרתק

הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

כעבור תקופה נודע לאביה, כי הבת שוהה אצל משפחת טורק, והגיע יחד עם כמה בריונים להלך-אימים על רבי משה והרבנית. הבריונים עמדו מול בית המשפחה, וכשראתה זאת הרבנית, היא רצה מהדלת האחורית אל ה'חזון איש' וסיפרה לו על הבריונים שמקיפים את ביתה. ה'חזון איש' תיכף הופיע במקום, הוא התקרב למולם, הביט בהם מבט חריף ונוקב, ופחדו נפל עליהם...

"בית צדיקים יעמוד" ... על בית החסד של הגה"צ רבי משה טורק זצ"ל ורעייתו הצדקנית ע"ה

"יְעִשֵׂוּ לִי מִקֶּדֶשׁ וְשִׁכְנֵתִי בְּתוֹכְכֶם" (שמות כ"ה, ח')

מראשית תקופת נישואיהם, כרתו רבי משה ורעייתו הצדקנית ע"ה ברית של אמת עם מידת החסד, ואת חייהם הקדישו לקיום מצוה זו בהידור רב. באישיותם היו הנתונים המתאימים לעשיית חסד בשלמות ובהתמסרות. רבו-מספור מעשי החסד שעשו בצוותא או ביחידות, זה בהשראתה של זו. הצדקה, החסד והרגישות לזולת, היו היסודות העיקריים אשר עליהם השתיתו את ביתם.

סיפר הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל, בעל 'משמר הלוי', כי כאשר מרן הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז', חלף פעם לצד ביתם של משפחת טורק, החווה בידו לכיוון הבית ואמר למלווה: "על הבית הזה ניתן לומר 'בית צדיקים יעמוד!'..." ולא בכדי, ביתם היה בית שכולו צדקה, כולו חסד, כולו נתינה והטבה במאור-פנים ונפש הפצה. מי יספור וימנה את מעשי צדקתם וחסדם עם הבריות, בגופם, בנפשם ובמונחם.

לרבי משה ורעייתו הצדקנית היה לב מלכים עד אין גבול וחקר. לא תפס אצלם המושג של 'אני', והזולת קבע מקום עמוק בלבבם.

סיפר השכן רבי י.פ. שליט"א, כי באחד הימים דפק רבי משה בדלת ביתו וראה שילדי המשפחה שוכבים על מזרונים הפרושים על הארץ. לשאלתו מה זאת, השיבו כי ביתם צר מלהכילם ואין להם היכן לישון. מישהו אחר היה ממלמל 'נו, ה' יעזור' או לכל היותר היה מתפלל בעדנו, אבל רבי משה שהיה איש חסד בכל מהותו ניסה לעזור כאן ועכשיו. "ראה" ניסה רבי משה לסייע, "יש כאן דירה סמוכה ריקה של משפחת שטרסר מאמריקה". "אמנם כן", השיב השכן, "אבל בעל הדירה באמריקה ואינו מסכים למכור את הדירה. ובכלל מאין לי הכסף לרכוש דירה שכזו?!" רבי משה שמע, וכעבור מספר שעות היתה בידו תשובה חיובית מהבעלים שמסכים למכור את דירתו. כיצד השיג את ההסכמה, השכן איננו יודע עד היום, רק ראה אותו מתקשר לבעל הדירה האמריקאי ומשוחח איתו באידיש, והשפיע עליו שימכור את דירתו בשלושים וחמשה אלף דולר. ה'רוכש' אמר 'מאיפה לי סכום כזה'... רבי משה רץ לגאון

רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל שהלווה סכום כסף, וכן לגמח"ם נוספים, חתם כמובן ערבויות - וביום אחד כל הכסף נאסף. השכן עדיין מהסס, שכן לא ידע מהיכן יהיה לו להחזיר, אך רבי משה אמר לו 'נקבץ לאט לאט'... כעבור יומיים בלבד עברה הדירה המרווחת לרשות השכן. רבי משה סייע בידו כמובן להשיג כסף. נהג בו כמו באחד מילדיו.

ועובדה נוספת: נודע לרבי משה ששידוך של בנו או בתו של אחד מגדולי הדור מתעכב בגלל ענייני ממון. הסכום החסר היה בסך עשרת אלפים דולר. מיד שלח את בנו לבקש שיגמרו את השידוך, היות והוא לוקח על עצמו את הסכום. כששאלו אותו בני ביתו מה ראה על ככה, הלא הוא עצמו בעל חוב ולא סיים עם החובות האישיים שלו, השיב: "כל כך הרבה אנחנו מטריחים את גדולי הדור בשאלות, בבקשת עצות, האם לא ראוי שנסייע להם כאשר הם דחוקים בפרנסה?"...

אחר חודש שאלו בנו - איך הסתדר עם הסכום הגדול שהוציא? ורבי משה השיב: "החזרתי לעצמי את הסכום, ואפילו כבר עקפתי אותו". מה קרה? מספר ימים לאחר שהוציא מכיסו את הכסף דפק בביתו הנגיד המפורסם רבי משה רייכמן ז"ל מקנדה ואמר לו: "שמעת

שאתה מסייע רבות להכנסת כלה, אני חפץ לסייע לך", ורשם צ'ק על סך נכבד מאד. לא היה לו קשר מוקדם עם הרב ריימון, ובודאי שלא פנה אליו או שלח שליחים לבקש את עזרתו, וכמו מלאך מן השמים הגיע מעצמו לסייע ולעזור.

"אתה רואה" אמר רבי משה לבנו בטון בוטה, "אין מצב שיהודי עושה את מה שהקדוש ברוך הוא רוצה, ומפסיד".

מגדלים נערים ונערות בביתם

בביתם גדלו נערים ונערות שלא היה להם מקום. כל אלה מצאו פינה חמה בבית המיוחד הזה. לא אחת היו ילדיהם שלהם נמים בחדר האמבטיה, המקום היחיד שנותר פנוי. בחמלת הלב על כל דל ועשוק פתחו לרווחה את דלתות ביתם וחדרי לבבם.

רבי משה והרבנית דאגו לכל צרכיהם, כולל להשיאם בשידוכים הגונים. כל אותן נערות שגדלו אצלם, נשואות היום לתלמידי-חכמים גדולים ומרביצי תורה והוראה חשובים.

כה מתארת זאת בשפתה הבת, הגב' ש. **ויטראול** תחי', בשיחה עם כתב-עת בו ניסתה לתאר את הבית הגדול של הוריה: "אני זוכרת את עצמי מתארגנת, נרגשת כולי, לחתונה. במטבח עמלה אמי, הרבנית טורק ע"ה, על ההכנות האחרונות. את כל הסעודה החגיגית היא הכינה בעשר אצבעותיה, כולל הכשרת העופות ושטיפת כל הכלים אחרי החתונה, שכן אז לא היו בנמצא כלים חד-פעמיים.

"במבט לאחור, איני זוכרת מי בדיקת התחתנה באותו יום, אני רק יודעת שהיתה זו אחותי הגדולה... נשמע משונה, נכון? ... אך בילדותי, זו היתה מציאות החיים בביתנו. למרות שהייתי בת בכורה היו 'אחיות גדולות' לרוב, בנות מ'בית שרה שנירר' שראו באמי אמא לכל דבר. גם אבי מורי זצ"ל, היה כאביהם. בבוא העת הוא דאג לשדך אותן. הוא תמיד כינה עצמו 'שדכן הפוך', שלא נוטל כסף אלא נותן כסף; מתחייב כמחותן משני הצדדים! אמא ע"ה היתה מלווה אותן לחופה וממשיכה ללוות אותן בחיים ומשמשת כסבתא אוהבת לילדיהן..."

ה'חזון איש' הגיע להגן מפני הבריונים

הסיפור המיוחד הוא של בת-ישראל שגדלה בבית משפחת טורק ול'חזון איש' היתה מעורבות פעילה בעניינה, הוא סיפורה של בת ישראל מצויינת שבאה ממשפחה חילונית בעלת רקע פשרני, ורוח טהרה שנזרקה בה הביאה אותה לפנות ללימודים במוסד חרדי בניגוד לרצון הוריה ובני משפחתה.

בתחילה היא למדה בבית החינוך 'אוהל חוה' בירושלים, שנוהל על פי הכוונתו והדרכתו הצמודה של מרן הגאון רבי **יצחק זאב הלוי סולוביצ'יק מבריסק** זצ"ל, על ידי שתי נשים צדקניות; האחת היא הרבנית מרת **שושנה אידלמן** ע"ה, אשת-חבר לגאון רבי **שרגא אידלמן** זצ"ל, ר"מ ביישיבת 'עץ חיים', ואחות הגאון רבי **שמואל גריינימן** זצ"ל. השניה היא הרבנית מרת **שרה רוטברג** ע"ה, אשת-חבר לגאון רבי **זלמן רוטברג** זצ"ל, ראש ישיבת 'בית מאיר' ובתו של הגה"צ רבי **מאיר קרליץ** זצ"ל. בבית חינוך זה שימשה כמדריכה גם

גיסתם של הרב והרבנית טורק - הרבנית מרת **יהודית שלזינגר** ע"ה, אשת-חבר לרבי **אליקים שלזינגר** שליט"א, ראש ישיבת 'הרמה' בלונדון, ובתו של העסקן הגאודאי הנודע רבי **משה בלוי** זצ"ל.

אותה נערה נתקלה איפוא בהתנגדותו הנחרצת של אביה לדרכה החדשה, ובכל עת שבאה לבקר בביתה היה נועל אותה כדי שלא תשוב למוסד, אך היא היתה נמלטת משם בכל פעם בצורה אחרת. כשבאו מים עד נפש והמצב הפך לבלתי-נסבל היא החליטה לנתק קשר עם הוריה ובני משפחתה, ולעבור ללמוד במוסד דומה בעיר אחרת כדי שלא ידעו היכן היא.

המדריכה הרבנית שלזינגר ע"ה הציעה לה שתעבור למוסד 'בית שרה שנירר' בגבעת רוקח בבני-ברק, שהתנהל על ידי הרבנית מרת מרים קנייבסקי ע"ה, אשת-חבר למרן ה'סטייפלער' זצ"ל, ואחותה הרבנית צביה גריינימן ע"ה, ושבלילות תלון בבית גיסתה משפחת טורק ברחוב ברטנורא. הם דיברו עם ה'חזון איש' אודות המקרה של הנערה הזאת, והוא קרא לרבי משה ובקש ממנו שיאמץ אותה כבת. מיני-אז היא היתה לנה מידי לילה בביתם.

כעבור תקופה נודע לאביה כי היא שוהה אצל משפחת טורק, והגיע יחד עם כמה בריונים להלך-אימים על רבי משה והרבנית על שכביכול חטפו אותה.

הבריונים עמדו מול בית המשפחה, וכשראתה זאת הרבנית היא רצה מהדלת האחורית אל ה'חזון איש' וסיפרה לו על הבריונים שמקיפים את ביתה. ה'חזון איש' תיכף הופיע במקום ביום חמסין לוחט מלווה באחינו הגאון רבי שאול ברזם זצ"ל ומקורבו הגה"ח רבי דוד פרנקל זצ"ל. הוא התקרב למולם, הביט בהם מבט חריף ונוקב, ופחדו נפל עליהם. מיד הם עזבו את המקום וברחו... נתקיים בו מאמר הכתוב: "וראו... כי שם ד' נקרא עליך ויראו ממך".

אך גם לאחר שברחו עדיין נשאר ה'חזון איש' במקום ולא עזב, והתיישב על ספסל סמוך לכיכר ברטנורא. כעבור זמן מה כשרבי משה הציץ מהחלון נבהל לראות את ה'חזון איש' יושב על הספסל ממול לביתו, ומיהר לצאת אליו החוצה. הוא שאלו ביראת-הכבוד: "מה מעשיו של הרבי כאן?", מאחר שלא ידע כי רעייתו קראה לו קודם, וה'חזון איש' השיב: "שמעתי שרוצים להזיק לכם ולכן באתי..."

מאוחר יותר נודע כי הרשויות החליטו לשלוח אנשים לחקור את ה'חזון איש'. אמרו זאת ל'חזון איש' שהגיב: "כשיבואו תודיעו לי". באחד הימים הם הופיעו, וה'חזון איש' אמר לבני הבית לסלקם, אך הם אמרו שאין הם יודעים כיצד מסלקים. מיד יצא ה'חזון איש' החוצה עם המקל בידו ונענע אנה-ואנה בתנועות של הברחה, ומיד הם נרתעו וברחו. כן העיד גיסו של רבי משה, רבי אליקים שלזינגר שליט"א אשר היה נוכח בבית ה'חזון איש' באותה שעה.

לאחר זמן קיבל רבי משה הזמנה לחקירה. הוא שאל את ה'חזון איש' אם להתייצב במועד שהוזמן? וה'חזון איש' השיבו: "כן, אבל תיזהר לענות רק על מה ששואלים בלבד מבלי להוסיף מילה אחת רק תענה כן, לא". בחקירה ראו שאין הוא משתף פעולה, אלא רק השיב בקצרה: "כן! לא!". ובסוף שאלוהו: "איך הגיעה אותה

3 ימים אחרונים למבצע הגדול

תרומה 20 ש"ח
למשך 9 חודשים
סך כל התרומה

זמנים

• סט 'לקראת'
5 כרכים, המבנה
'דרשו', בהדפסה

(שווי המתנה בחנויות)

תרומה 23 ש"ח לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 276 ש"ח

זמנים

• סט 'משנה ברורה'
6 כרכים, כריכה קשה
• ספר המפתח
על המשנ"ב

(שווי המתנה בחנויות 488 ש"ח)

תרומה 22 ש"ח לחודש
למשך 11 חודשים
סך כל התרומה 242 ש"ח

זמנים

• סט 'משנה ברורה'
6 כרכים, כריכה קשה

(שווי המתנה בחנויות 425 ש"ח)

המבצע לזמן מוגבל, להשתתפות < בן

Dirshu

דרשו' ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

ללא הגרלות וללא כוכביות

תורמים לארגון 'אחינו' - זרוע
החיזוק של 'דרשו' ומקבלים
מתנות ענק של ספרים
מארגון 'דרשו'

תרום 33 ש"ח לחודש
למשך 16 חודשים
סך כל התרומה 528 ש"ח

זמקבלים

• סט 'משנה ברורה'
6 כרכים, כריכה קשה

• סט 'לקראת שבת'
5 כרכים, המבחר של עלוני
'דרשו', בהדפסה מחודשת

• חמשה חומשי תורה

• ספר המפתח על משנ"ב

(שווי המתנה בחנויות 863 ש"ח)

תרום 22 ש"ח לחודש
למשך 11 חודשים
סך כל התרומה 242 ש"ח

זמקבלים

• סט 'משנה ברורה'

38 כרכים, כריכה רכה, כיס

• סט 'חפץ חיים'

4 כרכים, כריכה רכה, כיס

(שווי המתנה בחנויות 338 ש"ח)

תרום 180 ש"ח לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 2160 ש"ח

למקבלים

• סט 'משנה ברורה'

38 כרכים, כריכה רכה, כיס

• סט 'חפץ חיים'

4 כרכים, כריכה רכה, כיס

(שווי המתנה בחנויות 288 ש"ח)

כל עמדות נדרים פלוס < טופס 'דרשו'

הודיע הרב פרדו שהוא אינו מגיע, ואת סעודת השבת עשה בדירה החשוכה ששכר בברזיל, ואכל שם את המצות שהכין מבעוד מועד, ואיזשהו דג קטן העונה לשם 'סרדין'. בצורה זו עברו עליו כל הסעודות. במוצאי שבת מגיע הגביר שוב, אבל הרב פרדו מחזיר לו שוב ואומר, שהתורה אוסרת עלינו לקחת תרומה מאדם שמחלל שבת בפרהסיא

מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על תרומות ומסירות נפש לשמירת השבת כהלכתה

אלוקיו, ולכן אני רוצה לתת לך תרומה גדולה לסמינר שהקמתי בבני ברק'. אבל הרב פרדו מחזיר לו שוב ואומר, שהתורה אוסרת עלינו לקחת תרומה מאדם שמחלל שבת בפרהסיא, וכך מובא בשו"ע (קנ"ד, ס"ק מ"ח); וממילא לא אקח ממך אגורה אחת. השי"ת שומר את הזכויות בספר מיוחד גדולי בני ברק אמרו אז, שאם מחפשים את סיבת ההצלחה של סמינר 'אור החיים', בגידולן של אלפי בנות צנועות וחסדות, יש לראות זאת באותה שבת חשוכה שעברה על המייסד בברזיל. מכל מצוה, ועל אחת כמה וכמה ממצוה כה גדולה וחשובה כמו שמירת השבת, מתפתחים חידקים רוחניים, המביאים בכנפיהם הצלחה ושגשוג, והיא-היא עילת ההצלחה של הסמינר המפורסם. ולפי דרכנו למדנו, שאם שומרים על השבת מכל משמר, ומשתדלים למנוע את עצמנו מכל פעילות אסורה, השי"ת שומר את הזכויות הללו בספר מיוחד, ומזכה את שומר-השבת שהוא בהצלחה-רבתי.

לא הסכמנו לקבל את התרומה עבור הכולל

החיד"א ב'נחל קדומים' רומז שהמילה 'ושבת' היא אותיות 'שבת', ללמדנו כי לא יתכן לחזור בתשובה ראויה ושלמה, בלי להודיר

הבה ונאזין לסיפור מרתק אודות מי שהעביר את שבתו בלא-כלום, בחדרים חשוכים, ובשל כך זכה לדברים גדולים עד מאוד.

הסיפור מופיע בספר 'ומשה היה רועה', המתאר את קורות-חייו של רבי משה פרדו זצ"ל, מייסד סמינר 'אור החיים' בבני ברק, שזכה לגדל דורות של בנות צנועות ויזרות, שבנו לאחר-מכן בתים לתורה וליהדות.

הרב פרדו נסע פעם לברזיל על מנת לאסוף כספים עבור ממלכת-החינוך שלו בבני ברק. בליל שבת הוא מתפלל באחד מבתי הכנסיות, והרב המקומי מציג את האורח הנכבד בפני המתפללים, ואת מטרת בואו. אחד הגבירים הגדולים שהיה בבית הכנסת הודיע שברצונו לארח את הרב פרדו במעונו. מייסד הסמינר הסכים, אך לקראת סוף התפילה התפלא לראות שהגביר ההוא נעלם לרגע מבית הכנסת. הרב פרדו יוצא לרחוב, ומבחין לתדהמתו שהגביר הגיע לפתח בית הכנסת ב...רכב מפואר ומהודר, כיאה לגביר גדול שכמותו, ו...מזמין את האורח להיכנס עימו לרכב, ולנסוע לביתו.

'יצאת מדעתך?' - שאל הרב פרדו את הגביר, כשהוא נתון כולו בזעזוע. 'מה אתה רוצה, שאחלל שבת יחד איתך?!' והגביר משיב: 'כבוד הרב, הנהג היושב ליד ההגה הוא גוי... ואם כן - מה הבעיה???' הרב פרדו הבין לאיזה טיפוס נקלע, ואמר לו חד-משמעית שהוא אינו מתכוון לעלות לרכב, ולחלל שבת!

'ראיתי שהנך אדם אמיתי'

הגביר ניסה שוב ושוב לדבר על ליבו של הרב פרדו, ואמר לו ש'הרי אשתי הכינה את האוכל, והכל ערוך ומוכן לכבודו, ולא מגיע לה שאאכזב אותה'. הרב פרדו אמר שהוא מוכן להגיע בתנאי אחד, והוא, ששניהם ילכו ברגל עד לביתו של הגביר. אבל לאדם ההוא לא הייתה כנראה זכות לחזור בתשובה, והוא הודיע שכיון שהדרך ארוכה הוא לא ילך רגלי...

בשמעו זאת, הודיע הרב פרדו שהוא אינו מגיע, ואת סעודת השבת עשה בדירה החשוכה ששכר בברזיל, ואכל שם את המצות שהכין מבעוד מועד, ואיזשהו דג קטן העונה לשם 'סרדין'. בצורה זו עברו עליו כל הסעודות.

במוצאי שבת מגיע הגביר שוב, ופונה אל הרב פרדו ואומר: 'ראיתי שהינך אדם אמיתי, ויהודי מאמין, העומד בנחרצות על דעתו ודעת-

"אחרי שהסתיימה השיחה, עבר הקהל ללחוץ את ידו של הרב האורח. כשהגיע תורי הוא לחץ את ידי בחמימות, הסתכל אל תוך עיני ושאל אותי שאלה נוקבת: 'אתה תזכור את מה שאמרתי עכשיו, או שגם אתה תשכח את דברי'?..."

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה' עם השאלה הנוקבת: האם גם אנחנו מסוגלים לענות בכנות ומכל הלב "נעשה ונשמע"?

את התורה. הוא מסוגל ללמוד בכל רגע בלי הפסקה במשך כל שנות חייו. לגבי כל השאר, אני לא בטוח...".

מה תהיה התשובה שלנו? האם גם אנחנו מסוגלים להצהיר "נעשה", אחרי שאנחנו כבר זכינו ל'נשמע' ואנחנו כבר יודעים כמה ה'נעשה' ועד כמה הוא קשה לביצוע?

'לב' יודע מרת נפשו', כל אחד ואחד מאתנו יודע מה תהיה התשובה שלו, אני איני קובע מה תשובתו של כל אחד, אבל כל מי שחושב שאולי הוא לא מסוגל לעמוד בזה ולכן התשובה שלו תהיה שלילית, צריך לשאול את עצמו, איך הוא יכול להתהדר בזה שאבותינו עמדו שם למרגלות ההר הבוהר באש ואמרו 'נעשה ונשמע'? אם מועשה אבות אינו סימן לבנים חלילה, מה להם לבנים ולהתהדרות בנוצות לא להם? ועכשיו נענה את תשובתו של מרנא החתם סופר על השאלה הנ"ל: הקב"ה אומר למשה רבינו "אתה תדבר אל כל חכמי לב", קח אותם אחד ואחד ומה תגיד לכל אחד מהם? 'אשר מלאתי', תדבר אליו בלשון יחיד. אתה! כן, אתה!!! הקב"ה מלך כל העולמים, אדון כל הנשמות הנותן חכמה לחכמים, אשר בידו רוח חי ובשר כל איש, הוא בכבודו ובעצמו מילא אותך, אותך! ברוח חכמה! אתה שומע? הקב"ה נתן לך את הכח, אתה תרקום רקמה, תרדד טסים של זהב לציפוי, תתיך נחושת ליצירת וויס וקרסים, אתה תבשל סממנים כדי לצבוע את הצמר בארגון ובתכלת, ואתה! עם הפעולות האלו שלך,

רבותינו זכרונם לברכה אומרים במדרש ש"כיון שהקדימו ישראל 'נעשה' ל'נשמע', אמר הקב"ה למשה "דבר אל בני ישראל, ויקחו לי תרומה".

למעשה פרשת תרומה היא רק ההתחלה, ההמשך הוא בפרשיות הבאות, תצווה, כי תשא, ויקהל ופקודי. למעשה כל הפרשות הללו הן חטיבה אחת שלמה של עשיית המשכן וכליו, על כל המסתעף מכך.

וכל האמור מגיע ממה? מזה שהקדימו ישראל 'נעשה' ל'נשמע', ולכן אמר הקב"ה שהגיע הזמן להקים את המשכן.

אבל ברשותכם נדלג לרגע אל הפרשה הבאה. יש שם פסוק שהמבנה שלו מאוד מעניין: "ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מילאתיו רוח חכמה". לכאורה הפסוק הזה לא שומר על סגנון אחיד. תחילה הוא מדבר על 'חכמי לב' בלשון רבים, ותוך כדי דיבור הוא עובר ל'אשר מלאתי', בלשון יחיד. מה ההסבר של השינוי הזה?

רבינו החתם סופר משיב על השאלה הזאת התשובה שהיא צריכה להיות היסוד של כל יהודי באשר הוא.

אבל לפני שנענה את תשובתו של החתם סופר, אני רוצה לשאול עוד שאלה אחת אחרונה להפעם: אנחנו הרי מתהדרים במשך אלפי שנים בכך שאבותינו שעמדו למרגלות הר סיני השיבו בלי היסוס 'נעשה ונשמע'. יש לנו מורשת, יש לנו מסורת של קבלת ציווי השם יתברך בלי שאלות ובלי היסוסים. נפלא מאוד. אנחנו עם גיבורי כח! 'עושי דברו' מגיע אצלנו לפני 'לשמעו בקול דברו'. אין כמונו בכל העמים.

אבל בואו נשאל את עצמנו, עם יד על הלב... אם בורא עולם היה בא אלי עכשיו, כשאני יודע מה זה אומר לקבל את התורה. אני יודע את כל האיסורים והחיובים והעונשים שיש על מי שעובר על דברי התורה חלילה, אני יודע שיש ציווי של 'הגית בו יומם ולילה' וכל רגע של בטלה מביא אתו עון של ביטול תורה רחמנא ליצלן, אם עכשיו יבוא אלי הקב"ה וישאל אותי, "נו... מה אתה אומר, התחפוף בתורתך אם לא?".

מה תהיה התשובה של כל אחד ואחד מאתנו?

כשמרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל היה בחיי חיותו, היתה לי תשובה מוכנה על לשונו. "ברח" רשב"ם 23 תוכלו למצוא יהודי שמוכן לקבל

אתה תביא להשראת השכינה בתוך כלל ישראל. מהפעולות האלו שאתה תעשה עם החכמה שהקב"ה מילא אותך, יבנה המשכן, והשכינה הקדושה תשרה בתוכו!

אל תגיד 'איני יכול', אל תגיד 'כבד ממני המשא הזה', אל תחשוב אפילו לא לרגע קט 'כיצד יוכלו המעשים של איש פשוט וקטן כמוני לייצר משכן לבורא העולם'... לא ולא! אשר מילאתיו רוח חכמה, כל אחד ואחד בפני עצמו קיבל את הכח השמימי הנדרש לו כדי למלא את הייעוד שנקבע לו.

מוסיף רבינו החתם סופר ואומר, שהציווי הזה למשה רבינו לא הסתיים שם, במלאכת המשכן. זה ציווי נצחי ותמידי שפונה לכל 'משה' ו'משה' לאורך כל הדורות. כל רב, כל מנהיג עדה, כל ראש משפחה, כל הורה לילדים יש בו חלק של 'משה' שהוא צריך להדריך ולחנך את בניו, את משפחתו, את עדתו וקהילתו, והוא צריך לומר לכל אחד ואחד מהמושפעים על ידו בלשון יחיד, אתה מסוגל! אתה יכול! אתה נועדת לכך והקב"ה נתן לך את כל הכלים המתאימים כדי למלא את הייעוד שלך.

"אשר נתן לנו תורת אמת, וחיי עולם נטע בתוכנו", הקב"ה נטע בכל יהודי ויהודי את חיי העולם, את הפוטנציאל העצום להיותו שר התורה בעצמו, את הכלים והיכולת לעשות את רצון ה' על הצד הטוב ביותר. "לא נפלות היא ממך ולא רחוקה היא".

למרן הסבא מסלבודקא היתה דרך מאוד מעניינת בחינוך. מרן הרב שך זצ"ל היה מייחס לו על כל בניין עולם התורה בדורות האחרונים, בכח החינוך העוצמתי והשורשי שלו. מרן הרב שטיינמן היה אומר ש"כל הג'וליקס למדו בסלבודקא", כלומר כל ה'בעייתיים', אלו שנסחפו מעט אחרי רוחות זרות והלכו להציץ ולרעות בשדות זרים. ולמרות זאת, הסבא מסלבודקא בכישרון העצום שלו בחינוך, העמיד אותם על הרגליים הרוחניות והפך אותם לגדולי עולם. רוב ראשי הישיבות היו תלמידיו או תלמידי תלמידיו וכך המצב גם היום. איך הצליח הסבא מסלבודקא לעשות את הלא יאומן? איך הוא הצליח לבוא ולהפוך את לבנם של בחורים שכבר התחילו לנטות ימין או שמאל, והוא בחכמתו העצומה החזיר אותם לדרך הישר. איך הוא עשה זאת?

התשובה היא, שהוא נתן בהם אימון! הוא היה אומר לכל אחד ואחד בלשון יחיד - אתה מסוגל. אתה יכול. יש לך את הכח! הפוטנציאל להצלחה בתורה טמון בתוכך, עליך רק לגלות אותו ולהביא אותו לידי ביטוי. אני בטוח שתצליח!

דרכו היתה שצריכים לתת לכל תלמיד חיזוקים קטנים באופן שוטף, להחדיר בו את ההבנה שהרב באמת ובתמים מאמין ביכולות שלו. אפשר במילה אחת או שתיים, זה לא חייב לבוא בצורה של שיחת נפש ממושכת ורוויית דמעות הבטחות. רק שתי מילים: אתה יכול! זה מספיק, אם המסר הזה מועבר שוב ושוב לאורך זמן.

היתה לו, לסבא מסלבודקא גם הוכחה שהביא ממעשה שהיה. פעם הוא צעד בשוק של וילנא, וראה שהתחוללה שם מהומה לא קטנה.

התברר שהיתה שם גברת שמכרה שעועית בשוק מימים ימימה. היה לה דוכן עמוס בשעועית, ואנשים היו רגילים לקנות אצלה. ביום מן הימים באה גברת אחרת, ופתחה עסק מתחרה. היא העמידה בסטה מזמול, ומכרה גם היא שעועית.

מוכרת השעועית הוותיקה כמובן זעמה על מעשיה של המתחרה החדשה, התחילה להשמיע דיבורים לא נעימים כדרכם של אנשי השוק, ועד מהרה התפתח שם ויכוח מהדהד שנשמע למרחקים. פתאום שקטו הצעקות. המוכרת הוותיקה החליפה את הטון. היא התחילה לדבר בקול רגוע ונעים. הסבא מסלבודקא שבדיוק עבר שם התפלא מי הצליח להרגיע את המוכרת הזועמת.

התברר לו שפשוט הגיע לקוח שביקש לקנות 250 גרם שעועית. המוכרת נתנה שירות עם כל הלב, עכשיו היא לא כועסת ולא צועקת, עכשיו היא פשוט נותנת שירות.

מה קרה? מה גרם לה לשנות את כל התוכן הפנימי שלה. להפוך ברגע אחד מאשה כעושה ומאיימת למוכרת אדיבה ומנומסת? כמה גרושים, הפרוטות האחדות שהיא עומדת להרוויח ממכירת השעועית, הן אלו ששינו אותה לגמרי, מן הקצה אל הקצה.

אמר הסבא מסלבודקא, מכאן ראייה שעל ידי 'שווה פרוטה', עם מתנה קטנטנה, מחמאה קצרה, אפשר לשנות את לבו של תלמיד, ושל כל אדם באשר הוא.

ולכן, תפקידו של כל הורה ומחנך הוא בראש ובראשונה, לשדר לילדים שנותנים בהם אימון, עם מחמאות, עם פרסים קטנים, עם מילים טובות שהמסר העיקרי שעובר ביניהן ושזור בהן כחוט השני זה "אני מאמין בך, אתה יכול, אתה מסוגל, אתה בוודאי תצליח!".

מגיד המישרים האמריקאי הגאון רבי פסח קראהן שליט"א, מביא בספרו שיחה מעניינת מאוד שקיים עם אחד מגדולי המשפיעים בארה"ב הרב בערל ויין. הרב ויין היה מוציא בעבר קלטות עם שיעורים רבים מספור, אלו הופצו בכל רחבי ארה"ב וגם מחוצה לה, בקרב יהודים דוברי אנגלית. הוא כתב מאמרים וספרים, ועסק במשך שנים רבות בהפצת תורה לעם בדרכים רבות ומגוונות.

שואל רבי פסח קראהן את הרב ויין שאלה אחת נוקבת: איך הצלחתם? איך יכול אדם אחד להדפיס ולהקליט ולכתוב ולחדש ולהשפיע כל כך הרבה תוכן על כל כך הרבה אנשים, בלי גבול ובלי מידה?

השיב לו הרב ויין תשובה שכדאי שכולנו נשמע אותה: היה זה בתקופה שאחרי השואה. פליטים יהודים היו מרוכזים במחנות פליטים, רעבים וסחופים, חסרי מעמד חוקי, הם רצו לעלות לארץ ישראל והבריטים לא נתנו להם, כלאו אותם במחנות מעצר בקפריסין, ובמקומות שונים באפריקה.

באותה העת הגיע הרב יצחק אייזיק הלוי הרצוג לביקור בשיקגו, בה התגורר הרב ויין ואביו כיהן בה כרב במשך עשרות בשנים, כשליח של ועד ההצלה של שארית הפליטה. הוא בא לבקש כסף כדי לממן את פעולות ההצלה של ניצולי השואה האומללים.

"השאלה הזאת מחלחלת בתוכי עד עצם היום הזה. אני יכול לשבת ולהקליט שיעורים במשך 12 שעות, וכשאני מרגיש שנופלת עלי עייפות ואני כבר לא מסוגל עוד, אני רואה בעיני רוחי את עיניו הנוקבות של הרב הרצוג מביטות בי ושואלות: 'האם אתה עושה מספיק כדי להחזיר את הילדים הללו לאביהם שבשמים?...'"

שלחה? האם עשית כל מה שאתה יכול?...
"אני עומד לסיים את דברי", המשיך הרב, "תגיד לי, האם אתה תזכור את מה שאמרתי כאן? או שאתה תשכח את הדרשה הזאת ותמשיך בחיים כאילו לא קרה כלום?"
"אחרי שהסתיימה השיחה", מספר הרב ויין, "עבר הקהל ללחון את ידו של הרב האורח. כשהגיע תורי הוא לחץ את ידי בחמימות, הסתכל אל תוך עיני ושאל אותי שאלה נוקבת: 'אתה תזכור את מה שאמרתי עכשיו, או שגם אתה תשכח את דברי?...'"
"השאלה הזאת מחלחלת בתוכי עד עצם היום הזה. אני יכול לשבת ולהקליט שיעורים במשך 12 שעות, וכשאני מרגיש שנופלת עלי עייפות ואני כבר לא מסוגל עוד, אני רואה בעיני רוחי את עיניו הנוקבות של הרב הרצוג מביטות בי ושואלות: 'האם אתה עושה מספיק כדי להחזיר את הילדים הללו לאביהם שבשמים?...'"
"העיניים הנוקבות האלו, השאלה המהדהדת הזאת, גורמת לי להמשיך עוד שעה, למסור עוד הרצאה, כי אני לא יכול לשכוח את האמון שהוא נתן בי, שלי באופן אישי יהיה כח לעשות שינוי גדול במיוחד".
וכל מילה נוספת, מיותרת...

הרב הרצוג ראה שבקהל היושב לפניו נמצאים בעיקר אנשים פשוטים שאינם יודעי ספר, והתאים את דבריו אליהם. אבל הוא גם ראה שבקהל יש מעט יודעי ספר ואפילו בני ישיבות בודדים, בהם הרב ברל ויין שהיה אז כבן 12 בלבד, אבל כבנו של הרב היה לו דע תורני לא מבוטל.

"אני מגיע לכאן אחרי שביקרתי ברומא שבאיטליה, הייתי בוותיקן ונועדתי עם האפיפיור, העומד בראש הכנסייה הקתולית העולמית", סיפר,

"באתי אל האפיפיור עם רשימה של כעשרת אלפים ילדים יהודיים שנמסרו למשפחות נוצריות לפני השואה ובמהלכה, כחלק מהניסיון להציל את חייהם מפני ההשמדה הנאצית.

"רבים מהילדים האלו הועברו למנזרים, וגדלים כיום כנערים נוצריים", אמרתי לאפיפיור. "מדובר בפשע! הנאצים ועוזריהם כולם נוצרים, הם רדפו את היהודים, ואחיהם הנוצרים לקחו את ילדי היהודים והמירו את דתם לנצרות.

"דרשתי מהאפיפיור שייתן הוראה כללית לכל ראשי המנזרים הקתוליים וכל המשפחות השומעות בקולו, לפתוח את הדלתות והשערים, לאפשר לוועד ההצלה להגיע אל הילדים הללו, להזכיר להם את השורשים שלהם ולהחזיר אותם ליהדות!"

"אתם יודעים מה ענה לי האפיפיור?", שאג הרב הרצוג בקול רועד, "הוא השיב בשלילה נחרצת. האפיפיור הסביר לי שבעיניהם הם נוצרים רח"ל, גם אם היה זה בכפייה כשהוא היה ילד קטן. ולכן, הוא לא יכול לאפשר לנו להחזיר את הילדים הללו ליהדות.

"בשלב הזה הוריד הרב הרצוג את ראשו על הסטנדר", מספר הרב בערל ויין, "הוא פרץ בבכי. דממה שררה בבית המדרש, כולם שתקו, רק קול בכיוו של הרב הרצוג הדהד ברמה, הוא בכה בכי סוער, ואחרי כמה דקות הרים את ראשו והביט בקהל בעיניים דומעות:

"אני לא יכול להחזיר את הילדים האלו", אמר ובכה שוב, "אני לא יכול לפרוץ לכל המנזרים ולחטוף מהם את הילדים שלנו.

"אבל אנחנו כן יכולים להחזיר אל הקב"ה את הילדים האובדים שלא נמצאים במנזרים! אלו שמסתובבים כאן ובשיקו ובכל מקום אחר, ואין מי שילמד אותם לומר קריאת שמע, אין מי שילמד אותם קצת הלכות שבת וכשרות. אותם אנחנו כן יכולים להחזיר!"

"בשלב זה הוא הפך למעשי, הוא הביט בקהל ושאל בלשון יחיד: 'מה אתה יכול לעשות כדי להציל ילד יהודי ולהחזיר אותו לאביו שבשמים? מה אתה עשית כדי לקרב יהודים ולהציל את הנשמה

האזינו לתוכנית 'הפוח בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

44

לדין עם סבב אחר וכו'.

הנה כבר נראה לכל נפש המעלה הענין של קפת העיר. והנה כי סמכו היה
 קצר ישראלי יתנים אלמנת בני הרוסים נחמדת. ומה מדינת נבחר ביהו"ו סמול
 והנה כי לא יתכן שיהיה אחרון הנגיד מה סמול על צדדים לראש בעל
 ביהמ"ד ויהיה של מה עמדת הענין ומה האנשים סמול וכו' אלמנת
 וכו'. עמדת הענין אף שיהיה אף ובאשר טעם קצת על הזמרים אף על כבוד סמול
 הוא קצר.

הן כי אלמנת יתנים יתנו רומני עם קודם. בהיותה של הנלה לראש כבודת ה'
 הליכות כיום מתחלה הנהה קיים כוז כבודת לזמרים בית טמון בישראל. והנה
 היתה זו ימי לא כבודת. מני כבודת מה ככל אף אחר לזמן שנה
 כבודת הוא בעל המנהל לזמרים ולכל אחר אחר המנהלים מלא המנהלים
 בעמדתו. והנה כי קיים מתוך כבודת טמון כבודת סמול. וקיים
 הנה כי קיים עמדת הענין קולם עמדת הענין
 כל אף אחר לזמרים כבודת ה' המנהל כבודת

הנה כי קיים עמדת הענין קולם עמדת הענין
 הנה כי קיים עמדת הענין קולם עמדת הענין

לתרומות עבור 44 יתומים המתחתנים עד פורים - קרן מס' 10830

הכסף מתחלק בין כולם בשווה ולפי הצרכים - לפי הוראות הרבנים
המגבית עבור יתומים ואלו שבבחינת יתומים לפי פסקי הרבנים

לתומים

נישאים ע? פורים

מרן הגאון האדיר מרא דכולא תלמודא
הגאון רבי מיכל זילבר שליט"א:

**"כמה שיתנו יותר -
יזכו יותר לישועה
עד הפורים הבעל"ט**

והנותנים 440 ש"ח כנגד 44
היתומים הנישאים בחודש
זה, עד פורים,
יבוטל מה שנחתם בדם
למעלה ויהיה להם אך טוב"

תלמוד בבלי

בכל תרומה חובה לציין: עבור קרן 10830

1800-39-47-47

מיד הבנתי שאני בצרות. הרי כל העסק פה הוא מנוגד לחוק, השעה 11:00 בלילה כבר עברה, העוצר הלילי שהוטל על אוקראינה מאז תחילת המלחמה כבר בעיצומו, ולא רק שאני נמצא בחוץ, אלא שעוד ארגנתי פה מסיבה קולנית ורועשת, בתקווה שהמשטרה לא תשים לב...

גבאי הצדקה ומשמח הלבבות הרה"ח ר' יוחנן בריזל, עם מסר חשוב על מצוות הצדקה, ועל האופן שבו כדאי לפנות לשוטר העומד לתת דו"ח

לייזר רוט

אחד מגבאי הצדקה המפורסמים בירושלים ובסביבתה, הוא ללא ספק מיודענו הרה"ח רבי יוחנן בריזל, שבאחרונה הבאנו כמה וכמה שיחות שקיימנו איתו, ופרסמנו כאן ב'לקראת שבת'. כמובן שלכבוד פרשת תרומה העוסקת בניין של נתינת צדקה להקמת המשכן, פנינו לשוחח עמו, והוא נענה על אתר עם ווארט אופייני לגבאי צדקה:

"הרעיון הזה שאני רוצה לומר כתוב בכמה וכמה ספרים. איך מתחילה הפרשה שלנו? 'דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה', וכולם שואלים: הרי היה צריך להיות כתוב 'וייתנו לי תרומה'. 'תשובות רבות יש לשאלה הזאת, אבל הנוגעת לעניין שעליו אני רוצה לדבר היום, היא התשובה שכשיהודי נותן צדקה, הוא לא רק נותן לאחרים אלא גם לוקח לעצמו.

"כי הנתינה היא בעצם לקיחה, ככל שתיתן יותר צדקה, כך הקב"ה ישפיע עליך יותר טובה וברכה, וגם פרנסה ברווח. אתה נותן קצת כסף ומקבל בחזרה מצווה גדולה, נחת, שמחה, הצלחה וגם את הכסף עצמו, אז זה נקרא לתת או לקחת???

"אפשר לדבר רבות על העניין הזה של לזכות יהודים במצוות צדקה, וכבר אמרו חז"ל הקדושים 'גדול המעשה יותר מן העושה', כי מי שגורם לשני לקיים מצווה, בעצם מעניק לו מתנה עצומה, אבל אני הרי לא רוצה להאריך עם ווארטים ועם רעיונות פילוסופיים, אנחנו דוגלים בשיטה ש'לא המדרש עיקר אלא המעשה', ולכן אני אספר סיפור שקרה איתי ממש בתקופה האחרונה, באוקראינה הקפואה.

"בשנים האחרונות התמודדה רעייתי המנוחה ע"ה, מרת בת שבע בת רבי משה חיים ע"ה, עם מחלה קשה לא עליכם ולא עלינו. באותה העת התחלתי להשקיע רבות בפיתוח נושא העלייה לצינון של הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א, בעיירה סאסוב, השוכנת במרחק לא גדול מהעיר לעמברג, הלא היא לבוב שבמערב אוקראינה. ההילולא של הרבי ר' משה לייב היא בד' שבט, ובשנים האחרונות התחלתי לארגן שם גנרטורים, הקמתי אוהל ארעי בכל פעם מחדש, בסמוך לבית החיים בו שוכן האוהל של הרבי ר' משה לייב, הבאתי לשם אוכל, שתיה חמה וקרה, והיינו עושים שם סעודת יארצייט.

"בשנה האחרונה לחייה של רעייתי ע"ה, הבטחתי לעשות גם בשנה הבאה, וכך יצא שהשנה נסעתי לאוקראינה כדי לקיים את ההבטחה שלי.

"כמובן שאוקראינה נמצאת עכשיו במצב מלחמה, וזה לא כל כך פשוט, אבל בכל זאת, יש לי הרהי"ד ומכרים שם, כי במשך שנים הייתי מאוד פעיל באוקראינה, כך שלא התקשיתי להשיג מה שצריך, במיוחד שהאזור הזה של אוקראינה מרוחק מאוד מהחזית והחיים בו נמשכים כמעט כתקנם, למעט הפגיעה המשמעותית שפגעו הרוסים ברשת החשמל, דבר שמשפיע על התושבים.

"בעיקרון חוקי החירום של אוקראינה קובעים, שהחל מהשעה 11:00 בלילה ועד 5:00 בבוקר אסור לשהות בחוץ, אבל אני חשבתי שהרי בית הקברות במקום שומם, מי יראה בכלל שעשינו שם אירוע, מה גם שהם לא כל כך אוכפים את החוק הזה במקומות המרוחקים מהחזית, כך שלא תהיה בעיה גדולה.

"הקמנו שם אוהל גדול, הבאנו גנרטורים לחימום ולתאורה, ומאחר ובשנים הקודמות העירו לי שהגישה לצינון חשוכה, שמת' הפעם פרז'קטור רב עוצמה שיאיר את שביל הגישה לצינון.

"הבאנו מוזיקה, הבאנו כיבוד לציבור הבאים, אוכל מבושל לסעודה, עמדת תתייה חמה וקרה, ויהודים מכל האזור באו להשתתף בהילולא, לצד לא מעט שבאו מפולין להתפלל על הצינון ביום ההילולא.

י' והנה פתאום מגיעה נידת משטרה. שני שוטרים אוקראינים חמורי סבר יורדים, אחד נראה בכיר יותר, אולי קצין. הם שואלים באוקראינית מי כאן בעל הבית, וכולם מצביעים עלי. "אני מיד הבנתי שאני בצרות. הרי כל העסק פה הוא מנוגד לחוק, השעה 11:00 בלילה כבר עברה, העוצר הלילי שהוטל על אוקראינה מאז תחילת המלחמה כבר בעיצומו, ואני, לא רק שאני נמצא בחוץ, אלא שעוד ארגנתי פה מסיבה קולניית ורועשת, בתקווה שהמשטרה לא תשים לב..."

"אבל לא הייתי צריך לחשוב שנייה מה עלי לעשות. ראיתי שהשוטרים משפשפים את כפות הידיים שלהם, קר להם! אני לא מאשים אותם, מזג האוויר פה באמת קפוא מאוד. "אמרת: להם באוקראינית: 'בואו אחים יקרים, כנסו לאוהל, קודם כל תשתו משהו חם, תאכלו קצת טשולנט יהודי מהביל שיחמם אתכם, אחר כך נדבר על עניינים של חוק וסדר, מזה אתם אומרים?' "כמוכן שהוספתי כמה פעמים את הביטוי 'סלאבה אוקראינה', שעכשיו תופס באוקראינה חזק כביטוי לאחדות העם האוקראיני נגד הכובש הרוסי."

"עוד לפני שהם הספיקו לענות לי, אני כבר כרתי את ידי סביב צוואריהם ומשכתי אותם אל האוהל המחומם, החברה שם הבינו מיד את המוטל עליהם, הגישו להם מרק חם, צלחת טשולנט, נתנו להם קוגל ואפילו געפילטע פיש, שמשום מה האוקראינים הגויים מאוד מאוד אוהבים לאכול אותו, אני מיד הצעתי להם קפה, תה שוקו, ואפילו קרצתי בעיני ואמרת שיש גם וודקה, אבל הם בתפקיד, אז אולי ייקחו בקבוק שיהיה להם לאחר שייסימו את המשמרת..."

"השניים באו קשוחים וחמוצי פנים, אבל הם לא יכלו לעמוד בפני מתקפת החיוכים שלי ושל שאר העוסקים במלאכה, ובתוך זמן קצר הם כבר הפכו לחברים שלנו. אחרי שהם אכלו ושבעו גם שתו קצת וודקה, הם חייכו חיוך רחב ועמדו לצאת ולחזור לעבודתם..."

"הבכיר מביניהם רק אמר לי, שהוא מבקש שאכבה את הפרוז'קטור הגדול שמאיר את שביל הגישה החיצוני: 'רואים את זה למרחקים גדולים, לא כדאי להוציא לאנשים את העיניים, אנחנו עכשיו בזמן חירום...' "

"ואז הוא הוסיף לי עוד משפט אחד: 'אתה יודע למה אני מאשר לך את זה? כי אני יהודי! ראיתי איזו הכנסת אורחים עשיתם לי, איזה יופי נתתם לי לאכול בלי שאתם מכירים ויודעים מי אני, וזה ריגש אותי, ואני גם יודע ש'הרבי משה לייב' היה צדיק גדול, שהזכות שלו תגן עלי ועל כל אוקראינה...' "

"קרה אסון, התארסתי"

עכשיו אני רוצה לשאול אתכם שאלה: מה היה קורה אם במקום לחייך ולשמח ולחבק, היינו עובדים בשיטה אחרת. אם היינו מתחילים להתחנן בפני השוטר שירחם עלינו, ויאפשר לנו להמשיך את הסעודה החגיגית, מה הסיכוי שהוא היה מסכים? לדעתי הסיכוי היה נמוך מאוד. למה? כי שוטרים רגילים לשמוע אנשים מתחננים אליהם שיוותרו להם על הקנס או הדו"ח, ושלא

לקחת ובעיקר לתת

נחזור לעניין של צדקה, ואני רוצה לומר לכם דבר חשוב. מי שנותן צדקה, מרגיש טוב עם זה. לתת צדקה זה משמח את הלב, ומי ששמת נותן עוד צדקה. זה כמו לגלגל חוזר.

אני קיבלתי על עצמי דבר מאוד חשוב: כשהתחלתי לעסוק בנושא הזה של איסוף כספי צדקה, למען מטרות צדקה שונות שאני רואה

השדכן כל כך כעס על הטיפשות שלי, שאני לא מבין ב'ביזנס' ולא יודע לעשות עסקים, שהוא פשוט טרק את הטלפון בזעם, ומאז לא שמעתי ממנו שוב...

סיפור אישי ששמעתי מפיו של יהודי אמריקאי, הרב שלום מנחם וויינשטאק, סמוך ונראה לצינונו הקדוש של הרה"ק רבי דוד'ל מלעלוב, בעיירה לעלוב שבפולין

יעקב א. לוסייגמן

"מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ" (שמות כ"ה, ב')

את הרב שלום מנחם וויינשטאק מארה"ב, פגשתי בעיירה לעלוב שבפולין הקפואה. היה זה בליל יומא דהילולא של הרה"ק רבי דוד מלעלוב, אבי שושלת לעלוב המעטירה.

משפחת וויינשטאק מיוחסת לאדמו"רי בית לעלוב, מהרה"ק רבי דוד צבי שלמה מלעלוב זיע"א, ולמעלה בקודש, ובהתאם לכך הגיע הרב מנחם שלום ה"ו מבורו פארק שבניו יורק, לפקוד את הצינו ביום ההילולא, כאחד מנכדיו הרבים של בעל ההילולא.

את הסיפור הבא שמעתי מפיו, ואני מביא אותו בפני הציבור במלואו, בגלל המסר החשוב שהוא טומן בחובו:

באתי לכאן עכשיו, כדי להודות לבורא עולם על החסד הגדול שעשה עמי, לאחר שהתפללתי לפני שלוש שנים כאן על הצינו הקדוש, ובתוך זמן קצר נענתה תפילתי במלואה ב"ה, וכך היה המעשה.

בחסדי שמים זכיתי שבני היחיד, שנולד לי אחרי שתי אחיות הגדולות יותר לאוי"ט, הרווה אותי הרבה נחת, ממעללי יתנכר נער, הוא תמיד שאף להשיגים בתורה, בעבודה וביראת שמים, וב"ה זכה בכישרונות ברוכים וצעד בדרך הזאת בבטחה.

בישיבה לצעירים הוא בלט בכישרונו, וכשהתבגר מעט ועלה לישיבה גדולה, החלטנו לשלוח אותו ללימודים בארץ הקודש, וגם שם, בישיבה שברושלים, עשה חיל בלימודו בלי עין הרע.

אצלנו באמריקה מקובל שבחורים מהסוג הזה, בחורים טובים עם כישרונות ברוכים, נחשבים ל'סחורה חמה' בשוק השידוכים, ובהתאם לכך יש יהודים בעלי מומון שנותנים בהם את עיניהם ושולחים שליחים להציע שידוכים.

אבל באמריקה כמו באמריקה, הכסף תמיד מדבר, ולכן כשמגיעה הצעה כזאת, מקובל לנהל מעין 'מו"מ מסחר'. לכל בחור יש 'תג מחיר', כמה הוא 'שווה'. אחד שווה דירה, האחר שווה חצי דירה, יש בחורים ששווים דירה ובנוסף רכב, וגם 'קעסט' למשך חמש או עשר שנים.

בדיוק כשהבן שלי עמד לנסוע לארץ הקודש כדי ללמוד בישיבה, קיבלתי טלפון משדכן נמרץ. הוא התקשר ואמר לי שיש לו הצעת שידוך מאוד מאוד מיוחדת להציע לי, אבל קודם כל הוא רוצה לשמוע מה הוא 'תג המחיר' שאני שם על הבן שלי. כמה כסף הוא שווה.

אמרתי לו: "ידידי היקר, הבן שלי לא עומד למכירה ואין לו שום מחיר. קודם כל כי אנחנו לא מוכרים ילדים בכסף, ודבר שני הוא בכלל עוד לא בגיל השידוכים, הוא עומד עכשיו לנסוע לתקופת לימוד בארץ הקודש בכלל..."

אמר לי השדכן כשנימה של תרעומת בקולו: "מה זאת אומרת הבן שלך לא בגיל? כשאתה תשמע מי המדוברת וכמה כסף יש לאבא שלה, אתה כבר תראה שהבן שלך כן בשידוכים..."

השבת לי לו: "ידידי היקר והלא מוכר, אני מאוד מבקש שלא תגיד לי מי הוא אותו עשיר, כי אני לא רוצה שתהיה הרגשה כאילו דחיתי את ההצעה בגלל הזהות שלו או בגלל שהוא לא מספיק עשיר עבורי חלילה וחס. הבן שלי אינו בשידוכים, כי הוא עוד לא הגיע לגיל שלדעתנו נכון יהיה עבורו להתארס ולהתחתן, וזה בכלל לא משנה מה אתה רוצה להציע לי!"

השדכן כל כך כעס על הטיפשות שלי, שאני לא מבין ב'ביזנס' ולא יודע לעשות עסקים, שהוא פשוט טרק את הטלפון בזעם, ומאז לא שמעתי ממנו שוב.

הסיפור הזה נתן לי טלטלה מאוד חזקה. הבנתי שאני עומד להיכנס לתקופה לא פשוטה, יש לי בן, בלי עין הרע, בחור מאוד מיוחד. הולכים לנסות לפתות אותי עם כל מיני הצעות כרוכות בהרבה מאוד כסף. ההצעות האלו ממש לא מדברות אלי, אבל מי אומר שאשאר ככה חזק גם אחרי שתבוא ההצעה השניה והשלישית? לכן ישבתי עם נוות ביתי החשובה, ודיברנו על העניין הזה. קיבלנו

קפצתי ממקומי בשמחה... "רגע רגע, מה אמרת? אבא של המדוברת מגיד שיעור בישיבה?", השדכן משיב בחיוב, "כן... אני לא זוכר את שם הישיבה, אני אבדוק ואשיב לך תשובה..."

"הם חושבים אחרת"...

מה התברר? בן דודו של אבי המדוברת, למד עם הבן שלי בישיבה. הוא ראה את בני וחשב שהוא מתאים לבת של בן הדוד שלו. במשך כמה חודשים הוא עקב אחרי הבן שלי, איך הוא לומד, אין הוא מתפלל, איך הוא אוכל, איך הוא מתנהג עם החברים שישנים אתו בדירה.

אחרי כל המעקבים והכירורים, הוא התקשר לבן הדוד שלו בלייקווד, ואמר לו: "יש לי בשבילך בחור מושלם עבור הבת שלך". מאחר והם בני דודים ומכירים היטב, הוא סמך עליו והתחיל לבדוק את העניין ברצינות, התקשר למגידי שיעורים לראשי הישיבה, בדק לאורך ולרוחב, כשאנחנו בכלל לא יודעים שיש כאן מישהו שעושה עבודת חריש רצינית בחיפוש אחר מידע אודות בני.

אחרי שהוא כבר היה מעוניין מאוד מאוד בשידוך הזה, הוא פנה לשדכן בלייקווד וביקש ממנו להציע את השידוך לצד השני. השדכן דיבר איתי, אני רשמתי את הפרטים הראשוניים, ביקשתי ממנו שישלח לי את ה'רוזומה', כלומר המידע המלא אודות המדוברת ומשפחתה, ובזה הסתיימה השיחה.

השדכן חזר לדבר עם הצד השני ועדכן אותם שהוא עשה את שליחותו והציע את ההצעה.

אבי המדוברת שאל את השדכן את השאלה שכולם שואלים באמריקה... "מה התג מחיר שלהם לבחור? כמה כסף הם מבקשים שאתחייב לתת לווג?"

השדכן התבלבל לרגע: "הוא בכלל לא דיבר על כסף", ענה במבוכה, "אני באמת לא יודע כמה הם מבקשים".

לימים סיפר לי המחותן שלי, שהתשובה הזאת ממש שברה אותו. "אם הם לא מבקשים כסף ולא מדברים בכלל על כסף, משמע שהם בכלל לא מעוניינים בשידוך. אחרת אין לזה הסבר. מי שומע בכלל שידוך לבחור כזה טוב, בלי להודיע קודם כמה כסף הוא מבקש עבורו?"

החלטה במשותף, שלא רק שאנחנו לא נמדוד הצעות לפי כסף, אלא שאנחנו בשום אופן לא נדבר בכלל על כסף כשזה יבוא לשידוכים. לא זו בלבד, אלא שאנחנו לא רוצים לבן שלנו כלה מבית עם כסף, אנחנו רוצים כלה מבית תורני, בת תלמיד חכם, רק אם המחותן שלנו יהיה תלמיד חכם שמעריך תורה ובקי במקצועות התורה, זה מה שייתן לבן שלנו את ההערכה לה הוא רואי מאשתו ומהמשפחה מסביב, שלא ימדדו אותנו לפי כמה-כסף-יש-לו-בבנק. רעייתי הסכימה איתי, ושנינו הסכמנו בצורה ברורה שכך יהיו פני הדברים.

תפילה מעומק הלב

אחרי תקופה הגיע יום ההילולא של הסבא, רבי דוד מלעלוב זצוק"ל, הטמון כאן בעיירה לעלוב שבפולין.

הבן שלי שלמד באותה עת בארץ, הגיע כמה פעמים לבית שמש לטישים' אצל כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב שליט"א, וראה שם מודעות על הנסיעה לפולין.

הוא התקשר אלי והציע שאולי נבוא לציון, שאני אבוא מאמריקה והוא יבוא מהארץ, וכך ניפגש שנינו בפולין על הציון של הסבא.

בעבר נסעתי ליום ההילולא בפולין כמה פעמים, אבל שנים רבות לא נסעתי ואמרת לי לעצמי, שזה באמת רעיון טוב. נסענו לפולין, נפגשנו, שמחנו מאוד, ובליל ההילולא עמדנו על יד הציון והתפללנו מעומק הלב. אמרתי את כל ספר התהילים מתחילתו ועד סופו, ולאחר מכן דיברתי עם הסבא רבי דוד'ל כמו נכד שמדבר עם סבא שלו.

"יידע, תראה, הנה עומד פה הבן שלי. ברוך ה', הוא בחור מאוד טוב, אבל אצלנו באמריקה, בחורים טובים שווים כסף. מציעים לי סכומים כאלו ואחרים, ואני רוצה עבור הבן שלי בת תלמיד חכם, כלה שגדלה בבית של תורה, אני מבקש ממך סבא, תיפול לפני כסא הכבוד ותתחנן עבור הנכד שלך, בני, שיזכה לשידוך הגון בלי שום צער, שזה יקרה בעתו ובזמנו, ושהשידוך יהיה הולם עבורו מבית של תורה".

כך התפללתי זמן רב, הבן שלי עמד ממול ובכלל לא ידע על מה אני מתפלל, הוא כנראה הבין שאני מתפלל גם עליו, אבל לא חשב לרגע שכל כולה של התפילה שלי, וכל ספר התהילים מתחילתו ועד סופו, הוקדש במיוחד לעניין הזה.

אחרי ההילולא נפרדנו לשלום, אני חזרתי לארה"ב ובני חזר לארץ ישראל. בדיוק אז פרצה מגיפת הקורונה בעולם.

לא עוברים שבועיים ואני מקבל שיחת טלפון מיהודי שאיני מכיר: "אתה לא מכיר אותי", הוא אמר לי מיד, "אני שדכן בלייקווד, ואני רוצה להציע שידוך עבור הבן שלך".

האוזניים שלי מיד נדרכו, "הבן שלי עוד לומד בארץ, והתוכנית היא שהוא ילמד שם עד סוף השנה", אמרתי לו, "אבל בעוד קצת יותר מחודש הוא יחזור לבין הזמנים כאן באמריקה, אז אולי יש על מה לדבר..."

השדכן ממשיך: "אני רוצה להציע לך את הבת של פלוני, יהודי מאוד יקר, תלמיד חכם המשמש כמגיד שיעור בישיבה".

קדוש וטהור שמולו כל ההתנהלות צריכה להיות שונה לחלוטין. לאחר חג השבועות שב רבי פנחס לביתו, והודיע לרעייתו: "יותר איני רוצה לשמוע דבר וחצי דבר בענין המתנות. השידוך הזה שאנחנו עושים עם הרבי מלעלוב הוא לא שידוך רגיל, זה שידוך רוחני, חלים עליו כללים אחרים לגמרי".

סיים המחוחות שלי לספר לי את הסיפור ואמר לי: "אני מיד קישרתי, הרי אתם, בני משפחת וויינשטאק, אתם נכדים של אותו שידוך רוחני, לכן אתם חושבים אחרת..."

סגר קורונה

התוכנית שלנו היתה שבחודש ניסן ייפגשו בני הזוג, כי גם החתן וגם הכלה למדו בארץ ישראל. חשבנו שאם הכל יימצא מתאים, הם יוכלו להתארס עוד בחודש ניסן, אבל אני הצבתי דרישה חד משמעית, שהחתונה לא תהיה לפני חודש אב, כי הבן שלי חייב לחזור ללמוד בארץ גם זמן קיץ, להשלים לפחות שנה אחת של לימודים בארץ הקודש. גם המחוחות הסכים לכך.

בפועל, בגלל מגפת הקורונה נסגרו השמים, ואנחנו הבנו שהבן שלי לא יוכל לחזור כל כך מהר ללמוד בארץ, כך שכבר לא היתה סיבה להתעכב, ובחודש ניסן כבר סגרנו את השידוך בשעה טובה ומוצלחת, והחתונה התקיימה בקיץ.

כשישבנו לסגור את כל העניינים ממש לפני סגירת השידוך, הודעת לי המחוחות שלי כמה כסף אני מתחייב לתת לזוג, ואמרת לי שיגיד גם הוא כמה כסף הוא מוכן להתחייב, אני לא קובע לו כמה, שהוא יתחייב כמה שהוא רוצה לתת, ושנינו קיבלנו על עצמנו להוסיף ולסייע לזוג לפי הצורך, כדי שהחתן יוכל לשבת על התורה ועל העבודה.

"מה אומר ומה אדבר", מסכם הרב וויינשטאק, "ברוך ה', הכל עובד כמו התוכנית. לא חסר לזוג שום דבר, גם אם הם לא גרים בבית מפואר ומרווח במיוחד, הם הרי זוג צעיר ומה שהם צריכים יש להם, ובעזרת ה' הקב"ה לא יעזוב אותם וייתן להם כל מה שיצטרכו. אנחנו נתנו להם את הטוב ביותר שיכולנו לתת, נתנו להם יסודות איתנים להקמת בית של תורה, בית שמבוסס על תורה ועל הערכת תורה, ובשמחת התורה לא יתערב זר. לא כסף, לא כבוד, לא שררה ולא שום דבר אחר. רק תורה!

"ואתם יודעים מה? אני יודע כבר על כמה וכמה משפחות שצעדו בעקבותינו. כמה וכמה הורים לבחורים מאוד טובים, שגם הם קיבלו כל מיני הצעות מפתות, עם הבטחות כספיות נדיבות מאוד עבור הבנים תלמידי החכמים שלהם, והם העדיפו לוותר על כסף וזהב, ולבחור בהקמת בית של תורה, שכל מה שמעניין את אנשי הבית הזה, זה רק תורה.

"עכשיו הגעתי לכאן, ללעלוב, כדי להודות לקב"ה על כך שהתפילה שלי נשמעה באופן מיידי. לא הייתי צריך לחכות יותר מדי, עוד לפני שהספקתי להתאמן ולהתייעץ, הבן שלי כבר התארס והחתן בשידוך הכי מושלם שרק יכולתי לחלום עליו. הלוואי שכך יימשך גם אצל הילדים הבאים שלי!"

אבל למחרת חזרתי לשדכן עם כמה שאלות אודות המדוברת, וגם אמרתי לו שבכל מקרה הבחור נמצא בארץ הקודש ויבוא לאמריקה רק לחודש ניסן...

"כשהשדכן סיפר לי שהתקשרתם והתחלתם לדבר על פרטים טכניים לגבי מועד הפגישה וכדו', התבלבלתי לגמרי", סיפר לי המחוחות, "הרי אתם בכלל לא מעוניינים בשידוך, אז למה אתם חוזרים בכלל לשדכן עם שאלות ועם פרטים טכניים???

"ואז אמרתי לעצמי, אה! זה משפחת וויינשטאק!!! הם הרי נכדים של אדמו"רי בית לעלוב... נו! אם ככה הם חושבים אחרת, הם לא כמו כל היתר, לכן הם לא מדברים על כסף!"

"ולמה חשבתי על הכיוון הזה בכלל?", הוסיף המחוחות וסיפר לי, "כי נזכרתי בסיפור שכתב הבן דוד שלך, הסופר המפורסם הרה"ח ר' יאיר וויינשטוק, על הסבא המשותף שלכם, בספרו 'סיפור לשבת', ואת הסיפור הזה קראתי בדיוק ימים אחדים קודם לכן, כך שהוא עוד היה חי בזכרוני ומיד קישרתי אותו עם השידוך המדובר..."

שידוך רוחני

הסיפור נוגע לשידוך שיצא לפועל לפני כ-180 שנה, כשהסבא הרה"ק רבי אלעזר מענדל מלעלוב זיע"א, שידך את בנו הרה"ק רבי דוד צבי שלמה זיע"א, עם בתו של אחד מחסידיו הגדולים, הרה"צ רבי פנחס מבראד שהתגורר באותה עת בעיה"ק צפת, שכונה בפי כל 'רבי פניעלע'.

כפי שמקובל, הורי הכלה שיגרו סבלונות לחתן, אבל רבי אלעזר מענדל מלעלוב היה עני מרוד ולא היה לו מהיכן לשלם עבור רכישת מתנות לכלה, וכך נוצר מצב שהכלה לא קיבלה שום מתנה.

אמה של הכלה, רעייתו של רבי פניעלע לא אהבה את זה שהבת שלה לא מקבלת מתנות כמו כל כלה. היא אמרה לבעלה שהוא צריך לבקש מהרבי שינהג כמו שמקובל וישלח מתנות, אבל רבי פנחס חסיד נאמן לא רצה לבקש שום דבר מרבו.

כשהגיע חג השבועות ורבי פנחס נסע לירושלים כדי להסתופף בצל רבו בחג מתן תורה, אמרה לו רעייתו שהיא דורשת ממנו לדבר עם הרבי בעניין המתנות ולא מוכנה להתפשר על זה בשום אופן.

הגיע רבי פנחס לירושלים בערב חג השבועות, ושאל היכן נמצא הרבי. השיבו לו שהוא הלך להתפלל על קברו של שמעון הצדיק, כמנהגם של אדמו"רי לעלוב שפוקדים את ציון שמעון הצדיק בשלושת ימי ההגבלה הכהנה לחג מתן תורה.

נשא רבי פנחס את רגליו ואץ רץ לקבר שמעון הצדיק כדי לתת שלום לרבו וגם להתפלל יחד עמו על הציון. כמובן שהוא זכר את מצוות אשתו שעליו להזכיר לפני הרבי את ענין המתנות ויהי מה.

רק נכנס אל מערת הציון ורבי אלעזר מענדל הרים אליו את עיניו במעין נזיפה: על כאלו דברים חושבים בערב שבועות?!

רבי פנחס נחרד, הוא הבין שטעה ושהרבי אינו זקוק לתזכורת כדי לזכור את ענין המתנות, ואם הרבי לא נתן מתנות, טעמו ונימוקו עמו, או שאין לו אפשרות בשום אופן או שהוא לא רוצה לתת מסיבה אחרת, ובכל מקרה לא מדובר במחוחות רגיל, אלא באדם

“זה היה יין מאוד מאוד מיוחד, לא סתם יין. שילבתי שם ארבע זנים של ענבים, עשיתי מאמצים גדולים כדי להשיג אחד מהם, שנותן ליין ארומה מאוד מיוחדת וטעם מעודן, כמו כן יישנתי את היין הזה היטב בצורה מאוד מוצלחת... עכשיו אני אוציא בקבוק אחד כזה מהבוידעם, ואביא אותו לבית העשיר, למסיבת סיום המסכת...”

סיפור פשוט שיכול לקרות לכל אחד, כשלא ממש שמים לב למתרחש...

אליעזר (לייזר) רוט

“מאת כל איש אשר יִדְבְּנוּ לבו” (שמות כ”ה, ב’)

כשאנו הולכים לקרוא בפרשת השבוע על “מאת כל איש אשר ידבנו לבו”, החלטתי לכתוב על הסיפור הזה, שכדאי ללמוד ממנו הרבה. סיפור פשוט שיכול לקרות לכל אחד, כשלא ממש שמים לב למתרחש.

באחד מסיימי המסכת שהשתתפתי בתקופה האחרונה, הביא איתו אחד מהמשתתפים יין משובח שייצר בעצמו.

היינו קבוצה לא גדולה של אנשים שהשתתפו בשמחת המסכת, והיין היה בהחלט עניין מרכזי בחגיגה. טעמנו ממנו, הרחנו את הארומה העולה ממנו, ושאלנו שאלות רבות את היהודי שייצר אותו כמו ידיו, מהיכן הוא קונה את הענבים, האם הוא עושה כמות גדולה או קטנה, ממי הוא למד את חכמת ייצור היין, כמה שנים הוא מוחזיק את היין לפני שהוא משתמש בו, ועד כמה הוא יכול לבחור את טעמו הסופי של היין היוצא מתחת ידיו.

האיש שהביא את היין השיב בשמחה רבה על כל השאלות, ובעצם נושא השיחה המרכזי על השולחן היה היין, כשגם דברי התורה שנאמרו נסובו סביב העניין של “יין ישמח לבב” אנוש, ומדוע תיקנו חז”ל לקדש את השבת והימים הטובים דווקא על היין, ועוד ועוד. לקראת סיום הסעודה, אמר לנו היהודי שמייצר את היין שהוא רוצה לספר לנו סיפור, מעניין.

“לפני למעלה מעשר שנים, הייתי משתתף בשיעור שבו נטל חלק גם יהודי אמיד מאוד, אדם שזכה לעשירות מופלגת, ובהתאם לכך קיבל על עצמו באופן טבעי לארח את הסיום הגדול שעשינו, כשסיימנו את המסכת אחרי עמל וגייעה.

“עם זאת, ביקשו שכל אחד מחברי השיעור יביא איתו משהו לסיום, כדי שהסעודה תהיה משותפת לכולם, שכולנו נרגיש שאנחנו נוטלים בה חלק פעיל ולא מגיעים רק כמו אורחים לרגע.

“חשבתי מה אני יכול להביא לכה אירוע? הרי לא יחסר שם שום דבר, לא בשר ולא דגים, לא לחמניות ולא סלטים, לא קינוחים ולא מתאבנים. מדובר באדם עשיר מאוד, שבדודאי יגיש לשולחן דברים שבכלל אינם נמצאים בעולם המושגים שלי. מה אני יכול להביא?”

סלט תירס? חצילים מטוגנים? בורקס של ‘זוגלובק’ שאפינו בתנור הביתי? יצחקו עלי. זה לא לעניין...

“לבסוף נפל לי רעיון. הרי אני שומר בבוידעם שלי כמה בקבוקי יין שייצרת לפני כעשר שנים, זה היה יין מאוד מאוד מיוחד, לא סתם יין. שילבתי שם ארבעה זנים של ענבים, עשיתי מאמצים גדולים כדי להשיג אחד מהם, שנותן ליין ארומה מאוד מיוחדת וטעם מעודן, כמו כן יישנתי את היין הזה היטב בצורה מאוד מוצלחת... “את הבקבוקים האלו אני שומר לאירועים מאוד מאוד מיוחדים, לחתונות של הנכדים וכדו’, זה לא משהו שמוציאים מהבוידעם סתם ביום רגיל כדי לשתות. פעם בשנה אני לוקח בקבוק אחד בדחילו ורחימו, להשתמש בו לארבע כוסות כדי לקיים את המצווה בהידור רב.

“עכשיו אני אוציא בקבוק אחד כזה מהבוידעם, ואביא אותו לבית העשיר, למסיבת סיום המסכת.

“הגעתי לאירוע, הנחתי את הבקבוק בזהירות לצדי, ולאחר המנה הראשונה, פתחתי אותו בדחילו ורחימו והתחלתי לחלק מעט יין לכל אחד מהמסובים.

“הציבור שתה, אמר ‘לחיים’ והמשיך הלאה בעיסוקיו. הגעתי אל העשיר, מזגתי לו חצי כוס יין, הוא שתה מעט והשאיר את רוב היין בכוס, כדי לשתות בהמשך. גם לגבאי שהיה אחראי על השיעור

מביא את הבקבוק הכי משובח והכי מוצלח שלי"...

אחרי האירוע, הרהרתי בדברים הללו, והגעתי לכמה וכמה מסקנות. לא אכתוב את כולן כאן, כי הרשימה ארוכה מדי, אבל אני כן רוצה לשתף את הקוראים הנכבדים בחלק מהן:

קודם כל, המסקנה הכי מתבקשת היא, להחמיא! מישהו הביא משהו? תחמיא לו, תגיד שזה טוב, תשבח אותו. תחשוב אולי כמה מאמץ הוא השקיע במחשבה וברצון להצליח. המחמאה לא עולה כסף, אבל ההשפעה שלה שווה יותר מכל הון שבעולם. אפשר לעשות המון המון מעשי חסד עצומים ונפלאים באמצעות מחמאות.

בנוסף, צריכים לדעת להעריך. זה שיש מסביב כל כך הרבה שפע, זה לא אומר שצריכים להתעלם מהנקודה הטובה הנוספת שיש כאן. האוכל טעים, העיצוב מרשים, וגם היין טעים. צריכים לתת לו משקל וחשיבות. לא בכדי אמרו חכמינו זיכרונם לברכה שכשמביאים לשולחן יין חדש ומשובח מקודמו צריכים לברך 'הטוב והמיטיב', כי נכון, הסעודה בעיצומה כולם אוכלים ושותים, אבל הגיע לכאן יין משובח, צריכים לעצור ולתת לזה יחס וחשיבות, וכמובן מחמאות... ועוד דבר, לא רק לחבר מהשיעור או אדם זר. צריכים לדעת להעריך גם מה שעושים בתוך הבית. האשה, הילדים, ההורים, האחים. מישהו עשה משהו למענך! תכבד, תכיר טובה, וכמובן... אל תשכח להחמיא...

ועוד נקודה אחת שחשבתי עליה: הקב"ה גומל עמנו חסדים בלי שיעור. האם אנחנו יודעים להעריך ולהכיר? כמובן שהקב"ה אינו בשר ודם שזקוק למחמאות, אבל התורה לימדה אותנו שאנחנו צריכים להכיר לו טובה, להכיר בטובתו של מקום, לברך אותו ולשבח אותו על כל מה שהוא עושה למענינו. בואו לא נהיה כפויי טובה כלפיו, בואו נשתדל ללמוד להעריך את כל מה שהוא עושה למענינו, גם אם לנו זה נראה כמו דבר טבעי ומתבקש. הגוף מתפקד? השכל עובד? המוח עושה את תפקידו? השמש זורחת בבוקר ושוקעת בלילה? יורד גשם, לא חסר לנו אוכל? צריכים להכיר טובה, לברך, לשבח ולהודות בלי שיעור!

**"עברו מאז כבר עשר שנים",
הוא מספר, "ועד היום צורבת
בלבי תחושת האכזבה המרה
שהרגשתי. אני יצאתי מגדרי
והבאתי את מיטב היצירה
שלי, היין המשובח הזה שאין
לו מחיר בכלל, ומה התגובה
שקיבלתי? 'לחיים לחיים'..."**

נתתי חצי כוס, והתגובה שלו היתה גם היא דומה מאוד. "חיקיתי לשמוע מחמאות על היין המיוחד, אבל כל מה ששמעתי זה 'לחיים לחיים'. אף אחד לא חשב לרגע לשאול אותי אם אני ייצרתי את היין בעצמי, ולומר כמה הוא נהנה משתייתו. "התברר שהציבור שהשתתף בסעודה, פשוט לא מבין ביינות, או שהמדננים האחרים שהוגשו בסעודה פשוט תפסו את תשומת הלב, והפכו את היין לחסר חשיבות. "עברו מאז כבר עשר שנים", הוא מספר, "ועד היום צורבת בלבי תחושת האכזבה המרה שהרגשתי. אני יצאתי מגדרי והבאתי את מיטב היצירה שלי, היין המשובח הזה שאין לו מחיר בכלל, ומה התגובה שקיבלתי? 'לחיים לחיים'..." "עכשיו הבאתי לכאן בקבוק של יין טוב, אבל לא כזה משובח כמו היין ההוא, ואתם נתתם לו את מלוא תשומת הלב לה הוא ראוי, ואף מעבר לכך. אם רק הייתי יודע מראש, הייתי מחליף, לאירוע ההוא הייתי מביא יין פשוט, ועכשיו, לכאלו חברים טובים כמותכם, הייתי

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רחנית וימית אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

**הפורתח
בכל יום..**

המייל היומי של 'דרשו'

ברוך הבא שולחן ערוך דרשו

חדש!

הופיע הכרך החדש בשו"ע דרשו

(כרך ט' סימנים ע"ד - שכ"א ביו"ד - האורח חיים שביורה דעה)
הלכות ספר תורה, מזוזה, שילוח הקן, חדש, ערלה, וכו'

עם המדורים החדשים - 'לאסוקי שמעתתא' ו'אליבא ד'הלכתא', לליבון ההלכה ממקורותיה ועד לפסיקות גדולי האחרונים ופוסקי זמנינו בהלכות המצויות

**עכשיו בחנויות 'אור החיים'
ובחנויות הספרים המובחרות**

הצעיר יותר, דווקא היה נראה מוקסם. האווירה, המראות והקולות קסמו לו. הוא היה נראה מהופנט וניסה כל הזמן לשאול ולהתעניין מה זה, ואיך כל דבר עובד. המבוגר יותר הראה סימני חוסר נוחות משתנים... הוא לא הבין למה צריך את כל הבלגאן הזה...

את הסיפור הזה אני שומר עוד מערב סוכות לפרשת תרומה...

מאת הרב ישראל היימן

אמנם אנחנו כבר בחודש אדר, אבל את הסיפור הזה אני שומר עוד מערב סוכות לפרשת תרומה...

שוק ארבעת המינים הוא כידוע מקום המוני, חי, צבעוני ותוסס, זה מקום מצוין ללקט רגעים אנושיים נפלאים כמו זה שלפנינו, מחזה ש'מיגנט' אותי לאורך שעה ארוכה.

מבטי צד אותם, כנראה ממש דקות ספורות אחרי שהם נכנסו למתחם העמוס. אברך יקר ובר אוריין שהכירתי עימו מסתכמת ב'שלום' ברחוב ו'גוט שבעס' אחרי ערבית של ליל שבת, יחד עימו עומדים זוג גברים, אחד בשנות הארבעים לחייו ואחד שנראה צעיר ממנו בעשוריים. הזוג הזה היה לבוש כמו כל אחד שמגיע מחוץ לעולם שלנו ומתלבש לכבוד המעמד... מספיק רק להציץ לכיפות הרקומות שישבות על פדחותיהם ולהבין את הרעיון... הם דיברו כמו בני משפחה קרובים, עד היום אנני יודע אם מדובר באֶחָיו של האברך דנן או בבני דודים. השיחה שנקשרה ביניהם משכה את ליבי וגרמה לי לעסוק בצורה מוגזמת בבחירה ובבדיקה של מוצרים, אותם לא התכוונתי בכלל לקנות, תוך שמירת מרחק בטוח והעמדת פנים תמימות...

הצעיר יותר, דווקא היה נראה מוקסם. האווירה, המראות והקולות קסמו לו. הוא היה נראה מהופנט וניסה כל הזמן לשאול ולהתעניין מה זה ואיך כל דבר עובד. המבוגר יותר היה הראה סימני חוסר נוחות משתנים... הוא לא הבין למה צריך את כל הבלגאן הזה, הוא שאל כל הזמן שאלות בסגנון 'מה העבודה הזאת לכם', כשהאברך דנן מלהטט ברהיטות וברוגע שובה לב, בין שאלות התם של הצעיר ובין ההסברים אותם הוא היה צריך להנפיק למבוגר.

מה שהקסים אותי היה הרוגע שלו, הוא ענה בסבלנות על שאלות רבות שהונחתו עליו משני הכיוונים, החל מהשאלה מה זה אתרוג, ומי אמר שדווקא זה, ומה לא טוב בתפוחים או כל פרי אחר, לשאלות על החרדים - למה הם לא מתגייסים לצבא, ומה, איך הם מסתדרים עם כל כך הרבה ילדים...

שעה ארוכה הוא הסתובב שם איתם בין הדוכנים, ועסק בבחירה של ארבעת המינים מהודרים, תוך כדי ההסברים ומתן התשובות למבול השאלות שהזוג הזה התקין אותו בהן.

בשלב מסוים, כשהוא עמל להסביר להם מה הוא מחפש שם בין העלים הירוקים של ההדס, ולמה הוא בוחן אותם כל כך הרבה

זמן, כשהוא מנסה לשבר את אוזני הבחור הצעיר על ההבדל בין כשר לברכה שעולה עשרים שקלים ל'בריסקע הדסים' אותם הוא מחפש, התלונן המבוגר ורטן בפניו: "מה יש לכם אתם? למה אתה מקשה על עצמך את החיים? אם גם האלו טובים (הוא הציביע על הדלי עם ההדסים הפשוטים עליו היה כתוב 20 ₪) אז למה אתה צריך לעבוד קשה, אתה אומר שגם עם האלו אפשר לקיים את המצווה, אז למה לעבוד ולשלם יקר כל כך?"...

את ההסבר המתוק ששמעתי ממנו ברצוני להעביר כאן לקוראים הנכבדים:

בעוד ידיו מעבירות הדס אחרי הדס, ועיניו בולשות על השילוש שלהם, הוא החל להסביר להם במתק שפתים: "אתם יודעים מה ההבדל בין לקיים את התורה ללשמור אותה?", שאל רטורית. "ישנה אפשרות לקיים את המצוות המחויבות בפשטות, מה שכתוב בתורה, בלי חכמות, בצורה המינימלית. זה הבסיס וזה מה שכל אחד צריך לעשות. אי אפשר להתחמק מזה, וזה נקרא לקיים את התורה. אבל יש אפשרות לשמור אותה, כביכול לגונן ולחפות עליה. את זה מקיים מי שרוצה יותר. מי שחפץ לקחת את הדברים האלו צעד אחד קדימה. לעשות מעבר ולהדר במצוות. לצורך הדוגמא, ניקח את הנושא של ההדסים בהם אנחנו עוסקים כעת, אבל זה משהו שהוא נוגע לכל שטחי החיים וקיום המצוות בכלל.

"אכן אפשר לקחת את ההדסים הפשוטים ולקיים בהם את המצווה, לעשות את המינימלי. אבל יש אפשרות לעשות הרבה יותר, להדר

בשלב מסויים, כשהוא עמל להסביר להם מה הוא מחפש שם בין העלים הירוקים של ההדס, ולמה הוא בוחן אותם כל כך הרבה זמן, התלונן המבוגר: "מה יש לכם אתם? למה אתה מקשה על עצמך את החיים? אם גם האלו טובים (הוא הצביע על הדלי עם ההדסים הפשוטים) אז למה אתה צריך לעבוד קשה ולשלם יקר כל כך?"...

השנייה. מצד אחד היא עשויה לשמור על הארון כלומר הכפורת סוגרת ומכסה את הארון שכידוע מסמל את התורה "ונתת אל הארון את העדות", ומעליה הכרובים שהם משלימים את השמירה על התורה "סוככים בכנפיהם על הכפורת". הרש"ר מביא שם מחז"ל, שהשמירה על התורה היא דרגה נוספת ומרוממת יותר מקיום התורה בפשטותה, זה המקור לגדרים וסייגים, שאמורים לצקת תוכן של שמירה על קיום המצוות. את זה מסמלת הכפורת עם הכרובים שעליה. ושם, דווקא שם, יותר מכל המקומות בבית ה', בחר הבורא לשכן בפועל את שכינתו. "ונועדתי לך שם ודיברתי אליך מעל הכפורת, מבין שני הכרובים". השמירה הגדרים והרצון לקיים ביתר שלימות את התורה והמצוות, הם הם בפועל השראת השכינה על האדם, כי כאשר האדם עושה את רצונו האישי כרצונו של הבורא ממש, במידה כנגד מידה גם רצונו יתברך הוא לעשות את רצונו ולקיים את חפצו האישי. נפרדתי מהאברך הזה בהתפעלות, וכאמור היה שווה לשמור את הדברים האלו חצי שנה קדימה, רק בשביל התובנה הנהדרת הזו והעוצמה שמאחורי הרעיון. לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי התורה - זה הסוד וזו השמירה עלינו. הטובה ביותר בעולם!

ולעשות גדרים וסייגים, להתרחק שבעה צעדים מהגבול הבסיסי, וככה לדעת שהבורא יתברך בוודאי יהיה מרוצה ממה שאני עושה. בזה שאני הולך רחוק, כביכול אני מראה לריבונו של עולם שאני רוצה לא רק לקיים את המצוות, אלא לשמור עליהם ולעשות אותם הכי טוב שיש. זה נוגע למצוות עשה ועוד יותר למצוות לא תעשה, שם הגדרים והחומרות מרחיקים אותי מאד מהאפשרות הנוראה של לעבור על רצונו של נתן התורה. כשאני עושה את זה לא מחמת המחויבות, אני מראה לו יתברך שאני אוהב אותו, ומה שהוא רוצה נהפך לרצון שלי ממש.

"כשאני רוצה לקנות רכב למשל, אני לא קונה איזו גרוטאה שיש לה ארבעה גלגלים שתביא אותי ממקום למקום", הוא עבר בטבעיות לדוגמא מהחיים שלהם, "אלא משקיע גם בנוחות ובמראה של האוטו. כי זה הרצון שלי וההרגשה כשאני בא לקנות רכב, זה מימוש הרצון האישי שלי, ולכן אני עושה את זה הכי טוב שאני יכול. "אותו דבר בקיום המצוות והתורה. אם אני עושה ומשקיע בכל מה שמסביבי, שיהיה הכי טוב שאני יכול לעשות זה מראה שאני רוצה את זה, לא שאני חייב ומנסה 'להתפטר' מהו."

"זה נקרא לשמור את התורה בניגוד לאלו שרק מקיימים אותה. "ותדעו לכם", הוא סיכם במילותיו השקטות והעוצמתיות, "אם אתה רוצה להרגיש את השראת השכינה, אם אתה רוצה שהאלוקים יהיה איתך, זה רק בדרך הזו. אם הוא יראה שאתה לא רק מקיים אלא שומר את התורה והיא נהפכת לחלק ממך, הוא ואתה נהפכים להיות אחד כי רצונו הוא רצונך, אז גם להפך, רצונך הוא רצונו!".

השיחה נמשכה עוד ועוד, עד שהוא מצא לעצמו ולהם סטים מהודרים בתכלית. הם שילמו ונבלעו באיזה רכב בדרכם החוצה. באמצע החג פגשתי אותו ולא התאפקתי.

הבעתי בפניו את התפעלותי מהסבלנות שלו, מההסברים שלו, מהעוצמה שנשבה מכל מילה, מהשקט הפנימי בו הוא קיבל את השאלות וענה את התשובות בכזו מהירות מסחררת.

הוא חיך בענווה. לא ויתרתי לו ושאלתי אותו מאיפה לקחת את כל התשובות האלו, איך הם נשלפות לך ככה בטבעיות? בתגובה הוא סיפר על שנים של התמודדות עם משפחה שלא תמיד מבינה אותו, ונעה בתמידות בין רחמים להערכה.

"ואת הרעיון הזה של ההבדל בין לקיים את התורה לשמור אותה, המשכתי להקשות עליו, "מאיפה לקחת? תשמע, אתה צריך להיות מרצה באיזה ארגון של חזרה בתשובה..."

"אני עוד רחוק משם", הוא המשיך בחוסר נעימות, "אבל את המקור למה ששאלת לקחתי מהרש"ר הירש בפרשת תרומה".

הוא פתח לי את מאמרו הנפלא של הרש"ר בפרשתנו על עשיית הכפורת.

מובא שם הרעיון שלכפורת היו שתי מטרות, שהאחת משלימה את

 רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

היהודי הלז, שכל ימיו עסק במסחר ובקושי ידע ללמוד, הרצה בפניו את המשנה, הסבירה יפה יפה, האיר אותה באור חדש ובוהק, תירץ את כל השאלות, יישב את כל הסתירות, סיכם את הדברים בצורה נאותה, ולאחר ש'וידא' שרבי חיים הבין את המשנה היטב - דמותו נמוגה מנגד עיניו של רבי חיים, שהתעורר מבוהל וכל גופו מכוסה זיעה קרה...

מסר מרטיט מעולם האמת

הרה"ח ר' אשר קובלסקי שליט"א

"ויקחו לי תרומה" (כה"ב)

הסיפור הבא מטלטל ומסעיר במיוחד. יש בו חשיפה של רובד חסוי בדרך כלל, גילוי שמיימי של ממש. הוא סופר ע"י הגאון רבי מיכל פיינשטיין זצ"ל - ששמעו כנראה מחותנו הרב מבריסק זצ"ל, וזה דבר המעשה הפלאי:

הגאון רבי חיים מוואלאז'ין זצ"ל, התמסר כל ימיו להקמת והחזקת הישיבה אשר הקים במסירות נפש בוואלאז'ין, בה למדו והתעלו גדולי תורה רבים. רבי חיים כיתת את רגליו אל פתחי נדיבים, ביקש את עזרתם, התרימם בדברים היוצאים מן הלב.

באחד הימים הגיע לביתו של יהודי זקן ועתיר ממון, וביקש ממנו תרומה בסכום גבוה למען הישיבה. הלה נעתר והקדיש חלק גדול מהונו לטובת הישיבה, כשרבי חיים מבטיח לו כי בתמורה - הוא ילמד משניות לעילוי נשמתו, לאחר פטירתו מהעולם הזה. העיסקה דוברת במילים ברורות, נסגרה בין שושביניה: הגביר מאושר על הזכות שנפלה בחלקו - שלאחר עלייתו למרומים ילמד רבי חיים משניות לעילוי נשמתו, ורבי חיים מרוצה מתרומת העתק שניתנה לטובת הישיבה.

חלף זמן, והיהודי העשיר הלך בדרך כל הארץ, והובא למנוחות. רבי חיים לא שכח את הבטחתו, ומאותו יום ואילך - החל ללמוד משניות לעילוי נשמתו של הנדבן היקר, שהותיר חלק ניכר מרכושו לטובת הישיבה. באחד הימים, רבי חיים יושב ולומד משניות כדרכו, ולפתע הוא נתקל במשנה קשה להבנה, שכלל שהוא מרבה לעיין בה ובמפרשיה - הוא חש כי היא מסובכת ומורכבת יותר ויותר, והוא פשוט לא מצליח לפצח אותה.

שעה ארוכה עמל רבי חיים בנסיון לרדת לשורשי המשנה ולהבינה, אך לא עלה בידו. מתוך יגיעתו המרובה ואימוץ מוחו נפלה עליו תרדמה, שמוורת עיניו נעצמו. ולפתע פתאום, בעיצומה של השינה הקלה שחטפה אותו, הגיח לעברו בחלום אותו יהודי גביר שלעילוי נשמתו עסק בלימוד המשנה, ופניו קורנות ומאירות...

היהודי הלז, שכל ימיו עסק במסחר ובקושי ידע ללמוד, הרצה

בפניו את המשנה, הסבירה יפה יפה, האיר אותה באור חדש ובוהק, תירץ את כל השאלות, יישב את כל הסתירות, סיכם את הדברים בצורה נאותה, ולאחר ש'וידא' שרבי חיים הבין את המשנה היטב - דמותו נמוגה מנגד עיניו של רבי חיים, שהתעורר מבוהל וכל גופו מכוסה זיעה קרה...

לאחר כמה שניות של התאוששות, כשעודו משתומם לנוכח המחזה המבהיל אותו ראה, בעודו המום מהעובדה שאותו יהודי סוחר ביאר לו את המשנה הדק היטב - הפטיר רבי חיים ואמר: 'ואנוכי לא ידעתי, ששם למעלה זה הולך כל כך מהר... שכל כך מהר מבינים את התורה היטב, שכל כך מהר ניתנת הזכות לרכוש קנייני תורה...'

כלומר: עצם העובדה שיהודי שמחזיק לומדי תורה זוכה בקנייני התורה והופך לגאון תורני בעולם האמת - זה כלל לא היה חידוש בעיני רבי חיים, פשוט שזה כך. החידוש היה שזה קרה כל כך מהר - שיהודי שבעולם הזה בקושי ידע צורת אות, הופך בעולם הבא לגאון תורני - זו חדשה מסעירה, זו עובדה אותה גילה רבי חיים עכשיו...

וסוד נשגב זה, חושף בפנינו טפח מכבשונו של עולם, מהמתרחש מעלינו - בשמי שמים. יהודי יושב כאן ומחזיק תורה, ואינו יודע כי כל הידע התורני שנצבר ללומדי התורה הלומדים בזכותו -

החזק בלומדי התורה, הענק מכספך לעמלי התורה, תן להם את הכח לשבת ולעסוק בתורה, וכל ידיעותיהם בתורה יהיו גם שלך לעולמי עד, קניין נצחי אינסופי!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

שייך גם לו, הוא הופך לבעלי באותה מידה. וזה עובד בדיוק ככה, אחד לאחד, זו העיסקה, זו משמעותה: אתה מחזיק לומדי תורה - וקנייני התורה שלהם הם שלך!
יהודים יקרים! איך נוכל לזכות בקנייני התורה? כיצד יהודי יכול לזכות בחלק בכל התורה כולה? כיצד הוא יכול להפוך לבעל ידע תורני נרחב - ולו בעולם הבא? - הנה, זו הדרך, זה הכיוון:

המשך מעמוד 12 | הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

השיש במדרגות

...נציין כאן כבדרך-אגב את ה...שיש המהודר ממנו נבנו וסותתו המדרגות המובילות להיכל הקודש המפואר בבית המדרש המרכזי ברמת אלחנן.
אבני-השיש הללו נבנו על ידי מוכבדנו הנדיב הרב רפאל הלפרין המנוח, שהקפיד לבנות את ההיכל, וסביבותיו, מהחומרים המשובחים והיקרים ביותר.
ברצוננו לספר שכאשר הגענו לביתו, בגמר בנייתו של ההיכל החדש, כדי להודות לו על כך, נתקלנו בכניסה לבית באותן אבני-שיש מהודרות שנקבעו ליד ארון הקודש שלנו.
כשנכנסנו לחדרו של הרב הלפרין, אמרנו לו שעכשיו אנחנו יודעים מהיכן הגיע השיש היפה לבית מדרשנו. בשמענו את הדברים, אמר הרב הלפרין שההיפך הוא הנכון. לאחר שבנית את המדרגות בבית, חשבתי שמן הראוי יהיה להקים מאותן אבנים יקרות ויפות גם את המדרגות של ההיכל...
(מתוך הספר 'שבת בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

ולהיזהר ביותר בשמירת השבת. התשובה והשבת זקוקות זו לזו. לפני שנים רבות נכנס לכולל שלנו בחולון יהודי המתגורר בעיר, והיה זה ביום ראשון. האיש החזיק בידו שטר כסף בן 50 לירות של פעם, ובזמנו היה זה סכום גדול מאוד.
הוא סיפר שראה את שטר הכסף בשבת ברשות הרבים, 'ואמרת לעצמי חבל להשאירו ברחוב, ארימנו ואמסור אותו לכולל'...
אנחנו סירבנו לקחת את הכסף, ואמרנו לו שהכולל שלנו אינו ניוון מחילול השבת שהיה כרוך בטלטול הכסף, שהוא מוקצה.
והנה למרות שנאמר ב'ספר חסידים' (מובא ב'באר היטב' סימן של"ד) שמי שטלטל כסף בשבת, יחלקנו לעניים, לא הסכמנו לקבל את הכסף לכולל, משום שבמקרה של הספר חסידים, מדובר ביהודי שעבר על טלטול, ועכשיו בא להתכפר, ולכן אומרים לו לחלק את הכסף לעניים, וזו תהיה כפרתו.
אבל במקרה שלנו, שכל מטרתו של האיש בהרמת הכסף בשבת היתה עבור הכולל, איך מותר לכולל ליהנות מעבירה שנעשתה עבורם...

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' * 4992 או 077-2222-666

שרדפו את רבי משה חזרו בהם ושינו דרכם לטובה כשכל הימים העריצוהו וכידוהו בלי סוף.

רבי משה היה מתייעץ רבות עם ה'חזון איש' כיצד להתמודד עם הילדים והילדות שגדלו בביתו. ופעם כשהבין ממנו כמה גדולים הקשיים וההתמודדויות שלו, אמר לו ה'חזון איש' משפט משמעותי שהיה לו ולאשתו למשיב נפש: "הייתי שמח לקבל חלק בגן-עדן הגדול שלכם בזכות המצוות הללו!"...

(מתוך הספר 'לדמותו של מחנך')

ילדה לביתך?", ורבי משה השיב: "דלת ביתי פתוחה לכל, גם אתם יכולים לבוא לביתנו" ... מיד הם עזבוהו לנפשו, ולמרבה הפלא הענין נסגר.

כעבור ימים ספורים קרא ה'חזון איש' לאותה נערה והורה לה לכתוב מכתב פיוס לאביה. הוא אף הכתיב לה את הנוסח מתחילתו ועד סופו. בעקבות המכתב אביה השלים עמו, והיא המשיכה להסתופף בין כתלי המוסד. בהמשך נישאה לבעל תלמיד-חכם והקימה בית נאמן. וברצות ד' דרכי איש גם אויביו ישרים אתו; וכל אותם אלו

הפכו להיות אנשים יותר שמחים, כל האווירה בבית הכנסת שלהם, נהייתה הרבה יותר נחמדה ונעימה, הם בעצמם הודו לי שאני הפכתי את בית הכנסת שלהם למקום שנחמד ונעים להיכנס אליו, אפילו אם זה רק לתפילת מנחה באמצע השבוע...

אשר ידבנו לבו

פעמים רבות, אנשים ניגשים אלי, אחרי שאני מסיים את הסיבוב בבית הכנסת שלהם, ואומרים לי: "ר' יוחנן, תשמע, אנחנו שמחים שאתה מגיע לכאן. אחרי שרואים אותך בבוקר, כל היום שלנו נראה אחרת, אתה מכניס שמחה בלבבות, אני מבקשים שתבוא יותר".

על פניו, אני מגיע כדי לקחת מהם, לבקש מהם שיתרמו לי כסף, לא משנה שהכסף לא נועד לשימוש האישי שלי, אבל עדיין אני נמצא לכאורה בעמדת המקבל והם בעמדת הנותן. אבל בפועל, המצב הוא ההפוך, הם רוצים שאני אבוא יותר, כלומר, הם מקבלים ממני.

על זה בדיק אומרת התורה "ויקחו לי תרומה", כשאתה נותן תרומה, אתה בעצם לוקח, כי הקב"ה הרי לא חסר לו כסף וזהב, הוא לא צריך את העזרה שלנו כדי לממן את העניים ואת בניית בתי הכנסת, הסיבה שהוא יצר את המחסור בכסף בעולם, כדי שלנו תהיה אפשרות לתת, ובעצם לקחת.

המסר הזה הוא כפול, זה גם לנותני הצדקה: תתחזקו בנתינה, תתנו עם כל הלב, כי בעצם אתם לוקחים.

וזה גם מסר לגבאי הצדקה: תבואו עם שמחה, עם חיוך, אל תרגישו מסכנים, אתם באים לתת! לא לקחת! וכשנותנים צריכים לתת בשמחה, אז תזכו יהודים עם חיוך, עם שמחה, עם מילים טובות וברכות לרוב.

ונסיים בעוד ווארט אחד קטן על אותו הפסוק. כמו שאמרנו שכשאדם נותן צדקה, זה עושה לו טוב על הלב, זה גורם לו לתת לאחר מכן צדקה פעם נוספת, וזה רמוז בפסוק הנ"ל: "ויקחו לי תרומה מאת כל איש", ואחר שלקחת ממנו תרומה, הוא כבר הופך בעצמו ל"אשר ידבנו לבו", הלב שלו נהיה נדיב יותר, שמח יותר ומלא סיפוק!

צורך לסייע להן, קיבלתי על עצמי לתת ברכה לכל מי שתורם לי. אין דבר כזה שיהודי תורם לי כסף ואני לא מברך אותו. אני לפחות משתדל.

ומה עם מי שלא תורם? ובכן, מי שלא תורם מקבל ממני ברכה כפולה ומכופלת. אני מתאמץ לברך אותו ביתר שאת.

ואני אסביר גם למה: למה יהודי לא נותן צדקה? יש שתי אפשרויות: או שאין לו כסף רח"ל, או שהוא שיש לו כסף והוא לא רוצה לתרום. אם מדובר כאן ביהודי שאין לו כסף, וכי בגלל שאין לו כסף הוא צריך להפסיד ברכה? חלילה וחלילה. אדרבה, אם היתה לי אפשרות אולי הייתי בודק אם לא צריכים לאסוף גם עבורו ולעזור לו. אבל אני הרי לא יכול לעזור לכל העולם, אז לפחות אני מברך אותו מעומק הלב, נותן לו הרגשה טובה.

ואם מדובר ביהודי שיש לו כסף, אבל חלילה הוא לא רוצה לתרום צדקה, אז בוודאי שצריכים לחייך אליו ולברך אותו. למה הוא לא רוצה לתת צדקה? כי הוא חסום רגשית, הוא לא מסוגל לתת, הוא נמצא במצוקה, יש לו בעיה.

איך פותרים את הבעיה הזאת? עם חיוכים, הרבה חיוכים, הרבה ברכות. כמה שיותר.

כבר סיפרתי לכם פעם, שהיה איזה בית כנסת שבו אנשים לא תרמו לי כסף, הייתי מסתובב בין כל המתפללים ויוצא עם פחות משני שקלים. ולא מדובר באנשים עניים, הם באים לבית הכנסת עם מכוניות ששוות מאות אלפי שקלים כל אחת.

אני החלטתי שאני 'כובש' את בית הכנסת הזה. באתי עוד פעם ועוד פעם, במשך כמה וכמה פעמים יצאתי משם בלי שקל כמעט, אבל לא התייאשתי, באתי, עשיתי שם 'שמייח', בירכתי אותם מכל הלב, טפחתי להם על השכם, נתתי להם מחמאות בירכתי אותם בכל הברכות הכתובות בתורה, פעם ועוד פעם, עד שהם נפתחו, היום הם נותנים בלי עין הרע, לא רק לי, אלא גם לגבאי צדקה אחרים שמגיעים לשם... הצלחתי לרפא אותם קצת עם המחמאות והברכות, וכשהם נתנו צדקה, הצדקה ריפאה אותם הרבה מאוד, כי הם חשבו שהם נותנים, אבל האמת היא שהם בעיקר לקחו, הם

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ האם מותר ללמוד תורה לאחר שהגיע זמן התפילה?
- ◆ האם מותר להתפלל פעמיים ללא סיבה?
- ◆ ומה דינו של מי ששכח להתפלל?

לימוד תורה בזמן קריאת שמע ותפילה

- מי שתורתו אומנותו ואינו מבטל מלימודו אפילו רגע - צריך לבטל מלימודו כדי לקרוא קריאת שמע עם ברכותיה, אך פטור מתפילה. ואין בזמנו מי שתורתו אומנותו במידה הפוטרת מתפילה.
- הלומד תורה ביחידות בבית המדרש, או שהתחיל ללמוד לפני זמן קריאת שמע - אינו צריך להפסיק לקריאת שמע ולתפילה כל עוד נותר זמן לכך.
- המלמד תורה לרבים, ואם יפסיק לקריאת שמע ולתפילה יבטל הלימוד ולא יוכלו להתאסף שנית - אינו צריך להפסיק אלא לקריאת פסוק ראשון של קריאת שמע; ויש חולקים.

תפילת נדבה וספק

- מי שהתפלל 'שמונה עשרה', אסור לו להתפלל שנית לשם חובה, אולם רשאי לשוב ולהתפלל בנדבה, כדרך שהיו מקריבים במקדש קרבן נדבה; ובתנאי שיחדש דְּבַר מה בתפילתו.
- בשבת וביום טוב שאין מקריבים בהם קרבנות נדבה - אסור להתפלל תפילת נדבה; וכן תפילת מוסף - אין מתפללים אותה בנדבה, כיון שהמוספים אינם באים בנדבה.
- המוסופים אם התפלל, עליו להתפלל ולהתנות - אף במחשבה - שאם טרם התפלל תהא תפילתו חובה ואם כבר התפלל תהא נדבה.

תפילת תשלומין

- מי שלא התפלל שחרית מחמת שכחה, טעות, או מחמת אונס - יתפלל מנחה פעמיים: הראשונה למנחה, והשנייה לתשלומין; ונחלקו הפוסקים אם מקבל עליה שכר כתפילה בזמנה. וכן

הדין כשלא התפלל מנחה וערבית - שמשלים לאחר התפילה הבאה. ומי שלא התפלל במזיד אין תשלומין לתפילתו. המשלים תפילה בזמן התפילה שלאחריה, צריך להקדים את תפילת החובה של אותה שעה לתפילת התשלומין, משום שלא תיקנו חכמים את אפשרות ההשלמה אלא בשעה שכבר עוסק בתפילת חובה.

• כפי שלמדנו, ניתן להשלים תפילה חסרה לאחר התפילה הבאה. לכתחילה אין להפסיק כלל בין שתי התפילות. וחזרת הש"ץ אינה נחשבת ל'הפסק', וכן יש לומר 'תחנון' לפני תפילת התשלומין.

• לכתחילה צריך לומר 'אשרי' לפני תפילת התשלומין, הן בשחרית, הן במנחה והן בערבית. ויש אומרים שאין לומר 'אשרי' בלילה לפני תפילת תשלומין של מנחה.

• זמן השלמת תפילה חסרה הוא בזמן ה'לכתחילה' של התפילה שלאחריה. אולם במקרה שאת התפילה הבאה עצמה מתפלל בזמן ה'בדיעבד' שלה - רשאי אז גם להשלים את התפילה החסרה.

• מי שהחסיר תפילה בזמן - רשאי להתפלל בתורת נדבה, וכשעושה כן לאחר התפילה הסמוכה לתפילה החסרה - אינו צריך לחדש בה דְּבַר כדין תפילת נדבה, ויש חולקים.

• מי שלא התפלל מחמת שהיה עסוק וסבר להתפלל מאוחר יותר, ומבלי משים חלף זמן התפילה - הריהו נחשב לשוגג ויכול להשלים את התפילה.

• אפשרות התשלומין של תפילה חסרה היא רק לאחר התפילה שלאחריה, ואם לא השלים את התפילה בזמן התשלומין - ראוי שיתפלל בתורת נדבה, ויחדש בתפילתו דְּבַר, כדין תפילת נדבה.

זכורני לפני כארבעים שנה, שמצבו הכספי של אאדמו"ר הרה"ק מלעלוב זי"ע היה דחוק מאד, ובלית ברירה יצא לחוץ לארץ וביקר בטורונטו שבקנדה, והתאכסן שם אצל משפחת וועכטער. בהיותו שם ביום שבת קודש, הצליח בן בליעל להיכנס אל בית האכסניא וגנב את כל צרור הכסף...

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, על השבת כמקור הברכה

ישראל בסכום גדול יותר ממה שאסף במשך כל תקופת גלותו, והיינו דקאמרי שהמענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים. כשם שצריך להסיח דעתו מ'מלאכתו', כך צריך 'לשכוח' מכל צרה דאגה יגון ואנחה שיש לו.

בזוה"ק (שנוהגים לאומרו לבילי שב"ק) 'אלא הכי תאנא, כל ברכאן דלעילא ודלתתא ביומא שביעא תליין', ועל כן לא ירד בו מן כי מיום זה מתברכים כל ששת ימי המעשה, עיי"ש.

הרי לך שהשבת היא מקור הברכה, והיא כעין מעיין אשר ממנו נמשכים כל ההשפעות הטובות, ברוחניות ובגשמיות, בכל העולמות העליונים והתחתונים.

וביאר הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל על פי ה'פשט', במשל לאיש שהלך אל החנות לקנות דבר מה, והנה היא סגורה ונעולה, אין יוצא ואין בא, התפלא מאוד ושאל מה יום ומיומיים, מדוע סגורה החנות באמצע היום שלא כפי הרגילות, שמא יש מחסור בסחורה?

השיב בעל החנות מבפנים ואמר לו: "אדרבה, זה עתה הגיעה משאית מלאה בסחורה חדשה, ופרקה את כל ה'מטען' בפתח החנות, אין לנו ברירה אחרת אלא לנעול את הדלת לשעה-שעתיים ולסדר הכל על מקומו ועל מכונו, ואז נשוב לפתוח ולמכור לכל המעוניין..." - כך כביכול בשב"ק 'החנות סגורה' ולא ירד המן, כי עתה 'מסדרים' את כל ההשפעות לכל הימים הבאים... (תפארת שמשון בראשית).

(מתוך באר הפרשה יתרו תשפ"ג)

הביא רש"י מה שדרשו חז"ל (מכילתא): 'כשתבוא שבת, יהא בעיניך כאילו כל מלאכתך עשויה, שלא תהרהר אחר מלאכה'. וכתב ה'אליה רבה', שלכן אמרו חז"ל 'כל המענג את השבת נותנין לו משאלות לבו', כי שכר זה הוא מדה כנגד מדה, כי מצד הדין מותר להרהר בעסקיו בשבת ורק הדיבור אסור, אך בשכר שהוא מתגבר על עצמו 'לפנים מגדרי הדין', ושוכח מצערא דיליה לשמוח ביום השבת כאילו כל מלאכתו עשויה, על כן יזכה שכך יהיה באמת, ויתן לו השי"ת כל משאלות לבו לטובה.

זכורני לפני כארבעים שנה, שמצבו הכספי של אאדמו"ר הרה"ק מלעלוב זי"ע היה דחוק מאד, ובלית ברירה יצא לחוץ לארץ כדי לאסוף תרומות לצרכי ביתו, ונדד ללונדון ולאמריקה ושהה שם כחצי שנה, עד שלבסוף הצליח לאסוף בעמל ויזע סכום מכובד, אולם טרם חזר לארץ ישראל ביקר בטורונטו שבקנדה והתאכסן שם אצל משפחת וועכטער, בהיותו שם ביום שבת קודש עם צרור כספו, הצליח בן בליעל להיכנס אל בית האכסניא וגנב את כל צרור הכסף, והיה הדבר לפלא שזולת צרור זה לא שלח ידיו בשום דבר אחר מחפצי הבית, ויהי כאשר הגיע דבר הבשורה המצערת לאזני בעל הבית, הצטער וחשש מאד מתגובתו של אאדמו"ר זצ"ל, אולם כשמעו את דבר הגניבה יצא מיד בריקוד ובמחול ושר ניגוני שבת ברוב שמחה וחודוה, וכראות כן בעה"ב הלך מיד לפרסם דברים כהווייתן בקרב כל בני העיר, והבינו כולם שאיש קדוש שוכן בקרבם, ושיחרו רבים לפתחו ונתנו לו נתינות הגונות, ובסוף חזר לארץ

סיפורי צדיקים

גליון 563
שנה י"ב תשפ"ג

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

דודו למשפחה קייטום על האישור לפרסום במבוא

סיפורי חז"ל

ברוך המחזיר אבידה לבעלים

מסופר במדרש: מעשה בסוחר אחד שהלך למקום רחוק לקנות סחורה, והיו לו חמש מאות זהובים בארנקו, ומכיון שחשש שיגנבו ממנו את הכסף, לכן הטמין את הכסף במקום צנוע באדמה, ואדם אחד ראה זאת וגנב לו את הכסף מהקרקע, כשבא הסוחר לקחת את כספו ראה שהכסף לא נמצא, והבין שמישהו גנב את הכסף, נשא עיניו וראה שיש בית קרוב לאותו מקום, ועלה בדעתו שבעל הבית גנב את הכסף, והסוחר בהיותו חכם ונבון, ניגש לבעל הבית ואמר לו, שהוא הביא שני ארנקים אחד של חמש מאות זהובים ואחד של שמונה מאות זהובים, ואת הארנק של חמש מאות הטמין באדמה, וכעת רוצה להתייעץ אתו אם כדאי להטמין גם את הארנק של השמונה מאות באותו מקום? בעל הבית הגנב הציע לו שכדאי לו להטמין גם את הארנק השני כיון שזה מקום בטוח, ובלבו חשב לגנוב גם את הארנק השני, תיכף מיהר בעל הבית להחזיר את הארנק למקומו, כיון שאם יראה הסוחר שהארנק לא נמצא לא יניח את הארנק השני, לאחר זמן מועט בא הסוחר ומצא את הארנק ואמר: "ברוך המחזיר אבידה לבעלים"

(מדרש עשרת הדברות)

פרשת השבוע

חברת אשה אל אחתה (כ"ו - ג)
מסופר על הרה"ק מקופישניץ זיע"א, שהתגורר בארה"ב, שבוקר אחד נסע מביתו כדי לפגוש את אחד ממתפללי בית הכנסת שלו. האיש שלא ידע שהרבי עומד לבקר. הופתע ושאל. מדוע הרבי הגיע לכאן? יכולתי להגיע אל הרבי מכל מקום שהיה קורא לי. חי"ק הרבי בעדינות וענה, כעת אני הוא זה שזקוק לך, לכן מן הראוי שאני אבוא אליך. רבי, הפציר בעל הבית בבקשה יאמר לי במה יכול אני לעזור? הרבי דיבר באיטיות כשהוא מביט אל תוך עיניו של בעל הבית, ידוע לי על משפחה הזקוקה לתרומה דחופה ביותר, הבעל ללא עבודה, האשה חייבת להימצא בבית כדי לטפל בילדים הרכים חלק מהילדים חולים והיה עליהם לשלם לרופא סכומים נכבדים, ואפילו אוכל קשה להם להשיג. בימים אלה אני זקוק לסכום נכבד עבורם. אבל, מחה בעל הבית, אם הרבי הגיע רק בשביל זה, יכול היה להתקשר עימי ואני ודאי הייתי יכול להיענות לבקשה. לא, אמר הרבי, מדובר בבקשה מאד חשובה עבורי, ולכן הרגשתי צורך לגשת אליך בצורה אישית יותר. אתן כמה כסף שיבקש הרבי ענה בעל הבית. הרבי הסביר שסכום הכסף שאדם נותן לצדקה הינו החלטה בלעדית שרק התורם יכול להחליט. האם יכול אני לתת צ'ק? שאל בעל הבית, ודאי, ענה הרבי. על שמו של מי עלי לרשום את הצ'ק? הרבי הביט לרגע לארץ ואמר בלחש, כתוב את הצ'ק על שמו של אחיך.

מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (כ"ה - ב)
בשעה שהחפץ חיים הקדוש זיע"א ביקש לבנות בניין חדש לשיבתו בראדין, בא אליו יהודי עשיר גדול ואמר לו, הקדוש ברוך הוא זיכני בעושר רב, ורצוני להקים את כל בניין הישיבה בכספי, בתנאי מפורש שזו תיקרא על שמי. החפץ חיים נראה נבוך מהצעת הגביר הנדיב, ולאחר ההרהור קל, השיב לו, כוונתך בוודאי רצויה והלוואי שירבו נדבנים כמותך בישראל, עם זאת איני מוכן לקבל את הצעתך הנדיבה, כיוון שאני מבקש לזכות את כל ישראל במצווה זו של הרמת נדבך לבניין הישיבה הקדושה.
דרך זו נמצאנו למדים מהכתוב בהקמת המשכן "מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי". וכבר אמרו חז"ל, שבאותו זמן היה ביכולתו של כל אדם מיישראל להקים את המשכן בכספו הפרטי, אולם הקדוש ברוך הוא ביקש לזכות במצווה זו את כל ישראל, והלכה פסוקה היא בשולחן ערוך, שאם רוצים לבנות לעיר בית כנסת, ויש במקום עשיר המוכן לנדב את כל הסכום הדרוש להקמתו, אין מקבלים זאת ממנו, כיוון שצריכים לאפשר לכל בני העיר ליטול חלק במצווה. ואף אני, סיים החפץ חיים אשתף אי"ה בבנין הישיבה שלי כל איש אשר ידבנו לבו, כדי לזכות במצווה זו את הרבים.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 6:10 ת"א: 6:11 ר"ת: 6:47

פרשת תרומה

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:58 ת"א: 5:12

הוא מתקרב אל השער הנעול, לוחץ על הידית, והנה פלא: השער נפתח כאילו לא היה נעול מעולם. הכלבים האימתניים המשוטטים בחצר ומשחרים לטרף, רובצים על מקומם ללא נוע, כאילו נבהלו מפני הצדיק שנכנס בשער הראשי של הטירה, כשהשומרים והמשרתים עומדים על מקומם, ובכלל אינם רואים אותו. יהודי הכפר עמדו מרחוק, מלאים פחד וחרדה. כשראו את השער הנפתח ושמעו את הדממה הלא אופיינית שקידמה את פני הצדיק, הבינו כי אכן איש קדוש הוא, ושהוא יודע מה הוא עושה. הצדיק הגיע אל חדרו של הפריץ שראה את דמותו ההדורה מופיעה לפניו, ושאל ביראת כבוד "מה כבוד הרב רוצה ממני?". "עוד מעט ייכנס יום הכיפורים!", השיב לו הרב. "בוא והצטרף אלינו לתפילה. חסר לנו עשירי למניין". הפריץ נדהם מהבקשה החצופה ומהתזכורת הכואבת על עברו היהודי, אבל דמותו ההדורה של הרב הטילה עליו אימה וחרדה, והוא מיהר לעשות כדבריו. כשהגיעו לבית הכנסת, שלף רבי לייב מהארון טלית ישנה, והגיש לפריץ כדי שיתעטף בה.

הוא פתח את ארון הקודש, הוציא ספר תורה ונתן לפריץ להחזיק, לאחר מכן הוציא ספר תורה נוסף ומסר אותו לאחד מיהודי הכפר. את ספר התורה השלישי החזיק בידיו הקדושות, ניגש אל התיבה, כדי לפתוח בתפילת כל נדרי. "בישיבה של מעלה ובישיבה של מטה אנו מתירין להתפלל עם העבריינים", התנגן קולו בחשאי. "בישיבה של מעלה ובישיבה של מטה, אנו מתירין להתפלל עם העבריינים", אמר בפעם השניה בקול גבוה יותר. בפעם השלישית פרצה ממנו זעקה אדירה שהרעידה את אמות הסיפים של בית המדרש הישן: "בישיבה של מעלה ובישיבה של מטה אנו מתירין להתפלל עם העבריינים!". מלבו של הפריץ בקעה אנחה כבדה וכאובה במיוחד, הוא ידע היטב שכשמדברים על 'עבריינים' הכוונה היא אליו, יהודי שבגלל תאוות הכסף והכבוד השליך מאחוריו את עברו היהודי, שכח את מורשת אבותיו, והלך לרעות בשדות זרים, כאחד מגויי הארץ הנוצרים. הוא נזכר בכל החטאים החמורים שעבר בימי חייו. הוא זכר את בשר הטריפה שאכל יום יום, את הצער הרב שגרם לאחיו היהודים, את השבתות שחילל, ימי הכיפור שבהם אכל ושתה לרוויה... דמעות החלו להתגלגל במורד לחייו של הפריץ היהודי, בעוד רבי לייב והקהל המצומצם ממשיכים בתפילת 'כל נדרי', ולאחריה תפילת 'ערבית'. בסיום התפילה, פנו היהודים לגשת לבתיהם כדי לנוח בלילה ולאגור כוחות לתפילת היום, אך הרבי נשאר בבית המדרש לאמירת פרקי תהילים ולימוד תורה, וגם הפריץ נותר על עמדו, ממשיך לבכות ולהתוודות על החטאים הרבים שחטא במשך ימי חייו.

ליומא דהילולא של הרה"ק רבי לייב שרה'ס זיע"א (ד' אדר) בית הכנסת הישן והמאובק היה כמעט ריק מאדם. הצדיק הקדוש רבי לייב בן שרה, המכונה רבי לייב שרה'ס, ישב בירכתי בית המדרש כשהוא לבוש בבגדי לבן, ועטוף בטלית רחבת ממדים שכיסתה אותו עד למעלה מראשו. ערב יום כיפורים הוא היום. רבי לייב מתכונן בחיל ורעדה לקראת היום הקדוש. אט אט נכנסים לבית הכנסת כמה יהודים נוספים. מביטים בתמיהה לעבר האורח שפניו הקורנות מקדושה מלמדות על כך שהוא אינו אדם פשוט. "כיצד הגיע לכאן", הם שואלים זה את זה, "מדוע בחר להעביר את היום הקדוש דווקא בכפר כה קטן ונידח, יחד עם אנשים פשוטים כמונו?". השמש כבר פונה לשקוע במערב, ורבי לייב מרים את עיניו הטהורות: "האם יש כאן מניין בכפר שלכם?", הוא שואל את המקומיים שמשיבים לו בשלילה. "אנחנו שמונה יהודים. בכל שנה מגיעים לכאן בערב יום הכיפורים שני יהודים נוספים המתגוררים בקרבת מקום וכך יש לנו מניין יום אחד בשנה. אבל השנה הם שלחו להודיע לנו שלא יוכלו להגיע. יחד איתך אנחנו תשעה, וחסר לנו עשירי למניין". הרבי הצדיק מהרהר מעט ושוב שואל אותם: "אתם בטוחים שאין כאן אף יהודי נוסף בכפר?". "בטוחים", הם משיבים, "אם היה כאן יהודי נוסף, בוודאי שהוא היה בא להתפלל עמנו ביום הכיפורים".

"ואולי מתגורר כאן יהודי שהמיר את דתו חלילה?". תושבי הכפר מביטים זה אל זה בתימהון: "כן. משיב אחד מהם בהיסוס. יש כאן יהודי מומר, אבל ממנו אנחנו לא מצפים לכלום". הרב מנסה לשכנע אותם שייגשו אל אותו יהודי שהתנצר ויבקשו ממנו להשלים להם מניין. הרי כבר נפטק להלכה שביום הכיפורים מותר להתפלל עם העבריינים, כלומר עם אלו שאינם מקיימים את מצוות התורה. "כבוד הרב", משיבים לו היהודים בלהט, "היהודי הזה, שהתנצר, הוא הפריץ של הכפר. הוא אדון הכפר, הוא שונא יהודים ואבוי למי שיוכיר לו שהוא עצמו נולד יהודי... הוא עלול להתמלא בבעס ולהעניש אותנו בעונשים חמורים רק על כך שהעזנו להזכיר לו את עברו הרחוק". הצדיק ננער ממקומו: "הראו לי היכן הוא מתגורר", אמר להם, "אני רוצה לגשת אליו להזמין אותו שיצטרף אלינו וישלים לנו מניין". פניהם של תושבי הכפר החווירו: "לא כבוד הרב, בבקשה אל תעשה את זה. הוא עלול להרוג אותך וגם לפגוע בנו ובבני משפחותינו". אבל הרב שעניו צופיות למרחוק אינו חושש מפני הפריץ. הוא יוצא לדרך והיהודים המקומיים מבינים שאין להם ברירה אלא להסביר לו היכן גר הפריץ. אחרי הליכה בת מספר דקות נשקפה לנגד עיני הצדיק הטירה המפוארת בה התגורר הפריץ.

צישל ונמשל

ויקחו לי תרומה (כ"ה – ב')

צריך להבין מדוע נקט כאן הכתוב לשון תרומה, והרי תרומה הנוכח בכתוב הוא על מה שמפרישים מהדגן, וכאן שמדובר על דברים שהביאו למשכן. היה צריך לומר ויקחו לי נדבה, וכמו שכתוב בפרשת (ויקהל ל"ה כ"ט) "כל איש ואשה אשר נדב לבם אותם להביא לכל המלאכה אשר צוה ה' לעשות ביד משה הביאו בני ישראל נדבה לה'". כי לשון נדבה ייאמר על דבר שאינו מסויים וקצוב להפרישו משיעור מסויים וקצוב. ואם כן לפי זה היה צריך לומר ויקחו לי נדבה. ויש לומר על פי משל, לראובן שהיה מוכר יין בעירו, והיה לו באוצרו מאה חביות מלאים יין, והנה בא אדם אחד לאותה עיר, והביא עמו מאה חביות יין למכירה, ומכיון שהאורח ידע שלא יצליח למכור את יינו, כיון שכל בני העיר די להם בפחות ממאה חביות יין, על כן שכר שני בני אדם מאנשי העיר ואמר להם, שישבו במקום שמתאספים אנשים רבים, כגון בבתי קפה וכדומה, ויספרו לפני האנשים היושבים שם, שכל החביות של ראובן החמיצו, וכן עשו, שסיפרו כך לפני אנשי העיר שהחביות של ראובן החמיצו, ומכיון שברית כרותה לשפתים, על כן כל החביות של ראובן החמיצו, והאורח שמח על כך שמחה גדולה, כי עתה כולם יקנו יין רק ממנו. והנה בחמלת ה' על ראובן הביא על אנשי העיר מחלה מיוחדת, שהתגבר הדם בעור בשרם ונעשה עורם אדום כדם, וגורו הרופאים שצריכים לרחוץ את עורם בחומץ חזק של ענבים, וכולם הוכרחו לבוא לראובן ולקנות ממנו חומץ ומכר את החומץ בסכום גבוה.

וכן הענין בצדקה, זכותה גדולה שלא צריך לסלק את הרע ולהביא במקומו טוב, אלא ישאר הרע כמו שהוא ויוצא ממנו טוב, וכפי שהיה לגבי היין שלא נהפך החומץ שוב ליין אלא בחומץ עצמו נעשה לו תועלת, כלומר שהרפואה תבוא מהמכה עצמה, ולכן כתוב וצדקה תציל ממות, שאם נגזר נגף לא יסתלקו אותיות נגף, אלא יתהפך סדרם לסדר גפן, וכן בזכות הצדקה יסתלק הנזק מנגע ותמורת סדר נגע יהיה סדר ענג, ועל זה נאמר (דברים כג ו) ויהפוך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה, דהיינו שהקללה עצמה תיהפך לברכה. ולפי זה מובן מדוע נקט כאן הכתוב בלשון תרומה, כי אותיות תרומה יתהפכו ויהיו תמורה, דהיינו שיש כח גדול בנדבה וצדקה לעשות תמורה לרע שיתהפך לטוב, שתיבת נגע תתהפך לתיבת ענג, ותיבת נגף תתהפך לתיבת גפן וכן כל כיוצא בזה.

(עוד יוסף ח')

כשבו תושבי הכפר בבוקר השכם, הם נדהמו למצוא את הפריץ עומד על מקומו כשהוא עדיין עטוף בטלית מאתמול, ובוכה בכי מר על חטאיו הרבים. רבי לייב ניגש לפני התיבה לתפילת שחרית שנמשכה שעות ארוכות, לאחריה קריאת התורה, תפילת מוסף, מנחה ולבסוף תפילת נעילה. במשך כל היום עמד הפריץ והתפלל, כשהאנחות הבוקעות מלבו הולכות ומתגברות, הופכות לזעקות חזקות, המלוות בבכי ודמעות חמות שולגו על הקרקע ויצרו שלולית קנה למרגלותיו. בסיום תפילת נעילה, הגיע מעמד קבלת עול מלכות שמים. רבי לייב זועק בקול גדול "שמע ישראל, ה' אלוהינו ה' אחד", ואחריו כל יהודי הכפר, ובראשם הפריץ שזועק את הפסוק בשארית כוחותיו.

לאחר מכן אמרו את הפסוקים הנוספים, ולבסוף זעק רבי לייב בקול גדול שבע פעמים "השם הוא האלוקים", וכך עשו אחריו כל המתפללים. הפעם כבר הרעידו זעקותיו של הפריץ את הכפר כולו. "השם הוא האלוקים", זעק הפריץ בכתפיים רוטטות... "השם הוא האלוקים", צעק פעם נוספת בגרון ניחר, "השם הוא האלוקים", קרא בשלישית בקול גדול, וכך הוסיף בפעם הרביעית, החמישית והשישית. כשהגיע לפעם השביעי, התרומם קולו של הפריץ לזעקה אדירה שהשתחררה מלבו בכוחות על אנושיים: "השם הוא האלוקים", קרא ונפל תחתיו. המתפללים מיהרו לגשת אליו, ניסו להעיר אותו מעלפוננו, אבל בתוך זמן קצר הם הבינו שהפריץ הרשע, היהודי שהמיר את דתו והפך לנוצרי השונא את אחיו היהודים, נפח את נשמתו במוצאי יום הכיפורים, כשהיא זכה ומזוככת מכל שמץ של עוון, לאחר שבמשך כל יום הכיפורים שב בתשובה על חטאיו הנוראיים, וחזר בתשובה מעומק לבו.

הביטו יהודי הכפר זה בזה, והנהגו בראשם... עכשיו הם כבר מבינים מה חיפש הרבי הקדוש בכפר הנידח והקטן. הם כבר יודעים למה הוא בחר להתפלל דווקא איתם. ברוח הקודש שלו הוא ידע שכאן בכפר ישנו יהודי הזקוק לתיקון גדול, יהודי שעומד למות במוצאי יום הכיפורים, וזקוק למי שיבוא וינער אותו מהאבק הרב שהצטבר על נשמתו, מישהו שיעורר אותו לחזור בתשובה וישיב אותו לכור מחצבתו. לחיק עם ישראל. מאותה השנה ועד סוף ימי חייו, נוהג היה רבי לייב לומר בכל יום הכיפורים את תפילת הקדיש לעילוי נשמתו של הפריץ שנפטר כשהוא זך וטהור, לאחר ששב לחיק אבינו שבשמים.

ישר כח לסופר הדגול ר' יעקב א. לוסטיגמן ואתר "אחינו"

צ'ין אדם לחברו

לנשמה אין מנוחה למעלה
בגלל שפגע באדם

סיפר הרה"ק רבי משה צבי מסווראן זיע"א: בזמנו נכנס לאשה אחת גלגול, הביאו אותה לפני הרב של אותה העיר, והיה אותו רוח מדבר מתוך האישה, והיה מבקש שיתקנו את נשמתו בזה שיאמר עם מנין אנשים תהילים לעילוי נשמתו, ורק אז יצא. ביקש ממנו הרב שיספר לו למה נענש להתגלגל בעולם? סיפר הרוח, בימי חיי הרביתי לחטוא, ברם התחרטתי על מעשי וחזרתי בתשובה גמורה. כשהגיעה שעת להיפטר מהעולם נפטרתי מתוך תשובה. בבואי לפני בית דין של מעלה נוכחתי כי אכן תיקנתי את חטאי, זולת חטא אחד שלא שמתי אל לבי לשוב עליו, ודווקא חטא זה טורדני מעולם האמת, וממנו אין לי מנוחה עד היום הזה. ומעשה שהיה כך היה: פעם אחת ראיתי אברך בן תורה שעמד סמוך לחותנו ואמר פרקי תהילים, בהגיעו לפסוק מסוים טעה בהגייתו, צחקתי ממנו בפני חותנו ואמרתי: הטועה בהגייה בן תורה יחשב? נכלם האברך מאוד. ועבירה זו שלא ייחסתי לה כל ענין, חוסמת בעדי את הכניסה לגן עדן, אף על פי שנטהרתי מכל עוונותי והנני נע ונד ומגולגל בעולם בגללה.

דברי תורה אמיתיים

הרה"ק מווארקא זיע"א פירש את המאמר של חז"ל "שניים שיושבים ואין ביניהם דברי תורה" באופן הזה: שניים שיושבים, שני יהודים שיושבים, ואין ביניהם לא

שנאה, לא קנאה, לא מחלוקת ולא לשון הרע. "דברי תורה" זה בעצמו דברי תורה.

צריך היתר של מאה רבנים לדבר לשון הרע

מדקדק נפלא היה הרה"ק רבי נפתלי מאמסטרדם זיע"א בשפתיו, שלא להוציא מילה אסורה, ובעיקר היה נזהר מאד בלשון הרע, כיון שראה בני אדם מזלזלים באיסור חמור זה קרא בהתפעלות: תימה, מדוע אנשים מחפשים היתר של מאה רבנים כדי לישא אשה שניה, שאין זה אלא חרם דרבינו גרשום, ואינם מחפשים היתר של מאה רבנים לדבר לשון הרע שהוא איסור חמור מדאורייתא.

כדי שהאורח לא יתבייש

הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זיע"א היה אומר לחסידיו: יהודי המזמין אורח לסעודה עליו לפרוס הרבה פרוסות מהפת, כדי שהאורח לא יתבייש לפרוס לעצמו, ולא זו בלבד אלא שעל בעל הבית לאכול בעצמו כראוי, אף על פי שאינו צריך לכך, שמא האורח רעב ויתבייש לאכול יותר מבעל הבית, רמו לדבר יש בתורה (פרשת שמיני י"א - ד') "את הגמל כי מעלה גרה הוא ופרסה איננו מפריס", הוא בעצמו אוכל כראוי אך לאורח אין הוא פורס מספיק פרוסות, "טמא הוא לכם". "ואת החזיר כי מפריס פרסה הוא והוא גרה לא יגר" (י"א - ז'), פורס לאורח אך אינו אוכל בעצמו "טמא הוא לכם". רק מי שמקיים את שניהם הוא הטהור.

תלולא דצדקיא

שבת קודש ד' אדר הרה"ק רבי יהודה לייב ב"ר יוסף (רבי לייב שרה"ס (תקנ"א)

יום ראשון ה' אדר הרה"ק רבי זאב וואלף מטשארני-אוסטראה ב"ר נפתלי צבי (תקפ"ג)

הרה"ק רבי ישעיה מפראגא ב"ר יעקב משה תרכ"ח יום שני ו' אדר הרה"ק רבי דוד מאוסטראה ב"ר מרדכי טעבל (תלמיד הבעש"ט - תק"י)

יום שלישי ז' אדר משה רבינו בן עמרם (ב"א תפ"ח) הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב ב"ר משה יחזקאל (תקפ"א)

הרה"ק יעקב יששכר בער מנדבורנה ב"ר חיים מרדכי (תשע"ב)

יום רביעי ח' אדר הרה"ק רבי אליהו הכהן ב"ר שלמה אברהם (שבת מוסר - תפ"ט) הרה"ק רבי גרשון מלאצק (תלמיד הבעש"ט - תקמ"ה)

יום חמישי ט' אדר הרה"ק רבי יוסף יואל היילפרין אב"ד סטעפין (תלמיד הבעש"ט - ב"ר יעקב אהרן) הרה"ק רבי שמואל שמעלקא קליין אב"ד סעליש (צרוח החיים - תרל"ה)

יום שישי י' אדר הרה"ק רבי יוסף ברוך מניישטאט ב"ר קלונימוס קלמן הלוי מקראקא (הגוטער יוד - תרכ"ז)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" ו"פרוס יוסף התרים" על המצוות.

שמיעת קריאת התורה (ב')

א) מי שמוכרח לצאת באמצע קריאת התורה, ההלכה היא שאין לצאת עד אחרי שיסיים העולה לתורה הברכה אחרונה שמברך בסיום הקריאה. (ביאור הלכה סימן קמ"ו, בד"ה שפיר דמי, ובכף החיים שם, ס"ק ד')

ב) כיון שפתחו הספר תורה לקרוא בו, אסור לדבר אפילו בדברי תורה. (שו"ע שם, סעיף ב', ובמשנה ברורה ס"ק ד')

ג) בין גברא לגברא, המיקל ללמוד או בינו לבין עצמו, אין למחות בידו, אבל עם אחרים, אין להקל ללמוד, שמא ימשיך ללמוד גם בשעת קריאת התורה, ולהורות הוראה לפי שעה, אין להחמיר, דלא שכיח כל כך בזה שמא ימשיך. (משנה ברורה שם ס"ק ו')

ד) ירגיל את עצמו להתפלל בכל כוחו, וכו', ובשעת קריאת התורה להטות אוזנו על כל דיבור ודיבור מהקורא כקורא את המגילה, ולעשות עצמו כאילם בבית הכנסת וכו'. (צעטיל קטן, לבעל הנועם אלימלך זיע"ע, סעיף י"א)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

נדבת הר"ר יצחק הרטמן הי"ו
לע"נ אמו החשובה
מרת מרגלית ע"ה ב"ר שמואל מאיר
נלב"ע ח' אדר תנצב"ה

לע"נ
הרה"ק יעקב יששכר בער מנדבורנה
ב"ר חיים מרדכי זיע"א
נלב"ע ז' אדר תשע"ב תנצב"ה

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מקלחת ציון

פְּרֻשֶׁת תְּרוּמָה - שְׁתַּפוּת בְּבִנּוֹן הַבַּיִת

"וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבֹו תִקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי" (שמות כה, ב)

משום שלא היו מתכוונים לטובה אלא שיסמכו גם עליהם וישמעו לעצתם. הם בכונה יאחרו את הבניה עד שיסבו את לב כורש שלא לבנותו.

כלומר היתה להם כוונה רעה. הם תכננו להיכנס לוועד שאחראי על הבניה ולהתחיל לערוך אסיפות שיתמשכו ויתמשכו, עד שבסופו של דבר לא יבנו מאומה.

אבל בפשטות אפשר לבאר שבניית בית המקדש צריכה להיות מכסף של יהודים או ליתר דיוק מהנשמה של היהודים.

כשבני ישראל הביאו התרומה למשכן- הם עשו זאת עם כל הנשמה! הם הביאו בלי סוף.

כשהשטן בא לקטרג על היהודים, הקב"ה אומר לו: תראה איך הם נותנים לבתי כנסת. תראה איך הם מפארים את בית מקדש מעט!

ארץ ישראל ב"ה מלאה בתי כנסיות מפוארים ברוך ה'. כל הזמן בונים עוד ועוד בתי כנסיות ומפארים אותם בארונות קודש ובכל דבר שבקדושה. כך אנחנו זוכים להיות שותפים של בורא העולם!

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א

חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני לבה

ע"י	כנסת לבה	צאת לבה	יבויין חס
י"ג	16: 58	18: 11	18: 49
ת"א	17: 15	18: 08	18: 45
מ"כ	17: 15	18: 08	18: 46
כ"ב	17: 17	18: 10	18: 48

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב רח דוד בן לאה וב"ב עמית בן אהרון וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרוור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי לאה בת תמר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קנטש בת דגטו רותית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

הקב"ה יכול לבנות את בית המקדש בכוחות עצמו. בורא עולם לא צריך אותנו, אבל הוא רוצה אותנו שותפים בבניה. הוא רוצה שנהיה חלק מביתו.

לצערנו הרב אנחנו היום לא יכולים להבין מה זה בית המקדש ומה הם הקורבנות. חז"ל אומרים שאם הגויים היו יודעים מה הם מרוויחים מפר אחד שמקריבים עבורם בסוכות- לא היו מחריבים את בית המקדש.

יתר על כן, הנביא ישעיהו אומר: "כִּי בֵּיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקְרָא לְכָל הָעַמִּים" (ישעיהו נז, ז). אמרו חז"ל, שלוי הגויים היו יודעים את עוצמת הברכה והשפע שהם מקבלים מבית-המקדש, הם בעצמם היו מקיפים אותו בשומרים כדי להגן עליו.

הקב"ה רצה אותנו כשותפים בבניית בית-המקדש.

הגמרא (ערכין ע"ב) מספרת שבימי עזרא הסופר הכותים רצו לתרום לבניין בית המקדש. גם הם רצו להיות שותפים בבנייתו.

עזרא אמר להם: "לא לְכֶם וְלָנוּ לְבָנוֹת בֵּית לְאַלְקֵינוּ" (עזרא ד, ג). אתם לא יכולים להיות שותפים בבניין. נדרים ונדבות אפשר לקבל מהם אבל לתרומת בית-המקדש- לא!

צריך להבין: מפני מה אסור שיהיה להם חלק בבניין?

רש"י הקדוש מסביר: משום רפיון ידים-

- זש"ק, פננסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
- הצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה
- העלון מוקדש לע"נ יצחק בן רבקה ז"ל

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה - משקאות - פרק ו'

האם צריך כשרות לקוקה-קולה, שמן זית של גוים, בירה שחורה ולבנה?

שאלה: ?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

משקה קוקה קולה בארץ ישראל כיום הוא בכשרות מהודרת. בחוץ לארץ יש מקומות, שלמרות שלא מופיע עליו כשרות, מקובל ככשר. אולם ראוי ונכון לוודא זאת עם ועדי הכשרות שבמקום. **הערה:** למרות שתמצית המשקה נלקח מאטלנטה שבארה"ב, ומשם משווקת לכל המפעלים בעולם - ויש כשרות לתמצית זאת, מכל מקום סוג הסוכר וגליצרין נלקחים לפי שיקול הדעת של בעלי המפעל באותו מקום. התגלה באחת ממדינות מרכז אמריקה, שמפיקים צבעי המאכל למשקה מזגי ענבים שמקורם מייצור יין גויים אסור. בעניין תהליך עשיית משקה קוקה קולה, ראה באריכות מאמר של הרב עמרם אדרעי בקובץ בית הלל (אלול תשס"א עמוד 10).

גם במדינות שיש הכשר למשקה זה, מכל מקום יש להקפיד בפסח לשתות רק אם יש כשרות מיוחדת לפסח.

שמן זית של גויים מותר באכילה כאשר ידוע שהוא 100% שמן ללא תוספת כלשהיא. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן קיד ס"ז). בספר חזון עובדיה - תרומות ומעשרות (עמוד 12) כתב לעניין מפעל בית הבד לשמן זית ששיך לגוי ועובדים בו פועלים יהודים בסחיטת שמן מהזיתים, השמן פטור מתרומות ומעשרות מכיוון שהמפעל הוא של גוי לכן נחשב כמירוח גוי.

שמן [בין שמן זית ובין שמנים אחרים] שטיגנו בו בשר נבילות וטריפות ואח"כ טיגנו בשמן צ'יפס או פלאפל וכיוצא של היתר, המאכל נאסר. **מקורות:** שו"ת דברי דוד ח"ד (חיו"ד סימן ח) ואף דמרן השו"ע בשו"ע (יו"ד סימן קד ס"ד) פסק דשמן של גוי אע"פ שהם מבושלים מותרים מפני שהבשר פוגם את השמן ומסריחו, מכל מקום בשמנים שלנו שהם מזוקקים אפילו בשמן זית אין הבשר פוגמו. ודחה דברי המקילין, ע"ש.

שמן שזיקקו אותו במערכת זיקוק שומן איסור, אסור באכילה.

בירה שחורה עלולה להכיל תוספת כדי להעמיק את הצבע הכהה ולכן אין לשתות ללא הכשר.

יש שמקילים בשתיית בירה לבנה בכל מקום בעולם כאשר המשקה ללא תוספת טעם וריח. **הערה:** בירה עשויה מארבעה מוצרי גלם: מים, לתת, כשות ושמרים. מכיוון שיש היום התפתחות ושיכלול גדול בנושא הבירה שמוסיפים בה הרבה חומרי גלם לכן יכולות להיות בעיות כשרות. בארץ ישראל או בחו"ל בבעלות יהודית יש להקפיד על מכירת חמץ. לעניין איסור 'חדש' יש שמקילים בחוץ לארץ כמבואר לעיל בהלכות חדש ובפרט כשהוא ספק איסור חדש. ע"ש. לעניין בישולי גויים, מבואר בתוספות ע"ז (לא ע"ב ד"ה ותרוייהו) להתיר. כ"פ השו"ע (יו"ד סימן קיד ס"א). ע"ע שו"ת אדני פז ח"ד (סימן קב).

מכל מקום, יש לוודא עם ועד הכשרות המקומית איזה סוגי בירה מקובלים ככשרים. אולם, להלכה יש להקפיד על שתיית בירה דווקא אם יש לה כשרות מהטעמים הבאים: א. אחד המרכיבים הכימיים שבו משתמשים בבתי היצור בייצור בירה, הוא חומר שנקרא 'לאקטיק אסיד'. החומר מיוצר בדרך כלל מסוכר, שבו אין חשש כשרות. אומנם במדינות ששיש בהם גידול משמעותי של בקר ומשקי חלב, מייצרים את החומר הנזכר מחלב. עלולה להיווצר בעיית כשרות, אם מדין חלב נוכרי ואם מצד חשש בשר בחלב במקרה של שתיית הבירה בסעודה בשרית.

ב. חומר נוסף אשר עלול להימצא בבירה, הוא חומר הקצפה מיוחד שעשוי לבירה. במספר בתי ייצור בעולם משתמשים בחומר זה כדי לקצר את תהליכי הייצור. מתוך שלושה סוגים שונים של חומרים מקציפים, יש סוג אחד שעשוי ממרכיב שמקורו מן החי.

ג. במקומות שונים בעולם שמייצרים בירה, מקובל להשתמש בתהליך התסיסה בחומר עזר בשם 'אנטיפוס', כדי למנוע קצף מיותר בזמן זה. בחומר זה יש חשש כשרות ואין להשתמש בו ללא כשרות. יש מפעלים שמשתמשים באנזים כדי להפסיק את תסיסת השמרים בתהליך הייצור. דרושה השגחה לאנזים שאין בו חשש כשרות. כמו כן יש שמשתמשים להצללת הבירה בג'לטין שמיצור מן החי.

דאגה לעני

הגאון רבי רפאל ברוך טולידאנו זצ"ל (רבה של מקנס שבמרקו) היה מבקש בתפילתו עבור צורכי העניים, כפי שביקש עבור בני ביתו. כשקיבל את משכורתו היה מחלק שני שלישים ממנה לעניים ורק שלישי אחד לצרכי ביתו! ביתו התנהל בצמצום מכיוון שמשליש זה התפרנסו גם האורחים הרבים שהיו פוקדים את מעונו. יום אחד הרבנית ביקשה כסף כדי לתקן את שיניה. הרב השיב לה, שאין בידו את הכסף הדרוש. באותו יום בא אליו עני לבקש עזרה.

הוא דיבר, הכביר מילים ושטח את מצוקתו הרבה, את דוחקו ועוניו. תוך כדי דיבור הרב הבחין ששיניו מקולקלות. הרב מיוזמתו נתן לו סכום הגון לתקן ללא דיחוי. הרבנית הופתעה ואמרה: "הן רק עתה השבת את פני ריקם, כאשר ביקשתי ממך כסף לאותה מטרה!". הרב השיב לה: "עני זה נקלע לביתי. הרי זאת הזדמנות שאסור להחמיצה. אם לא אתן לו עכשיו מעות, איש לא ישגיח עליו מחר. אבל את, ברוך השם, חיה במחיצתי. אם לא אתן לך עכשיו, אתן לך בפעם אחרת..."

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א (052-6329144) (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

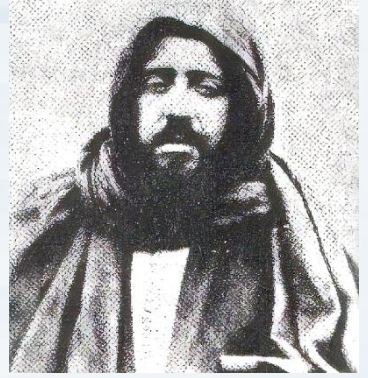
שאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב אברהם אביטבול זצ"ל

הגאון הרב אברהם אביטבול זצ"ל - נולד במרקש. נצר משושלת ארוכה של חכמים, דיינים, משוררים ונגידים. למד תורה בישיבות מרקש. עם הזמן שמו נודע ברבים והוא החל ללמד בבית הכנסת 'צלאת אל עזמא' בעיר, לצד הגאון הרב יעקב דהאן (הרב דהאן לימד בעיקר את בני הכפרים שבאזור ואילו רבינו לימד בעיקר את בני מרקש עצמה).

רבינו לימד בשיטת הפלפול. במקביל, היה נושא שיעורי תורה לבעלי בתים בשבתות (שיעורים אלו היו נמשכים כארבע שעות, והיו נאמרים ללא כל ספר פתוח, כאשר המחצית הראשונה הייתה בעיון ופלפול והמחצית השנייה הייתה דרשה עממית). ישיבתו הכשירה תלמידים לרבנות ולמקצועות הקודש ברחבי מרוקו.

הרב סירב להצעה לכהן כדיין בעיר, ולפרנסתו עסק כסוכן של חברת ייצוא. בשנת ה'תרפ"ה (1924) עזב את מרקש, ונדד בין קהילות מרוקו. ייסד ישיבה בעיר זאן, וכיהן בה כרב. לאחר כשנה, עבר לכהן כרב בעיר אל-עריש שבמרוקו הספרדית, וגם בה ייסד ישיבה ועמד בראשה. לאחר כשש שנים, שב למרקש.

עמד בקשרים עם גדולי רבני מרוקו, בהם הרבנים הראשיים למרוקו הרב רפאל אנקווא, אשר התפעל מגדולתו התורנית בעת שביקר בבית מדרשו ברבאט. גאון בתורה. בעל מתק שפתיים ורבים התקבצו לשמוע את דרשותיו. פזרן בצדקה. אבי העניים. דאג ליתומים בלב ובנפש. אהב שלום ורדף שלום. ענוותן מופלא. דוברם של אלמנות. סגורם של הנדכאים. נפטר ב-י' אדר ה'תש"ה (1945). ציונו במרקש.

סבא (מצד אביו): ר' יוסף (שימש כדיין). **אביו:** ר' שלמה (המשורר). **אישתו:** מרת שרה (בת הגביר ר' שלמה אלפסי - נישא ב-ו' ניסן ה'תרפ"ט). **מרבותיו:** הגאונים ר' שלמה הכהן, ר' אלעזר הלוי. **מתלמידיו:** הגאונים ר' חיים ביטון (רב העיר מלייה. מח"ס 'לב חיים' על 'אבן העזר'), ר' יאיר חפוטא (רבה של באר יעקב), המקובל ר' לוי סעדיה נחמני (מח"ס 'ברית הלוי' על קוהלת), ר' יוסף פרץ (רב המושבים מגדים וגורן), ר' שמעון אחיון (ראש ישיבת 'כתר תורה' בקזבלנקה ורבה של יפו, מח"ס 'הליכות שבא'), ר' יעקב פרץ (רב הכפר 'אית חכים' ורב קהילת 'אליהו הנביא' באשדוד), ר' חנניה דרעי (רבה של יפו), הפייטן ר' דוד בוזגלו, ר' שלום אלבז (רבה של חדרה). **מילדיו:** ר' יצחק ומספר בנות.

באחד מימי חמישי הלך רבינו עם חתניו לעשות קניות לכבוד שבת קודש. בדרכם לשוק של מראקש שהיה מחוץ למלאח, רואה ר' אברהם יהודי אשר נראה מיואש שיושב בקרן הרחוב, ראשו מורכן והוא מתעלם מהעוברים והשבים. הרב עמד במקום ופנה לאותו יהודי שהכיר בשמו: "שלום לך ר' פלוני, האם כבודו לא חש בטוב?". היהודי קם ממקומו וענה: "רבי, ב"ה אני מרגיש טוב".

"אולי אם כן משהו מעיק עליך?", שאל הרב, "הנה מחר יום שישי וצריכים אנו לקבל את פני שבת המלכה בשמחה. אתה יודע בני, כתוב דאגה בלב איש ישיחנה". האיש נכנע להפצרותיו של הרב ואמר לו: "זה מספר שבועות שאשתי חולה. אני לא יצאתי לעבוד כי טיפולתי בילדים ובאישה. בתקופה זו לקחתי בהקפה מצרכי מזון, ועכשיו לא רק שאין בידי להחזיר את מה שלקחתי, אלא מתבייש אני לבקש לקנות עוד בהקפה. לפשוט יד איני יכול, ובאתי לפינה הזו לבקש את רחמי ה' יתברך".

רבינו ללא אומר ודברים שלח את ידו לכיסו והוציא את כל הכסף שהיה ברשותו. הכסף שנועד לקניית מצרכים לשבת. ומסר אותו ליהודי הנמצא במצוקה. ולא רק זאת, אלא שהפציר בו לקחת את הכסף מידו תוך שהוא מוסיף דברי עידוד וברכה. "אל תדאג יהיה בסדר. לך לאשתך ולילדים, שעה זו תחלוף במהרה. ובאה שבת באה מנוחה - מנוחת הנפש והגוף".

חתניו שהתלוו אליו עמדו השתאו מול נדיבות ליבו של הרב מאחר שידעו בבירור שגם לו לא נשאר כלום בכיסו. הרב ציווה עליהם להמשיך יחד בדרך אל השוק. לפני הכניסה לשוק מחוץ למלאח, הייתה שורה של חנויות של כמה מעשירי העיר. חנויות גדולות שבעליהן עסקו במסחר סיטונאי.

באחת החנויות ישבו מספר העשירים ושוחחו ביניהם. כמה מהם הבחינו ברב העובר לידם. הם קמו לכבודו, החליפו עימו דברי נימוס ואמרו לו: "ברוך הבא! כבודו בא בזמן. זה עתה גמרנו להתחשבן והפרשנו סכום לנצרכים". אחד מהם היה מודאג מחלום שחלם על אביו. הוא סיפר את חלומו לרב, הרב פתר לו לטובה והוא הגדיל תרומתו.

הרב נפרד מהקבוצה בדברים מעודדים. תוך כמה דקות מאז שנתן רבינו ליהודי במצוקה את כל מה שהיה לו מצא את עצמו מכפיל פי כמה את הסכום שהיה ברשותו. הרב המשיך עם חתניו לכיוון השוק, כשהחתנים שמחים ומתפעלים מן הנס שקרה להם. **הרי עכשיו יש לרב מספיק כסף לקנות מצרכים לכמה שבתות ולא רק לשבת אחת.**

רבינו לא חשב כך. הוא ראה בזה סייעתא דשמיא לעזור לעוד כמה עניים לעשות את השבת. רבינו נכנס לשוק. קנה לעצמו את המצרכים הנחוצים לו לשבת כפי מה שהקציב לעצמו בהתחלה ואת יתרת הכסף העביר לגזבר העניים תוך שהוא מורה לו לחלקם לנצרכים עוד באותו יום. (מעובד מתוך 'פורום סיפורי צדיקים')

בין אדם לחברו

מעט ולא יישאר מהם כלום, אבל שתי הלחמניות שהבאנו לעני, זה מה שנשאר לנו – זה יישאר לנצח נצחים. במאזן הזכויות בשמיים נרשמו כרגע שני יהלומים רוחניים זוהרים, ואת זה – איש לא ייקח מאיתנו!"

נהנתי מהחיזוק ובאתי להחזיר את העלון לגניזה. לפתע עצרתי. חזרתי לשולחן עם העלון, הנחתי אותו ליד אשתי ואמרתי לה: תקראי את הסיפור שכתוב כאן. היא קראה. כשסיימה היא ניסתה לנחש לאן אני חותר.

אמרתי לה: "האדם בסיפור הרוויח שני יהלומים בעולם הבא. גם לנו יש הזדמנות לזכות ביהלומים כאלו! לא שניים ולא ארבעה, לא מאה ולא אלף, אלא שלושים אלף יהלומים! הלוואה של שלושים אלף ש"ח, הרי מזכה את החשבון הרוחני שלנו ב-30,000 מצוות!". לשבחה של אשתי יאמר שהיא לא היססה יותר. "אתה צודק", אמרה, "ניתן לו את ההלוואה".

מיד צלצלתי לחבר הוודיע לו שאכן אני יכול להלוות לו את הסכום הדרוש לו. את השמחה שלו לא ניתן לתאר במילים. אכן ענקית נגולה מעל ליבו. זה היה בשבילו ממש קרש הצלה! ניתקתי את השיחה בהרגשת רוממות ושמחה על הזכות הגדולה שנפלה בחלקי ואז נזכרתי בבדיקה הגורלית שנקבעה למחר.

מיד עמדתי, פניתי לקב"ה ואמרתי: "יהי רצון שזכות המצווה הזאת תעמוד לבני הי"ו. מחר הרופא יבדוק ויאמר שאין כלום, שהכל בסדר ואין צורך בניתוח!". כך ביקשתי, למרות שידעתי שבדרך הטבע הסיכוי שהבעיה תיעלם מעצמה היא אפסית. אבל ניצלתי את שעת הרצון הזאת והתחננתי לה' בכל ליבי שיראה לנו ניסים ונפלאות.

למחרת אשתי נסעה עם הילד לבדיקה. אני נשארתי בבית עם שאר הילדים, ממתין במתח. לפתע היא מתקשרת נסערת: "לא תאמיני", היא אמרה בהתרגשות, "הרופא אומר שהכל בסדר! הבעיה נפתרה מעצמה! אין צורך בניתוח!"

הייתי בהלם. דמעות התחילו לזלוג על לחיי. "האומנם רופא כל בשר שמע את תפילתי וסידר את הבעיה? נס של ממש התרחש לנגד עינינו!". הדבר הראשון שעלה במוחי באותם רגעים מרגשים, היה המשנה הראשונה במסכת פאה שאותה אנחנו אומרים בכל יום בתפילת שחרית: "אלו דברים שאדם (העושה אותם) אוכל מפירותיהם בעולם הזה, והקרן קיימת לו לעולם הבא, ואלו הן: גמילות חסדים וכו'".

אכן, שלושים אלף יהלומים רוחניים, זוהרים באור יקרות, ממתניים לנו בעולם העליון, אבל זכינו לאכול גם מפירות המצווה בעולם הזה ולזכות ל'בונוס' מופלא- נס רפואי של ממש.

להלן סיפור מופלא שמעובד מתוך 'הפותח'. יש בו כדי ללמדנו כי כאשר אדם עוזר לזולת, הרי שבורא עולם עוזר גם לו. כידוע המילה חסד מורכבת משתי מילים - חס ד'. כאשר אדם חס על זולתו, הרי שבורא עולם חס עליו. להלן הסיפור מפי בעל המעשה:

בעת ביקור שגרתית בטיפת חלב, האחות חשדה שיש בעיה רפואית מסוימת אצל בני הי"ו, שבפורים האחרון מלאה לו שנה. האחות הפנתה אותנו לרופא מומחה בתחום. אחרי בדיקה מעמיקה הרופא המומחה קבע שאכן יש צורך בניתוח דחוף.

הבשורה נחתה עלינו כרעם ביום בהיר. ניתוח? לתינוק בגיל שנה? צריך להיות בצום מהבוקר, לראות את התינוק בוכה וצורח, כשאסור לך להביא לו אף טיפת מטרנה. זאת כאשר הניתוחים מתחילים בשעות אחר הצהריים, ויכולים להגיע גם לשעות הערב המאוחרות. שלא נדבר על ההחלמה של אחרי הניתוח, כאב חד שלא נותן לתינוק לישון בצורה נורמלית, ומשבש את כל סדר היום של ההורים למשך ימים שלמים.

לא היתה לנו ברירה. בהמלצת הרופא קבענו תור לרופא המנתח בבית הרפואה 'הדסה עין כרם'. במזכירות הודיעו לנו שהרופא צריך לראות את התינוק לפני הניתוח ולתת אבחנה משלו. קבענו תור לבדיקה שלא היתה אמורה להיות שונה מהבדיקה של הרופא הראשון והירבנו בתפילות לרופא כל בשר. התור נקבע ליום שלישי א' דר"ח אייר.

יום לפני כן, שמתני לב שאחד מחברי בכולל שבדרך כלל שקוע בתלמודו ללא הפסק, מוטרד מאוד. שאלתי אותו מה מעיק עליו. הוא סיפר לי שהוא זקוק בדחיפות רבה להלוואה של 30,000 ₪ למשך חודש. הוא טרוד במחשבות מהיכן להשיג סכום כזה גדול.

צערנו נגע לליבי ובפרט שמדובר באברך ת"ח משכמו ומעלה. אמרתי לו שאני חושב שאני אנסה לארגן את הסכום כהלוואה לחודש, אבל לפני כן אני צריך לברר זאת. בארוחת ערב שוחחתי עם אשתי על כך, אבל היא חששה מעט. מדובר בסכום גדול. לא לחצתי עליה. סיימנו את הארוחה ולאחר ברכת המזון קמתי לצאת לכולל ערב.

בדרך להביא את הכובע והחליפה, אני שם לב לעלון 'מטעמים לשולחן שבת' פרשת שמיני שמציץ בשקית הגניזה. הוצאתי אותו ועיינתי בו קלות. הובא שם סיפור מתוך 'מעין השבוע' על אדם ובנו שהיה בידם חמישה לחמניות, כאשר עני הפועל וביקש משהו לאכול. האבא נתן לו מיד שתי לחמניות. לאחר מכן פנה לבנו ושאל אותו: "כמה לחמניות נשאר לנו?". הבן לא הבין את השאלה: "אם נתנו לו שתי לחמניות, הרי שנשארו לנו שלושה!". אבל האבא אמר: "לא כן. את שלושת הלחמניות שנשארו לנו נאכל עוד

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
פואד אברהם בן רג'ונה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	אלהיה אליאס בן אלגריה ז"ל
יצחק יצקן בן רחל ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	שמואל בן רבקה ז"ל
אברהם בן יונה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	יצחק בן חביבה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	דב בן יצחק ז"ל
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	סוליקה בת עישה ע"ה
רחל רפאת בת השמת ע"ה	יוסף בר סעדה ז"ל	סלים בן פרוחה ז"ל
לטיף בן פרוחה ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל
מרים בת שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה
אביבה לויש ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	יהודה בן סעידה ז"ל
שרה בת נרקיס ע"ה	אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה	עפאת בת השמת ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
רחמים בן רחל ז"ל	רחמים בן רחל ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
ר' עזריאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	ר' עזריאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
נעימה בן אסתר ז"ל	נעימה בן אסתר ז"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה	נעימה בת גורג'יה ע"ה
חי זידי בן קלרה ז"ל	חי זידי בן קלרה ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה	אסתר בת נעמי ע"ה
ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל	ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה	אורה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זרהה ע"ה	מישא אסתר בת זרהה ע"ה
מסעוד בן יקוט ז"ל	מסעוד בן יקוט ז"ל

גליון
באר
הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

תרומה

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
ובן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימייל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2023

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת תרומה

- ב..... ממך הכל - ע"י ההכרה שאין לו שום כח יושפע עליו כל טוב
- ד..... שש ומתפאר בגוונין - ישמח בחלקו בכל מיני גוונין ובכל אופן
- ה..... איש אל אחיו - מעלת גומלי חסדים ושכרם הטוב
- ט..... ושכנתי בתוכם - יתקדש ותשרה עליו השכינה
- יב..... אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי - 'לתרום' ולנדב את הרצונות
- יד..... ומסך שער - כגודל הקושי כן גודל השכר
- טו..... אמתים 'וחצי' אמה 'וחצי' - יעשה ככל יכלתו וה' יגמור בעדו

פרשת תרומה

ממך הכל - ע"י ההכרה שאין לו שום כח יושפע עליו כל טוב בפרשתן (כה יח-ב), 'ועשית שנים כרובים זהב וגו', והיו הכרובים פרשי כנפים למעלה, וגו', וברש"י הביא דברי חז"ל שהיו לכרובים דמות פרצוף תינוק, וכדאיתא בגמ' (סוכה ה.) 'מאי כרוב, אמר רבי אבהו פְּרָבִיא (- כמו רביא דהיינו תינוק) שכן בבבל קורין לינוקא רביא, ומבאר הרה"ק ה'דברי בינה' מביאלא זי"ע בזה"ל, והעניין הוא, כי בחי' הכרובים רמו על בחי' הבטחון, אשר צריך כל איש ישראל לבטוח באמת בהשי"ת

והשגחתו עליו*, וכח שלמות הבטחון רמו בבחי' תינוק, וכמו שנאמר (תהלים קלא ב) 'כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי', שהתינוק אין לו שום חיות רק ממה שיונק מאמו, כמו"כ צריך האדם להאמין באמת, שאין לו שום דבר ושום חיות מצד מעשיו כלל רק ממה שהשי"ת ברוב רחמיו משפיע אליו. וזוה יוכל האדם לעזור השפע העליונה ולהמשיך רחמים רבים משפע העליונה וכו'.¹ וזה והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה היינו שכאשר יהיה האדם בבחי' כרובים שהיא דמות פרצוף

א. וזה כל האדם, לקיים בעצמו 'יודעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא הא' בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד', וכבר אמר אחד החכמים, כי אם ב'ברכת החודש' בה נכתב בסידורים 'נכון לידע המולד', שם תמצא הכל מטים אזנם כאפרכסת לשמוע את קול המכריז מתי יהיה אותו 'מולד', ובכל גליון וגליון יפרסמו ידיעה זאת - מתי יחול המולד... ומבלי הידיעה הלזו אינו יכול לגשת ל'ברכת החודש', אמור מעתה, כמה יש לרדוף אחר אותה ידיעה שציוותה התורה 'יודעת היום', ולא רק 'נכון' לידע, כמה יש עלינו חיוב לקיים אותה ולדעת הידיעה, ולא לגשת לשום ענין בחיינו ובעולמנו מבלי לצרף ידיעה זו - כי ה' הוא האלוקים, הוא הבורא והוא המנהיג בכל פרט ופרט... אין בריה בעולם שיש בידה לסדר לעצמה או לאחרים מאומה ברוח או בהפסד אם לא הכריז על כך הבורא. ב. כך הביא ב'דברי אליהו' (תהלים קלא ב), שאלו לרבינו הגר"א - איך יהיה הבטחון בה'. וענה, כבר פירש לנו דהמע"ה 'אם לא שיויתי ודוממתי נפשי כגמול עלי אמו, כגמול עלי נפשי'. פירוש, כמו שהתינוק אינו דואג 'מה יאכל' בידעו שבכל עת שירעב למאכלו תאכילנו אמו כדי שבעו, וכיו"ב לשאר הצטרכויותיו לבו סמוך ובטוח שאמו תמלא כל מחסורו. כן אנו, יסיר כל איש דאגה וחשש מלבנו שלא לדאוג כלל דאגת המחר, רק לסמוך לגמרי על אבינו שבשמים, שיחיש לנו את כל הצטרכויותינו.

ג. וברש"י 'הנני עליך כמו שאין לו ידים ורגלים כגולם מוטל לנגדך, כגמול שהוא נתון עלי אמו נפשי בקרבי לנגדך כיונק על שדי אמו'. וכן פי' ב'מצודות דוד' נפשי כתינוק הנגמל משדי אמו שכל בטחונו על אמו כן בטחוני בה'. ד. פעם אמר הרה"ק משינאווא זי"ע לתלמידיו, הנה מדרך העולם, כשזקוק אדם לסכום כסף קטן אינו טרוד כלל, ובשלוות נפשו הוא סמוך ובטוח שהמעות יבואו לידי, ואילו בשעה שנצרך לסכום גדול הריהו כולו עסוק ב'כסף מנלן', ודואג מניין ישיג את הממון הרב. אך האמת דאיפכא מסתברא, כי הזקוק לממון רב ויודע היטב שאי אפשר לו להשיגם בכוחות עצמו, ובעל כרחו משים הוא את שברו על ה' אלוקיו, איש הלזה בוודאי ישיג המעות בבטחונו הגדול בה'. אך לעומתו, הנצרך לסכום קטן, ונראה בעיניו שאפשר לו להשיגם בכוחות עצמו, ואינו נשען לגמרי על בורא כל העולמים, זה האיש עליו לדאוג ביותר, כי מתרחק הוא מהבטחון בה' אם כן 'מאין יבוא עזרו'.

בעניין זה מיישבים את הסתירה בפסוק (תהלים ט יט) 'כי לא לנצח ישכח אביון, תקוות עניים תאבד לעד', ולכאורה אם לא לנצח ישכח אביון, הרי לא תאבד תקוותו, ומדוע אומר הכתוב 'תקוות עניים תאבד לעד', אלא, שתקוות עניים קאי על שום שדרכו של עני - לקוות ולבטוח שפלוגי יתן לו 'בשר' לשב"ק, ואלמוני יתן לו חלב למשך ג' השבועות הבאים, 'קרן' זאת תתן לו 'מוצרי יסוד בסיסיים', ו'חלוקה' זו תספק לו תפוחי אדמה ושאר ירקות, וכו' וכו', זה יתן לו 'תלושים' (vouchers) בחנות פלונית ומשנהו יסדר לו הנחה של 43% בבית מסחר אשר בקצה העיר... לזה אמרינו, דע לך כי אין כל מקום לדאגה כי לא לנצח ישכח אביון - הבורא יספק לך כל צרכיך, ולגבי תקוותך הנ"ל, היא תאבד - לא משם תבוא ישועתך, אלא הקב"ה ימלא מחסורו ממקום אחר לגמרי.

לחם (פרנסה) או בשאר מכאובים, ולבו כל עמו וכשל כוח הסבל מרוב התלאות וטרדת הזמן, ישלך את עצמו יחד עם כל הקושי 'לאור' כלומר אל הקב"ה שהוא אש אוכלה, ומעתה היא נעשית מאליה, כמה שנא' (תהלים נה כג) 'השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך'.

זה הכלל, כפי מה שהאדם תולה עיניו למרום ומשים בטחונו בהקב"ה, ולא במעשה ידיו ובהשתדלותיו השונות, כך הקב"ה עוזרו ומושיעו. וכן ביאר הגר"א זי"ע את דברי הגמרא (ב"ק צב:) 'א"ל רבא לרבה בר

תינוק היונק מאמו שאין לו שום חיות בעולם כי אם מה שאמו משפעת לו, אזי יוכל להמשיך מלמעלה השפע העליונה וכו', עכ"ל.

בפרשתן (כה לא), 'ועשית מנורת זהב טהור מקשה תיעשה המנורה', וברש"י 'לפי שהיה משה מתקשה בה, אמר לו הקב"ה למשה, השלך את הכיכר לאור והיא נעשית מאליה' (מנחות כט.). רמזו בה הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (בפרשתן) ללמדנו נתיב יושר בדרכי האמונה, בבוא לאדם קושי ומכאוב כגון בענייני כיכר

ה. ובעמדנו לקראת ימי הפורים הבעל"ט נביא מעניינא דיומא, מה שרמזו לה בהלכות הפורים 'כל הפושט יד נותנים לו' (ירושלמי מגילה א ד), כי הנה, האוחז דבר מה בידו הרי הוא קומץ ידו וסוגרה לשמור על מה שבתוכה, לעומת זאת הפושט יד מראה שאין לו כלום משל עצמו, ועל כן נותנים לו, כי כל ישועתו של אדם באה לו בשעה שיודע שאינו יכול לעזור לעצמו אלא נזקק הוא לישועתו ית'. אמור מעתה, כי לאו דווקא בפורים, רק כיו"ב בכל השנה, כפי מה שיכיר האדם שאין לו משלו, ישפיעו עליו מן השמים שפע רב פי כמה וכמה. עוד אמרו מעין העניין, כל הפושט מעל עצמו מחשבות אלו ש'כוחו ועוצם ידו' עשו לו את החיל, זה האיש נותנים לו מן השמים פי כמה וכמה...

וכך אמר הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (בן איש חיל' דרוש לשבת זכור דרוש ב') לבאר בלשון הפיוט 'שושנת יעקב' - להודיע שכל קוויך לא יבושו ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך, וכי היכן מצאנו שהיו בני ישראל 'בוטחים' וחוסים בה' באותה עת צרה יותר מכל מקום אחר. אלא ביאורו, כי גם במצרים שמענו שזעקו אל ה' - 'ותעל זעקתם', אך יחד עם זה היה בידם לעשות פעולות מסוימות (וכגון משה רבינו שאחותו הטמינה אותו על שפת הנהר) נמצא שכביכול לא הייתה אמונתם בתכלית הגמור, לכן עם הישועה גם מצינו שחללים רבים הפילה - ומתו שם רבים מבני ישראל ומהתינוקות, אמנם בגזירת המן הרשע - 'להשמיד להרוג ולאבד', הבינו שאין בידם עשות מאומה בהשתדלות להצלתם, כי אם להשליך כל ייבם אל ה', שהרי אפילו תקוותם האחרונה 'אחות יש לנו בבית המלך' ה"ה אסתר המלכה ערכה סעודה וקראה אך ורק למלך ולהמן... לא נותרה בידם ברירה אלא להאמין בטובתו של הקב"ה ולהתפלל לפניו, לזה ניצלו בשלמות ולא נפגם אפילו כחגירת ציפורן של כל יחיד ויחיד מישראל.

ו. ידוע מה דאיתא במדרש (תנחומא שמיני ח) שנתקשה משה רבינו בעשיית המנורה עד שאמר לו הקב"ה 'השלך את הזהב לאש והיא נעשית מאליה', ושמעתי לרמז בזה, כי הנה כל אחד יש לו את הדברים בהם הוא מתקשה, אם במה שאמרו חז"ל (פסחים קיח.) קשה פרנסתו של אדם כקריעת ים סוף וכן קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף, ואם בשאר 'קשיים', ויש שמקשה (יותר מארבע קושיות...) 'מה נשתנה' חלקי וגרע מאחרים... ועל כך נאמר השלך את הזהב ושאר הקושיות והקשיים ל'אש' ר"ת אמונה שלימה, התחזק הרבה במהימנותא שלימתא, וכבר כל הקשיים יעלמו מאליהם... כי אין טוב ומועיל יותר מהאמונה.

וכך אמרו צדיקים (עי' מאורן של ישראל מהרה"ק הי"שמח ישראל' אות קמב) הנה הקב"ה הוא 'מצמיח ישועה' (וכמו שאמרים בגבורות' בתפילת שמו"ע), והרי שהישועה היא בבחי' צמח הצומח מן הארץ, מעתה שומה עלינו לדעת, מהו ה'גרעין' וה'זרע' שמכוחו צומחת הישועה, התשובה היא כמאמר חז"ל (שבת לא.) 'אמונת זה סדר זרעים', הא למדת שהאמונה התמימה והשלימה היא הזריעה המצמיחה את הישועה.

ז. הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע היה מביא ראיה לדבר, כי הנה חיות השדה אינן מצטערות בצער לידה אלא הם יולדות בנקל ללא ייסורים כלל, שלא כדרך בני אדם המצטערים ומתייסרים בבוא עת לידתן. והיינו טעמא, כי חיות השדה יולדות באמצע השממה ואין להם מי שיעזור להם ויסייע בעדם, ואינם מקוות בלתי אל ה' ואילו עיניהם נשואות, על כן אין הן סובלות צער לידה. ואילו הנשים יש להם מיילדת סמוך למיטתם ועל כן אף שוודאי מתפללות להקב"ה ואומרות בכוונה 'יענך ה' ביום צרה', מכל מקום מאחר והן סומכות גם על המיילדת לכן יש להם צער לידה...

באר הפרשה - פרשת תרומה

ישים אל לבו כי השגחת השי"ת מלוכש בטבע, והוא המסבב לדבר הזה בעין המעשה החדש אדר (מעשה המגילה ונס פורים), הנה יתקיימו נכסיו. עכ"ל. ובוה מבאר מה שהביאו בנמ' כראיה את הפסוק 'אדיר במרום ה', שכידוע שם 'אלוקים' מורה על הנהגת הטבע, ואילו שם הוי"ה מורה על השגחתו הפרטית של הקב"ה שהוא מהווה כל ההוויות, והוא שאמרו הכתוב 'אדיר במרום הוי"ה', שהשי"ת הוא מנהל את העולם בהשגחתו הפרטית כרצונו ית', וכשיתבונן שאדיר במרום ה' יזכה שיתקיימו כל נכסיו.

שש ומתפאר בגוויני - ישמח בחלקו בכל מיני גוויני ובכל אופן בפרשתן (כה ה), 'ועורות תחשים', וברש"י, 'תחשים - מין חיה ולא הייתה אלא לשעה, והרבה גווינים היו לה, לכך מתרגם ססגונא ששש ומתפאר בגווינים שלו'. כתב הר"ק ה'דברי ישראל' (ד"ה ועורות תחשים) שג' דברים דומים זה לזה, ואלו הן, א. ציור מעשה בראשית, ב. ציור המשכן ג. ציור כל אחד ואחד מבני ישראל (תיקוני זוהר, הקדמה יג א). וכל מה שהיה באחד מהם שייך בכלם. והנה, ענין 'כסף וזהב' שבכלי המשכן שייך גם בבני ישראל שהרי 'זהב וכסף' מרמזין על עניין ה'יראה והאהבה' (עין באור החמה על הוזה"ק בפרשתן קמח), אבל דבר זה לא ידענו - היכן מצאנו ענין 'עורות תחש' אצל בני ישראל.

ומבאר ה'דברי ישראל', עפ"י דברי רש"י שגוויני הרבה יש לו לאותו תחש, וזה שייך אף בבני ישראל שבכל מיני גוויני שהבורא מנהיגו ישמח ויעוז במתת גורלו, וזה עומק דברי רש"י ולא הייתה - ענין התחש, אלא לרמוז לאדם שיקבל עליו באהבה ושמחה את השעה של עכשיו - ויגיל וישמח בכל פעלי אביו שבשמים עמו".

מרי, מנא הא מילתא דאמרי אינשי כד הוינא זוטרי לגברי השתא דקשישנא לדרדקי' [פירש"י, כשהיינו קמנים היינו חשובים לגברי, עכשיו שהוקננו הננו שפלים כתינוקות], ומבאר (חידושי אגדות) בזה"ל, כמש"כ במדרש (ויק"ר כה ה) משל לתרנגולת כשהיא קמנה אמה זנה אותה ונותנת בפיה, וכשמתגדלת ובאה לאכול עמה מכה אותה, לפי שכבר יכולה לזון את עצמה. כך כשהאדם קמן בוטח על בוראו מאד ומנהיגו הקב"ה בהשגחה עצומה פרטיית, וכשנתגדל בוטח בעצמו וכמו כן ההשגחה נתמעטת מעליו, וע"ז היו הכרוכים במשכן כרביא (כדוגמת תינוק) להורות הקמנים הם ברוב עם השכינה, עכ"ל.

וכך פירש רש"י מה שנאמר (ישעיה לג ו) 'והיה אמונתך עיתך חוסן ישועות - מה שהאמנת בהקב"ה בעתים שעברו עליך וצפית לישועה היה לך לחוסן'.

הנה איתא בגמרא (ביצה טו:) 'הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהם אדר, שנאמר (תהלים צג ד) אדיר במרום ה', וברש"י, 'אדר - לשון חזק'. ומבאר הר"ק ה'שפת אמת' זי"ע (לר"ה אדר בר"ה ר"ח) שהרוצה שיתקיימו כל נכסיו - הרוחניים והגשמיים יטע בהם אדר - לשון חזק, כלומר, שבכל עת יחזק את עצמו לדעת שאדיר במרום ה', להבין ולהשכיל שכל קורותיו מאת ה' הם, אז ישכיל ויצליח בכל אשר יפנה.

מעין הדברים פירש גם הר"ק ה'בני יששכר' זי"ע (מאמרי חודש כסליו, מאמר ד אות פג) וז"ל, וזהו שרמזו 'הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר', היינו יטע וישים בתוך נכסיו השכל (ר"ל, הלימוד) הנשמע מן חדש אדר, כי העוסק בסחורה ובנכסים ויאמר כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, כי היה הדבר בטבע שבחתי במסחר פלוני ובמקום פלוני הנה לא יתקיימו נכסיו, אבל אם

ואף כי בוודאי מחובת האדם לעשות השתדלות ולנהוג כמידת העולם, אך אין לו לתלות עיניו וליבו אלא רק בה' אלוקיו. וכבר פירשו צדיקים בלשון התפילה (בישמתי) וכל עין לך תצפה, ש'כל' העין תצפה, ויתלה את כל העין למרומים, ולא שיבטח בה' רק ב'חצי' עין ואילו ב'חצי' השני יפנה ויביט אל ה'עסקנים' וכיו"ב שיעזרו לו...

ח. איתא מהרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (קורח תרע"ו ד"ה ויראו) ששמע בילדותו בשם הר"ק רבי בונים מפשיסחא זי"ע, כי כאשר יניחו על השולחן את ה'חבילות' (צרות וייסורים ולעומתם הטוב והשמחה) של כל באי עולם, ויצא הכרוז כי הרשות נתונה לכל איש לבחור לעצמו 'חבילה' אחת... אזי יבחר כל אחד ויתפוס בשתי ידיים את חבילתו שלו, כי הקב"ה גדול העצה ורב העליליה נותן לכל חד וחד בדיוק נפלא את אשר נצרך לו לטובתו ברוח ובגשם - ומה שבכוחות גופו ונפשו לעמוד בה. וכך איתא ב'חובת הלבבות' (שער הביטחון בארוכה) שמחויב כל אדם להאמין שבמידה שה' מודד לו, כך ממש צריך להיות ואין עצה אחרת, וממילא לא יהיה לו שום תלונות על הנהגת ה'. ובוה מבאר

באר הפרשה - פרשת תרומה

ה

וכן אמרו ב'אבות' (ד א) 'איזהו עשיר השמח בחלקו'^ט, ש'חלקו' נוטריקון חם לח קר ויבש. והיינו שהוא מקבל וברש"י, בחלקו - בחלק שהקב"ה מוזמין לו, בין טוב בין רע, בין בין מעט - הכל נוטל בעין יפה. ואדם כזה אינו 'דוחק את השעה' - להיות יושב ומצפה ורמוז לה בספר קדמון (עי' אגרת הטיוטל חלק הרמוז אות ע)

ה'אמרי אמת' את הנאמר אצל נשיאי המטות 'ויראו ויקחו איש מטהו' (במדבר יז כד), ואיתא שם בתרגום 'ויראו' - ואשתמודעו (מלשון נודעו ונוכחו לראות), שהכירו והבינו שלכל אחד מגיע חלקו הראוי לו.

ט. ידוע פירושו של הרה"ק ה'כתב סופר' זי"ע (ע"ה"ת) בפסוק שבפרשת משפטים (כג כה) 'והסירותי מחלה מקרבך' איזהו מחלה שהוא ב'קרב' של אדם, הוי אומר מי שאינו מרוצה ממצבו ואינו שמח בחלקו...

י. דבר נפלא שמעתי לבאר בלשון הכתוב (שמואל א' א ח) 'ויאמר לה אלקנה אישה, חנה למה תבכי ולמה לא תאכלי ולמה ירע לבבך הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים', אלא, כי במצוות האמונה נכללו ג' עניינים. א. שהקב"ה הוא בורא ומנהיג לכל הברואים והוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים. ב. שאין רע יורד מן השמים וכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ואף אם קצרה בינתנו להבין מה טובה יש בדבר, אך ישראל מאמינים בני מאמינים שהכל לטובה. ג. האמונה בהשגחה פרטית, וכל הנהגת הבורא ית' עם כל אחד ואחד הרי היא 'מדודה' ומותאמת לפי צרכיו בדיוק נמרץ, וכמו שביארו בספה"ק בלשון המשנה (ברכות ט ה) 'דבר אחד בכל מאודך, בכל מדה ומדה שהוא מודד לך הוי מודה לו במאד מאד', ש'מודד' היינו כבגד אשר החייט 'מודד' את מידות אורך ורוחב האדם ולפי"ז תופר עבורו את הבגד, ואחר גמר מלאכתו הבגד 'יושב' על הלובושו בדיוק נמרץ לא פחות ולא יותר, כן היא כביכול הנהגת הבורא ית' בעולמו, שהכל מדוד ומדויק עבור זה האדם...

וזוהו שאמר אלקנה לחנה הלא אנכי, ר"ל, אם תתבונני בכל אותם ג' חלקי האמונה, שכל הנעשה עמך הוא מה'אנכי' ה' אלוקיך, וטוב - שהכל הוא לטובתך השלימה והגמורה, ולא עוד אלא ש'לך' - שהנהגה זו היא 'לך' ועבורך וכפי הצרכים האמיתיים שלך, הרי אמונה זו תנחמך ותחזק אותך יותר מעשרה בנים...

ויתבאר ביותר על פי משל לאיש שנפלה בגורלו חלקת אדמה, וזרע בה גרעיני חיטה והשקה אותה כמידתה, וב"ה ראה סימן ברכה בעמלו, והצמיחה השדה חיטים הרבה גדולות ויפות, לשנה אחרת בהתקרב עת הזריעה עשה 'חשבון' לעצמו, אם בשנה שעברה השקיתי את הארץ בכמות כזו של מים יצאו כל כך הרבה חיטים, הרי קל וחומר שאם בשנה זו אגדיל את כמות המים, ואשקה את השדה פי שניים, בוודאי תצמיח השדה לכל הפחות כפליים מדאשתקד, ואכן לא חסך במים והשקה את השדה בהרווחה גדולה, מה נעשה בדינו - ריבוי המים הרקיב את הזרע, ולא זו בלבד שלא נתנה השדה יבולה בכפליים כפי 'חשבוננו' אלא שלא צמחו החיטים כלל, ובא לתקן ונמצא מקלקל... ונתברר לאותו כסיל, כי בכדי שהארץ תצמיח פירות צריכה היא לכמות כזו של מים, ולא יותר, וה'שפע' אינו לטובתו כלל... והנמשל ברור ומובן ואין צורך להרחיב בו, לפעמים נדמה לאדם שאם היה לו יותר ממון - בוודאי היו לו חיים טובים, מלאים אושר ועושר, וכיו"ב משאר צרכי האדם, ואינו יודע שריבוי השפע שמתאוה לו אינו אלא כריבוי מים בשדה יתר על המידה...

כך היה מעשה לפני כמה שנים, תינוק אחד נחלה קשות ל"ע והוצרכו להובילו לבית חולים, במשך כמה שבועות שהה שם התינוק, והוריו שהו שם כמעט בכל שעות ה'מעט לעת', כמובן שכל הבית (עם שאר בניהם ובנותיהם) היה בוקה ומבולקה, והילד הקטן (הגדול מן התינוק) היה 'מתגלגל' מבית לבית, היום אצל דוד פלוני, למחר אצל השכן היקר, ולאחריו כמה ימים בבית הסבתא, וכך על זה הדרך. כמובן מאליו, הכל ריחמו עליו ורצו לשמח אותו ו'לפנקו' על כן כולם העניקו לו מיני מתיקה ביד רחבה, עד שראה אותו רופא אחד והבחין בו שהוא 'הולך וגדל' - מידות גופו הולכים וגדילים, והתרה הרופא לבל ימשיכו 'לפטם' אותו בממתקים, כי הדבר מסוכן עבור הילד. נקל לתאר את הרגשת הקרובים מאותו היום ואילך, ילד קטן ומסכן, אינו רואה כמעט את אביו ואמו, נודד הוא מבית לבית, אחיו התינוק שרוי במצב קשה, ולכאורה הדבר המתבקש ביותר הוא לתת לו דבר מתיקה להפיג צערו במקצת... אך אין מנוס מ'להתאכזר' אליו ולא לתת לו אפילו אם יתחנן ויבכה... כי הטובה האמיתית עבורו הוא להתרחק מאותם דברים המרובים ב'סוכר' (צוקער) המזיקים לו...

באר הפרשה - פרשת תרומה

מתי כבר תחלוף מעלי הנהגה זו (זולתי בתפילתו), ותבוא
 שעה אחרת בהנהגה חדשה, אלא שש ושמה בכל עת
 ושעה בהנהגת הבורא עמו.
 והנה עומדות היו רגלינו בשערי חודש אדר, וכבר נודע
 לכל מה שאמרו חז"ל (תענית כט.) 'כשם שמשנכנס
 אב ממעטין בשמחה כך משנכנס אדר מרבין בשמחה',

ובאמת מעשה זה הינו מלמד על כל תהלוכות החיים, כי לקוצר בינתנו אין אנחנו יכולים להבין מדוע אין הקב"ה
 נותן לנו 'ממתקים'... והרי אנו כך כל 'מסכנים' ושוויים בצער... אך בורא כל עולמים שלפניו נגלו כל תעלומות הוא
 היודע ומבין ש'ממתקים' אלו אינם לטובתנו אלא הם 'מזיקים', ודייקא לגודל רחמיו הוא נוהג עמנו כביכול במידת
 ה'אכזריות' ואינו נותן לנו ברצותו לשמור עלינו מכל דבר רע.

יא. וצריך לבאר מהו 'כשם, כך' ואיזה עניין 'למד' חודש אדר מחודש אב. ויש שביארו על פי מה שכתבו התוס'
 (מגילה ה: ד"ה ממעטין) לפרש מה דאיתא התם (לגבי תעניות) 'ממעטין' שהכוונה 'שלא יהו ששים כלל', וכתבו ש'אין
 לפרש ממעטין אבל ששים קצת, דאם כן היה לו לפרש השיעור, מה הוא קורא ממעט', ומכך שהגמ' סתמה ולא
 פירשה את השיעור מוכח שהכוונה היא שממעטים לגמרי, והביא המג"א (או"ח סי' תקנ"א סק"א) דברי התוס' הללו כלפי
 מה שאמרו משנכנס אב מעטים בשמחה (וכן נפסק במ"ב שם סק"א), ומעתה יש לבאר דברי הגמ' שכשם שמשנכנס אב
 ממעטים בשמחה לגמרי, כך משנכנס אדר מרבין בשמחה לגמרי, שלא ישייר בקרבו מעט עצבות, אלא כל כולו
 יהא שרוי בשמחה.

בדרך צחות שמעתי מה שתלו הא בהא, כי הנה הרואה את חברו אוכל בשר שמן בתשעת הימים שבין ר"ח
 אב לתשעה בו, ומשמח בכלי זמר וכדו', בוודאי יצעק עליו בקול רעש גדול שהוא פורץ גדר וישכנו נחש (ראה
 שו"ע או"ח תקנ"א ס"א), כי אפילו התינוקות יודעים שבימים אלו נהגו איסור באכילת בשר ושתיית יין, כיו"ב ממש
 'משנכנס אדר מרבין בשמחה', שאם יראה את חברו בפנים נפולות יוכיחו על כך בכל תוקף, וידרוש ממנו להסיר
 עצבות מלבו ולשמח בשמחה של מצוה. ובעיקר ייאמר כזאת לכל יחיד באשר הוא, יוכיח איש את עצמו מדוע
 אינו שרוי בשמחה (אדרבה הוא שרוי בעצבון ל"ע) בימים שמחים כאלו...

חידוש נפלא אמר הגה"צ רבי אליהו דסלר זצ"ל (מכתב מאליהו פורים עמ' קכא) שכשם ש'ממעטים בשמחה' שבחודש
 אב היינו שהשמחה מתמעטת מיום אל יום, שמר"ח ואילך צריך להתחיל ב'מיעוט', ואח"כ יש דינים מיוחדים לשבוע
 שחל בו תשעה באב, וגובר האבל בערב ת"ב עד לתשעה באב עצמו, כך גם משנכנס אדר מרבין בשמחה - צריך
 להרבות את השמחה מיום ליום, וכלשונו (בעמ' קכד) 'להרבות את השמחה מדריגות רבות וכו', ומתחילים כבר מראש
 חודש לגודל ההכנה הנדרשת, וממשיכים בעבודה זו מיום ליום'.

יב. הנה הא דאמרו חז"ל (שם) 'משנכנס אב ממעטין בשמחה' הובא להלכה בשו"ע (או"ח סי' תקנ"א ס"א), ואילו 'משנכנס
 אדר' לא נכתב בשו"ע (רק בדברי הגמרא), וכל כך למה, כדי שלא יוכלו לצאת יד"ח השמחה בלימוד ההלכה בלבד
 על דרך שאמרו (מנחות קי.) 'כל העוסק בתורת... כאילו...', רק יקיימוה בפועל ממש.

אמנם בדברי חז"ל במשנה ובגמרא הובאו שני הדינים, אלא שגבי חודש אדר קצרו 'משנכנס אדר מרבין בשמחה'
 ולא האריכו במה וכיצד, ולאידך גבי חודש אב אמרו 'משנכנס אב ממעטין בשמחה', וביארו בארוכה כיצד יש לקיים
 את ה'ממעטין' בחודש אב, ומדוע לא ביארו כיצד ובמה יש לקיים את ה'מרבין בשמחה',

ושמעתי מאחד מצדיקי הדור שליט"א, דמי שבא להתלמד להיות 'רופא' ילמד בתוך הלימודים כדת מה לעשות
 באיש אשר בלע מידי הרבה תרופות בפעם אחת, כי הבולע הרבה מהם מסוכן הוא שיובילוהו 'משמגר ועד הר
 הזיתים'... אבל אם אחד יבלע כמות מרובה של וויטאמינים, אע"פ שהדבר גרוע אבל אינו מסוכן כ"כ, ואין 'הלכה'
 או 'הוראה' מה לעשות באיש כזה. כיו"ב, כשמורים לנו למעט בשמחה, אזי 'להגדיל' ולהרבות את הטיפול הוא
 מסוכן, לזה הורו לנו הלכה ברורה באיזה דברים למעט - כגון לא להתחתן ולא לבנות בית, כדי שלא יסתכנו בעצבות
 יתירה, אבל בענין 'מרבין בשמחה' אפילו אם יעברו יותר מהנצרך, אין זה סכנה להיות מאד בשמחה (ואפילו אם יגיע
 למצב של שמחה יתירה מן השיעור, שכבר 'עבר את הגבול' ואינו טוב) ואין צורך ל'הלכה ברורה' ו'הוראה' מה לעשות ומה לא
 לעשות כדי למנוע זאת.

עוד ייאמר בה, כי כאן לגבי חודש אדר לא נכתב במה וכיצד מרבין, כי אין לומר למי שזכה בלאטערי (לוטו)
 במה לשמוח, אלא הוא עצמו ישמח בכל העולה לפי מצבו, ועל דרך זה צריך להיות 'מרבין בשמחה', מתוך עומק
 הרגשת השמחה בישועת ה', וכל אחד יבטא את השמחה כפי עניינו.

כי זהו עבודת כל חודש אדר"י - להרבות בשמחה יד. וכבר שמענו רבים אומרים, מה לי ולשמחה, כאשר שקוע אני בסבך צרותי, זה בכה וזה בכה, וכיצד ניתן 'לדרוש' ממני להרבות בשמחה^{טו}, אכן הדרך הישרה להגיע אל השמחה היא כמאמרו של הרה"ק מרוזין זי"ע (עירן קדישין ח"ב) ש'מרבין בשמחה' היינו ע"י חיוזק האמונה, ומפרש כי המאמין בהקב"ה יודע גם בעת הקושי ש'עמו אנכי בצרה', ובוודאי בקרוב ה' יעזרהו ויחלצהו מכל הצרות, וממילא, לבו מתמלא שמחה כבר בעת הצרה, מתוך ידיעתו שתיכף תבוא הישועה.

זוהו כלל גדול, כי מקור העצבות נובעת מחסרון האמונה^{טז}, שאינו מכיר בכירור בבירור שהקב"ה הוא מנהיג עולמו וכל מעשיו באמונה ולטובה, ועל כן תמיד אינו שמח בחלקו ואינו מסתפק במה שיש לו, לאידך, מקור השמחה הוא מבחירות האמונה באבינו שבשמים, כדברי הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (סוכות תרמ"ה ד"ה מצות) בשם ה'חובות הלבבות' אין שמחה בשמחת הבוטח בה'.

ובן מבאר הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (כללי אורייתא אות ז) בלשון הפסוק (תהלים יט ט) 'פקודי ה' ישרים

יג. מנהג צדיקי בית זידיטשויב היה שלא לומר 'תחנון' בכל ימי חודש אדר, וטעמם עמם בדרכי הרמוז והסוד (וברור שאין הדבר שווה לכל נפש, ואין הדברים אמורים אלא לאותם צדיקים והמהלכים לאורם ולא לכל אחד). פעם נדברו הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשויב זי"ע עם הגה"ק ה'ישועות יעקב' זי"ע, שאל ה'ישועות יעקב' את ר' אייזיק מה טעם מנהג זה, ואבקש שהרבי יגלה טעם עפ"י נגלות התורה ולא על פי החסידות ותורת הח"ן. ענהו הרה"ק מזידיטשויב, הרי זה פסוק מפורש... אך ה'ישועות יעקב' לא זכר היכן ומהו הפסוק האומר כן... ענהו הרה"ק, כתיב (אסתר ט כב) 'והחודש אשר נהפך להם מיגון לשמחה, ומאבל ליום טוב', הרי לך, שכל החודש 'יום טוב' אריכתא, ושפיר יש טעם עפ"י נגלה שלא לומר בו תחנון. ואף שאין הכל נוהגים כן לענין תחנון, מכל מקום הוראה יש כאן, שכל החודש זמן גבוה ונעלה הוא, ויש לנצל כל יום ויום בו כיום טוב ומועד, לשאוב ממנו רוח הקודש והתעלות בעבודת ה'.

ובספר 'שיח שרפי קודש' (פורים כ) הביא בזה"ל. הרה"ק ה"ר אברהם מסוכטשוב זי"ע היה רגיל לספר בפורים מעשה מן קראקאווער פיאק (ה'שיכור מקראקוב') ששתה י"ש ונשתכר שתי שבועות קודם פורים ושתי שבועות אחר פורים, כי אמר שבאמת קשה על המן הרשע, שהי' רוצה להרוג ולאבד את כל היהודים ח"ו, איך קבע זמן רק על יום אחד, אולי כמה וכמה מהיהודים מטמינים את עצמם בתוך בורות שיחים ומערות, ולא יוכל להרוג אותם ביום אחד, והי' צריך להגביל זמן עכ"פ לכל חודש אדר, כמו שנפל לו הפור בחודש אדר. והה"ק ה"ר א מסוכטשוב ז"ל הי' מפליא קושיא זו, ותירץ בשם הפיאק הנ"ל, אשר גם בזה עשה המן רשעות, וחשב אולי לא יוכל להרוג אותם והיפך יהי' - כמו שהי' באמת, ויעשו ישראל אותו היום יו"ט, יהי' להם יו"ט רק יום א', ולא לשמוח כל החודש, ואמר הפיאק אני יודע כוונת המן הרשע שכוונתו למעט שמחתנו, אבל באמת השמחה הוא בכל החודש לכן הנני שותה שתי שבועות לפני פורים ושתי שבועות לאחר פורים, והבן עכ"ל. ולענייננו - אין כאן הוראה לדין לקיים 'עד דלא ידע' בכל החודש, אבל זאת נזכירה, לקיים 'ידע' את קדושת וגדולת כל החודש, לנצלם כראוי וכיאות.

ורמזו בשם הגר"א דהא איתא בגמרא (מגילה יג:) שכשהפיל המן פור הוא הגורל ונפל בחודש אדר שמח שמחה גדולה, אמר, נפל לי פור בירח שמת בו משה ולא היה יודע שבז' באדר מת ובז' באדר נולד, וצריך ביאור, מדוע שמח כשראה שבסופו של דבר עלה גורלו ליד בו והרי בז' מת משה, אלא מכאן, שיום זה משפיע על כל החודש, ואם לרע אמרו כן, עאכ"ו כ' שכשנהפך לטובה, וודאי שכל החודש 'בר מזל טוב' הוא... ולכן תיכף כ'שנכנס' אדר כבר מרבין בשמחה.

יד. וכבר כתב הרה"ק ה'אוהב ישראל' זי"ע (ד"ה משנכנס) בזה"ל, מרבין בשמחה, כי 'בשמחה' עולה מספר 'שנה' (355), ר"ל שהשמחה המתעוררת אז באדם ממשכת שמחה וחדוה לכל השנה, עכ"ל. ומעתה מי הוא שלא ירצה לשאוב

שמחה וששון לכל השנה כולה ממעייני השמחה הפתוחים לרווחה, והכל תלוי בעבודתו בימים האלו.

טו. והרי השמחה צריכה להיות 'שמחה' באמת, ולא רק תחת 'עול כבוד' שהוא מחויב לשמוח בימים אלו כי אין שמחתו שמחה, וכמו שמספרים בדרך הלצה, שפעם היה עני ואביון שהיה נאנח תמיד על מצבו הדחוק ועל החובות הרבים התלויים בצווארו, פעם הוכיחו צדיק אחד מדוע אינו בשמחה תמיד, והלא צריך האדם לעבוד את ה' בשמחה, ויהי כשמוע כן העני נאנח שוב כדרכו ואמר אוי, נתחייבתי בעוד 'חוב' עכשיו... וכי לא די לי ב'חובות' שיש לי עד היום... פשיטא שזו איננה שמחה מעומק הלב כראוי.

טז. וכך פירש הרה"ק מרוזין זי"ע את הפסוק 'ירבו עצבותם אחר מהרו' (תהלים טז ד) כי יש בני אדם שאף אם יש להם די פרנסתם דואגים על העתיד ומזה יש להם עצבות וזה ירבו עצבותם - מחמת 'אחר מהרו' שדואגים

באר הפרשה - פרשת תרומה

עושים רצונו של מקום אזי היו הכרובים פניהם איש אל אחיו, ובשעה שאין עושים רצונו היו פניהם אל הבית. ונרמז בזה, שכאשר 'פניהם איש אל אחיו' - לחשוב מחשבות היאך זכמה להיטיב איש לרעהו^י, אז נחשבים 'עושים רצונו של מקום'^ט.

ויותר אמרו, שאף הנקי מעבירות כתינוק שנולד הנקרא 'רביא' (עיי' סוכה ה: שכרובים מרמו לתינוק בלא חטא), ולא עוד אלא שהוא פורשי כנפיים למעלה - איש גבוה משכמו ומעלה, עדיין אינו נקרא 'עושי רצונו של מקום' עד שיהיה ופניהם איש אל אחיו, להיות פניו אל חברו ואחיו מבני ישראל^ג, לעזור ולסייע לכל אחד מהם אם בדיבור ואם במעשה, לוותר משלו לרעהו - ואף להשיב לו טובה תחת רעה. כי באם חלילה פניהם אל הבית - שמשלב את פניו לאחורי רעהו ואינו מתבונן במה יוכל להיטיב לאחיו בני ישראל, אזי אף אם הוא מ'פורשי כנפיים' למעלה והוא מתנהג בצדקות בין אדם למקום,

משמחי לב', פקודי הוא מלשון 'חיסרון' (כמו 'ולא נפקד ממנו איש', במדבר לא מט), וכלומר, שהמבין שחסרון פרנסתו או חסרון הבריאות וכיו"ב כל אלו הנם פקודי ה' - הם באים מה' שהוא והנהגתו ישרים המה, ומקבל את הנהגת ה' עמו באהבה, אשר 'צורי ולא עוולתה בו', הרי מחשבות הללו משמחי לב המה, ותמיד יהיה בשמחה. כי מה לו לכאוב ולהצטער על העובר עליו, וכי ראית מימך אדם המצטער על 'טובתו'. ונמצא כי אמנם דברי חז"ל נאמרו לכל אחד ואחד כי אכן בידו לחיות בשמחה על אף כל העובר עליו, אם יחזק וישריש בעצמו את האמונה השלימה^ז.

איש אל אחיו - מעלת גומלי חסדים ושכרם הטוב בפרשתן (כה ט), 'והיו הכרובים פורשי כנפיים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפורת ופניהם איש אל אחיו', ופירשו משם הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע, שהנה ידוע מה שאמרו חז"ל (ב"ב צט.), כשהיו ישראל

יז. עוד עצה טובה שעל ידה יזכה לקנות מדת השמחה מצינו בדברי הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (שקלים תרל"ד) שעל ידי שיתן מנכסיו לאחרים יזכה להרבות בשמחה, ובזה מבאר מה שאמרו חז"ל (שקלים פ"ב מ"א) 'באחד באדר משמיעין על השקלים', כי זה ההקדמה לזכות לקיים 'משנכנס אדר מרבין בשמחה'.

מעשה באיש עשיר שמזונותיו היו מצויין לו ברווח ובכבוד, בניו כשתילי זיתים סביב לשולחנו, ולא חסר לו מאומה, מלבד דבר אחד, והיא - מידת השמחה, פעם נכנס בצר לו אל הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע ותינה בפניו - מדוע רחוק הוא משמחת החיים... ענהו הרבי בקוצר אמרים, 'פתחת שקי - ותאזרני שמחה...' כלומר שיפתח את כיסו וארנקו לפרנס אחרים משלו, עי"ז יזכה לסיפא דקרא להיות מלא שמחה, כי כך הוא טבע העולם, שהנותן למען אחרים מסיח דעתו מצרכי עצמו וממילא אפשר ל'שמחה' לחול עליו.

יח. מסופר על הגה"צ רבי ירוחם ממיר זצוק"ל, שפעם עלה אל הרכבת (באון), ובעלותו על מדרגות הרכבת בעת נעילת הדלתות נשמטה נעלו אחת מרגליו, וכבר לא היה יכול לחזור ולקחתה כיון שהחלה הרכבת לנסוע, בו ברגע תפס ר' ירוחם את אשר נעשה, חלץ את נעלו השנית והשליכה מבעד לחלון, בהסבירו לסובביו - הרי את הנעל הראשונה כבר הפסדת, ומה אעשה בנעל הזו שנשארה לפליטה... לכך השלכתי מיד גם אותה, והמוצא אשר ימצא את הנעל הראשונה ימצא גם כן את השנית...

וכבר אמרו, כי כל אחד היה מגיע ל'השגה' גדולה כזו - להשליך את הנעל האחרת למען המוצא, אך הוא היה 'משיג' זאת רק לאחר כברת דרך בהרגיע נפשו מהבהלה שהייתה לו מאבידת הנעל, אך רבי ירוחם שכל מהותו הייתה לחיות מתוך מחשבה על הזולת על כן 'השיג' זאת ברגע כמימרא בעת שעדיין יכול היה להציל משהו למען רעהו. יט. וכבר פירשו צדיקים בלשון הכתוב 'ופניהם איש אל אחיו אל הכפורת' וגו', שכאשר פניהם איש אל אחיו - בלא מחלוקת ושנאת חנם, אז יזכו אל הכפורת מלשון כפרה וסליחה.

כ. איתא (אבות ה כג) 'יהודה בן תימא אומר הוי עז כנמר וקל כנשר רץ כצבי וכו'. וקשה, אחר שאמר התנא להיות קל כנשר ולהגביה עוף למרומים א"כ מה שייך לומר לו הוי רץ כצבי, והרי הנשר דואה בשמים במהירות גבוהה הרבה יותר מן הצבי (וכי אומרים לאדם הנוסע ב'מטוס' שיסע ב'רכב'...). עוד קשה שלא מצינו בדברי חז"ל שהצבי גדול כוחו בריצה במהרה, ואם כן מדוע אמר הוי רץ כצבי דייקא. ומתאמרא בשם הגה"ק רבי שמעון סופר זי"ע עפ"י מה דאי' בזוה"ק (ח"ב יד.) לפרש לשון הכתוב (שה"ש ח יד) 'ברח דודי ודמה לך לצבי', כי הצבי בזמן שהוא בורח הולך מעט מעט ומחזיר את ראשו למקום שיצא ממנו, ולעולם תמיד הוא מחזיר את ראשו לאחוריו, ועל דרך זה אנו

עדיין נחשב כ'אינו עושי רצונו', כי עיקר העיקרים הוא הזהירות בבין אדם לחברו.²¹

ושנתי בתוכם - יתקדש ותשרה עליו השכינה
בפרשתן (כה ה), 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם',
כתב ה'אלשיך' הק' ושכנתי 'בתוכו' לא
נאמר אלא 'בתוכם' - בתוך כל אחד ואחד.²² וכבר

מבקשים מהקב"ה שאף אם גרמנו בעווננו שתסתלק מעמנו אך 'ברח דודי ודמה לך לצבי' - שתחזיר 'ראשך לאחוריק' כביכול, ותמיד תביט עלינו ולא תסתלק לגמרי. ועל פי זה מבאר דברי יהודה בן תימא הוי קל כנשר אך גם בשעה שהנך מגביה עוף עד לשמי שמים ואתה 'פורש כנפיים'... היה נא כצבי המחזיר ראשו לאחוריו, וזכור שיש עוד אנשים בעולם... אל 'תחיה' לעצמך.

וכמו שאמרו בדרך צחות, שבעת שהינך בוער ומתלהב ב'נשמת' זכור ואל תשכח שיש 'כל חי'... ואינך 'בן יחיד' בעולם... מעין זה רמזו במה שאומרים 'קומה בעזרת ישראל' קודם תפילת שמונ"ע, כי תחילה וראש לכל דבר שבקדושה הוא קומה בעזרת ישראל...

כא. פעם זעק הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע בעת 'רעוא דרעוין' באש להבה, כשהוא זורק את עצמו על הכסא וראשו מאחור, בכל צרתם לו צר... הנה יכול יהודי להיות תלמיד חכם ובר אוריין, יהודי מכובד. אך באם הוא פוגע אף בשערה קלה מראשו של יהודי הרי הוא מאבד את כל חשיבותו ואינו שווה מאומה. כי אכן עיקר גדול מאד הוא הנהגה ראויה בין אדם לחברו, והבאת שלום בין בני ישראל.

בדומה לכך ביאר אותו צדיק וקדוש זי"ע את דברי חז"ל שאמרו (ברכות ה.) אם רואה אדם ייסורים באים עליו יפשפש במעשיו, פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה. ולכאורה צ"ב מדוע לא יתלה מיד בתחילה ב'ביטול תורה' - כי היא חיינו ואורך ימינו, ומדוע רק אחר שפשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה. וביאר בקדשו, כי כל עוד שיש לאדם פגם בענייניו בין אדם לחברו עליו לתלות בזה ולא בביטול התורה, שהרי דרך ארץ קדמה לתורה, ונמצא שכל עוד שלא תיקן מידותיו, מה לו לדון בענין ביטול תורה, כשאת 'ההקדמה' לתורה עדיין לא קיים.

בעיר 'אניפולי' מקום מושבו של הרה"ק הרבי רבי זושא זי"ע היה 'למדן' שהיה עליו וגדול בתורה עד מאד, אך בבין אדם לחברו לא היה נזהר, קראו הרה"ק הרר"ז, ופתח דבריו במעשה שהיה בגביר אחד שקנה לעצמו מעיל חדש יקר בדמים מרובים, והיה המעיל משובח ומפואר עד מאד עד שכל רואיו לא הפסיקו להלל ולשבח את המעיל שלא שזפתו עין. באותו מקום התגורר עני אחד המחזור על הפתחים, שבראותו את כל הכבוד הרב שנחל העשיר עבור המעיל היקר, קם ועשה מעשה - מכר את ביתו הקט ואת כל אשר אין לו, ורכש בעד המעות מעיל יקר כעין זה של הגביר...

משהגיע העני מלובש ב'מעיל', וכל כולו אומר עטרת חשיבות אל בית המדרש, מילאו כל יושבי ביהמ"ד את פיהם צחוק ולא הפסיקו מללעוג עליו, תמה אותו העני ואמר להם, הלא ביום האתמול משהגיע העשיר עם מעיל כעין זה היו הכל משבחים ומפארים אותו ואת בגדו, אם כן מה יום מיומיים, מדוע עלי הנכם מלעיגים בקול רעש גדול. הסבירו לו חבריו בטוב טעם כי אותו עשיר שהדור בכל לבושו ובמראהו, לו נאה ולו יאה להתהדר במעיל זה, אך אתה שכל בגדיך קרועים ומרוטים הם, ונעליך קרועות לרווחה, וכל כולך אומר עניות, הרי הנך נראה מליצני הדור בעטותך על כל אלה את המעיל ההדור...

ואמר הרר"ז לאותו למדן, כיוצא בו לדידך, איתא במשנה (ריש מס' פאה) 'ותלמוד תורה כנגד כולם', ופירושו, שהלומד ועוסק בתורה צריך שיהיו בו את כל המעלות הטובות האמורות מתחילת המשנה, כיבוד אב ואם וגמילות חסדים וכל הנהגות טובות שבין אדם לחברו ורק אז נאה ויאה היא ה'תלמוד תורה', אך גדלות בתורה ללא שאר מידות טובות הרי הוא כאותו עני הלוש את המעיל היקר על בגדיו העלובים...

כב. חידוש נפלא מצינו בדברי המהר"ל מפראג ז"ל (נתיבות עולם, נתיב התשובה פ"א) דאיתא במדרש (ויק"ר ז, ב) דהעושה תשובה מעלין עליו כאילו עלה לירושלים ובנה בית המקדש והקריב שם כל הקרבנות שבתורה וכו' עיי"ש,

ובזה מפרש המלבי"ם את דברי רש"י (פסוק ט) 'וכן תעשו - לדורות'. וכן 'כנ"ל, וכי המשכן היה לדורות והרי אינו קיים לדורות עולם. אלא ביאורו בדברי ה'אלשיך' הנ"ל בתוכו לא נאמר, אלא בתוכם, בתוך כל אחד ואחד, וע"ז בא הציווי וכן תעשו לדורות, שכל איש מישראל, בכל דור ודור, יעשה 'מקדש' ומקום להשראת השכינה בתוכו ע"י שיקדש עצמו. וכל איש ישראל שייך בזו הקדושה, שהרי אמרה תורה ושכנתי בתוכם, והכל בכלל 'בתוכם' יד.

ומפורשים הדברים ב'ש"ך' על התורה (מגורי הארז"ל), וז"ל. 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', לא אמר משכן אלא מקדש, לומר, אם יקדשו עצמן יהיה כל אחד מהם מרכבה לשכינה, זהו ושכנתי בתוכם ממש, לזה אמר 'ועשו' ולא ועשית, כי כל אחד רמוז המשכן בנופו, הארון רמוז בלב, הכרובים... אלא לרמוז למה שאמרנו שיעשו בנופן - שיקדשו איבריהם ויעשו

אצלכם... כך אמר הקב"ה לישראל... בכל מקום שאתם הולכים בית אחד עשו לי שאדור בתוכו, שנאמר ועשו לי מקדש (ה'בית אהרן' ז"ע היה מצווה לאברכים לעסוק בדברי מדרש זה).

ובזה ביארו מה שאמרו (ילקוט פר' תרומה, מד"ר ויקרא פרשה י"ב) על הפסוק בפרשתן (כה ה) 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' - כל מקום שנאמר 'לי' הרי זה לעד ולעולמי עולמים. וצריך ביאור, וכי אכן היה המקדש 'לעולמי עולמים', והרי כהיום הבית הרב, ואין לנו לא קודש ולא מקדש. אלא ביארו בספרים (וכן אמר הרה"ק המהר"ד מבעלזא ז"ע) עפ"י דברי המדרש הנ"ל שהקב"ה מבקש מאתנו בכל מקום שאתם הולכים עשו לי קיטון אחד שאדור בתוכו - ו'אדור' זה שייך אף כהיום, ע"י שמקדש האדם את עצמו ב'מחשבה דיבור ומעשה' בכל אבריו וחושיו, בזה מכין הוא מקום בקרבו שישכון בו ה' יג.

וביאר המהר"ל דברי המדרש 'כי האדם עצמו נחשב כמו מקדש, ואם הוא מקדש עצמו, הרי נחשב האדם כ'בית המקדש' קדוש, אבל אם חטא, הרי טימא את בית המקדש הזה, ולפיכך החוטא שטימא בית המקדש שהוא האדם, וחוזר בתשובה כאילו בנה בית המקדש מחדש, עכ"ל.

מדבריו למדנו נוראות, דבכל חטא שהאדם חוטא נחשב 'מטמא מקדש', שהרי הוא בעצמו בית המקדש, ובחטאו טימא המקדש ר"ל. כדברים האלו כתב ביערות דבש (ח"ב דרוש י"ד) על מה דמצינו דביום הכיפורים שהיו מקריבים שני השעירים, היה 'שעיר הנעשה בפנים' מכפר על 'טומאת מקדש וקדשיו' (כדמפורש במס' שבעות) ו'השעיר לעזאזל' היה מכפר על כל שאר העונות (עי' יומא סו.), והוא תמוה דלמה היה השעיר הנעשה לפני ה' כפרתו מועטת (דמכפר רק על טומאת מקדש וקדשיו) משעיר הנשלח לעזאזל, וביאר הרבי ר' יונתן זצ"ל בזה הלשון 'אבל באמת כל ישראל הכשרים להם קדושת מקדש וקודש, כי השכינה שוכנת בקרבם כדכתיב ונתתי משכני בתוכם וכו' ואין לך טומאה ומתועב יותר מן החטא ופשע, ולכך אדם כשר החוטא הוא מטמא מקדש וקדשים, ושעיר המכפר על טומאת מקדש וקדשיו, הוא משמש כפרה לכל חטאות ופשעים מבני ישראל הכשרים אשר ה' בקרבם, ולכך נאמר על שעיר החטאת 'וכפר על הקודש מטומאות בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם' דייקא (כלומר דהחטא בעצמו הוא טומאת המקדש) עכ"ל ומכאן, בל תחשוב כי המקדש עצמו נעשה משכן, ומי שלא - לא הרוויח ולא הפסיד, אלא, כאן מבואר כי זוהי המציאות, כל יהודי - שהוא 'בית המקדש', אם קידש עצמו אשר לו ואשראי חלקו, ואם ח"ו אינו מקדש עצמו הרי הוא ממש מטמא המקדש.

כג. כתב הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (פר' בחקותי ד"ה או יאמר והתהלכתי בתוכם) כי הגן עדן של בני ישראל הוא בעולם העליון, וגן עדן של הקב"ה הוא בהאי עלמא - בתוך נפש ישראל המקדש עצמו.

כד. מובא בגמ' (בכורות ח:) ששאלו זקני אתונא את רבי יהושע בן לוי 'מציעתיה דעלמא היכא', פירוש היכן אמצעו של העולם, 'זקפה לאצבעתיה, ואמר להו, הכא', ובפשטות הכוונה שדחה אותם בקש, ולכן זקף את אצבעו והראה על המקום שעמד בו שהוא אמצעו של עולם, וכאשר שאלו אותו מנא ליה הא, אמר להם שיביאו חבלים למדוד, וביאר הרה"ק רבי מרדכי יוסף מאיזביצא זי"ע עומק דבריהם [כי בודאי לא היו חז"ל מביאים בגמרא שיחה בטילה שדחה ריב"ל לאותם זקנים] שכוונת השאלה היתה על מקום בית המקדש שאמרו (עי' יומא נד:) שהוא באמצעו של עולם, ושאלו זקני אתונא היכן מקום השכינה, ולכך הראה להם 'כאן' היינו באצבעו כנגד הלב, כי כל אחד בונה בית המקדש בלבו, על ידי התגברותו נגד היצר הבווער בקרבו, וביד כל אחד ואחד לבנות מקום של השראת השכינה בקרבו ובפנימיותו.

לו יתברך את נפשם היחידה, לכך כשבנה שלמה המלך את הבית, ביקש שאעפ"י שמעתה יש בית להשראת השכינה בקרתא דשופריא מכל מקום, אנא, 'אל יעזבנו' וימשך עדיין השראת השכינה עלינו ממש - כאשר היה עם אבותינו שהיה שוכן בקרבם ממש.

נוראות מצינו בדברי הרה"ק ה'חתם סופר' ז"ע (דרשות קיב: ד"ה ועשת) על הפסוק 'ועשית פרוכת וכו' מעשה חושב יעשה אותה כרובים', רמז לאדם שמעשה חושב ומחשבתו הקדושה יעשה אותו (את האדם עצמו) ככרובים עליונים - מלאכי עליון¹².

בפרשתן (כו א), 'ואת המשכן תעשה עשר יריעות... מעשה חושב תעשה אותם, וברש"י, פרצוף אחד מכאן ופרצוף אחד מכאן, ארי מצד זה ונשר מצד

משכן ומרכבה לשכינה, ולזה אמר 'ועשו' וכן תעשו' שתי פעמים אחת למשכן ואחת לגופן¹³.

בעניין זה ביאר ב'עקידה' (הובא בחתם סופר פרשת תרומה בהפטרות) את בקשתו של שלמה המלך כשחינך את בית המקדש (מלכים א' ח נז) 'יהי ה' אלוקינו עמנו כאשר היה עם אבותינו'. ולכאורה יפלא מהי בקשתו שישרה הקב"ה את שכינתו כפי ששיכן שמו אצל האבות הקדושים, הרי להם לא היה כלל משכן ומקדש ה'. ועוד יקשה, מדוע ביקש 'אל יעזבנו ואל ימשנו' על מה ולמה יעזבם הקב"ה לרגל בניית בית המקדש. אלא דקושיא חדא מיתרצא בחברתה, כי מימי האבות ועד עתה שלא הוקם המקדש עשו להם משכן בלבבם, בזה שטיהרו ליבם אל ה', וה'קרבנות' היה מה שהקריבו

כה. וכבר שמענו 'טענה' בקרב מחננו - תינח בימים מקדם כשהיו בני העולם זכים קדושים וטהורים להם נאמר 'ושכנתי בתוכם - בתוך כל אחד ואחד', אבל 'מה תאמר ומה תדבר' לבני דור האחרון הדוויים בגלות הגוף והנפש 'לא ראו מאורות מימיהם' וכי גם להם ייאמר 'ושכנתי בתוכם'. שמע נא לדברי הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק ז"ע (נועם אלימלך וישב, בד"ה א"י וישב), וז"ל, 'שמעתי משל מתוק מפי אדומ"ו הרב המגיד דק"ק ראוני זלה"ה (הוא הרה"ק המגיד ממעזריטש ז"ע), והוא, שאנו רואים שכעת אשר אנחנו בגלות המר, יש בני אדם שזוכים לרוח הקודש בקל יותר מבימי הנביאים שהיו צריכין השבעות והתבודדות רב כידוע, כדי שישגו הנבואה ורוח הקודש. ואמר משל נפלא ומתוק, למשל המלך שהוא במקום כבודו בביתו, בחצירו בפלטין שלו, ויבוא איזה אוהב המלך וירצה להזמינו לסעודתו לביתו, אזי בוודאי יכעס עליו המלך, כי אין זה כבודו של מלך לצאת מפלטין שלו לבית אחרים - גם אם תהיה הסעודה גדולה עד למאד. ובלתי אפשרי שיזמין את המלך לביתו עד שיכין כל הכנות ויעמיד מליצים ופרקליטין גדולים שימצא חן בעיני המלך שיבוא לסעודתו.

אבל כשהמלך נוסע בדרך ורוצה ללון בדרך אזי כאשר ימצא מקום נקי באכסניא נקי אף אם בית המלון הוא בכפר, אם הוא רק נקי אזי זה בית מלונו ללון שם. והנמשל מובן ממילא, בזמן שבית המקדש קיים והיה שכנית כבודו בבית קדשי הקדשים, אז אם היה אדם רוצה לשאוב רוח הקודש או נביאות היה צריך עבודה גדולה וכו' אבל עתה בגלות המר שגם השכינה קדושה גלתה עמנו, ובעוונותינו הרבים היא 'נע ונד בארץ' ותשוקתה מאד למצוא מקום דירה לשכון בה, ואם מצאה מקום מנוח, מקום נקי - אדם שהוא רק נקי מעבירות וחטאים אזי שם היא דירתה'. נוראות למדנו כאן, שבקל נוכל בדורנו שיבוא הקב"ה לשכון בתוכנו, בתנאי שנטהר עצמנו מן החטאים, ובפרט בימים הללו, וכל הבא ליטהר מעלתו רבה יותר מאשר בימי הנביאים, ודורות האחרונים הם המוכשרים להתעלות בתשובה וטהרת לבב.

כו. וממילא הרווחנו לאלו המתלוננים ואומרים, וכי נהפך למלאכים, רצוננו להיות כאחד האדם ולא יביטו עלינו כמי שאינו מן הישוב, מעתה אפשר להיות להם להיות מלאכים 'בסוד', על ידי מחשבתם הטהורה בלא שתדע מזה בריה אחת בעולם, ובהנהגתם יתנהגו בין בני אדם כאחד מהם.

מעשה באשה אחת שהוצרכה לאיזה ישועה גדולה מאד למעלה מדרך הטבע, ובאת לפני הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע והזכירה עצמה לטובה, אמר לה הרה"ק היאך אוכל לאושיעכם, וכי מלאך אני, אמרה לו האשה, לא, אלא שהרבי גדול ממלאך, נענה הרה"ק ואמר לה 'דאס יא' (אכן נכונים הדברים), ופעל עבורה ישועה גדולה.

הרה"ק מהרי"מ מזינקוב זי"ע אמר פעם לבחור שהביט עליו, מה לך כי תעמוד ותביט עלי, א"ל הבחור כי ענין גדול הוא לתיקון הנפש להביט על הצדיק, אמר לו הרה"ק, כתיב (ישעיה ס כא) 'ועמך כולם צדיקים', אם כן 'תיקון' גדול יהיה לך אם תביט ותתבונן בעצמך... כלומר שאז באמת יעלה ויגיע להיות צדיק.

ומבאר הרה"ק הדברי חיים' זי"ע על פי הידוע שכל ענין המשכן וכליו מרמז על המשכן הפרטי שבגופו של אדם, שצריך לקדשם ולטהרם עד שיהיו ראויים שתשרה עליהם השכינה, וזהו שאמר הכתוב ויקחו לי - שיקחו את הקב"ה לשכון בנייהם, וכדאיתא בגמ' (עי' תענית יא.) 'לעולם יראה אדם עצמו כאילו קדוש שרוי בתוך מעיו', ובא הכתוב להורות את הדרך שעל ידה יזכו לכך והוא על ידי תרומה, שהוא לשון הפרשה, 'היינו שיפרישו עצמם ממותרות', ויקדשו עצמם במותר.

ובאמת, כבר הוזהרה התורה 'קדושים תהיו' (ויקרא יב ב), וברמב"ן כתב שהכוונה להיות 'קדש עצמך במותר לך', אמנם אין 'בלל' בזה, כי לאו כל אדם שווה ולא כל העיתים שווים, מה שנחשב אצל פלוני 'מותרות' נחשב אצל רעהו כצורך ודבר הכרחי, לזה אמר הכתוב מאת כל איש - כל אחד לפי ערכו ומצבו ומדרגתו, אשר ידבנו לבו - מה שלבו חומד לדברים שהם מותרות אצלו [כדוגמת 'נדבה' שהיא יותר ממה שמחויב] מזה תקחו את תרומתי, שיפריש אותם דברים שליבו חומד ומתאוה אליהם^{כט}, ועי"ז יזכה שהשי"ת ישכון אצלו בגופו ונפשו (עי"ש עוד בהרחבה).

זה. וביארו צדיקים (עי' אוצר המאמרים להגר"א ווייס, מאמר טו, מאמר נורא הוד בענין קדושת עיניים) בדרך רמז על קדושת עיניו של אדם - שבשמירת עיניים יזכה להיות 'משכן' לשכינה^ל, שהנה 'נשר' מרמז על שמירת העיניים, כמו שפתח הטור בתחילת 'אורח חיים' לבאר בדברי יהודה בן תימא 'הוי קל כנשר - כנגד ראות העין, ודימה אותו לנשר כי כאשר הנשר שט באוויר כך הוא ראות העין לומר שתעצים עיניך מראות ברע'. כמו"כ 'אריה' אותיות 'אריה', ללמדנו שעל ידי שהאדם שומר על עיניו הרי הוא מקדש את עצמו להיות משכן לה, והמשכן נעשה ונבנה על ידי קדושת העיניים^{כח}.

אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי - 'לתרום' ולנדב את הרצונות בפרשתן (כה ב), 'דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי', וכבר עמדו המפרשים לדקדק הרבה בלשון הכתוב, א. מדוע נאמר 'ויקחו', שלכאורה היה צריך לומר 'זיתנו'. ב. לכאורה אומרו 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו' הוא יתור לשון שאין בו צורך כי היה די באומרו ויקחו לי תרומה ודיו.

כז. וכן איתא ב'תרגום יונתן' על הפסוק (ישעיה לג טו טז) 'עוצם עיניו מראות מרע הוא מרומים ישכון' - 'יהא בית משוהי בית מקדשא', והיינו שהוא עצמו וביתו יהא 'בית המקדש' ממש.

כח. ביסוד זה פירש (שם) עוד, שהנה נאמר כאן בפרשתן לעשות 'כרובים' על הכפורת שעל גבי ארון העדות בקודש הקדשים, לאידך מצינו במקום אחר (בראשית ג כד) שלאחר שגירש הקב"ה את האדם מגן עדן 'וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים וכו' לשמור את דרך עץ החיים' ופירש רש"י, שהכרובים הם 'מלאכי חבלה', ומעתה יש להתבונן האם הכרובים הם קודש קדשים או להבדיל מלאכי חבלה. אלא הביאור הוא עפ"י דברי הזוה"ק (תיקוני זוהר יח:) ששני הכרובים הם כנגד ב' העיניים, ואכן, אם הכרובים הם מבעד לפרוכת הרי זה קודש קדשים... אבל אם הם ח"ו מחוץ לגן עדן - ברחובה של עיר ועיניהם רואות כל הנקרה... או אז הם אכן מלאכי חבלה, כלומר, שרק אם שומר עליהם ב'מחיצות' לכל יצאו חוצה הרי זה קודש קדשים ומתקדש בקדושה העליונה, ואם העיניים משוטטות חוצה בדרך הפקרות רח"ל אזי אין לך מלאכי חבלה גדולים מהם.

הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (שבועות) פירש בשם אביו הרה"ק הדברי שמואל' זי"ע הלשון שאומרים ב'אקדמות' (בחג השבועות) לְמַחְזֵי בְּאַנְפָּא עֵין פְּנוֹת גִּירֵי קְשָׁתָא, 'שישמור את עצמו מהסתכלויות אסורות כמו שרוצים לירות בו והכדור נגד פניו'.

כט. שמעו נא למעשה שהיה בימי הסב"ק רבי שלמה אליעזר אלפנדרי זי"ע, יהודי עני ואביון מבני ארץ ישראל שפרנסתו היתה דחוקה מאד, עוללים שאלו לחם ואין, בצר לו נטל מקלו ותרמילו ונדד לארצות תימן, שם אבה לעסוק במלאכות הצורפות במשך כמה שנים וכאשר ייאסף בידו סכום הגון יחזור לביתו ויחיו הוא וביתו בהרחבה. אחר שלוש שנות יגיעה בזיעת אפים כשהוא מצרף פרוטה לפרוטה היה בידו סכום מכובד של מאה אלף דינרים. והנה, בדעתו היה להתעכב בתימן עוד שנה או שנתיים, אבל מה יעשו בינתיים בני ביתו היושבים בערי ציון הסובלים מחרפת רעב, על כן החליט לשגר מעותיו אליהם כשהוא ישאר לעת עתה בגולה, בימים ההם לא היו שיירות מצויות ולא מצא שליח שיקח עבורו את הכסף עד ששמע על איש מתושבי תימן הנוסע לבקר בארץ

ובה ביאר ה'כלי יקר' בעניין ה'שולחן' (כה כה) 'ועשית לו מסגרת טפח סביב ועשית זר זהב למסגרתו סביב', שכנודע השולחן מרמוז על ענייני האכילה, ועל כן נאמר ועשית זר זהב למסגרתו

הקודש, מיהר הצורף לאותו יהודי שהיה נראה לו כאיש נאמן בבקשה שימלא שליחותו ויקח מעותיו המיועדים לבני ביתו העטופים ברעב... וישב האיש, הנני מוכן ומזומן לקים דבר השליחות אך בזאת נאותה לכם שתשלשל לידי עשירית מהסכום הכסף כשכר טירחא. ויפלא הצורף, וכי כך עונין את המעוקות - לעשות ממני צחוק ולצון, אבל זה השליח הבהיר לו מפורשות שאין כל צחוק אלא זה הסכום אשר הוא דורש ומבקש ובלא זה אינו לוקח עמו לארה"ק אפילו פרוטה אחת... התחיל הצורף לחלות פניו בבקשת רחמים שלא יגבה ממנו סכום גבוה כ"כ מאותם המעות שקיבץ על יד על יד ביגיעת כפיים, ולא הועיל מאומה, ולא הוסכם ביניהם מאומה, בהגיע יום נסיעתו הבין הצורף ש'אם לא עכשיו אימתי', ויפן אל השליח ואמר לו הנני מוכן לשלם כמה שתרצה והכל כדי שתמהר למסור את המעות לבני ביתי המתייסרים ברעב ובמחסור, מששמע כן השליח הסכים תיכף להצעתו, ואף העלו את הדברים על הכתב מפורשות בכהאי לישנא אני פלוני בן פלוני מוסר למחזיק שטר זה סכום של מאה אלף דינרים, כדי שימסור לבני ביתי כמה שהוא רוצה.

בהיות השליח בדרך החל לחשב חשבונות, וכי שוטה אני לקחת רק 'מעשר' מאלו המעות, והרי בפירוש התיר לי הצורף לקחת כפי רצוני, א"כ, אקיים בהם דין 'יחלוקו', וגמר אומר להשאיר אצלו חצי מהסכום, משעבר עוד כברת ארץ המשיך השליח בהרהוריו, על מה ולמה אתנדב לבני משפחת הצורף 'חמישים אלף דינרים', מדוע שלא יסתפקו באלף דינר... ואכן, מיד בהגיעו לארה"ק קיים בנפשו 'זריזין מקדימין למצוות' מיהר לבית הצורף ונתן לבני ביתו אלף דינרים בלבד... ותחרד חרדה גדולה, ותתמה בפניו, וכי נדד בעה"ב לשלוש שנים בעד סכום קטן כזה, הוציא הלה את השטר מכיסו והראה להם כתוב וחתום שהרשות בידו לתת להם כמה שהוא רוצה, אותה אומללה לא ידעה את נפשה מרוב צער, שהרי עברו עליה שלש שנים תמימות קשות מנשוא, כאשר היא מתנחמת כל הזמן עם הרווחה שתהיה מנת חלקה לעתיד כאשר יחזור בעלה ממדינת הים, וזה עתה יצאה נקיה מכל עמלה על ידי רשע זה שנטל לעצמו את כל הכסף הרב שצבר בעלה במשך השנים, ובצערה הלכה אל הסב"ק הרש"א אלפנדרי וסיפרה לו השתלשלות הדברים, מיד הזמין הסב"ק את האיש ושאל אותו על הדבר הזה, אולם הלה הצטדק בקומה זקופה ובמצח נחושה שבשטר כתוב דברים ברורים, שבידו להחליט כמה כסף לתת לה, והוא מוכן בטובו למסור לה אלף דינר ותו לא, ועליה להודות לו על שהסכים לתת לה סכום זה, כי היה בידו ליתן לה אף פחות מכך. עיין הסב"ק בשטר לזמן ממושך, ואז ביקש מהם שיחזרו אליו למחר, ולבוקר משפט.

ויהי ממחרת פסק הסב"ק שחייב השליח להעביר את כל הסכום למיועד לו, והוא יסתפק באלף דינר לשכר טירחא, נזדעק השליח וצעק, וכי זה דין אמת לאמיתו הרי הבעל חתם בכתב ידו שבידו ליטול לעצמו שכר טירחא כרצונו, נענה הסב"ק והשיב לו, מדוע אינך מעיין בלשון השטר, שהרי כתוב 'שימסור לבני ביתי כמה שהוא רוצה', וכלומר, שעל השליח לתת לבני ביתי כמה שהוא רוצה לעצמו - את זה יתן לבני הבית... ואת השאר יקח השליח לעצמו. וכיוון שבחרת להחזיק לעצמך תשעים ותשע אלפים נמצא שזהו הסכום 'שאתה רוצה', ואם כן עליך למסור לה את מלוא הסכום... ולבד ממה שיש להפליא חכמתו של הסב"ק שהוציא כאור משפט, יש כאן עוד לימוד גדול בעבודת השי"ת, שהיצה"ר מפתה את האדם להתנהג בעוה"ז כרצונו וכפי מה שלבו תאב, אך האמת כי מאויבי תחכמונו, ועליו ללמוד מזה איך לעבוד את הקב"ה, ולקיים תן לו - להקב"ה, כמה ומה שאתה רוצה לעצמך (וב'שיריים' יתעסק בעניינים גשמיים)...

ל. בעניין זה מבאר הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ ז"ל (זרע קודש ד"ה ועשו) הטעם שכל מידות הארון היו 'שבורות' - אמתיים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קומתו, וז"ל, לרמוז לשבור כח היצה"ר והגוף בכל מדה ומדה, כי מן הסתם אם הגוף בטבעו רוצה דבר זה אין טוב לנשמה ולכן ישבור טבעו ומדותיו. עכ"ל.

לא. מעשה בבחור שהתבונן ב'עבודת אכילה' של 'ראש הישיבה' שלו, בתוך כך מצא שרה"י אוכל בסעודת הבוקר לִבְּן ובסוף האכילה הנו משייר מקצת, שאלו הבחור מה סוד 'שיריים' אלו... הסביר לו הרה"י, וכי משום שאותם שמייצרים את המאכל קבעו להכניס בגביע 'שיעור' זה עלי לאכול כמות זו ולא פחות... על כן, נהגתי את עצמי לאכול כפי הזקוק לבריאות גופי, ויהי למחרת נשנה הדבר אך להיפך, ראש הישיבה מצא את הבחור כשהוא אוכל

באר הפרשה - פרשת תרומה

היינו טעמא, עפ"י האמור שאבני החושן והאפוד הגיעו בדרך גם למדבר על ידי ענני שמיא, וכיון שלא התאמצו להביאם על כן נזכרו ונמנו בסוף, כי העבודה הבאה על ידי יגיעה ועמל חשובה וחביבה הרבה יותר אצל הקב"ה אע"פ שאינה יקרת ערך כ"כ (בשווי הממון) ל"ה.

בפרשתן (כה י), 'ועשו ארון עצי שיטים, וצפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ'. הנה הארון מרמז ל'תורה' (שבו הניחו הלוחות) ומרמז לעבודת האדם בלימוד התורה ובקיום מצוותיה. כי מתחילה הוא זהב, כלומר שהכל מאיר לו והעבודה באה לו בנקל, לאחמ"כ בא הקושי דומיא דעין יבש. ולבסוף כשיתמיד בתורה ועבודה תבוא לו הנעימות בזהב. ואעפ"כ נקרא שמו בתורה 'ארון עצי שיטים' ולא ארון 'זהב', כי אין ה'עבודה' נקראת אלא ע"ש ה'עין', כלומר הקושי והייסורים שעוברים על האדם והוא מתגבר בעוון ותעצומות ל"ה.

סביב, 'כי הסוגר בעד תאותו הרי הוא בן חורין ומלך ל"ה, לאפוקי הפורץ גדרו לעולם הוא עני בדעתו ל"ה. ומבאר עוד שמשום כך נקט הכתוב לשון זר, כי 'זכה נעשה לו זר וכתר, לא זכה נעשה זר ונכרי כי יעזוב לאחרים חילו'.

ומסך שער - כגודל הקושי בן גודל השכר

בפרשתן (כה ז), 'אבני שהם ואבני מילואים', והנה בריש פרשת ויקהל כתיב (לה כז), 'והנשאים הביאו', ובגמרא (יומא עה). תנא נשיאים ממש, כלומר ש'עננים' הביאום מן השמים. ובוה ביאר ה'אור החיים' (ריש פרשתן) דהנה בסדר הנדבות נקטה תורה את החשוב חשוב קודם, ולכן כתיב תחילה (כה ג-ה) 'זהב וכסף ונחושת' ואחר כך 'ותכלת וארגמן ותולעת שני', וכן הלאה. מעתה יקשה, מדוע נזכרו 'אבני שוהם ואבני מילואים' שהם היקרים מכל הנדבות באחרונה. אלא,

שוקולד, עורך 'סיום' על חבילה אחת וממהר לפתוח חבילה שנית, שאלו רה"י, מאי האי, ענה הבחור וכי שמאחר והמייצרים קבעו 'שיעור' זה עלי לאכול אותה כמות ולא יותר... ודבר שפתיים אך למותר...

לב. הסבא מקלם זצ"ל (חכמה ומוסר ח"א מאמר ע"ב) כתב, וז"ל, ואמר חכם אחד לעשיר שהיה מתנשא נגדו בשביל עשרו, אמר לו, האדון שלך הוא עבדי, ואתה עבד לעבדים, ולחנם אתה מתגאה, פי' כי הוא עבד נמכר לעבודת תאותו, והחכם אדונו של זה העבד הנמכר לתאותו, כי התאוה מסור בידו, עכ"ל. הרי מבואר במליצת לשונו, שמי שהוא משועבד לתאוותיו הוא עבד לתאוותיו, ומי שהוא משוחרר מתאוותיו הוא מלך ואדון על תאוותיו, ולכן קרא למי שהוא עבד לתאוותיו 'עבד לעבדים', כי בעל תאוה הוא עבד לתאוותיו, והחכם הוא אדון לתאוותיו, ונמצא הבעל תאוה עבד לעבדו של חכם.

לג. וכמו שכבר דרשו בדרך צחות לבאר מדוע נקרא היצר 'מלך זקן וכסיל' (קה"ר ד יג), הרי לפי ראות העין אינו כסיל כלל, הבט וראה עד כמה מתחכם הוא להוליך שולל 'חכמים' רבים וגם טובים. אלא שהרי 'אין מלך בלא עמ' (ילקוט ראובני ברכה עה"פ ויהי כישורון מלך), ומי הם עמו של היצר ה"ה הכסילים, וזה הכוונה - 'מלך זקן וכסיל', מלך על 'הכסילים' השומעים לעצתו. (כשם ש'מלך מצרים' פירושו מלך על תושבי מדינת מצרים).

לד. ב'יושר דברי אמת' (מהד"ח) מביא מהרה"ק רבי פייביש מזבריזא זי"ע על לשון הכתוב (כה ב) 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו', כי הנה ידוע שאותיות ב' וו' מתחלפות זו בזו (בפרט ב' רפויה), וכאילו נאמר מאת כל איש ידונו לבו, לשון דווי וצער, ור"ל מי שלבו דווי עליו בשעת נתינת התרומה, וצריך לכפות את יצרו- זאת הצדקה חשיבות יתירה יש לה - תקחו את תרומתי. כי דייקא נתינה כזו, הכרוכה בקושי נפשי ובשבירת היצר יש לה חשיבות יתירה בשמים יותר ממי שבטבעו פזון ונדיב ואוהב לתת צדקה...

לה. מצדיק אחד שמעתי הוספה נפלאה, דזהו שאמרו 'נתקשה משה במעשה המנורה', שהרי המנורה היא מקשה זהב ללא כל עץ כלל וכלל, והוקשה לו היאך אפשר להעלות נחת רוח להקב"ה על ידי 'זהב' גרידא כשאינ שם 'עץ' בחינת קושי והתאמצות ללחום נגד הרצונות הזרים... אדרבה, בזמנים ומצבים קשים משיג יותר מאשר בימים כתיקונם.

בחור יתום שסבל מרורות בחייו מקשיים בסולם העליה, ולכל מקום שפנה נתקל בקשיים רבים ומכשולות לאין ספור, נכנס אל הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע ובכה לפניו במר נפשו על כל הקשיים האלה המוצאים אותו בכל עת ובכל שעה, זאת בנוסף להיותו יתום ובודד בעולמו, והתבטא לאמר שמן השמים מעמידים לו מכשולות באופני חייו ואינו יכול לנסוע בהם כרגיל ובמנוחה. נענה הרבי ואמר, הנה שני כלי רכב ישנם בעולם. יש רכב רגיל שבו נוסעים בני האדם ממקום למקום, ויש את ה'טנק' (טאנק) שהוא כלי רכב לעתות מלחמה. והנה בעוד שהרכב הפשוט נוסע

אמתים 'וחצי' אמה 'וחצי' - יעשה ככל יכלתו וה' יגמור בעדו בפרשתן (כה י) 'ועשו ארון עצי שטים, אמתים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קמתו', רבו בה הפירושים מדוע אמות הארון היו שבורות (ושאר כלי הקודש היה להם עב"פ בחלקם מידות שלימות), ועו"ל, כי ידוע פירושו של הרה"ק המהר"י מבעזלא זי"ע על דברי המדרש (ב"ר טז ז) 'והנה טוב מאד - טוב זה יצר טוב, מאד זה יצר הרע', והתמיהה עולה מאיליה מהו ה'טוב מאוד' בבריאת היצר הרע... וביאר כי אכן, זה שאינו חפץ אלא ב'טוב מאד', באמרו רק אם אניע לפסגת ההר הנני מתחיל בעבודה, זהו ה'יצר הרע', כי במחשבות אלו הוא מייאש את כל בני העולם, באמרו אליהם יום ויום, ממילא לא תשיג את רום המדרגה - כלך לך מלהתחיל אפילו מעט בדרכי העבודה... אכן עיננו הרואות כאלו החפצים להעפיל ולהתעלות עד מאד, לעלות גבוה מאד, וכשאין הדבר עולה בידם הרי הם נשברים לגמרי, שאינם מסתפקים במה שיש להם, ואינם שמחים בחלקם הרוחני, אלא אם אין להם כל שאיפותיהם שוב 'איננו שווה לי', והאמת שמחשבות אלו עצת היצר הם, הזומם להפיל לבאר שחת, וזהו שאמרו 'מאד זה יצר הרע'. כי האף אומנם שצריך לשאוף להשגות ולהתעלות בלא גבול, אך לאיך גיסא יש לשמוח בכל התעלות קטנה כגדולה, ולדעת כי יקר בעיני ה' אפילו

ולעולם לא יתייאש בעמוד לפניו 'מניעות' ועיכובים שהיצר מעמיד בפניו, כי אדרבה זה כל האדם, שהרי מלאכי עליון שאין בהם יצר הרע יש לבוא עולם רבים בשמים, וכל תכליתנו אינה אלא עבור יצרנו המקשה עלינו מבית ומחוץ. וכן איתא ב'מדרש הגדול' בפרשתן 'וצפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ תצפנו', וכי מאחר שהוא מצופה מבית ומחוץ 'עין' (באמצעו) למה לי, לומר לך, אלמלא יצר הרע אין שבה לתלמידי חכמים ל', אלא שבחן שבובשין יצרן ל', וכן הוא אומר (משלי טו לב) 'ומושל ברוחו מלוכד עיר', ותנן איזהו גיבור הכובש את יצרו, עכ"ל.

והגם שזו עבודה קשה שבמקדש, מיהו שכרו יגדל מאד, וכפי שאמרו (אדר"ג גו) פעם אחת בצער ממאה פעמים שלא בצער, וכן מובא ב'ספר חסידים' (אות קנה) ומקבל שבר טוב מה שהאדם כופף את יצרו יותר ממאה מצות שאין יצרו מסיתו ותוקפו ודחקו עליה. כי הקב"ה יודע עד כמה קשה לבשר ודם להתגבר על נסיונותיו ל"ה.

ובזה יזכה להיות אהוב וחביב לפני המקום ב"ה, כמפורש ב'חובות הלבבות' (שער התשובה פ"י) ומי שרוצה להגיע לרצון בוראו, ייבנם מן הפתח הצר, שייכנסו ממנו החסידים הסובלים, עכ"ל. כי בזה יזכה להתעלות מעלה מעלה.

במהירות גדולה מבלי כל קושי, הרי שהטנק נוסע לאטו ואינו יכול למהר בדרכו כל כך, וסיבת הדבר, כי שרשראות ברזל כבדים חגורים על אופני הטנק, והם מונעים ממנו שלא יוכל ליסע מהר, מחמת כובדם. אך מאידך גיסא במקום הרים וטרשים אי אפשר לרכב הרגיל לזוז ממקומו כלל, ואילו הטנק לא די בכך שהרי הוא יכול ליסע בכל מקום שהוא, אלא יש בכוחו אף לשבר סלעים ובתים ולנסוע כאוות נפשו כשבדרכו רומס הוא את כל הבא בדרכו, ואף כוח גדול זה אין לו אלא עבור אלא השרשראות הכבדות השוברות ורומסות את הכל. אמר לו הרבי, אף אתה כן, כל הקשיים הנערמים בדרכך ואינם נותנים לך להמשיך בקלילות ובמהירות, דייקא הם אלה הנותנים לך כוח רב בידך לשבור ולנתץ את כל כוחות הרע ולהתעלות בקרבת אלוקים באופן שאין לשער. כי דייקא מתוך הקושי יכול האדם לצמוח ולגדול בעדי עדיים, ולפום צערא אגרא.

לו. וכבר אמר הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע שמה שביטלו חכמים את יצרא דעבודה זרה (יומא ס"ט) אין זה נחשב 'מעלה' לבני ישראל, אלא אדרבה הרי זה מורה על פחיתות העם, שכל כך נחלשו הדורות עד שכבר אין בכוחם לעמוד בקשרי המלחמה כנגד הצר הצורר, דהרי לכך נוצר האדם, וזוהי תכלית חייו להתייגע במלחמה עם יצרו הרע. לז. אחד מחסידי הרה"ק רבי מנחם נחום מראחמיסטריווקא זי"ע היה דבק בתהלוכות רבו, וכל תנועותיו והילוכיו היו כרבו (בחיצוניות)... נענה ואמר לו הרבי, אם תרצה להעתיק את אורחותי, עדיף שתתחיל שלא לעשות את כל מה שאני איני עושה, מאשר לעשות את אשר אני עושה...

לח. יש שביארו ביסוד זה, מדוע נקט התנא (אבות ה ה כב) לומר 'לפום צערא אגרא' בלשון ארמי, דהנה מבואר בתוס' (ברכות ג. ד"ה היה) 'לכך אומרים קדיש בלשון ארמית, לפי שתפלה נאה ושבח גדול הוא על כן נתקן בלשון תרגום, שלא יבינו המלאכים (שאינן מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי, שבת יב:), ויהיו מתקנאין בנו', והכי נמי אמר 'לפום צערא אגרא' בלשון שהם אינם יודעים כדי שלא יקנאו בישראל.

באר הפרשה - פרשת תרומה

פעולה קטנה שעושה לכבודו ית'. ולזה היו מידות הארון שבורות, כי הארון הוא כנגד התורה, ללמד דעת למי שעוסק בתורה - אף אם לא השגת עדיין את רום המדריגה ועדיין הינך בבחינת 'מידות שבורות' שהשגת רק חצאים, עדיין יש לך לשמוח ולהתחזק בידיעה כי ה' עמך לט.

לט. מספרים על הגאון הגדול רבי דוד טעביל זצ"ל בעל ה'נחלת דוד' ששימש כרב בעיר קטנה, וכמובן כפי קטנות העיירה כך קטנות הפרנסה שהייתה מנת חלקו, וכמעט שלא היה מה לאכול בביתו, מפעם לפעם נכנסו אליו אנשי עסקים כשהיה ביניהם ויכוחים בענייני ממון, והרב היה מפשר ביניהם, ובשכר הטרחה שקיבל משני הנידונים היתה באה מעט הרווחה בבית הרב.

פעם אחת באו לפני הרב שני אנשים סוחרים גדולים והציגו לפני הרב סכסוך גדול אשר ביניהם, בחכמתו הרבה פתר להם הרב בטוב טעם ודעת, בעצה ובתבונה, ויצאו השניים שמחים ומרוצים. אז אמר להם הרב, יודעים אתם היטב שמפעם לפעם הנני מפשר ביניכם ולא בקשתי מכם מאומה אלא מה שנתתם מעצמכם 'מתנה קטנה', עתה אבקש ממכם טובה אישית, כי בעזרהי' אירסתי את בתי הכלה תחי' והתחייבתי על נדן גדול לכבוד החתן כליל המעלות, אבקשכם שתבואו לעזרתי כי היום הנני נצרך לעזרתכם הנחוצה, כמובן השניים פתחו במסכת תירוצים, את ה'מעשר' הננו נותנים להתחייבויות שונות שנתחייבנו זה מכבר, ובכלל יש לנו התחייבויות שונות לבני עירונו כדין 'עניי עירך', והוסיפו לומר ב'גאונותם' כי מן הנראה שהרב צריך להתפרנס מבני העיר הזאת... כי על כל אחד לפרנס את עניי עירו.

אמר להם הנחלת דוד, אספר לכם מעשה שהיה באיש יהודי שנתברך מן השמים בעשירות מופלגת, שהלך לעולמו והשאיר אחריו הון רב ועצום, נכסי דניידי ודלא ניידי, אוצרות אבנים טובות ומרגליות, ובנוסף השאיר תפילין מהודרות עד מאד, שכן המנוח ז"ל הזמין את הפרשיות אצל הסופר הדגול שבדור, אשר לפני כתיבת השמות טבל במקוואות קרים (ובגלגולי שלג), והקלף עובד במיוחד, ואילו הרצועות הובאו מבית היוצר המהודר שבקצה העולם וכו', הכל נעשה בהידורים נפלאים, נורא נוראות, עד ששווי התפילין עלה להון רב, ובבוא היורשים לחלוק את הירושה רצה כל אחד מהם לירש את התפילין לעצמו, והחלו מריבים עליהם, עד שנענה גדול האחים ואמר, בל נערב קודש בחול, הבה נחלק את כל הרכוש בינינו - ללא התייחסות לתפילין הקדושות, ואח"כ נראה כדת מה לעשות עם התפילין. וכן עשו.

אדהכי והכי נזכרו שאחיהם הקטן - היתום החדש עומד ומתקרב ליום הבר מצוה שלו, ועדיין לא נקנו לו תפילין, ע"כ נתנו לו את התפילין, למען יניחם בכל יום עד שיקנו לו חדשים והזהירו על שמירתם כהוגן, הנער שהכיר בערך התפילין, וגם ראה את ה'עסק' שאחיו הגדולים עשו סביב התפילין אכן שמר מאד עליהם מכל משמר, והיה חרד בכל עת לגורלם, כעבור זמן, והאחים ראו את הכבוד הגדול שאחיהם הקטן רוחש לתפילין, הסכימו פה אחד להשאירם אצלן לתמיד.

ויגדל הנער וכבר נשא אשה ונעשה לגביר גדול בעל עסקים מרובים, והחל לשוטט ברחבי תבל לצורך עסקיו, ולא חדל משמירת התפילין במסירות נפש ממש. ויהי היום הוצרך האיש לשהות במרחקים לצורך עסקיו המרובים, ויצא מאכסנייתו אשר ב'מלון' למסע במשך כל היום, וברצותו לחזור לאכסניה תהה וטעה בדרכו, ולא מצא את הדרך עד שהוכרח לעצור באיזה ישוב קטן, שם ישן בלילה בבית אחד הגוים שהחזיק במלון קטן, בהיותו שם נזכר שאותם תפילין מהודרות איננם עמו מאחר שלא ידע בצאתו אתמול בבוקר שלא ישוב בלילה שמה, לכן בהגיע הבוקר בירר אצל בעל האכסניה הנכרי היכן דר יהודי בישוב זה, ונענה, אי שם בקצה הישוב דר איש (חצי) יהודי, אצלו תמצא תפילין וכל חפצי קודש אשר תאבה. חשב הסוחר, אניח כאן את התפילין אשר אמצא ולקראת סוף היום בטרם תשקע החמה כבר אשוב לביתי ואניח את התפילין המהודרות מירושת בית אבא - כדי שח"ו לא יעבור עלי יום ללא הנחת התפילין הללו, ואכן, מצא באותו בית איש שכמעט לא ידע על יהדות ואידישקייט, הלה חיפש ומצא אצלו תפילין שבמראיהן היו נראות כמעט פסולות... ואי"צ לומר שלא קרבו אל התפילין המהודרות בכהוא זה, ולא ידע מי כתב הפרשיות, מאין הבתים ומהיכן הרצועות... בלית ברירה הניחם בלב נשבר כשאינו בטוח אם הוא בכלל מקיים מצוות תפילין... ולמעשה, הצליח לחזור לאכסנייתו ולתפיליו רק אחר רדת החשיכה לעולם, ונמצא הפסיד יום אחד מימי חייו מלהניח אותם התפילין המהודרות והחשובות, ואכן, כל ימיו 'שב בתשובה' על אותו היום שנתקיים בו 'קרקפתא דלא מנח תפילין'.

מקום הגמר בא גם כן על ידי רצון האדם, וזה שהראו לו (מנורה של אש) לידע מכוון ורצונו יתברך, ועל ידי שרצה לעשות רצונו יתברך, רק שהיה למעלה מכת אדם, לזה נעשה מעצמו, עב"ל.

ולחדיא כתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תו"מ ד"ה אשר ידבנו) אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי, יראה דרומז מי שידבנו לבו ולא ימצא די ידו, כגון הנשיאים שרצו בנדבת לבם ליתן אבני שהם ומילואים ולא מצאו די ידם והמציא הקב"ה להם ע"י עננים בלקיטת מן, כפרש"י בפסוק 'והנשיאים הביאו', והיינו דרמוז כאן איש ידבנו לבו ולא יכול ליתן תקחו את תרומתי, כי אני אומין לו בנדבת לבי (כלומר, בפשטות מובא בכל מפרשי התורה, שהם נתעצלו מהביא נדבת המשכן, ואילו החת"ס מחדש כאן, שאדרבה לגודל השתוקקותם הומין להם הקב"ה מן השמים מה שלא היו יכולים להביא בכוחות עצמם).

וזה"ר שנזכר בקרוב לקיום הקרא ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר', וימי הפורים האלו לא יעברו מתוך היהודים.

אבל זאת נאמר לו, אין הקב"ה דורש ומבקש מהאדם אלא את 'רצונו' וה' יגמור בעדו, וכך איתא מהרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרומה תרל"א), דהנה מצד אחד כתיב בחז"ל (הובא רש"י בפרשתן כה מ) 'וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר - נתקשה משה במעשה המנורה, עד שהראה לו הקב"ה מנורה של אש', ולאידך אמרו (שם פסוק לא) 'מקשה תיעשה המנורה - לפי שהיה משה מתקשה בה (מנחות כט.), אמר לו הקב"ה, השלך את הכבר לאור והיא נעשית מאליה, לכך לא נכתב תיעשה (תנחומא שם והובא ברש"י). וצ"ב, אם ממילא לבסוף נעשית מאליה שלא היה בידי משה לעשותה בפועל, מדוע הוצרכו מתחילה להראות לו מנורה של אש שיעשה כמותה. ומבאר ה'שפת אמת', כי ע"י רצון האדם בלב ונפש באמת נגמר השאר - מה שאינו יכול לעשות, נעשה מעצמו. ולזה הראוהו מנורה של אש שירצה לעשות כמותה, ומכיוון שרצה כבר פעל שתיעשה מאליה ע"י שישליך הכבר לאור. וכלשון השפ"א, כן הוא בכל מצוה מכל איש ישראל, כי וודאי אין בכח אדם לעשות רצונו יתברך, רק כפי רצון האדם - נגמר מעצמו. ומכל

עברו ימים ושנים, וזה הסוחר נתבקש להשיב את נשמתו ליוצרה, משהועמד לדין לפני ב"ד של מעלה לתת דו"ח מפעלו ליוצר ערב ובוקר, הוכרז כי זה האיש הוא 'קרקפתא דלא מנח תפילין'... כי באמת עם כל ההידורים שאביו הקפיד בעשיית התפילין נשמט ממנו איזה פרט והתפילין היו פסולות מדאורייתא, לא ידע האיש את נפשו והרי הוא היה בטוח בעצמו כל ימיו ללא כל ספק שהוא מניח את התפילין הכי מהודרות בעולם, וכמעט שנפסק דינו... לפתע הגיח מאיזה מקום מלאך מליץ, והלה נענה, והרי ביום פלוני ופלוני בעת החורף הקשה הניח זה האיש בעיירה נידחת פלונית תפילין 'כשרים'... ואכן, צדיק מצרה נחלץ, התפילין הללו הצילו אותו ונפסק לו גן עדן. נמצא שאותם ההארות הגדולות שחשב כל השנים שהם הם יעמדו לימינו לא הועילו, ואילו דייקא אותה מצוה שהייתה נראית לו חלשה ורעועה, אין בה חפץ, מה כבר תוסיף לו ומה תתן לו, תפילין ישנים, מי יודע האם הם כשרות, האם בדקו אותם 70 שנים האחרונים... הם הם שעמדו לו בעת הדחק ושעת המבחן.

כל זה סיפר ה'נחלת דוד' לשני הסוחרים, והוסיף להם, אף אתם תלמדו לקח ממעשה זה, כי לעולם אין האדם יודע מה יעמוד לו לזכות בעת דין ומבחן... לעולם א"א לדעת, אולי דייקא מעשה זה יציל אתכם לעת מצוא. לדין ייאמר, כל אחד באשר הוא, בגילו ובמצבו, עובר קשיים ונסיונות, פעמים הרבה נראה לו אכן תמיד הנני עובד את ה', אבל היום באמת איננו יכול, אינני מסוגל, כבר 'נגמר דינו' של יום זה ללא 'עבודה' ללא תורה ללא תפילה, ללא התגברות ללא קדושה וכו' וכו', איזה פנים יש לתפילה כזו ללא ראש, לתורה ללא ריכוז וכו', וכי אותה פארקוועטשטע צופייפטע עבודה תיחשב לרצון (עבודה בצורה שאינה ראויה) מה שווה הדבר הקטן היבש שאעשה, וכמה כבר ארוויח מזה, מה אשקיע ממילא ה'סדר' חלש, ממילא עשתי 'הפסקות', או כשהוא מהלך ברחובה של עיר וחושב לשם מה אשמור על עיני ממילא כבר נכשלתי, וכיו"ב רבות, רק אם יהיה לי שלימות אשקיע, ובאמת תראה בסיפור זה כי אותה הנחת תפילין שלא ידעו מה טיבה בכלל, האם התפילין כשרים, האם יהודי כתבו, פעמים דייקא לזה היה החשיבות הנרצית, וזה חשוב פי כמה הרבה יותר ממה שנראה לך חשוב.

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת תרומה תשפ"ג

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

ויקחו לי תרומה (כ"ה ב)

ברש"י כתב: "לי - לשמיי". וכבר שואלים המפרשים מה בא רש"י להסביר בזה.

אפשר לפרש בדרך רמז עפ"י המשנה באבות "ארבע מידות באדם האומר שלי שלי ושלך שלך - בינוני וכו' האומר שלי שלך ושלך שלך - חסיד" הרי שעיקר המעלה כשאדם יכול למסור את ה"לי" למישהו אחר. בדרך זה ניתן לבאר את הפסוק ויקחו "לי" תרומה, תתן את ה"לי" לתרומה את מה ששייך לך - תמסור לשני. ועד כמה יכול אדם למסור את ה"לי" בדגות הכי גבוהות ניתן ללמוד מהמעשה הבא שהובא ב"דרשו" בשם רינה של תורה: סיפור מדהים סופר על ידי אחד מנכדי הגאון רבי אהרן בקשט: הוא נודע בשם "השאוולר רב", ונקרא בשם 'רבי ארצ'יק' והיה אחד מבכירי תלמידי ישיבת סלבודקה. באחד הימים פנה אליו הסבא מסלבודקה וביקש ממנו לכהן כראש הישיבה. באותה תקופה סלבודקה היתה הישיבה החשובה ביותר באירופה, ולכהן בה כראש ישיבה היה התפקיד הנכסף ביותר בעולם הישיבות.

ר' ארצ'יק השיב כי לפני שיוכל לקבל את התפקיד הנכבד, דרושים לו מספר ימים כדי לבדוק משהו. כמה ימים לאחר מכן הוא חזר אל הסבא ואמר לו כי הוא מצטער אך אינו יכול לקבל על עצמו את התפקיד. הסבא הופתע מתשובתו ושאל אותו מדוע, אך הוא התחמק מתשובה.

במשך מספר שבועות, ניסה הסבא לשכנע אותו לגלות מדוע אינו יכול להיות ראש הישיבה, ללא הצלחה. בסופו של דבר, ציווה עליו הסבא בגזרת רב לגלות לו את הסיבה. ואז הרב סיפר:

"כשהייתי בחור התארסתי עם אחת מבנותיו של רבי שרגא פייבל פרנק, שהיה תלמיד חכם ובנוסף איש עסקים עשיר מאוד שתמך בלומדי תורה. הוא נפטר מדלקת ריאות בגיל 43 והותיר אחריו אלמנה עם ארבע בנות. בצוואתו הוא ציווה כי כל בנותיו ינשאו לתלמידי חכמים בעלי שיעור קומה, שיתמנו בסופו של דבר לראשי ישיבה, והרכוש שהשאיר יספק להם את המחיה הדרושה להם.

אלמנתו של רבי שרגא פייבל, 'גולדה', לקחה את המשימה ברצינות רבה וחקרה ביסודיות אחרי כל הצעת שידוך, ואכן כל ארבעת חתניה הפכו ברבות הימים לראשי ישיבה. אולם הבת הבכורה שלה התארסה חלה

אייתי. בתקופת האירוסין שלנו", המשיך ר' ארצ'יק, "חמותי לעתיד וכלתי שאלו אותי אם אני מעוניין לראות את המפעל המשפחתי. הייתי חתן מאוד נרגש והשבתי, בטח!... הם לקחו אותי אל המפעל ובמהלך הביקור, שאלתי כמה שאלות שסיקרנו אותי, כיצד הם עושים את זה, מדוע הם עושים כך, לאן הם שולחים את הסחורה וכו'.

"למחרת קראה לי אם הכלה והודיעה לי: 'אנחנו מבטלים את השידוך'. הייתי המום, היה זה שידוך מהסוג שתמיד רציתי! והאם המשיכה: 'הכלה הזו נחשבת לשידוך הטוב ביותר, בעלי ז"ל ואני רוצים רק חתנים שיהיו ראשי ישיבות וגדולי ישראל בעתיד. האופן בו שאלת אתמול את השאלות גרם לי להבין שאתה יותר מתעניין בעסקים מלימוד תורה, ואין בך את היכולת להפוך לראש ישיבה".

ר' ארצ'יק הסביר לסבא מסלבודקה, כי לפני קבלת תפקיד ראש הישיבה הגדולה והיוקרתית ביותר בעולם, הוא ביקש לבדוק שני דברים. האחד, לראות אם האלמנה עדיין בחיים, מכיוון שהוא אינו רוצה לפגוע בה בכך שתבין שהיא ויתרה על מי שהפך להיות ראש ישיבה גדול. ושנית, לבדוק אם כלתו לשעבר אכן נישאה למישהו שהפך בעצמו לראש ישיבה. "בקשר לאלמנה, בדקתי את העניין והתברר לי שהיא עדיין בחיים, ולכן החלטתי שאינני מעוניין לפגוע בה ולא אקח על עצמי את התפקיד. בקשר לבעלה של ארוסתי לשעבר, עוד לא הספקתי לברר".

כעבור שבוע, חזר ר' ארצ'יק אל הסבא וסיפר כי נודע לו שבעלה של הבת הינו רבי משה מרדכי אפשטיין, עילוי הלומד בכלל, אך מעולם לא הפך לראש ישיבה. הוא ביקש מהסבא להציע לו את התפקיד הנכבד, כדי שהאלמנה תשמח על ההחלטה להשיא את בתה לו!

וכך היה... רבי משה מרדכי אפשטיין התמנה לראש ישיבת סלבודקה, ומאוחר יותר כיהן כראש ישיבת חברון בארץ ישראל.

"אתם קולטים עד כמה הסיפור מדהים?" מתרגש הנכד. "האלמנה זורקת אותו מפני שלטענתה הוא אינו טוב מספיק כדי להיות ראש ישיבה, וכשנקראת בפניו ההזדמנות להפוך לאחד מראשי הישיבות המפורסמות בעולם, ולהוכיח לה שטענתה - הוא מעדיף לוותר על כך, העיקר לא לפגוע באותה אשה".

שאלות לפי א' ב' על הפרשה - עם רש"י. (מהרב מ. אלינגר)

- א. מהדמויות המצוירות ביריעות המשכן (כו, א) ב. מאיזו תרומה עשו את האדנים (כה, ב). ג. פירוש המילה "קומתו" (כה, כג). ד. כצד זה, העמידו את המנורה (כו, לה). ה. משמעות "תרומה" (כה, ב). ו. מה פירוש "מסך הפתח" (כו, לו). ז. תרגום של "פעמותיו"- בארון (כה, יב). ח. משמעות "נבוב" (כו, ח) משמעות "חשוקים" (כו, יא). ט. בהם יהיו בדי הארון לעולם (כה, טו). י. מי הביא את עצי השטים למצרים (כה, ה). יא. משמעות "זר" (כה, יא). יב. מה שמו בכפותיו של השלחן (כה, כט). יג. השולחן מסמל (כה, כד). יד. משמעות המלה "יתדות" (כו, יט). יו. תרגום של "תחש" (כה, ה) מלה נרדפת ל"כרכב" (כו, ה). ע. גובה החלל, בין כנפי הכרובים לכפורת (כה, כ). פ. מהו "שש" (כה, ד) פרוכת בלשון חכמים (כו, לא). צ. מהם "מלקחיים" (כה, לח). ק. תבניות לחם הפנים, נקראות (כה, כט). ר. כצורתה עשוי המכבר (כו, ד). ש. כצורתם עשויים ידות הקרשים (כו, יז). ת. כצורת פניו היו הכרובים (כה, יח)

שאלות לפי א' ב' על הפרשה - בלי רש"י. (מהרב מ. אלינגר)

- א. צמר צבוע (כה, ד) ב. מומות אחיזה (כה, כח). ג. מקישוטי המנורה (כה, לג). ד. ד' יעשה מבין הכרובים (כה, כב). ה. כינוי ללוחות הברית (כה, כא). ו. מתלה (כו, לו). ז. "כתר" לשלשה כלים (כה, יא ועוד). ח. תכנון- אומנות (כו, א). ט. רוחב מסגרת השלחן (כה, כה). י. נועצים אותו באדמה (כו, יט). יא. חלק בגוף- מצידו הראש (כו, יד). יב. כנגד (כה, כז). יג. צבועים באדום (כה, ה) מצוירים, מחוטבים (כה, לג). יד. דרום (כו, ט). טו. דבר הנגזר, נסחב על הארץ (כו, יב). ע. נוסף על הנצרך (כו, יג). פ. מכוונים אחד אל השני (כה, כ). צ. עטיפה מבחוץ (כה, יג). ק. סוף (כה, יט) גובה (כו, יח). ר. צורה גאומטרית (כו, א) ש. פשתן (כו, טז). ת. מרכזי- אמצעי (כו, כח)

כאשר נודע הסיפור 'לחפץ חיים', הוא אמר כי ברצונו לפגוש את ר' ארצי'ק, וכאשר אכן פגש אותו, הוא קם לכבודו ונשק לו.

(טעם הצבי)

ויקחו לי תרומה (כ"ה ב)

בכל התורה כולה כשכתוב 'כל' זה בא לרבות. מה זה בא לרבות? חרש, שוטה, קטן? מה בא לרבות "כל איש"?

שמעתי פעם מהגאון ר' לייב בארון זצ"ל, הוא היה יהודי שלמד אצל ר' אלחנן וזכה לאריכות ימים, הוא נפטר בגיל מאה לפני כמה שנים. שמעתי ממנו פשוט נפלא על פי מעשה שהיה עם החפץ חיים, כדאי לדעת את המעשה. אחר כך אמרו לי שהסיפור הזה גם נדפס בחפץ חיים על התורה שהדפיס ר' שמואל גריימן זצ"ל. אבל אני שמעתי ממנו את הסיפור מכלי ראשון.

לחפץ חיים היתה ישיבה בראדין, בהתחלה בני הישיבה למדו בבית כנסת בעיר, אבל בהמשך כבר היה צפוף בבית כנסת וזה הפריע למתפללים, החליט החפץ חיים שצריך לבנות בית מדרש לישיבה. לבנות בית מדרש עולה כסף, וכסף זה זמן, וזמן זה דפי גמרא, זה חיי נצח. החפץ חיים צריך עכשיו להתחיל לכתת רגלים על פתחי נדיבים כדי לבנות בית מדרש לישיבה.

אתם יודעים מה זה זמן בשביל החפץ חיים? לחפץ חיים כמעט ולא היו ספרים, היום לכל ילד בר מצוה יש ספרייה יותר ממה שהיה לחפץ חיים, כשהוא היה צריך ספרים בשביל לכתוב את המשנה ברורה הוא היה לוקח ספרים בהשאלה. שאלו אותו: למה אין לך ספרים? אמר החפץ חיים: אני בוכה גם על הספרים שיש לי, לקנות ספר צריך כסף ולהשיג כסף לוקח זמן, בזמן הזה הייתי יכול ללמוד עוד כמה דפי גמרא. ועכשיו לעת זקנה, החפץ חיים צריך לסגור את הגמרא לרוץ על פתחי נדיבים.

אבל היה לו סייעתא דשמיא מופלאה, בכפר קטן ליד ראדין היה יהודי אמיד, יהודי מבוגר בעל אמצעים, שהיה חשוך בנים לא עליכם, קראו לו ר' משה גרוברקאפ. הוא שמע שהחפץ חיים רוצה לבנות בית מדרש, הוא אמר לאשתו הצדקנית: אנחנו יש לנו חסכוניות מכל החיים, ילדים אין לנו, לקבר לא לוקחים כלום, ניקח את כל החסכוניות ונשקיע את זה בבית מדרש לחפץ חיים, זה ישאר לנו לנצח נצחים. אומר ועושה, הוא נסע לראדין עם אשתו ובא אל החפץ חיים עם ההצעה הזאת.

טוב, מה מתבקש כעת? החפץ חיים היה צריך להוציא בראנפן לשתות איתו לחיים ולהגיד נשמת, נכון? החפץ חיים היה צריך לקפוץ על המציאה, לא צריך לסגור את הגמרא. "כי לא מחשבותי מחשבותיכם נאום ה' - זה פשוט שאנחנו לא יודעים את המחשבות של הקב"ה, אבל גם הראש של גדולי ישראל זה לא הראש שלנו, רבותי. החפץ חיים תפס בידיו הקדושות את היד של ר' משה ואמר לו בחמימות: ר' משה ר' משה, וואס מיט אייך? איך עולה על דעתך כזה רעיון? אתה לא יודע שהתורה שייכת לכלל ישראל? כל יהודי צריך שיהיה לו חלק בתורה. יש יהודים שבילדותם לא זכו ללמוד, והיום הם צריכים לעבוד מהבוקר עד הלילה, מגיעים בלילה לדף היומי ונרדמים על הגמרא, איך יהיה להם זכות של תורה? יהיה להם בבית קופה של ישיבת ראדין, כל יום הם ישימו שם כמה קופיקעס, עם זה הם יזכו שיהיה להם חלק בתורה. אתה רוצה לתת את הכל, מה יהיה עם כל היהודים האלה? לא שייך.

אתם מכירים היום ראש ישיבה אחד שהיה מסרב לכזאת הצעה? היהודי היה בהלם. הוא לא התייאש, הוא אומר: רבי'ה, איפה נשמע דבר כזה בישראל, יהודי רוצה לתת לתורה ולא נותנים לו? אמר לו החפץ חיים: אתה צודק, אבל מה עם כלל ישראל? החפץ חיים היה רבם של ישראל. ר' משה לא ויתר, הוא אמר לחפץ חיים: אני רוצה ללכת עם הרבי'ה לדין תורה. איפה אפשר ללכת לדין תורה? אצל רבן של כל בני הגולה ר' חיים עוזר שיושב בוילנא.

קבעו זמן עם החפץ חיים ונסעו לר' חיים עוזר לדין תורה. מעשה שהיה, אני שמעתי מר' לייב בארון את הסיפור. הגיעו לר' חיים עוזר, היהודי טוען את הטענות שלו, החפץ חיים טוען את הטענות.

אמר ר' חיים עוזר: מצד אחד, יש לנו כאן פסק של המשנה ברורה שאומר שהתורה שייכת לכלל ישראל, טענה חזקה, וכי אפשר לחלוק על המשנה ברורה? אבל מצד שני אומר ר' חיים עוזר: היהודי גם טוען טענה חזקה, יהודי רוצה לתת לתורה ולא נותנים לו? אז מה עושים ככהאי גוונא? תעשו פשרה. מה הפשרה? כותל המזרח והארון קודש יהיו שייכים לר' משה גרוברקאפ, ושאר הכתלים יהיו שייכים לכלל ישראל. כך היה הפסק של ר' חיים עוזר.

סיפר ר' לייב בארון: אני הייתי בראדין, ואני זוכר שעל כותל המזרח היה כתוב 'זאת נדבת הנדיב הצדיק ר' משה גרוברקאפ ואשתו הצדקנית'. כשהם יצאו, אמר ר' משה לחפץ חיים: היה לנו דין תורה, זה כבר נגמר,

עכשיו אני רוצה ברכה. בירך אותו החפץ חיים שיזכה להגיע לשנים שלו, של החפץ חיים. עד כאן הסיפור.

(הגר"א דיסקין)

ויקחו לי תרומה (כה, ב)

למה התורה לא ממשיכה מפרשת יתרו לפרשת תרומה? למה התורה "חוצצת" עם פרשת משפטים?

אומר בית הלוי תירוף נפלא - הקב"ה אמר כאן למשה רבינו יסוד. אתה הולך לקבל תרומות מבני ישראל, תזהיר אותם! אני לא רוצה לקבל תרומות שלא עברו את המסנת של משפט הצדק. לכן שמתי את פרשת משפטים בין מעמד הר סיני, לפרשת תרומה.

לפני שאדם מוציא את התרומה מהכיס, תבדוק אם התרומה הזאת נקיה. אם התרומה לא נקיה, אני לא רוצה אותה בתרומת המשכן!

אומר הנביא {ישעיה נו, א} שמרו משפט ועשו צדקה. ישנם הרבה אנשים שנותנים צדקה. הצדקה שלהם באה, כי הכסף שלהם לא כשר. לדוגמא:

יש בן-אדם שמשלם 20 שנה ביטוח על הדירה. כמה עולה ביטוח?! 100 ₪ לחודש.

חלפו להם 25 שנים. לילה אחד הוא נסע לחתונה, נכנסו גנבים רח"ל, וגנבו את כל מה שהיה לו בסלון.

מזמינים משטרה ... מגיע בבוקר ויקטור השוטר, שם אבקה כדי לבדוק תביעות אצבע ...

"מה לקחו?"

"לקחו הכל, חוץ מחמותי. לא נישאר לאשתי אפילו עגיל אחד!!!" ויקטור השוטר כותב הערכת נזק "\$30,000". שולחים לחברת הביטוח... ברוך ה', אחרי 30 יום, הוא מקבל צ'ק מחברת מנורה 186,000 ₪!

ברוך ה', לא הכל שלי... "ריבוננו של עולם, מזמן רציתי לתרום לבית הכנסת פרוכת יפה, גם לראש השנה וגם לכיפור, זה עולה 18,000 ₪. הוא רושם על זה "לעני זכריה בן שלום, נדבת חברת מנורה".

מנורה תרמה את הפרוכת, זה לא שלו. כי הרי לא גנבו לו את התכשיטים!

מה אתה תורם פרוכת?! זה כסף גנוב!

אומר הגאון מוילנה - אמר רשב"י "בואו ונצא החוצה. אני לא יודע ממה נבנה בית הכנסת הזה, ואיזה אנשים בנו אותו".

הולך בן-אדם, ומעכב את שכר הפועלים שלו בשלושה ימים.

אומרת התורה {ויקרא יט, יג} ... לא תלין פעלת שכיר איתך עד בוקר.

אומר בעל הבית: "נישים את ה-300,000\$ משכורות, שלושה ימים בבורסה, נרוויח 4% ... מה זה משנה לעובדים?! הם יצליחו לחיות עוד שלושה ימים בלי משכורת".

אה, אבל אתה עובר על {ויקרא יט, יג} לא תלין פעולת שכיר איתך עד בוקר?!

"לא, עוברים... זה בשביל הכולל של אחי... אני נותן את הכסף הזה לצדקה" הקב"ה לא רוצה את הצדקה הזאת, שנאמר {ישעיה נו, א} שמרו משפט ועשו צדקה! ...

אומר הבית הלוי - לכן קדמה פרשת משפטים, לפרשת תרומה. תחילת הציווי על המשכן, מתחיל בפרשת יתרו.

אומר הקב"ה למשה: "תעשה משכן, אבל לפני שאני מצוה אותך להביא תרומות למשכן, תצטרך לעבור קודם את פרשת משפטים, כדי לבדוק אם הכסף הזה כשר או לא".

כסף לא כשר מפריע בעבודת ה' ... בבית המדרש. סידור שנעשה שלא בקדושה, התפילות לא מתקבלות מתוכו ...

ממילא, באה פרשת משפטים, ו"מעכבת" את התרומה שנעשית שלא בכשרות. לכן באה פרשת משפטים, ומקדימה את פרשת תרומה.

(ברוך שאמר)

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה (כה, ב)

התמיהה ידועה, מדוע כתב "ויקחו" ולא כתב "ויתנו", ונראה לבאר באופן פשוט, עפ"י משל לראובן ושמעון שנסעו בדרך ליריד, הנסיעה היתה ארוכה, ולראובן נגמר האוכל, ביקש ראובן לשמעון שיתן לו מהאוכל שלו, וכשיגיעו למחוז חפצם, יחזיר לו. אחרי ששהו ביריד, פנה שמעון לחזור לביתו, אבל ראובן עדיין רצה להתעכב בדרך, ביקש ראובן לשמעון שיקח לו חלק מחבילותיו בעגלתו, ויתנם לו כשיגיע אל ביתו.

הנה, כשביקש ראובן לשמעון מהאוכל אמר לו: "תן לי מהאוכל שלך", אבל כשביקשו שיוביל את חבילותיו לביתו אמר לו "קח לי את החבילות הללו", כיוון שהחבילות הם הרי של ראובן וכל הבקשה משמעון היא רק להעביר אותם ממקום זה אל מקום זה, ורק כשמעון היה צריך להוציא מהאוכל שלו ולתת לראובן אז שייך לשון של נתינה. ופשוט. ובזה מבואר היטיב, כי כאן כשצריך לתרום למלאכת המשכן שהיא דירה לשכינה כביכול, לא

שייך לומר "תתנו" תרומה להקב"ה כיוון ש"לי הכסף ולי הזהב נאם ה'", רק שייך שנוביל את הכסף מהבית הפרטי שלנו אל המשכן לכן אמר "ויקחו" לי תרומה".

ועורות תחשים (כה, ה)

ברש"י: תחשים לא היה אלא לשעה והרבה גוונים היו לה לכך מתרגם ססגונא ששש ומתפאר בגוונים שלו וכו' עד כאן. ויש לדקדק מנין לו לרש"י ז"ל שתיבת ססגונא הוא פירוש על תיבת תחש ששש ומתפאר, דלמא שמו כן הוא בלשון ארמי כמו כל שאר מלות. ועוד קשה למה עשה רש"י ז"ל פירוש על התרגום דוקא כאן במלה זו. ויש לבאר דהנה ידוע דלכל הבהמות והחיות היה אדם הראשון קורא להם שמות וכל נפש חיה אשר יקרא לו אדם שם הוא שמו לעולם. ואחר כך בדור הפלגה נתחדשו הרבה לשונות והלשון הארמי גם כן נתחדש באותו הזמן. והנה רש"י ז"ל כתב כאן דתחש לא היה אלא לשעה זו לצורך בנין המשכן. נמצא דבשעת דור הפלגה לא היה תחש בעולם וגם השתא ליכא. אם כן קשה למה קרא אותו התרגום ססגונא מנין לו לחדש שם זה רק הוה ליה לתרגם כמו לשון המקרא. לכך כתב רש"י ז"ל לכך מתרגם ססגונא לפי שמתפאר וכו' אבל באמת אין זה השם של התחש:

"ועשו ארון עצי שיטים" (כה, י)

בכל כלי המשכן כתוב 'ועשית'. 'ועשית שולחן'. 'ועשית מנורת זהב טהור'. בלשון יחיד. אבל בארון כתוב 'ועשו' בלשון רבים, למה? כתוב במדרש (שמות רבה פרשה לד אות ב): השולחן זה כתר מלכות, המנורה ומזבח הזהב זה כתר כהונה, והארון זה כתר תורה, התורה שייכת לכל כלל ישראל, תורה מונחת בקרן זוית כל הרוצה ליטול יבא ויטול, לכן בארון כתוב 'ועשו' בלשון רבים, כי התורה שייכת לכולם. אבל השאלה שנשאלת על המדרש, אם הארון שייך לכולם למה בפרשת הארון עצמו כתוב בהמשך הכל בלשון יחיד 'ויצקת לו ארבע טבעות זהב' 'ועשית בדי עצי שטים' 'והבאת את הבדים בטבעות' התשובה היא, שהתורה בכללות באמת שייכת לכולם, אבל איזה חלק בתורה יש לכל אחד? זה כל אחד לפי טבעו. אחד לומד הלכה, אחד אגדה, אחד ש"ס, אחד פוסקים, אחד שולחן ערוך, אחד יורה דעה, אחד אורח חיים, אחד אבן העזר, אחד בבלי, אחד החזקת תורה, כל אחד החלק שלו. לכן 'ועשו' נאמר בלשון רבים, כי לכולם יש חלק בתורה. אבל פרטי הדינים נאמרו בלשון יחיד, משום שלכל אחד ואחד יש את החלק שלו.

ומענין לענין באותו ענין, הזכרנו את זה פעם. סיפר ר' נתן איינפלד שיאריך ימים, הוא היה פעם אצל הסטייפלער זכר צדיק וקדוש לברכה, ובא אליו יהודי שהבית שלו נפגשה עם בחור שיש לו לב זהב, כולו נתינה. אבל הבחור הזה הצהיר שתורה לא שייכת אליו, איך אומרים בעברית? זה לא הקטע שלו. לא שיעור ולא דף היומי, הוא הסתכסך עם התורה, הצליחו להשניא עליו את הלימוד. עם תורה הוא לא, אבל יש לו לב זהב.

הרים הסטייפלער את העיניים שלו ואמר לו: אם אתה רוצה שהבית שלך לא תקום בתחיית המתים תעשה את השידוך הזה. והביא לו הסטייפלער על כך את הגמרא בסוף מסכת כתובות (דף קיא ע"ב), 'יחיו מתיך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טלך וארץ רפאים תפיל' כל המשתמש באור תורה - אור תורה מחיהו, וכל שאין משתמש באור תורה - אין אור תורה מחיהו. אמר לו הסטייפלער: כל יהודי צריך שיהיה לו איזה חלק בתורה, בלי זה הוא לא יקום לתחיית המתים. ולמעשה השידוך לא יצא. סיפר ר' נתן איינפלד, כמה גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחיהיהם: שנים אחרי זה הוא נסע לארצות הברית, הוא היה בניו יורק בדינר לכולל חזון איש והוא סיפר שם את הסיפור הזה. אחרי הדינר ניגש אליו יהודי גביר, כולו רועד מהתרגשות, הוא אמר לו: הערב עמדתי לשבור צלחת לבת שלי בדיוק עם כזה טיפוס של בחור, אתה הגעת בשעת האפס. כל יהודי צריך שיהיה לו איזה חלק בתורה, לכל אחד יש את החלק שלו, יש כאלו שהחלק שלהם זה החזקת תורה. אבל כל אחד צריך שיהיה דוקא 'ויצקת' 'ועשית', כל אחד לפי כוחו, כמו שהראש ישיבה ר' גרשון שיאריך ימים אומר: כל אחד לפי טבעו. כל אחד צריך ללמוד לפי הטבע שלו.

שמן למאר (כה, ו)

כתיב 'למאר' חסר, ובפ' ויקהל כתיב למאור מלא, וי"ל ע"פ הגמ' בשבת (פה, א) 'בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, באו ס' רבוא של מלאכי השרת לכאוי"א מישראל וקשרו לו ב' כתרים כו' וכיון שחטאו ישראל, ירדו ק"כ רבוא מלאכי חבלה ופירקום כו' וכולן זכה משה ונטלן כו"', וכתבו התוס', ששני הכתרים של הוד היו, לפיכך כשנטל משה קרן אור פניו, ומבואר דלפני מעשה העגל הי' כל ישראל קורן עור פניהם כמו של משה,

ונמצא שלא הוצרכו למאור כשנכנסו למשכן, שאור פניהם הי' קורן ומאיר, ולכך כתיב למאר חסר. אבל בפ' ויקהל שהי' אחר מעשה העגל, שכבר פירקו קרני ההוד, אז היו צריכין למאור ממש, כמ"ש בתנחומא תצוה (סי' ד') 'ויקחו אליך בשבילך שאתה רואה להיכן אתה נכנס ויוצא' ולכן כתיב שם למאור מלא. וגם לדעת התוס' בשבת (כב, ב) דכל מ' שנה לא הוצרכו לאור שעמוד הענן הי' מאיר בכל מקום מ"מ הוצרכו בשביל אחר המ' שנה משא"כ לפני מעשה העגל שאלמלי לא חטאו הי' נשאר קירון העור להם ולדורותם.

(טעמא דקרא)

בטבעת הארון יהיו הבדים לא יסור ממנו (כה, טו)

יש להבין הטעם למה נשתנה דינם של בדי הארון מבדי השלחן והמזבח ששם היו קבועים רק בעת מסעם, ואילו כאן היו קבועים תמיד.

מתרצים המפרשים (בספר 'משך חכמה' 'אפריון' וכן כתב ה'חפץ חיים' בספרו "שם עולם" (חלק א' פי"ז) וכבר קדמם האלשיך הק'), לפי דברי הגמרא (סוטה לה, א) שהארון היה נושא את נושאי, וכל מה שנצטוו 'בכתף ישאו' היה רק בכדי להראות שיש מצווה לסייע ולהחזיק את הלומדי תורה, שהארון הרי מרמז על כתר תורה. וכשמסייע ומחזיק את התורה, נדמה לו שהוא נושא את הארון - את הלומדי תורה. אבל באמת "הארון נושא את נושאי", ולכן, היו הבדים קבועים בארון להראות לזכרון עולם שהתלמידי חכמים הם הם המחזיקים את בעלי המשא ומתן. ועוד, שאף בעת שאין התלמיד חכם נצרך לסייעו של הנותן, כיוון שנתן לו בעת שנצרך, ממשין הנותן לקבל בזכותו של התלמיד חכם גם הלאה. ובוזה מבאר ה'חפץ חיים' שם, את לשון הכתוב "עץ חיים היא למחזיקים בה", ולמה לא כתב "למחזיקים אותה"? אלא, יבואר עפ"י משל, שאב ובנו הקט עוברים בדרכם וחוצים נהר שוטף ושוצף אומר הבן לאביו: תחזיק אותי חזק שלא אפול למים! עונה לו אביו: אני מרים אותך, רק תזהר להחזיק בי חזק!. (הנסמך תמיד מחזיק בסומך, ואילו הסומך מחזיק את הנסמך) על זה הדרך נאמר כאן: עץ חיים היא למחזיקים בה" שהתורה היא היא המחזיקה את בעלי הממון.

בעניין הזה, מספר הרב אליהו דיסקין סיפור נורא: לפני למעלה מארבעים שנה, היה בחור באמריקה שלמד בתיכון, והתחיל גם ללמוד באוניברסיטה כי אבא שלו רצה שיהיה לו "תכלית" שיהיה עו"ד או רופא וכדומ'. הוא רק לא ידע שה"תכלית" זה לימוד התורה... עכ"פ, הבן, חשקה נפשו בתורה. אמר לאביו: אני רוצה ללמוד. אמר לו האב: אני מוכן שנה אחת שתלמד אבל אח"כ תחזור לאוניברסיטה. נסע הבחור לארץ ישראל, וזכה ללמוד אצל הגה"צ רבי אליהו לופייאן בכפר חסידים בשנתו האחרונה. אחרי שנה הוא חזר הביתה, וכמובן שלא רצה לבזבז את שנותיו בלימודי הבל, פנה אל אביו ואמר לו: "הרי עוד מעט כבר אני מגיע לשידוכים, תן לי ללמוד עד החתונה, ואני מוכן ללמוד כאן בלייקווד ולא לנסוע לארץ ישראל", אמר לו אביו שהוא מוכן, אבל בתנאי אחד: שיותר אתה לא מבקש, ואחרי החתונה אתה אכן הולך לאוניברסיטה". הוא הסכים. אחרי כמה חדשים הוא אכן התארס, בין האירוסים לחתונה הוא התחיל לאבד מצב רוח, כיוון שידע שאחרי החתונה אין לו שום ברירה וחייב יהיה להפסיק ללמוד. ומיום ליום ירד לו ה'שמחת חיים'. והאבא רואה ולא יודע מה לעשות, מצד אחד הוא רוצה את טובת בנו שיהיה לו מקצוע ביד, ומצד שני הבן לגמרי מאבד את חדות החיים. כמה שיותר התקרב זמן החתונה שקע הבחור יותר בעצבות. ביום לפני החופה, קרא האב לבנו ואמר לו: "אני יודע בדיוק מה עובר עליך, אני רציתי את האושר שלך אבל אני רואה שאתה לא מאושר מזה, דיברתי עם אמא, והחלטנו שיותר חשוב לנו שתהיה שמח, לכן, חמש שנים אחרי החתונה אתה יכול להמשיך ללמוד כאברך בלייקווד, ואנחנו מפרנסים אותך "קעסט" חמש שנים.

שבועיים אחרי החתונה, האבא קיבל "דום לב", הוא היה במוות קליני, והרופאים לא נתנו לו שום סיכוי, והנה בניסי ניסים חזר לאיתנו עד לתיפקוד מלא. ביום שנגמר החמש שנים מהחתונה, קיבל האב שוב "דום לב", ונסתלק לבית עולמו!

אמרו: אם היה יודע מי מחזיק את מי, היה לוקח על עצמו חמישים שנה! ודבר נוסף, שכל החמש שנים כולם חשבו שהאב מחזיק את בנו, אבל אח"כ נוכחו שהבן הוא הוא החזיק אביו! "עץ חיים היא למחזיקים בה".

עם רעיון זה מסביר ה"פנים יפות" (ועוד הרבה מפרשים) את תחילת הפרשה 'ויקחו לי תרומה' למה לא אמר "ויתנו"? כיוון שרק נדמה לנו שאנו "נותנים" בעוד שאנו רק "לוקחים". ומוסיף לבאר את דברי רש"י "לי - לשמיי", שאף שע"י התרומה וודאי שתתעשר מזה, ותזכה בחיים, אמנם את התרומה תתן רק "לשמיי" לשם מצוה ולא לשם השכר הבא מזה.

(ציוני תורה)

ועשית שנים כרבים זהב (כה, יח)

הכרובים הם מלאכים קדושים (יחזקאל י) ופניהם פני נערים (סוכה ה:); והקשה הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל, מדוע פירש רש"י את הכתוב: "ויגרש ה' את האדם וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים" - מלאכי חבלה!; ותרץ, שבני הנוער יכולים לגדול ולהיות מלאכים קדושים, או מלאכי חבלה חלילה. תלוי היכן הם שוהים ומבלים! אם על ארון הברית ובקודש הקדשים, אזי יהיו למלאכים קדושים. ואם הם בחוצות, על אם הדרך, יהיו מלאכי חבלה...

ויקחו לי תרומה

המנחת אלעזר ממונקאטש זצוק"ל מביא מעשה נורא מהפלגת מדרגתו של רבי אייזיק'ל מקאליב זי"ע: אחד מאנשיו היה עשיר מופלג, והיה נוסע בכל שנה לרבי אייזיק'ל על ראש השנה, כנודע שהיה בעל מנגן מופלא שלא מעלמא הדין, והיה תענוג עלאי לשמוע את קולו הנעים בתפילות ימים נוראים. אמנם אשת הגביר לא הבינה מדוע בעלה נוסע מדי שנה נסיעה קשה וארוכה כזאת לשמוע את תפילות הרבי, והיה מטרידה אותו על כך. הגביר רצה מאד ששנה אחת תסע עמו, ואז תבין לבד מה סיבת נסיעתו מדי שנה בשנה, אך לא עלה הדבר בידו, כי בכל שנה היה מניעה אחרת מלבא אל הצדיק על ראש השנה.

פעם אחת היה רבי אייזיק'ל צריך ליסוע מעיר לעיר לאסוף ממון לצורך מצוה נחוצה, הדבר היה בימות החורף והדרך היתה מלאה שלג וכפור, בבואו לבית הנגיד הזה ביקש להתרימו לכבוד המצוה זאת. ועלה מחשבה תמימה בראשו התמים [כלשון מהר"א מבעלזא 'כל היהודים הם תמימים, וההונגרים הם תמימים שבתמימים] שיתן לרבי הצעה כזאת, שאם ינגן הרבי בביתו את פזמון 'ונתנה תוקף' באותו נוסח של ראש השנה, יתן לו את כל ההוצאות של המצוה שהרבי צריך באותה שעה, ולא יצטרך הרבי ליסוע עוד מעיר לעיר לקבץ נדבות. וכך ירוויח שתשמע אשתו את קולו הנעים של הרבי, ושוב לא תטרידהו בכל ערב ראש השנה. הוא לא הבין שיש איזה פגם לבקש מרבי אייזיק'ל שיאמר ונתנה תוקף כמו בראש השנה. ונכנס והציע את הצעתו לפני הרבי, הרבי אמר לו שהוא צריך ג' מאות רייניש, אך אינו יכול להחליט תיכף ומיד, לינו פה הלילה וליום המחרת ישיב לו תשובה. וחזר העשיר לביתו ואמר לאשתו, שיש תקוה שתשמע מחר את הניגון ונתנה תוקף של הרבי שלא שמעה אוזן מעולם. ויהי ממחרת ויאמר רבי אייזיק'ל אל העשיר, הן אמת שזה ענין גדול שאקבל כל הסכום בפעם אחת, ולא אצטרך לבטל תורה עוד, אך מכיון שכש'אייזיק'ל אומר ונתנה תוקף, באותה שעה נעשה בפועל כל מה שכתוב שם, כל פמליא של מעלה באים, ומלאכים יחפזו וחיל ורעדה יאחזו ויאמרו וכו', ובשלמא ר"ה ויוה"כ הרי דבר בעתו מה טוב, ואינו מטריח את המלאכים לחינם, אך אם עתה ביום חרפי פשוט אטריח את כל פמליא של מעלה ומלאכים יחפזו בחינם, וזה אל זה ישאלו מדוע הרעיד אייזיק'ל את כולם, ויאמרו זה לזה שאייזיק'ל נצרך לכסף ולכן הוא אומר 'ונתנה תוקף', המלאכים ישאלו האם בשביל קצת כסף הוא מטריח את כולנו, ואני אתבייש מאד מהם שבשביל ג' מאות רייניש אני אטריח את כל המלאכים... ופטרו לביתו בכמה דינרים בלבד.

מאוצרות המגידים

מאת כל איש אשר ידבנו ליבו תקחו את תרומתי

כתב הכתב סופר ללמד זכות על הנשיאים שלא השתתפו בתחילה בנדבת המשכן עם כל ישראל, שגם זה כדי שתהיה הנתינה מנדבת הלב ולא בכפייה, כי אם ישמעו שהצדיקים כבר נתנו, לא נעים שלא לתת. כמנהג הקדום להתרים עבור הדפסת הספר, והיו הולכים לרבנים הגדולים שיתנו דמי קדימה, וכתבו בתחילה שהרבי נתן, וגם הוא יקח ספר כשיצא מהדפוס, וממנו יראו וכן יעשו, אחר שבאים לעשיר בורשה ומראים לו שהאמרי אמת כבר נתן דמי קדימה, איך לא יתן? וגם זה, הוא כעין כפייה.

כך אילו היו הנשיאים תורמים בראשונה, היה זה כעין כפייה על נדבת המשכן, שהיו ישראל נותנים בלחץ משום שהנשיאים נתנו, וגם זה חסר ב'נדבת הלב', וזה בהגדרת 'באלימותא'. כי יש כמה מיני אלימות, יש כפייה והכאה, ויש תעמולת עסקנים שמשתלטים על מוח האדם ע"י פרסומות הבטחות של צדיקי הדור, או מעטשינג ביוזנט, שאני נותן כך וכך אם אחרים יתנו בסכום הזה. וכדו'. בוודאי שלגבי צדקה זה כשר וישר, כי ממשכנין על הצדקה, אך תעמולה היא גם כח של אלימות והיא כשרה רק לגבי צדקה ולא לגבי נדבת המשכן, כיון שכאן הולך להיות 'חתונה' בין הקב"ה לכל יחיד מיישראל, צריך שיהיה נתינה טהורה בתכלית השלימות, שלא יהיה כמתנה על מנת להחזיר, לכן סילקו את הנשיאים שיתנו באחרונה, כדי שלא תהיה נתינתם כעין כפייה על נדבת לבן של ישראל. שאילו ישמעו שהנשיא נתן נתינה הגונה, תהיה נדבת הלב רק 97 אחוז, ולכסף קדושין צריך מאה אחוז של נתינה טהורה. ואעפ"כ היה איזה טענה על נשיאי ישראל, כי היו יכולים לתת בהסתר וצנעא, ובכך היו ממזדרים למצוות וגם לא היה כפייה ואלימות ע"י נתינתם.

העסקנים שבאים להתרים ומתלווים עם אדם חשוב, הרי הם ככופים בכת, למטרת צדקה מותר, אך לא לנדבת המשכן, לכן לא באו משה ואהרן להתרימו, והוסיף הכתב סופר שכן מדויק מלשון הפסוק 'וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה, מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי', וקשה שפתח בלשון 'ויקחו' ולא 'ותקחו', וסיים 'תקחו את תרומתי', ולא 'יקחו את תרומתי'?

ותירץ שכן דרך העסקנים שאם הם צריכים לקבץ נדבות עבור מטרה שאינה חשובה כ"כ בכדי לעורר לב האנשים לנדב להם, אזי הם מתלווים עם אדם חשוב שייראה כאילו המטרה היא חשובה עד מאד. גם זה הוא כעין 'ממשכנין על הצדקה', שאיך יכול להתנגד מול אדם חשוב כזה, הרי זה ממש הפעלה של אלימות. ואין הנותן נותן מנדבת לבו בשלימות. אילו לא היה בא עם אדם החשוב, לא היה נותן כלל או היה נותן מעט. אמנם אף שלגבי צדקה מותר לעשות כן, כשיש מטרה אמיתית, היות וע"פ דין ממשכנין על הצדקה, אך לגבי נדבת המשכן, אילו היו משה ואהרן מסתובבים מאהל לאהל לבקש עבור נדבת המשכן, לא היתה התרומה בלב שלם, שאף שאם לא היה רוצה לתת, יתן לכבוד הצדיקים, ועם נתינות כאלה אי אפשר לבנות משכן להשי"ת. כי רחמנא לבא בעי, לכן אמר ה' שאנשים פשוטים יבואו לגבות, שכשהם באים, יוכל כל אדם לענות בשלילה ולא לתת, ואם יחליט לתת, הרי זו נדבת לב טהורה, והמתאמת לקדושין שבין הקב"ה לכנסת ישראל.

ועפ"ז מיישב הכת"ס לשון הכתוב, 'ויקחו לי תרומה', ולא 'ותקחו לי תרומה', שאם משה ואהרן יתרימו את הקהל, לא יהיה זה 'לי לשמי', אלא כמו שנהגו היום שתורמים 'לשמו ולתפארתו של נדיב או רב פלוני', לגבי צדקה זה כשר לתת כיון שהגרמ"ק ביקש, שגם זה נכלל בממשכנין על הצדקה. אך למשכן ה' צריך שיהיה נקי לכבוד ה'.

גם סיפורי מופת של שקר, נכלל ב'ממשכנין על הצדקה'

אחד מהקופות צדקה שאלו את הגר"ש אלישיב אם מותר לספר סיפורי שוא ושקר על מופתים שהיו ע"י הבטחה לקופת הצדקה, כדי לשכנע את העם לתת לקופת הצדקה. והשיב שגם זה נכלל בממשכנין על הצדקה. לאחר שהדפיסו את הסיפור, צו למחוק אותו והתכחשו שלא אמר כן מעולם, אך בידוע ומכירי מבפנים שהמעשה אמת. כי כל מה שמספרים שהבטיחו לקופה זו ונושעו, אין לזה שייכות לצדקה שהוא נותן, הנה יש כאן משפחה שאין להם על שבת, מעיקר הדין היו צריכים לכפות לתת להם צדקה, יהיה איך שיהיה, לכן מאספים קופת הצדקה אוסף של מעשיות שרובם לא היו ומדפיסים ומחלקים בתיבות דואר, ואנשים מאמינים, כאילו הקב"ה השתדך דווקא עם קופה זו, שזה ממש משחק ילדים, אך כך משכנעים את האדם אולי גם אני אוכל להוושע ע"י הקופה הזו. ומתקשר למספר שלהם ותורם. [ונדמה לו שאילו יתן לשכנו עני, לא יוושע כך. דמיונות שוא.]

אף שהבאים המציאו את המעשיות שלא היו ולא נבראו, והתיר הגר"ש כדין ממשכנין על הצדקה, כמו שמותר להכות במקלות, יותר קל לשמוע ולהאמין במעשה שלא היה ולא נברא. כך זה כשר רק לגבי צדקה, אך בנדבת המשכן שהוא קדושין בין כנסת ישראל להקב"ה צריך שיהיה 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי'. בתחילה נאמר 'ויקחו לי', לא משה ואהרן יתרימו אותם, כדי שתהיה נתינתם לשמה, ואח"כ תקחו אתם את התרומה בסוף. באופן שלא ידעו משה ואהרן כמה נתת, תתן לא לשם משה ולא לשם אהרן, רק לשמו יתברך לבד.

אילו יצטרפו היום לעשות מגבית עבור בית המקדש השלישי, יצטרפו לאסור כל המודעות והפרסומות והתעמולות והפלקטים והבטחות הרבנים וסיפורי המופת והסגולות למיניהם, ה' ירחם. יכול להיות שזו הסיבה שבית שלישי יורד משוכלל מן השמים... כנודע שנחלקו בזה רמב"ם ורש"י. להרמב"ם הוא חיוב לבנות בית השלישי, כמו בית הראשון, אמנם גם שלמה המלך כפה עליהם מס לבנין בית המקדש, כמו שכופים לבנות בית הכנסת ומקוה וחידר, א"כ גם לבית השלישי יהיה מותר לתת שלא לשמה, רק במשכן ראשון שהיה מצב של מומרים לא היו יכולים לתת שלא בנדבת לב, או משום שהם מעות קדושין וצריך שיהיה מתנה גמורה שלא על מנת להחזיר, בלי שום סגולה והטבה כלל.

(הגרמ"י רייזמן)

מאת כל איש אשר ידבנו ליבו תקחו את תרומתי (כה, ב)

אומר המגיד רבי שבתי יודלביץ: מוצאים אנו, כי יש מן התרומות בהן לא הבדילה התורה בין עני לעשיר, בין קמצן לנדיב לב, אלא חייבה כל אחד ואחד ישראל בסכום קצוב - מבלי להתייחס כלל לאמצעים העומדים לרשותו ולמידת נדיבות ליבו. בתרומת המשכן לעומת זאת - מוצאים אנו כי התורה הניחה לכל איש ישראלי מקום להביא בו את נדיבות ליבו לידי ביטוי, ואפשרה לו לתרום ככל אשר ידבנו ליבו.

והנה, התורה מתייחסת אל ה'מרבה' - ו'הממעט', אל 'נדיב הלב' - ואל זה אשר לא נדבו ליבו, אולם דומה כי כאן המקום לעמוד על סוג שלישי אשר קם בעם ישראל, מי כעמך ישראל, סוג הכורך כאחד את המרבה - עם הממעט... את ה'קמצנות' במיטבה - עם נדיבות הלב שאין למעלה ממנה...

המדובר בדמויות הוד אשר עמדו בעם ישראל וזכרם חקוק לנצח, דמויות הוד של יהודים יקרים ונדיבי לב, אשר ביקשו להקדיש את נדיבותם אך ורק לכבודו יתברך!

ושני סוגים נמצאו באותם נדיבי-אמת:

מהם - אשר הקדישו את נדיבותם אך ורק לכבודו יתברך - ואילו בכל הנוגע להם עצמם נהגו בקמצנות מופלגת... המדובר ביהודים אשר בטבעם קמצנים מופלגים היו, קמצנים אשר קמצנותם מנעה מהם אפילו להיטיב עם עצמם, אולם בכל הנוגע לענייני צדקה ועזרה לזולת - היו הם ראשים וראשונים לכל דבר מצוה!

ומהם - אשר הקדישו את נדיבותם אך ורק לכבודו יתברך - מבלי שלאיש יהיה שמץ של מושג אודות ליבם וידם הפתוחה, יהודים יקרים אשר כלפי חוץ נראו כקמצנים מן השורה הראשונה, קמצנים אשר אינם מסוגלים לפתוח ידם אפילו כהוא-זה, אולם מאחורי מעטה הקמצנות הלזה - שכנה לה נפש רחבה, נפש נדיבה, נפש אשר כל חפצו של בעליה לא היה אלא להיטיב עם זולתו בטובה הגדולה ביותר האפשרית, טובה של מתן כסתר.

אין ספק כי רבים וטובים נמנו על כל אחת משתי הקבוצות הללו, רבים וטובים בתולדות דברי עם ישראל אחזו בידם את מידת הנדיבות ומידת הקמצנות כאחד - והשתמשו בכל אחת מן המידות בשעתה הראויה לה, אולם כאן ברצוננו להתמקד בשתי דוגמאות נפלאות ומיוחדות:

האחת - דוגמא ליהודי קמצן בטבעו אשר ליבו פתוח היה כאלם לעזור לכל נזקק - אירעה בימי התנאים הקדושים ומקורה בירושלמי (פסחים פ"ד, ה"ט), ואילו השנייה - דוגמא למתן כסתר בדרגתו המשובחת ביותר - אירעה בדרות מאוחרים יותר, בתקופתו של המהרש"א הקדוש.

מה שביני לבין בוראי

ובכן, נתחם בסיפורו של הירושלמי, העוסק במגבית צדקה לטובת לומדי תורה, מגבית אליה יצא התנא הקדוש רבי עקיבא עם אחד מן החכמים ביום מן הימים.

באחד העיירות אותן פקד רבי עקיבא, התגורר אדם בשם 'בן-מביא יין', עשיר גדול, אשר רבי עקיבא ידע מנסיונו כי ידו פתוחה לכל דבר שבקדושה. את סכב ההתרמה - תכנן איפוא רבי עקיבא לפתוח בביתו של אותו עשיר בדוקא, ולהעניק לו את הכבוד להיות ראשון לתורמים.

ואכן, מיד לאחר תפילת שחרית כוותיקין - ניגש רבי עקיבא עם שותפו אל ביתו של אותו עשיר, אולם מאחר והשעה עדיין היתה מוקדמת למדי - החליטו השניים להטות אזנם מבעד לדלת, בכדי לבדוק אם בעל הבית כבר התעורר משנתו. בודאי ידעו הם את אשר יודע כל משולח מתחיל, כי כשמעירים גביר משנתו - מבטא הוא בדרך כלל את חוסר שביעות רצונו בגודל התרומה...

והנה, עד מהרה התברר לשניים כי הגביר כבר נייעור משנתו, שכן הם שמעו שיחה אשר התנהלה בינו לבין בנו. אולם בה במידה שהתברר להם כי הגביר כבר ער וניתן לדפוק על דלתו - התברר להם גם כי תהיה זו טעות חמורה לעשות כן...

למסקנה זו הם הגיעו מתוך השיחה אשר שמעו, שיחה אשר התנהלה בין הגביר לבין בנו, ובה פנה הבן אל אביו ושאלו מה לקנות בשוק לארוחת הצהריים. "מה לקנות? תקנה עולשין!" - השיב הגביר, והבן הוסיף ושאל: "אבא, בשוק ישנם שני סוגים של עולשין, ישנם עולשין טריים - העולים מעט יותר, וישנם עולשין רקובים מעט, אשר מחירים עולה לכדי חצי ממחיר הטריים. ובכן, איזה מן הסוגים להביא?", ושוב הגיעה התשובה המפתיעה: "תביא מהסוג הזול... לא נורא אם יהיו העולשין קצת רקובים! נסתפק בהם!..." מלכתחילה, כאשר שמעו שני התנאים את שאלתו של הבן אודות סעודת הצהריים, היו הם משוכנעים כי האב יבקשו לקנות בשר ודגים עם כל המטעמים, כמנהגם של גבירים. כאשר שמעו את תשובתו של האב - הם סברו כי אולי מקפיד הגביר על תזונה בריאה המבוססת על ירקות בלבד...

אולם כאשר התברר להם כי הגביר מעדיף את הסחורה הישנה והזולה על פני הטריה והיקרה מעט - הם הגיעו למסקנה ברורה על פיה לפנייהם עומד קמצן אשר טרם נודע כמותו, קמצן אשר חולי נפשו אינו מאפשר לו אפילו לקנות לביתו את המזון המינימלי ביותר!

"להכנס אל ביתו של קמצן כה נורא, ולבקש ממנו כי יתרום לצדקה - הרי זו בדיחה גרושה!" - הררה המתרימים בליבם, והחליטו לפסוח על ביתו של הגביר ולהתחיל את המגבית ממקום אחר... "ובדאי שינה הוא את טעמו מאז הפעם האחרונה בה פקדתי את ביתו, הפעם בה פתח הוא את ידו לרווחה!" - הסביר בודאי רבי עקיבא לעצמו את פשר הנהגתו המוזרה של העשיר...

אלא שבסופו של יום, כאשר פנה השמש ושני הצדיקים התפנו לספור את סכום הכסף אשר הספיקו לגייס - גילו הם כי התפוקה דלה למדי... הסכום עדיין היה רחוק מרחק רב מהסכום אותו ביקשו מלכתחילה לאסוף בעיר זו... לפיכך, בליט ברירה, החליטו לשוב על עקבותיהם ולדפוק על דלתו של העשיר-אוכל-הירקות-הרקובים, כאשר בליבם הם אומרים: "אפילו אם יתן העשיר פרוטות בודדות - הרי זה יותר טוב מכלום!"... וממחשבה - למעשה.

הם דפקו על דלת ביתו של הגביר, ומה רבה הפתעתם כאשר קבלת הפנים לה זכו - שונה היתה לחלוטין מזו לה ציפו...

הם ציפו להתקבל בקרירות ולצאת מן הבית עם נדבה פעוטה של פרוטות מספר, אולם בפועל - קיבלם הגביר בכל הכבוד הראוי לתלמידי חכמים כמותם, בכל האדיבות ובסבר פנים יפות, ומשמעם את מטרת הביקור - אף

הרים תרומה מכובדת עד מאד: הוא הורה לשני תלמידי החכמים לגשת אל אשתו ולומר לה כי בעלה ציוה ליתן להם מידה שלמה של דינרי זהב! סכום עתק!

שני התנאים נדהמו למשמע הסכום הגבוה, הם חששו פן אשתו של הגביר לא תיאות כה בקלות להעניק סכום כה גדול, אולם כאשר ניגשו אל האשה - נכונה להם הפתעה נוספת...

"האם בעלי אמר ליתן לכם מידה גדושה של דינרים - או מידה מחוקה?" - שאלה האשה, ומשלא ידעו הם להשיב, והסבירו כי הגביר נקט בלשון: 'מידה' סתם - החליטה האשה להעניק להם מידה גדושה, תוך שהיא מסבירה כי אם זו היתה דעתו של בעלה - מה טוב, ואם לא - הרי שמעניקה היא את הסכום העודף על חשבון כתובתה...

כאשר שב רבי עקיבא עם חבריו אל הגביר, בכדי להודות לו על תרומתו הנדיבה - שאלם העשיר: "אימרו לי, האם נתנה לכם אשתי מידה גדושה - או מדיה מחוקה?", ומשסיפרו לו שני הצדיקים את השתלשלות העניינים - החליט הגביר להביע את הערכתו לשיקול דעתה הנבון ולנדיבות ליבה של אשתו, ובו במקום הכפיל את כתובתה...

בירך איפוא רבי עקיבא את הגביר בחום, נשקו על ראשו וביקש להפטר ולילך לו לדרך, אלא שבטרם נפרד ממנו הגביר לשום - לא יכול היה להתאפק, ופנה אליו בשאלה: "רבי, מוכרח אני לשאלך... מבין אני כי אל ביתי הגעתם בסופו של יום, לאחר שסובבתם בין בתי העיר כולם. ובכן, מדוע עשיתם זאת? מדוע לא זיכיתם אותי להיות ראשון לדבר מצוה כשם שדרכך, רבי עקיבא, לעשות תמיד?" - הקשה העשיר, והכאב ניכר בקולו.

"מדוע לא נכנסנו אל ביתך? הבה ואומר לך..." - החל רבי עקיבא מסביר: "למעשה, הגענו אל ביתך בתחילת היום, עם בוקר, והטינו אזנינו לשמוע האם הינך ער והאם רשאים אנו כבר להקיש על דלת ביתך בשעה כה מוקדמת.

"בשלב זה - שמענו את שיחתך עם בנך, שיחה בה הורית לו לקנות לארוחת הצהריים מן הירקות הזולים ביותר, ושיחה זו הביאה הותנו לכדי מסקנה - אשר התבררה בדיעבד כמוטעית - על פיה יהא זה חסר תועלת לחלוטין לנסות להתרימך לדבר מצוה! לפיכך פסחנו על ביתך, סובבנו ברחבי העיר, ורק בסיום היום, כאשר ראינו כי עיתותינו בידי וכי עדיין זקוקים אנו לכל פרוטה נוספת - החלטנו לנסות את מזלנו ולדפוק על דלתך!" - סיים רבי עקיבא...

אלא שהגביר לא קיבל את הטיעון: "רבי, מה שביני לבין בני - יכול אתה לשמוע. אתה יכול אמנם לעמוד על קמצנותי בענייני שלי מתוך השיחה שניהלתי עם בני. אולם על המידה בה נוהג אני ביני לבין קוני - על כך לא יכולת לעמוד מתוך אותה שיחה! אמנם קמצן אני, בכל הנוגע להנהגת ביתי - מקמץ אני ככל שניתן, אולם בענייני שמים, בכל הנוגע לצדקה ומעשים טובים - שם אינני מקמץ מאומה, וידי פתוחה לרווחה בכל עת!" - סיים הוא, והדברים מאלפים ביותר.

שכן לפנינו דוגמא לאדם קמצן בטבעו, אדם אשר אחזו במידת הקמצנות בחזקה, וכה כבדה היא קמצנותו - עד שהיא מונעת אותו מלהנות כהוא-זה מכספו ומעושרו הרב! אולם קמצנותו הנוראה, ואף שליטתה המוחלטת של מידה זו בכל אורחותיו - אינם יכולים לה לנדיבות ליבו, נדיבות-לב לכבודו יתברך בלבד, נדיבות לב למילי דשמיא, לכל דבר טוב וראוי!

אין ספק, כי מעלתו של 'קמצן-נדיב' מעין זה - גדולה היא לאין שיעור ממעלתו של זה אשר הנדיבות טבועה באופיו, ורק בעם ישראל ניתן למצוא דוגמא מעין זו לקמצנות ונדיבות המשמשות בערבוביא זו עם זו! הפלא ופלא!

קמצן קדוש

זוהי איפוא הדוגמא הראשונה, העוסקת כאמור ביהודים המשלבים את מידת הקמצנות עם מידת הנדיבות באופן בו כל אחת מהן אחראית על תחום אחר: מידת הקמצנות - שולטת בכל הנוגע לצרכי עצמם, ואילו מידת הנדיבות - משמשת למידי דשמיא...

אולם כאמור, ישנה דרך נוספת בה נכרכות שתי המידות הללו זו בזו, והיו לאחדים בידם של נותני כסתר, אלו אשר כלפי חוץ מציגים הם קמצנות מופלגת, אומץ יד מוחלט, על אף שבסתר משתמשים הם במידת הנדיבות שבליבם - רק לכבודו יתברך, שלא על מנת לקבל פרס או להתכבד במתת-ידם. הסיפור הבא, עוסק ביהודי שכזה.

בבית הקברות של קראקא, עירו של המהרש"א - יכולים המבקרים להבחין כי בסמיכות לקברו של המהרש"א טמון יהודי אשר על מצבתו חקוק התואר הבלתי-מחמיא: 'יעקב הקמצן'... "מה פשר השכנות הזו?" - שואלים אתם, ואכן השאלה במקומה... אולם בכדי להשיב עליה - מן הראוי להקדים ולספר את סיפורו של אותו 'יעקב הקמצן'...

ובכן בעיר קראקא, בתקופתו של המהרש"א - נודעה תופעה מעניינת... כאשר היתה אחד מנשות האביונים, אשר נמצאו בעיר למכביר, מגיעה אל הדייג ומבקשת כי מכור לה ראש זונב של דג, בטענה כי אינה יכולה להרשות לעצמה את רכישת הדג כולו - הוא היה שוקל לידידה שני דגים שמינים, ומסביר לה כי 'שמעון הגביר' החליט להעניק דגים חנים על חשבוננו - לאלו אשר אין ידם משגת לרכשם...

כאשר היתה היא מגיעה אל חנותו של הקצב, ומבקשת מעט עצמות חמין - הוא היה ממחר לארוזו לה שני קילו של בשר שמן, ומשטענה כי אין בידה

עשה אלא לשם שמים. מי כעמך ישראל אשר נמצאים בו יהודים שכאלו, יהודים אשר כל כולם מסירות לכבודו יתברך, יהודים נדיבי לב אשר העפילו בנדיבותם לפסגות כה נוראות!

(דרשות המגיד)

ויקחו לי תרומה (כה, ב)

ברש"י: לי לשמי. מקשים המפרשים הלא מצינו בחז"ל שאמרו לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, ומדוע במצוה זו ציוותה התורה דוקא לשמה וי"ל כי אעפ"י שמצוה שלא לשמה גם כן נחשבת מצוה ומקבלים עליה שכר כי אין הקב"ה מקפח שכר אפילו של שיחה נאה, אבל מ"מ ממצוה שלא לשמה לא יכולים להתקין מקום השראת השכינה, כמש"כ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. כדי לבנות מקום להשראת השכינה צריך לעשות לשמה דוקא, בכוונה טהורה ורצויה, וחז"ל אומרים ושכנתי בתוכם בתוכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך כל אחד ואחד, פירוש דעיקר המקדש והשראת השכינה הוא בלב איש הישראלי, כמו שאומר השל"ה דכל צדיק הוא מדור לשכינה, א"כ כמה צריך האדם לטהר ולזכך את לבו שיהיו המעשים לשמה בכוונה טהורה ורצויה, כי השראת השכינה לא תוכל להיות שלא לשמה. חז"ל הקדושים שעבדו את ד' בכל לבבם ונפשם לא הסתפקו בזה וסידרו תפלה וטהר לבנו לעבדך באמת, כי אין שיעור לטהרת הלב, כמו שאומר המסלת ישרים פרק ט"ז וז"ל: כי מי שידע לטהר לבו יותר הוא המתקרב יותר למקום ואהוב אצלו י"ת עכ"ל. מרן הסבא מקלם זצ"ל סיפר כי כמה פעמים רצה לעשות איזו פעולה שתמצא חן בעיני רבו הגאון ר' ישראל סלנטר זצ"ל ואף פעם לא קרה שלא ימצא סיבה לבקורת על מעשיו, א"כ אמר כמה קשה לעשות מעשים לפני הקב"ה שיהיו רצויים לפניו, כמו שאומר המסלת ישרים בפרק ט"ו כשם שאין עולה על גבי המזבח שלמטה אלא סלת נקיה מנופה ב"ג נפה שכבר טהור לגמרי מכל סיג, כך אי אפשר לעלות על רצון מזבחו העליון להיות מעבודת הא-ל השלמה והמובחרת אלא המובחר שבמעשים הטהור מכל מיני סיג, וזהו מה שאמרנו, כדי שהלב יהיה מוכן להשראת השכינה דרושים מעשים טהורים מכל מיני סיג, וזוהי כל העבודה של אדם בכל ימי חייו להשתדל לעשות מעשים שיהיו רק לשם שמים.

מספרים כי בימי הגר"א מוילנא זצוק"ל חי איש שהיה צם משבת לשבת, ובכל ערב שבת היה הולך למקוה, ובאמצע הדרך היה יושב לנוח על גבי אבן אחת, וכל הילדים מוילנא היו מתאספים לראותו, כששמע מזה הגאון מוילנא, ציווה שהילדים לא יתאספו יותר, ומני אז לא היה יכול אותו איש שוב לצום! ואומרים הבעלי מוסר שאין ספק כי האיש הזה היה צדיק גדול וצם לשם שמים ולא בגלל הכבוד הזה שהילדים מתאספים לראותו, אלא בתוך צדקתו התערב שמץ מהכבוד הזה שהילדים חלקו לו, ואעפ"י שהכבוד הזה בטל במיעוטו, בכל זאת כיון שחסר לו הכבוד הזה כבר לא היה מסוגל לצום! מכאן, כמה האדם צריך לדקדק על מעשיו.

הובא בתוס' במסכת חגיגה דף ט"ו בשם הירושלמי, על 'אחר' למה יצא לתרבות רעה, אבויה היה מגדולי ירושלים, וביום שבא למהלו קרא לכל גדולי ירושלים והושיב בבית אחד ולר"א ולר"י יהושע במקום אחד וכו' ישבו ונתעסקו בדברי תורה ירדה אש מן השמים והקיפה אותן וכו' אמר כך גדול כחה של תורה אם יתקיים הבן הזה אני מקדישו לתורה! ולפי שלא היתה כוונתו לשמים לפיכך לא נתקיימו בו עכ"ל. נורא ואיום הרעיון הזה המגדיר את הכוונה הזו שאינה לכבוד השמים ובשביל זה יצא לתרבות רעה! על זה אמר הסבא זצ"ל מקלם הלא האב לא למד אתו תורה אלא הביאו לבית הספר ובכל זאת אם כוונתו לא היתה טהורה מכל שמץ לשם שמים כבר יצא הבן לתרבות רעה א"כ על אחת כמה וכמה המורה שלומד תורה עם הילד ויש בו איזו פניה שלא לשם שמים עד כמה הוא גורם שהתלמידים יצאו לתרבות רעה!

מורים מחנכים ומדריכים גורל ילדי ישראל עתיד האומה הופקד בידיכם, דעו מה שיש בידיכם לתקן במחשבה טהורה לשם שמים ומה שעלולים אתם ח"ו לפגום בשמץ של פניה עצמית וכוונה שלא טהורה.

(אמרי יעקב – להגריי ניימן)

הסוד של תחילת פרשת תרומה

ישנו מדרש פליאה לכאורה, חז"ל במדרש (ילקוט תהילים שמ"ו) כותבים כי הקב"ה בא, כביכול, בטענה לדוד המלך ע"ה.

דוד המלך התחנן להקב"ה "אחת שאלתי מאת השם אותה אבקש שבת בית ה' כל ימי חיי" אמר לו הקב"ה לדוד, בתחילה אתה אומר "אחת שאלתי מאת ה'" דבר אחד "אחת", והנה לפתע אתה מבקש רשימה ארוכה: שבת בבית ה' כל ימי חיי, לחזות בנועם ה', ולבקר בהיכלו כי יצפני בסוכה ביום רעה יסתירני וכו' אמר דוד: רבון העולמים, ממך למדתי. אני תלמיד טוב. אתה אמרת "מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה", ואח"כ התורה פירטה עוד כמה דברים: "ליראה את ה' אלוקיך ללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו ולעבוד את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך", רשימה של מצוות עשה. מדרש פליאה.

"אחת" - "שאלתי"

האמצעים לשלם תמורת המעמד היקר - הוא היה מניח דעתה כי 'זלמן העשיר' ניאיות להעניק בשר חיים לכל תושב נזקק, על חשבוננו...

וכן היה חוזר על עצמו המחזה גם בחנותו של הירקן... האביונית היתה מבקשת מעט שאריות, המוכר ממחר היה להגיש לה פירות וירקות משובחים ביד רחבה - ובנוגע לתשלום - הו... אין מה לדאוג... 'יסוף הסוחר' כבר ישלם עבור ירקותיהם של אביוני העיירה...

כך נהנו עניי העיר במשך תקופה ארוכה מארוחות משביעות ומזינות חיים אין כסף, אולם עובדה אחת הציקה להם וטרדה את מנוחתם: ידוע ידעו הם, כי אף ש'שמעון הגביר', 'זלמן העשיר' ואף 'יסוף הסוחר', הינם אנשים אמידים ובעלי ממון - הרי שבפירוש לא ניתן לומר כי הם עשירי העיירה! בעיירה היה עשיר מופלג, גביר אדיר, ממש מליונר - בשם 'יעקב', או ליתר דיוק: 'יעקב הקמצן'...

ולא בכדי זכה 'יעקב' הלזה לתואר המפוקפק... ניתן לומר כי הוא זכה לו בדין ולא בחסד... מעולם הוא לא פתח את ידו אפילו כהוא-זה, ואיש מאביוני העיירה לא יכול היה לדלות מזכרונו מקרה בו נהנה בשוה-פרוטה מממונו של הלזה...

"הרי אין זה הוגן! מדוע על 'יסוף' ו'זלמן' ו'שמעון' מוטל לשאת בעול החזקת עניי העיר?" - התקוממו הכל, "מדוע לא יתרום גם יעקב את חלקו ויריב את תרומתו?" - היו הם מתלוננים מפעם לפעם, אולם דומה כי לאזניו של יעקב לא הגיעו כלל כל אותם דיבורים... הוא לא שינה את הנהגתו, ונמנע באופן עקרוני מלהעניק דבר מה בעל ערך לאי-מי...

כאשר מכלימים היו את פניו של יעקב ברבים, כאשר גוערים היו בו על קמצנותו, כאשר הוכיחוהו וטענו כי נראה שסבור הוא שיוכל ליטול עמו את כספו אל קברו - לא היה יעקב משיב מאומה, רק פושט את ידיו לצדדים כביכול מבקש לומר: "צודקים אתם, אולם מה אעשה ואיני יכול? פשוט אינני מסוגל להפרד מכספי וליתנו לאחר זולתי!"...

אין פלא איפוא, כי כאשר נפטר יעקב הלזה לבית עולמו - לא שררה עצבות רבה בעיירה... ידידים לא נמצאו לו מבין שכניו ומכריו, איש לא יכול היה להצביע על מעשה טוב אשר עשה כלפי אי-מי, אפילו אחד מבני העיירה לא חש כי חב הוא לו הכרת הטוב מסיבה כל שהיא, וכך כשמנין מצומצם של מלוים צועד סביב מיטתו - הובל יעקב אל מנוחתו האחרונה, ועל מצבתו נחקק בהבלטה התואר המוזכר לעיל: 'יעקב הקמצן' - למען ישמעו ויראו כל הקמצנים שכמותו...

אלא שלאחר מותו של 'יעקב הקמצן' - נראה כי נפל דבר בשגרת שלוות חייה של העיירה קראקא.

כאשר הגיעה שוב האביונית אל הדייג וביקשה דג לשבת - הוא התנה את קבלת הסחורה בתשלום מלא, כאשר היא המשיכה אל חנותו של הקצב - דרש אף הוא מחיר מופלג, המחזה חוזר על עצמו אצל הירקן...

התברר, כי 'שמעון הגביר', 'זלמן העשיר' ו'יסוף הסוחר' - הפסיקו את תמיכתם בעניי העיירה, ומעתה הוטל על כל אחד מהם לדאוג לעצמו לפרנסת בני ביתו...

האביונים המודאגים החליטו לשלוח משלחת אל המהרש"א, רב העיירה, ובעקבות המידע שמסרו - זימן הרב את שלשת הגבירים בכדי לברר מדוע הפסיקו באופן פתאומי את מעשה הנדבה לא היו אחראים שנים כה רבות.

התשובה אשר שמע, הייתה את המהרש"א בתדהמה מוחלטת. שכן כך אמרו לו השלשה:

"רבי, אמנם אנשים אמידים כולנו, אמנם פרנסתנו מצויה לנו ברווח כדי צרכנו ויותר, אבל בשום אופן אין באפשרותנו לפרנס את בני העיירה כולם! במשך כל השנים שחלפו - היה זה 'יעקב הקמצן' אשר העניק לנו מידי שבוע את הסכום הדרוש לשם פרנסת עניי העיירה, והוא היה אף זה אשר ביקש כי איש לא ידע על מעורבותו בדבר מצוה זו! עתה, משנפטר יעקב - אין אנו יכולים שוב לעמוד בהוצאה הכבירה, ובעל כרחנו נאלצנו להורות לבעלי החנויות להפסיק את ההסדר המועיל!"

עוד באותו היום כינס המהרש"א את כל בני קראקא, וסיפר להם על אשר התגלה לו זה עתה. עוד באותו היום צעדו כל בני העיירה אל בית-החיים, וכשדמעו ורתחו תלויות בעיניהם - ביקשו מר' יעקב מחילה על שחשדוהו לשוא וכפרו בטובתו. עוד באותו היום התכנסו שבעת טובי העיר והחליטו פה אחד כי יש לשנות את הכיתוב המשפיל החקוק על מצבתו של ר' יעקב, אולם המהרש"א לא הניח להם לעשות זאת...

"לא ולא! קמצן היה יעקב, קמצן בכל הנוגע לכבודו שלו... עבור עצמו - הוא לא ביקש מאומה: לא תהילה ולא כבוד, לא פרסום ולא יוקרה... את כל מעשיו עשה הקמצן הזה אך ורק לשם שמים, אך ורק לכבוד בוראו יתברך, כאשר הוא אוחו בידו את מידת ה'קמצנות' עם מידת ה'נדיבות' - ובשתייהן יחדיו מחולל את מופת הנהגת-חייו.

"קמצן היה יעקב, ותואר זה אות-כבוד הוא לו! אין למחוק את תוארו ממצבתו, אולם זאת אבקש: לעת פטירתו - קברוני נא בסמוך לקברו של 'יעקב הקמצן', והלואי ואזכה להיות במחיצתו אף בעולם שכולו טוב!" - סיים המהרש"א, וכדבריו נעשה כמובן.

זהו איפוא הסיפור השני, אודות יהודי אשר חיבר בהנהגתו כאמור 'נדיבות' - עם 'קמצנות', את הנהגת 'המרב' - עם הנהגת 'הממעט', וכל אשר עשה לא

המפרשים שואלים מה הכוונה בלשון הזו "אחת שאלתי" מדוע דוד המלך התבטא בנוסח כזה, והם אומרים כאן גם רמז עמוק מתוך מדבש:

"אחת" זו הנשמה. "שאלתי" נהייתי "שואל".

נשמתו של אדם נקראת ארבעה שמות: נפש, רוח, נשמה, יחידה. "אחת" היינו "יחידה": "אחת" שאלתי מאת ה', את ה"אחת" אני שאלתי מאת ה'. כלומר, אינני שומר חנים, אני לא שומר שכר אלא - שואל.

תאזינו. ישנם ארבעה שומרים: שומר חנים, חייב כאשר פשע בשמירתו ופטור אם התרחשה גניבה או אבידה. שומר שכר - חייב בגניבה ואבידה, ופטור באונסים, שואל, חייב גם באונסין ופטור אם מתה מחמת מלאכה. דינים אלו וודאי אתם יודעים, ולמדתם אותם בבית הספר.

ועתה מורי ורבותי, באותה שעה קשה, כאשר בית דין של מעלה ישאלו את האדם, למה פשעת, למה ציערת את בני ביתך, לא באת לבית הנסות. מדוע לא למדת תורה - הרי פשעת. הוא יענה: לא. לא פשעתי היה לי אונס "בית הדין, בבקשה תעזבו אותי ואל תתנו רשות למלאכי חבלה להענישני" יצעק "הייתי אנוס!".

אבל מה לעשות, הבעיה שלו תהיה ש"אחת שאלתי מאת ה'" - הוא שואל על הנשמה שלו, ושואל חייב באונסין: "א"כ אין תירוץ!" יאמרו לו בבית דין של מעלה: "תירוץ אונס לא מתקבל כאן". אנו חיים בעולם כ"שואל" שחייב באונסין.

א"כ, איזו חומת הגנה יש בידינו להינצל מעונשי החטאים, מה בכל זאת אפשר לעשות כדי להינצל? ישנו פתח מפלט אחד "בעליו עמו לא ישלם" כי כידוע להלכה - אם הבעלים בתוך העסק - גם השואל פטור, כדברי המשנה הידועה:

"השואל ושואל בעליה עמה או שכר בעליה עמה פטור שנאמר אם בעליו עמו לא ישלם". א"כ העצה היא, כביכול, להכניס את בורא העולם בשותפות. "ושכנתי בתוכם - בתוך ליבו של כל אחד". ואז כאשר אדם משיג - שהקב"ה ישכון בתוכו - יכול לפטור את נפשו מאונס. כי "בעליו עמו לא ישלם"...

בעל ה"שפת אמת" אומר את הרמז הזה לגבי בלעם הרשע שאמר (בפרשת בלק) "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל" כלומר הקב"ה כביכול לא מסתכל על העבירות של עם ישראל. איך ולמה אינו מסתכל? כי "ה' אלוקיו עמו" כפי שאמרנו "בעליו עמו לא ישלם"... הפלא ופלא.

ואם כן, נבין גם, את בקשת דוד המלך מהקב"ה "אחת שאלתי מאת ה' שבתי בבית ה' כל ימי חיי וכו'", הוא ביקש בקשה אחת גדולה עד מאוד "שבתי בבית ה' כל ימי חיי" ובכך - להיות כביכול שותף עם קב"ה ואז, הוא כבר במילא יקבל את ההגנה מפני הצרות "ביום רעה יסתירונו בסתר אהלו" למה? כי בעליו עמו לא ישלם" וימלט מכל המצוקות: "כי יצפנני בסוכה ביום רעה יסתירוני בסתר אהלו".

(שמעתי להסביר בנוסח שונה קצת: דוד המלך ביקש דבר אחד "שבתי בבית ה' - בעליו עמו" אך בתוך בקשה גדולה זו נכללים ממילא פרטים רבים נוספים, כי למי שיש את הקב"ה יש לו את הכל... אמר דוד להקב"ה: ממך למדתי שביקשת בקשה אחת גדולה ונשגבה הכוללת פרטים אחרים נוספים, תבעת מאתנו "יראת שמים" - הכוללת הכל. וזו אכן חכמה של דוד המלך ע"ה לדעת לבקש את הבסיס העיקרי שעליו בנויות מעלות רבות - שעמו מרויחים עולם ומלואו).

בעליו עמו / כולם - כהנים

להיות קרוב ממש להקב"ה, זה התפקיד שלנו "בעליו עמו".

שמעתי פעם סיפור מרוב פלוני, כי רבאי בבית הכנסת בארה"ב קרה לו מקרה מוזר. ביום סיפור הצטרף למתפללים, כמידי שנה, יהודי המגיע לבית הכנסת פעם אחת בשנה. והנה, לקראת תפילת מוסף פסע האיש אל הרב "כבוד הרב, קח נא ש"ק של חמש מאות דולר - אני רוצה להיות כהן". הרב הביט עליו בתמיהה רבתי: "מה?!"

היהודי שהמושגים שלו היו בכסף, והראש שלו היה רק בכסף, הבין שחמש מאות דולם הינם מחיר זול לרב כזה חשוב, ולכן הרב תמיה ושואל "מה?!" מיד הצייע: "אני אכתוב ש"ק חדש על אלף דולר, פשוט, אני מעוניין להיות כהן - לפחות ביום כיפור זה. בשנה הבאה כבר נראה". הרב כמובן מיאן. והוא, במקביל, העלה את המחיר עד שהגיע לאלפיים דולר. הרב כבר לא היה מסוגל לשתוק פתח את פיו שנית: לא עולה בדעתי מחשבה, מה יכול להסתתר מאחורי בקשת, מדוע אתה מתעקש ורוצה כל כך להיות כהן, אילו היית בא להתפלל מידי יום ביומו ניחא, אבל...?

האיש עם הארץ, השיב: "אגיד לרב את האמת. הסבא שלי היה כהן. גם אבי היה כהן. - רצוני להיות כמותם. גם אני רוצה להיות כהן". חייך הרב ואמר: נו, אם כן, זה יעלה לך רק חמש מאות דולר ותהיה כהן...".

לא באנו להגיד בדיחות, אלא ההיפך, לאמר - כי אכן כל אחד יכול להיות כהן ללא כסף.

בפרשת יתרו נאמר "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" נשאלת השאלה, איך אפשר שכולם יהיו כהנים, וכי אפשר לרכוש כהונה בכסף או בכל משהו אחר? התשובה היא: כן.

"ואתם תהיו לי ממלכת כהנים אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל" זו הייתה השיחה השמוע'ס הקצר, שמששה רבנו התבקש לאמר לעם ישראל לפני מתן תורה. מה באמת חשוב כל כך בשמוע'ס זה שהתייחד כהקדמה למתן תורה, עד שה' אמר למשה רבנו שיגיד את הדברים, ורק את הדברים הללו "לא

פחות ולא יותר" מה טמון בהודעה שה' אמר ליהודים "ואתם תהיו ליו ממלכת כהנים וגוי קדוש"?

אנו רגילים להבין לגבי קרבנות שהוקרבו בבית המקדש, כי חלק מהבהמה - מהקרבת עולה למזבח וכביכול נמסר לשמיים לשולחן גבוה, והחלק האחר לא נמסר לגבוה אלא נחלק לכהנים, ויש קרבנות מסויימים שגם הבעלים מקבלים בשר מהקרבתן, אך זו טעות.

הגמרא אומרת "כהנים כי קא זכו משולחן גבוה קא זכו" הכהנים אוכלים על יד שולחנו של מקום. היינו, שכל הקרבן עולה ונמסר לשולחן גבוה, אלא שאח"כ, הקב"ה נותן קצת לכהנים המסובים על יד שולחנו, אבל אופן אישי ופרטי מאום אינו שלהם, אלא הכהנים מקבלים ממנו, מהקב"ה.

רבתי. לקראת מתן תורה, הקב"ה הודיע לנו, תדעו לכם, כי גם אתם אמורים להיות כך, ככהנים!! להתקדש "גוי קדוש" ולאכול משולחן גבוה. תשמרו על התורה כראוי במדויק ותזכו כולם להיות ממלכת כהנים. ועד כדי כך חז"ל אומרים (במקום אחר) איך נראה שולחן של יהודי כשר "פתח הכתוב במזבח וסיים בשולחן, לומר לך כל זמן שבית המקדש קיים המזבח מכפר עליו, אבל אם אין בית המקדש, שולחנו של אדם מכפר עליו", השולחן שלי בבית יכול להיות מזבח, הלחם כקרבתן והיין כנסכים. היהודים שנהיו "ממלכת כהנים" כל אחד מהם אוכל על שולחן גבוה, ישן בביתו של בורא העולם, הולך בחדריו, ומטייל בגנו, הוא בסך הכל תייר בבית של מישור אחר... וזה קורה כאשר מקיימים את ה"בעליו עמו" את ה"ושכנתי בתוכם"

ואם אתה תייר במלוננו של ה', אתה לא תכניס לחדרים בדירתך דברים האסורים. אם הגוי (או כל מי שאינו שומר תורה ומצוות) ירצה לשווק לך חפצים שאינם לרצון ה', תאמר לו: מה אתה הגוי רוצה ממני, שאכניס לביתי כל מיני "מחלות" וכי אני בעל הבית כאן? לי, אין בית, כי מה שבטאבו הדירה רשומה על שמי, זה רק לענין מיסים וארנונה... הבית שייך להקב"ה ואין לי אישור יותר מאורח בעלמא, שלא מכניס לביתו של הקב"ה מה שאינו חפץ.

(להגיד)

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה (כה, ב)

הרבי רבי זושא הגיע פעם לעיר פלונית לשבות את שבתו. לא ידעו מי האיש ובוודאי לא שמעו עדיין את שמעו. חשבו כי הוא אורח שהגיע לעיירה - ככל עוברי דרך שבאמצע הדרך שובתים בעיר יהודית, ותושבי העירה מקיימים בהם בשמחה מצוות הכנסת אורחים.

מנהג העיר היה, שאחרי מעריב בליל שבת, הגבאי הממונה מסדר לכל אורח את מקומו לפי ראות עיניו - מי יכול להתאים למי, ומי יקרא לשולחנו של מי. רבי זושא האריך בתפילה בדבקות רבה בצידי בית הכנסת, ולא שמו לב איליו. הגבאי סיים לחלק את האורחים והם התלוו לבעלי הבתים להתארח על שולחנם. אז סיים רבי זושא את תפילתו, ניגש אל הגבאי ושאל היכן יכול להתארח

אמר לו הגבאי בכאב: "גוט שבת, עכשיו באים?... לא לקחתי אותך בחשבון, עכשיו נזכרת!"

כיון שמתפקידו של הגבאי לקיים את המצוה בשלימות, התאמץ, חשב ואז אמר: "אתה יודע מה, ראש הקהל שלנו, אצלו הבית פתוח. יושבים אורחים לרוב, שולחן מלא עניים, לשם אפשר ללכת. אבל אגיד לך, יש לי בעיה קטנה. כי יש לו תנאי קודם למעשה. הוא מעוניין שעל שולחנו יסבו רק לומדים תלמידי חכמים. מסתמא אתה תלמיד חכם - - -".

אמר רבי זושא: "לא, אינני תלמיד חכם, אינני יודע ללמוד".

- "אם כן, יש כאן בעיה, ראש הקהל לא יקח סתם אנשים".

הגבאי הציץ שוב על פניו של רבי זושא ואמר "אתה וודאי אומר כך מענווה. משנה בדבורך..."

"מה פתאום, וכי אשקר?! אני לא יודע ללמוד, אף פעם לא למדתי כדבעי". "אם כן יש לנו בעיה, מה אני עושה איתך? טוב, אתה יודע מה? אני אביא אותך לראש הקהל, תעשה קידוש בשקט, תאכל בצד, לא ישימו לב אליך, ותלך".

הוא הוביל את רבי זושא לבית ראש הקהל, הביא לו יין, הושיב אותו בצד, שלא ישימו לב, והכין אותו לעשות קידוש. רבי זושא נעמד לעשות קידוש, וכי אפשר לא לשים לב? הקירות רעדו בעת שהצדיק קידש על היין בקול רם ונשא: מי זה הצדיק הזה?

הסתיים הקידוש, בעל הבית קם לקראתו והושיט יד לשלום עליכם: "מסתמא אתה תלמיד חכם".

"אני 'עם הארץ' גדול".

"לא יכול להיות".

"לא קריתי ולא שניתי, הנני כלי ריק".

"אם כן למה אתה כאן? האם לא אמרו לך, כי אצלי בבית אוכלים רק לומדים!"

שקט השתרר. רבי זושא השפיל את עיניו בדממה.

"שמע, קשה לי להאמין עד כדי כך" - אמר לו בעל הבית - "יש לי הצעה, גם אם אינך תלמיד חכם, די לי אם תגיד איזה חידוש, ומה שתגיד טוב לך".

"אני לא יודע, ואיך אתה יכול לבקש דבר שאיני יכול? מה את רוצה ממני?"

"בכל זאת, תאמר משהו".

"לא יודע כלום".

"במשך השנים בוודאי שמעת משהו דבר תורה, תאמר בשם אחרים".

"איני יודע כלום כלום".

נהיתה במקום מהומה.

בעל הבית הציע באדיבות נוספת: "אז תגיד משהו מהחומש".

והוא השיב: "אבל אני לא יודע כלום!"

בעל הבית שמע את הדברים והבין כי אינו יודע מאומה: "אם ככה! אין לי ברירה. קח את הרגלים ורגי געזונטערהייט – לך לחיים ולשלום..."

הבאלעבוסטע שמעה מה קורה ונתקפה בבהלה: "לא אסכים! לזקור מהבית, מהבית שלי לא יזרקו יהודי! אם הגבאי לא היה מביא אותו – ניחא, אבל הוא כבר כאן, לא יזרקו אותו בשום אופן – הכריזה הגברת.

מה יעשה בעל הבית? יש לו גדר שאינו מכניס מי שאינו לומד, והבאלעבוסטע שלו לא נותנת לסלק אותו - - - נהיה בלאגן.

נגש אחד האורחים אל רבי זושא ואמר לו: אתה עושה כאן עוגמת נפש גדולה. אל תהיה שוטה, תפתח חומש תגיד משהו וגמרנו".

"מה אתם רוצים מהחיים שלי, נעבעך אני לא יודע כלום, לא מילה לא פסוק, כלום, רק להתפלל אני יודע ולומר תהילים.

טוב תגיד משהו על תהילים, כי אם אתה לא אומר – אתה מקלקל לנו את כל סעודת השבת".

מכריז רבי זושא: "אתם יודעים מה, אני אגיד משהו על תהילים".

נהיה קטן: "הוא הולך להגיד חידוש על תהילים. בא נשמע מה ה'עם הארץ' הזה הולך להגיד".

פתח רבי זושא: "יש לי סתירה מ'הגדה של פסח' על 'תהילים'..."

דבר כזה עוד לא שמעו מעולם... הטו אזנם כאפרכסת:

"בהגדה של פסח אומרים 'זכר למקדש כהלל', אם כן זו ראייה מפורשת שהלל היה צדיק. אני לא יודע מי היה הלל, אבל אם לא היה צדיק לא היו עושים זכר... מסמתמא היה צדיק".

"בסדר, היה צדיק, אז מה אתה רוצה?" – שאל אחד האורחים.

- "יש לי סתירה. – בתהילים כתוב מפורש 'כי הלל רשע' (תהילים י). אז מה באמת הוא היה, צדיק או רשע?"

כולם פתחו בצחוק מתגלגל, כזו שאלה גויית לא שמעו מימיהם. ורבי זושא ישב על מקומו ברצינות, עם השאלה שלו.

בעל הבית צחק יותר מכולם. דבר כזה עוד לא שמע מעולם.

לאחר שסיימו לצחוק, שאל אחד הנוכחים בקול: "אולי לתלמיד חכם הגדול, יש תירוץ על הקושיא...?"

"נו, נו, יש לך תירוץ על הקושיא החזקה הזאת?" – שאלו היושבים את רבי זושא.

"כן".

ש ש ש... משתיקים את כולם, הקשיבו.

"התירוץ: הלל מ'הגדה' הוא ודאי צדיק – והראיה, שאמר קודם לכן 'כל דכפין ייתי וייכול', הוא הכניס לביתו כל אחד, לא רק את אלו שלומדים, אם כן הוא באמת צדיק. כוונתו לשם הכנסת אורחים – לשמה.

אבל הלל שבתהילים, הוא רשע מרושע. מדוע? 'כי הלל רשע על תאוות נפשו' – מה שעושה, נעשה רק בשביל הכבוד, בשביל גאוותו. ואם הוא רואה שהאורח לא תלמיד חכם ולא מתאים לכבודו, הוא זורק אותו מהבית.

כל הצחוק התהפך. בעל הבית הבין מה שכולם לא הבינו [ובעיקר, כי לבעל הבית, בנוסף לשמו הידוע בפי כל, קראו לו גם 'הלל']. מיד הביא לאורח בשר ודגים וכל מטעמים, סעודת שבת כראוי.

בעל הבית כבר הבין שלא מדובר כאן באיש פשוט. לאחר ברכת המזון הלך אחריו בשקט לבית המדרש, והתחיל לבכות לו שיסלח לו על מה שעשה, והתנצל כי לא ידע שהוא איש קדוש.

"אבל יש לי שאלה אליך: איך ידעת שקוראים לי הלל? כולם קוראים לי בשמי האחר. האם יש לך רוח הקודש?"

קרא רבי זושא בתמיהה: "וכי לזושא יש רוח הקודש? זושא, ווי זושא! הרי עשית את העבירה הזאת ביום הזה, ואת העבירה הזאת ביום פלוני..." החל לפרט כמה עבירות למיניהן, כאילו על עצמו, אך היו אלו עבירות שבעל הבית עשה - - -

ראה בעל הבית, שהוא יודע בדיוק אלו עבירות הוא עבר, הבין שבאמת יש לו רוח הקודש. בבכי גדול שאל אותו: "רבי, מאי תקנתא" – אני רוצה תיקון.

"תיקון זה לא אני. בשביל תיקון תסע לרבי – למגיד הגדול ממעזריטש, הוא יתן לך תיקון".

למדנו מכך, שיכול להיות שאדם עושה מעשי חסד ומצוות, אבל הם ליתאוות נפשו, וזה לא לשמה כלל.

כבר אמרנו, כי אם מעוניינים לזכות להשראת השכינה, בתוך האדם, יש צורך ב"לשם שמים", כי גם אם חובה לקיים מצוות אף שלא לשמה, כי מתוך שלא לשמה בא לשמה, אבל כדי לזכות להשראת השכינה, זה כבר משהו אחר – לכן יש צורך בעשייה לשם שמים.

חצי גרם

בתלמוד הירושלמי (ראש השנה פ"א ה"ג) אמרו, בנוהג שבעולם מלך בשר ודם גוזר גזרה, רצה מקימה רצה [אינה מקיימה אלא] אחרים מקיימים אותה. אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן, אלא גוזר גזרה ומקיימה תחילה. מנין, שנאמר: "ושמרו את משמרתני, אני ה'" (ויקרא כב, ט), אני הוא ששמרתי מצוותיה של תורה תחילה. אמר רבי סימון, כתיב: "מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלקיך אני ה'" (יקרא יט, לב), אני הוא שקיימתי עמידת זקן תחילה. ופרש ב"מתנות כהונה" (ויקרא רבה לה, ג), שהקדוש ברוך הוא המתין לאברהם אבינו (בראשית רבה מט, ז על פי בראשית יח, כב).

ובמדרש (שמות רבה ל, ט), מעשה ברבן גמליאל ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא שהלכו לרומי ודרשו שם: "מגיד דברו ליעקב, חקיו ומשפטיו לישראל" (תהלים קמז, יט), אין דרכיו של הקדוש ברוך הוא כבשר ודם, שהוא גוזר גזרה ואומר לאחרים לעשות והוא אינו עושה כלום, והקדוש ברוך הוא אינו כן, אלא מה שוהא עושה אומר לישראל לשמור ולעשות. היה שם מין אחד. אחר שיצאו אמר להם: אין דבריהם אלא כזב. לא אמרתם שאלקיים אומר ועושה, למה אינו משמר את השבת [ומוריד גשמים משמים לארץ בשבת], אמרו לו: רשע שבעולם, וכי אין אדם רשאי לטלטל בחצרו בשבת, וכל העולם כולו חצרו של הקדוש ברוך הוא.

וכן אמרו (ברכות ו ע"א) שיש בחינת הקדוש ברוך הוא מניח תפילין, ואמרו (שם ז ע"א) שהקדוש ברוך הוא מתפלל. וזהו שכתב "בעל הטורים" (דברים יא, כו): "ראה אהניכי", ממני תראו וכן תעשו.

נצטיינו ללכת בדרכי הקדוש ברוך הוא, מה הוא רחום וחנון אף אנו (שבת קלג ע"ב), מה הוא גומל חסדים אף אנו (סוטה יד ע"א). אבל הצדקה המעולה ביותר היא אמתן בסתר, עד שאמרו (בבא בתרא ט ע"ב) שגדול העושה צדקה וחסד יותר ממשה רבינו, שאילו במשה נאמר: "כי יגרתי מפני האף והחמה" (דברים ט, יט), ובמתן בסתר נאמר: "מתן בסתר יכפה אף" (משלי כא, יד). כגון גדולי החכמים שהיו הולכים בסתר ומשליכים המעות בפתחי העניים (כתובות סז ע"ב), וכזה ראוי לעשות, ומעלה טובה היא" (שלחן ערוך יורה דעה רמט, ח) -

ואם כן, יש להבין איך מקיים הקדוש ברוך הוא מצות נתינת צדקה ב"מתן בסתר", הלא הכל יודעים שהכל מידו יתברך, ואין לנו משל עצמנו כלום!

והתשובה כתובה בתחילת הפרשה: "וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה, מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי..." (שמות כה, א-ג). והשאלה הראשונה, מהו "ויקחו לי תרומה", "ויתנו לי" מבעי ליה, לקיחה ונתינה הם שני הפכים.

והלאה: "תרומה", פרש רש"י: "הפרשה יפרישו לי ממונם נדבה". פלא פלאים: אנו, נותנים לקדוש ברוך הוא נדבה?! אלמלא רש"י שכתוב, אי אפשר לאמרו! והלאה: "מאת כל איש אשר ידבנו לבו", פרש רש"י שוב, "לשון נדבה, והוא לשון רצון טוב". כמה נדיבים אנו, שמואילים לתת לקדוש ברוך הוא תרומה! מישוהו מבין?!

ואין מדובר בנו -

המדובר בבני דור דעה (ויקרא רבה ט, א), "שהקטנה שבנשיהם היתה כיחזקאל הנביא, כמו שהזכירו חכמים (מכילתא, השירה ג)" (שמונה פרקים להרמב"ם, פרק ד) -

ואך לפני חצי שנה היו עבדים במצרים, עבדו בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה, מררו את חייהם בעבודת פרך. עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים וגאלם ביד חזקה ובזרוע נטויה באותות ובמופתים והנחילם רכוש גדול, עצום ורב: "שאיין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים טעונים מכספה והבה של מצרים" (בכורות ה ע"ב). לא זו בלבד, אלא שאמרו (שיר השירים רבה א, נה. ורש"י שמות טו, כב) על הפסוק: "תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף" (שיר השירים א, יא), כשם שהזהב נחמד ויקר מן הכסף, כך היתה ביזת הים גדולה משל ביזת מצרים.

ועכשיו, נשאל: כמה יהודים יצאו ממצרים? שש מאות אלף, מגיל עשרים עד ששים. ארבעים שנות חיים. נסכים שיש להכפיל את המנין, עבור מספר הגברים. ובנדבת המשכן השתתפו גם הנשים: "ויבאו האנשים, על הנשים" (שמות לה, כב). כמה יש לנו? כשנים וחצי מיליון איש. יפה. וכמה זהב הביאו? "ויהי זהב התנופה תשע ועשרים ככר ושבע מאות ושלושים שקל, בשקל הקדש" (שמות לח, כד). לשיטת רש"י, משקל הככר כארבעים ושנים וחצי קילוגרמים. שלושים ככר, כטון ורבע זהב. לחלק לשנים וחצי מיליון, כל אחד הביא חצי גרם זהב.

חצי גרם, ממשא תשעים חמורים לובים טעונים כסף וזהב -

שכל כולו מתנת שמים.

וכשהקדוש ברוך הוא מבקש. ועבורם, כדי להשרות שכינתו ולכפר על חטא העגל הוא מבקש. והם נאותים ברוב טובם, ברצון טוב -

ומצוינים לשבח: אח, אלו נדיבים!

מישהו מבין?!

אבל, אם נתבונן, נמצא שגם אנו כאלו -

אמנם, אין אנו עזי פנים וקשי עורף לומר לפניו יתברך שצדיקים אנחנו ולא חטאנו. ועם כל זאת, בטוחים אנו שמקומנו בגן העדן מובטח לנו. ובדין, שהרי אפילו ריקנים שבישראל מלאים מצוות כרימון. אנו, לא כל שכן. אלו מצוות, למשל? ובכן, בראש ובראשונה, מאה ברכות ליום -

טוב, הבה נתבונן, הקדוש ברוך הוא נתן לנו חיים, ובריאות, ותאבון בריא. השנים טוחנות והלוע בולע והאצטומכא מעכלת ומעבדת המזון למרכיביו ומחיה את הגוף. והקדוש ברוך הוא נתן פרנסה, וקנינו מצרכים והכנו מאכלים ערבים, ומכל זה נתנו לו -

ברכה. ועבודה, מגיע לנו גן עדן. מה היא הברכה מול החיים והבריאות והשפע, אם לא חצי גרם מול תשעים חמורים טעונים [שלא לדבר על הברכה עצמה, איך היא נראית. זהב טהור, אינה] -

ועליה, מצפים אנו לשכר! "נדבה, ברצון טוב" ... זהו שנאמר: "ויקחו לי תרומה". ושאלנו, שהיה ראוי לומר: "ויתנו". לקיחה ונתינה הם שני הפכים -

אמת, אבל זאת צריכים אנו להשריש, שאנו כל הזמן לוקחים ולוקחים. מקבלים כסדר, ובשפע, מידו המלאה, הפתוחה, הקדושה והרחבה - ונותנים כה מעט!

נראה, שהמעט יהיה, לכל הפחות, "ברצון טוב", בנכונות - נראה, שתהיה לכל הפחות "זהב טהור"!

אבל נשוב לשאלתנו הראשונה, איך מקים הקדוש ברוך הוא מצות "מתן הסתר". הנה, כך הוא מקימה. שהוא נותן ונותן, ומניח לנו לחשובה שהשפע בא מאלינו, או כתוצאה מפעילותנו, מכוחנו ועוצם ידינו. שהבריאות, מאליה. והחיים, מאליהם. והפרנסה, מיזמתנו וכשורינו. והאוכל, מכספנו. ואיפה הקדוש ברוך הוא בכל אלו? "אכן אתה אל מסתתר" (ישעיה מה, טו). כנדיב המשגר ארגזים מלאי כל טוב למעונו של עני ומסתתר מאחורי החלון, לשמוע מצהלות השמחה -

אבל עלינו מוטלת החובה לגלותו ולהודות לו. כפי שספרו בגמרא (כתובות סז ע"ב) שמר עוקבא היה מניח בכל יום ארבעה זוזים לפני דלתו של אותו עני כדי לתת לו מתן בסתר, ואותו העני ארב לו כדי לגלות מי הוא מיטיבו -

גגלה, ונודה. ונדע כמה הרבה מקבלים אנו, וכמה מעט מודים אנו. הלא "אילו פינו מלא שירה כים ולשונו רינה כהמון גליו ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע, אין אנו מספיקים להודות על אחת מאלף אלפי אלפים וריבי רבבות" -

ונדע כמה מחשיבים במרום כל 'חצי גרם' של הודיה!

(הוגדת)

❁❁❁

לקח התחש

"ועשית מכסה לאהל ערת אילם מאדמים, ומכסה ערת תחשים מלמעלה" (שמות כו, יד). ופרש רש"י (לעיל כה, ה) שהיתה זו חיה שהרבה גונים לה [ולכן תרגומה: ססגווא, ששש ומתפאר בגונין] ולא היתה אלא לשעה. ויש להבין, שגם אם נבראה לשעתה עבור המשכן, הלא כבר נאמר שאין כל חדש תחת השמש (קהלת א, ט), וכל הנסים שנעשו לישראל לשעתם הוכנו מראש ונבראו ערב שבת בין השמשות, כמו פי הארץ ופי הבאר ופי האתון, והמן והמטה והלוחות (אבות פ"ה מ"ו), וקריעת ים סוף הותנתה מראש (שמות רבה כא, ו) [ויעוין במהר"ל ("דרך חיים", שם, וב"גבורות השם" הקדמה שניה) בענין "יש סדר לנסים"]. ואם כך, מדוע לא נברא גם התחש בערב שבת בין השמשות.

וראייתו רעיון נפלא בספר "היכל ישראל". שידועים דברי הרמב"ן זצ"ל (דברים יח, ט) שכאשר הקדוש ברוך הוא גוזר גזרה, יש בה עצמה אמצעים לבטלה אם יצטרכו, [ועל דרך שאמרו (ראש השנה יז ע"ב) שאם היו ישראל זכאים בראש השנה ונקצבו להם גשמים רבים והרעו מעשיהם, ירדו בים ובמדבר. ואם נקצבו גשמים מעטים והיטיב מעשיהם, ירדו בזמן ובמינון הנכון, וכמו שאמרו (תענית ד ע"א) שרסיסי גשמים הם הטובים ביותר לכל הגידולים]. ולדוגמא הביא מה שאמרו ("ספר יצירה" ב, ד): "אין בטובה למעלה מ'ענג' ואין ברעה למטה מ'נגע'". שבשעת הצורך משנה הקדוש ברוך הוא צרופי האותיות כרצונו יתברך.

וידוע המעשה ("אור מלא", פרשת לך לך, "שיחות חיים" כז ע"ב) שיהודי בא לפני השרף ממוגלניצא זצ"ל וספר שיש לו חולה אנוש בתוך ביתו, וכבר אמרו (בבא בתרא קטז ע"ב) שמי שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים. בנוסף לכך התמרמר שהוא עני מרוד ואין בביתו לחם לאכול, ומאיפה יהיה לו להוצאות רופא ותרופות.

אמרו לו השרף: מעשה כגון זה מצינו בגמרא (תענית ח ע"ב) שהיה מקום בו שרר רעב ופריצה מגפה, ואמרו חכמים: נתפלל שיפסק הרעב, וממילא תפסק המגפה. כי אם נותנים שבע, לחיים נותנים.

בתוך כך ספר שאצל זקנו המגיד הקדוש מקונוניץ זצ"ל היה מעשה כעין זה, שבאו לפניו על רעב ומגפה, ואמר: "רואה אני שנגזרה עליכם גזרת מות". נחרדו מאד. הוסיף ואמר: "מה אעשה, אטול את האות עי"ן ואוסיפה, וה'מות' יהפך ל'מעות'. כך נתנצלו משתי הגזרות".

ואמר: "ויפסוק מפורש הוא (תהלים לג, יח): 'הנה עין ה' אל יראיו'. ה' נותן ליראיו את האות עי"ן. ועל ידה יפעלו 'להציל ממות נפשם, ולחיותם ברעב'! ... ולענינו, כשחטאו ישראל בעגל אמר הקדוש ברוך הוא למשה: 'לך רד כי שחת עמך' (שמות לב, ו). התחנן עליהם, ושבו בתשובה, ונצטוו בעשית

לי ספר, שהמברך נטל בברכה זו שני חלקים בגיהנם!

המשכן לכפר על העגל. שינה הקדוש ברוך הוא אותיות "שחת" וברא על ידן "תחש". ולפי שעה היה, כלומר נברא מהתשובה שעשו וקנו עולמם בשעה אחת. ובמקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם עומדים (ברכות לד ע"ב), עד שהיתה ששה ומתפארת בגוניה.

וכלפי מה הדברים אומרים, כלפינו - להפוך כל רעה לטובה! ואספר - לעת זקנותו המופלגת התפלל ה"חפץ חיים" במנין שהתקבץ בביתו. כל ימות השבוע הגיעו בחורים מהישיבה, ובשבת התפללו עמו בני המשפחה. בליל שבת, לאחר התפילה, עברו על פניו להתברך ולברך.

עבר נכד עם בנו הקט, כבן ארבע, אמר האב: "לך לסבא, אמור גוט שבת". צחקק הילד וטמן פניו במעיל אביו בחיבוק עז.

חיך ה"חפץ חיים" ואמר: "אל תכריחו, בישן הוא. זו מידה טובה שנשתבחו בה ישראל (יבמות עט ע"א)".

המשיכו ועברו, וכנד נוסף עבר עם בנו, רץ הפעוט וניער את ידו של הסב הגדול בצעקת "גוט שבת!" רמה.

הפטיר ה"חפץ חיים": "עז פנים!"

הלם! מי אינו מכיר את הקביעה הנחרצת: "עז פנים לגיהנם!" (אבות פ"ה מ"כ) - ושה"חפץ חיים", השומר פיו ולשונו, יתבטא כך על נינו!

הבחין במבוכה שהשתררה, והסביר: "חלילה, אין כאן שמץ ביקורת ולשון הרע! אבל הצלחת החינוך תליה בדבר אחד: חנך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה (משלי כב, ו), ובאבחון טבעו של הנער. יש מי שמוטבעת בו בישנות, ויש מי שנחונן בעזות פנים. ואז, אם יחנכוהו לבישנות יתקומם ויתמרד. עליו נאמר: הוי עז כנמר - לעשות רצון אביך שבשמים (אבות פ"ה מ"ב)! זו מידה חיובית ובונה, אם רותמים אותה לטובה ולעבודת הבורא!"

ובענין זה - בשעתו שכנעתי בחור מתיכון חילוני, שילך לישיבה לשנה אחת. שיכיר את המורשת, שיתחבר לשרשיו. שמע לקולי, ויתר לא היה בינינו קשר. כעבור זמן סטתי לחוץ לארץ. כשחזרתי אמרו לי: יש פה אדם שמתקשר בכל יום, שואל אם חזרת.

מסרו לי את המספר, וטלפנתי. "אדון גלינסקי? מה עשית מהילד שלי?!" זה אביו של אותו בחור.

"מה קרה", שאלתי.

"תראה", הוא אומר לי, "אנחנו משפחה מסורתית, אוכלים רק מצות בפסח. הבן בא הביתה, ורוצה מצות של רבנים לליל הסדר! תבין, אני לא מדבר על הכסף, רק על השגעון!"

מה עונים לאדם כזה? אמרתי לו: "תבין. בגמרא כתוב, שלפני שהמשיח יבוא בן קם באביו ובת באמה וכלה בחמותה. זה, נתון.

אתם משפחה מסורתית, אז תחליט בעצמך מה עדיף: שהבן יאכל מצות של רבנים, או שיביא גויה הביתה!"

נו, שוין: "אשתי אמרה לי מראש שאין עם מי לדבר". אמר וטרק את הטלפון...

(הוגדת)

❁❁❁

כיצד מברכין

"ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עמדים" (שמות כו, טו), ואמרו במדרש (שמות רבה לה, ב): לימד הקדוש ברוך הוא דרך ארץ לדורות. שאם יבקש אדם לבנות ביתו מאילן עושה פרות, אומר לו: ומה מלך מלכי המלכים שהכל שלו, כשאמר לעשות משכן אמר: לא תביא אלא מאילן שאינו עושה פרות, אתם על אחת כמה וכמה!

וכאן יש הוראה נצחית: גם כשאתה רוצה לבנות משכן לשכינה ולקדושה, להתקדש ולהתעלות, עליך לראות ולבחון שלא יהיה זה תוך גרימת נזק חלילה!

משה רבינו זכה למחזה הסנה. הוצע לו להיות גואלם של ישראל ומנחיל התורה. איזו התעלות, לרום המעלה. אבל אם יהא זה על ידי פגיעה עקיפה במעמדו של אהרן שהתנבא במצרים, אם יאפילו עליו וישימו בצל, אזי: "שלח נא ביד תשלח" (שמות ד, יג וברש"י). וסרב, עד שהבטיחו הקדוש ברוך הוא שאהרן ישמח בגדולתו, ונאות!

היה בבני ברק יהודי, איני רוצה להזכיר את שמו. היודע, יודע. נמוך היה, לא הגיע לכתפי. ספרו, איני יודע אם זה נכון, שיהודי ירושלמי ראהו לראשונה, שמח כל כך במצוה שנקרתה לידו. הרי זה דור של אוספי מצוות נדירות. את המצוות השכיחות, תלמוד תורה וחסד, כבר שבענו. בקש לברך עליו בשם ומלכות ברכת "משנה הבריות", ואף לזכותו בעיני אמן.

והרי הלכה מפורשת היא בשלח ערוך (אורח חיים רז, ד): כל דבר שמברך עליו, צריך לאחוזו בימינו כשהוא מברך. וזו שאלה בגמרא (ברכות נא ע"א), שמאל מהו שתסיע לימין. על כל פנים, הגביהו מן הקרקע טפח (ברכות נא ע"ב), וברך בכונה עצומה -

וכבר אמרו (חגיגה טו ע"א) שלכל אחד חלק בגן עדן וחלק בגיהנם. זכה צדיק נוטל חלקו וחלק חברו בגן עדן, נתחב רשע נוטל חלקו וחלק חברו בגיהנם. אין לי ספק, שאותו מבורך, שכבר אינו חי, נטל חלק וחלק חברו בגן עדן. ואין לי ספק, שהמברך נטל בברכה זו שני חלקים בגיהנם!

בשעתו, נשאתי דברים בכינוס תורני בהשתתפות הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל. ספרתי שם, שה"חפץ חיים" זצ"ל נטע לעיר רחוקה, להשתתף בשמחת הנישואין של אחד מתלמידיו בישיבת ראדין. כמנהג אותם ימים, לא נחוגו הנישואין באולם שמחות, אלא נערכו בבית הורי הכלה. בני המשפחה, החתן וחבריו, התכנסו לסעודת המצוה. בחדר המבוא עמד קיטון נטילת הידים. לפני שנטל ידיו, נכנס ה"חפץ חיים" למטבח. המתינו כולם מפני הכבוד, הבינו שמבקש הוא לברר אודות הכשות. למהדרין היתה. יצא, ומילא את הספר כדי שלישו, נטל עד פרקי אצבעותיו מרביעית מצומצמת. תמהו, אך לא העזו להדר יותר ממנו.

כשישב לסעודה, הזכירו כבדרך אגב מימרת רב חסדא (שבת סב ע"ב): אני נוטל במים מלא חפנים, ומשפיעים עלי שפע טובה מלא חפניים...

נענה ה"חפץ חיים" ואמר: "כשנכסתי קודם למטבח, כסבורים אתם שנכסתי לברר אודות הכשרות? טעות בידכם, האוכל כאן בחזקת כשרות הוא! נכסתי לברר האם יש כאן שואב מים שממלא את החבית, והתברר שהעוזרת ממונה על כך, ונעזרת בביתה. המשכתי ובררתי: העוזרת אלמנה וביתה יתומה - ואני, איני חפץ במלא חפנים טובה, על חשבון אלמנה ויתומה!" זהו מוסר!

נענה הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל ואמר: ליכא מידי דלא רמיזא באוריתא (תענית ט ע"א) - בגמרא (בבא מציעא פו ע"ב) מוזכרת תביעה על אברהם אבינו עליו השלום, מדוע הביא לאורחים מים על ידי שליח, כמו שנאמר: "יקח נא מעט מים" (בראשית יח, ד), ולכן גם במדבר ספק הקדוש ברוך הוא מים על ידי שליח, משה רבינו עליו השלום [ועל ידי כך נסבב חטא מי מריבה, ולא נכנס לארץ. ואילו נכנס עמנו היה מלך המשיח (זוהר ח"א רג, א) והיה בונה את בית המקדש ולא היה חרב (סוטה ט ע"א). נורא, מה עלולות להיות תוצאות מעשה שיש עליו תביעה דקה מן הדקה!]

ויש להבין, מדוע לא היתה תביעה רבה יותר. שהרי סוף כל סוף אין הבדל במים אם מביאים בעצמנו או על ידי שליח. אבל כשרץ אל הבקר, נתן לכל אחד ואחד לשון שלמה בחרדל, בכזו טובת עין. וכשנתן לפנייהם לחם היה זה משלש סאין קמח סולת. בסאה קמ"ד ביצים, ולשיעור הקטן הוא יותר משמונה קילוגרמים. ורק במים אמר: "יקח נא מעט מים". ובמידה כנגד מידה, היה ראוי שינתנו לעם ישראל במדבר מים במשורה -

ואנו שנינו (תוספתא סוכה ג, ג) שהבאר סבבה את כל מחנה ישראל עד שהיו משיטים בה סירות בשני ערוצים, לימין ולשמאל, הרי שלא היתה על כך כל תביעה. ומדוע, משום שאמר "יקח נא", על ידי שליח. וכיון שכך אין לו להטריח עלי. שאין לעשות חסד על חשבון הזולת. וכמו שאמרנו (בבא בתרא פח ע"ב): "צדק משלך, ותן לו!"

וסיפר לי אברך, שבבחרותו ישן בחדרו של הגאון הצדיק רבי יהודה סגל ממנשטטר זצ"ל, ושם לב שמכין ספל מים בקערה, אך מניחו מחוץ לחדר ובבוקר היה יוצא מהחדר ונוטל ידיו. איני יודע האם היה בהליכה יותר מארבע אמות, שהחמירו בו בזהר הקדוש כל כך, וסמך על דברי הרשב"א שכל הבית כארבע אמות. אבל הרי הזהירו שלא להציג הרגלים על הארץ בלא נטילה ("אגרא דפרקא" אות ט) -

שאלו על כך, ותמה לשאלה: "הלא אני קם בעודך ישן, וקול הנטילה עלול להעירך! אין שעת דחק גדולה מזו, ובשעת הדחק התיירו!"... זה מוסר!

בס"ד ונתת על השולחן לחם פנים לפני תמיד (כה, ל) הנביא יחזקאל (מא, כא) מתנבא: וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה'". דרשו בגמרא (ברכות נה, א) "כל זמן שסבית המקדש קים - מזבח מכפר על ישראל, ועכשיו - שולחנו של אדם מכפר עליו".

וכן שנינו במשנה באבות (ג, ג) "שלשה שאכלו על שלחן אחד, ואמרו עליו דברי תורה - כאילו אכלו משלחנו של מקום ברוך הוא, שנאמר: וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה'". פירש הברטנורא: "מיד כשידבר בדברי תורה נקרא שולחנו אשר לפני ה'".

אדם יכול לשבת בביתו, לשבת על יד השולחן ולאכול סעודה - והסעודה הזאת נחשבת לו כמו קרבן העולה לרצון לפני ה'. זוהי נצחיותה של תורתנו הקדושה. גם כשאין בית המקדש קיים - עדיין ניתן לעשות נחת רוח לקב"ה, כמו על ידי הבאת קרבן. זאת על ידי שולחנו של אדם.

על הכתוב "יעשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" אומר האלשיך הקדוש: "בתוכו לא נאמר כי אם בתוכם. לומר, שהם בעצמם יהיו משכן ומדור אל השכינה, כי היכל ה' המה". כל יהודי יכול להיות היכל ה', הוא שטיקל בית המקדש. כשיהודי מתנהג על פי דרך התורה, ומכוון בכל מעשיו למלא רצון ה' ולקדש לו שמחה - הוא הופך להיות בית המקדש והקב"ה משרה שכנינו בתוכו. גם אם אין בית המקדש - עדיין יכול כל יהודי להיות מקום להשראת השכינה הקדושה.

לפני יותר ממאה שנה גר בצפת רבי שמואל לוריא. הוא היה אחד מנקי הדעת שבעיר, צדיק גדול, עובד ה' וירא שמים בתכלית.

באותם ימים, נסיעה מחוץ לארץ לארץ היה ענין מורכב ומפרך, שלוקח מאוד הרבה זמן וכוחות. לכן היו רבים מאנשי חוץ לארץ שולחים אליו כספים לפרנס את עניי ארץ ישראל, ובקשו ממנו שיתפלל עליהם במקומות הקדושים.

הוא נהג ללכת לקברם של הצדיקים הטמונים בצפת ובטבריא, וכן לקברו של הרשב"י במירון. כך נמשך הדבר שנים רבות.

הגיעו ימים ורבי יצחק נחלש מאוד. הוא הרגיש שלא יוכל להמשיך במנהגו לכתת רגליו כמה פעמים בשבוע לציונים הקדושים. כדי שחלילה לא יהיה שקר הוא הודיע לכל אלו ששלחו לו מכתבים עם כספים כדי שיתפלל בעדם, שהוא איננו מסוגל בשום פנים ואופן להמשיך להתפלל בקברי הצדיקים, ושיחדלו לשלוח. ביכלתו רק להתפלל בביתו.

ואז נפלטה מפיו פליטת פה, ידוע שהאדמו"ר מקוצק אמר שמפליטת פה של בן אדם יכולים לדעת מי הוא... וכך אמר: "המקום שאני יושן בו נחשב גם כן למקומות הקדושים"... באור דבריו הוא, כמו שאומר הרמב"ם (הלכות דעות ג, ג) שאפילו כבשעה שאדם ישן, אם כוונתו היא כדי לאגור כוח, כדי שיקום עם כוחות מחודשים לעבודת הבורא - השינה הזאת היא רוחנית. עליה נאמר הפסוק (משלי ג, ו): "בכל דרכיך דעהו והוא יישר אורחותיך". האוכל והשינה אינם רק מכשירים לעבודת השם אלא הם עצמם עבודת ה'! רבי שמואל ידע שכל מטרתו בשינה היא כדי שיהיה לו כוח להמשיך בעבודת ה', לכן נפלט מפיו שמקום השינה שלו הוא גם כן מקום קדוש שאפשר להתפלל בו. והנה הפלא ופלא: לא רק שהמכתבים מחו"ל לא נעצרו, אלא אדרבה, הזרם שלהם התגבר! יותר ויותר יהודים מחו"ל ראו לעצמם זכות שרבי שמואל יתפלל עבורם במקום בו הוא ישן ואוכל. הם הבינו שבמקום שבו רבי שמואל נוטל את ידיו לאכילה, במקום בו הוא מברך לפני המזון ולאחריו, במקום בו הוא אוכל וכל נגיסה היא לשם שמים - יש קדושה, וגם הוא נחשב לאחד מהמקומות הקדושים שראוי להתפלל בהם.

ישנה אימרה מפורסמת בספרים על הפסוק: "ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד": אדם יכול להיות עסוק באכילה גשמית, ואף על פי כן להתעלות בשעת האוכל בעבודת ה', כך שהפנים שלו נשארות רוחניות.

יש אנשים שהפנים שלהם בשעת האוכל הופכות להיות, רחמנא ליצלן, כפני בהמה. הם אוכלים ברעבתנות, זוללים וסובאים. ויש אנשים שניתן לראות באופן נטילת הידים שלהם, בצורת הברכות ובצורת האכילה שלהם, שגם בשעת האוכל הם מוסיפים ומתעלים. הפנים שלהם נשארים גם בשעת האוכל אצילות, מלכותיות, רוחניות.

כך פירושו של פסוק: "ונתת על השלחן לחם" - כשהאדם מתיישב לאכול לחם, "פנים" - אם הוא רוצה שהפנים שלו תיראנה עדינות ואצילות, הדרך היא "לפני תמיד" - לחשוב בכל עת לפני מי הוא אוכל ולשם מה הוא אוכל. כך הוא נותר תמיד עם פנים אצילות. אין מצב כזה שבזמן הלימוד הפנים שלו תיראנה מרוממות, וכשהוא מתיישב ליד השולחן - ה' ישמור ויציל.

הצדיק רבי שלמה מקרלין זצ"ל היה אומר, שישנם אברכים שבשעה שהם מתפללים איתו, לומדים איתו, הם במדרגה גבוהה, ממש כמוהו, ולפעמים אפילו עולים עליו, אבל כאשר הם מתיישבים ליד הקערה לאכול, הם נופלים ויורדים מטה.

כבר אמרו: אדם יכול לאכול פרוסת לחם יבשה במים פשוטים ולהיות זולל וסובא, ומאידך גיסא לאכול בשר ודגים וכל מטעמים, ואכילתו תיחשב כקרבן על גבי המזבח. ההבדל נעוץ בצורת האכילה ובהתייחסות אליה.

האדמו"ר ה"בית ישראל" מגור זצ"ל כותב (פרשת תרומה תשי"ז), שכאשר אדם נותר דבוק בגשמיות - הוא אינו יכול להשיג הישגים רוחניים. רק מי שמתנתק מגשמיות העולם הזה - יכול להתעלות ולהתקרב להשי"ת.

ומה יעשה אדם כדי שלא יתגשם בעת אכילתו? אומרת התורה: "ועשית לו מסגרת" - עליו לעשות לעצמו מסגרת, מה כמות האוכל שיש לאכול, מה לאכול ומה לא לאכול, ולא לאכול בלי חשבון. כך ימנע מאכילה יתירה הגורמת להתגשמותו.

ה"בית ישראל" נפטר בשנת תש"מ. בעת שנודע על פטירתו, ישב האדמו"ר ה"שפע חיים" מקלויזנבורג זצ"ל בסעודת סיום הש"ס שערכו חסידי צאנו בניו ג'רסי. האדמו"ר אמר שיחה על סיום הש"ס, ובסיומה פרץ בבכי נורא ואמר דברי הספד על הנר המערבי שכבה:

המשנה הראשונה במסכת ברכות אומרת: "מאימתי קורין את שמע בערבית? משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתם עד סוף האשמורה הראשונה". קשה, בודאי שאכילת תרומה זה מצוה, ומכל מקום, איך יכול התנא לכוון ביחד את קריאת שמע ואת קבלת עול מלכות שמיים שהוא עניין רוחני - עם אכילת תרומה, שהיא דבר גשמי? בודאי לא מדובר כאן בהשוואה רק מבחינת עיתוי הזמן, שזמנם שוה, אלא בדבר עמוק יותר.

הוא באר ואמר רעיון מרגש: בכחה של כל פעולה חיובית שיהודי עושה - להשפיע על יהודי המתגורר בקצה אחר של העולם. אדם מתפלל היטב, לומד היטב במקום אחד, וזה גורם שיהודי במקום אחר יקבל זיק של התעוררות, שידליק ניצוץ של אש קודש בנשמתו, והוא יחליט לעזוב את הדרך שהלך בה עד כה ולפתוח דף חדש בחייו.

זהו שאמרו חכמינו הקדושים: "מאימתי קורין שמע בערבית"? אדם נמצא במצב של "ערבית". לילה. חשך. מצבו הרוחני אינו טוב. הוא אינו מאיר כשמש בצהריים. שואל התנא הקדוש: איך יכול להיות שגם יהודי כזה יתעורר ויתחזק ויחליט לקבל על עצמו עול מלכות שמים? איך קרה הדבר? מי הביא אותו לכך? משיב התנא: "משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתם". יתכן לפעמים שכהן יושב בביתו ואוכל תרומה, והוא אוכל אותה בצורה עדינה ביותר, לא מגושמת. הוא גם מברך את הברכה שלפניה בהתבוננות ובכונה כראוי. כל זה הופך את שולחנו להיות "השולחן אשר לפני ה'". זה מאיר באור יקרות שיהודי שהיה במצב של "ערבית" – חשך ולילה, יתעורר לקרא קריאת שמע.

כמה עולה בקבוק מיץ תפוזים כזה? חמשה, מקסימום עשרה שקלים. תתבונן ותראה כמה מיליוני מיליונים כבר הוציאו כדי שיהיה לנו את הבקבוק מיץ תפוזים זה...

הקב"ה ברא את העולם. הוא ברא את הארץ ואת האדמה וצויה על האדמה שתוציא דשאים זרעים וצמחים. אחר כך הביא גשם שירוה את האדמה, ושמש שתבשיל את הפירות. גם בזה לא די אלא צריך גם צל... רק כך גדלו התפוזים.

יפה. יש לנו תפוזים. ומה הלאה? צריך שיבא אדם ויקצור את התפוזים. היה עליו לברא את אדם הראשון, ואחריו הדורות הבאים ממנו. כך יש לנו אדם שיכול לקטוף את התפוזים.

אבל איך קוטפים טונות של תפוזים? צריך שיהיה בית חרושת שייצר מכונת חיתוך, או מסור גדול, כדי לקטוף את התפוזים. יפה. קצרו את התפוזים והם מונחים על הרצפה. מה עושים איתם? צריך בית חרושת נוסף שמייצר ארגזים, שבהם אפשר יהיה לאחסן את התפוזים.

מאחר שמדובר בכמות גדולה של תפוזים, יש צורך בחברה נוספת, המייצרת מנוף מיוחד שירים את כל התפוזים ויניחם בארגזים. יפה. יש לנו ארגזים מוכנים. איך הם מגיעים אלינו? שוב יש חברת הובלה מיוחדת, שמרימה את הארגזים ומניחה אותם על המשאית. יש איפוא צורך במפעל נוסף: מפעל שמייצר משאיות.

כעת צריכים להקים בית חרושת של מסחטות שישחטו את הפרי. שוב הוצאות של מליונים, אבל לא די בזה. יש צורך בבית חרושת מיוחד שייצר בקבוקים שאליהם נעביר את המיץ הנסחט. ועדיין, אם הבקבוקים ישארו פתוחים יכנסו לתוכם לכלוכים וחיידקים, ועלולים הם להישפך, צריכים בית חרושת של פקקים.

אם כן, ראו כמה בתי חרושת יש: של ארגזים, של הובלות, וטרקטורים, ושל מסחטות, ושל בקבוקים ושל פקקים...

נפלא מאוד. סוף סוף יש בידינו בקבוק מיץ תפוזים עם פקק. אך, הרי לא אשתה ישירות מהבקבוק, צריך כוס! הקב"ה מזמין בית חרושת של כוסות. הכל נפלא.

כל בתי החרושת האלה מסתכמים במאות מליוני דולרים. ולי, בכמה שקלים בודדים יש בקבוק מיץ תפוזים...

לפני שבכתיבי 'שהכל נהיה בדברו' התבוננתי בכל מה שאמרת, העברתי במוחי את כל התהליך שצריכים התפוזים לעבור עד שמייץ תפוזים מונח לפני בתוך כוס, תהליך שמתכנן במיליארדי דולרים, ולי יש כוס מיץ בכמה שקלים...

כמוכן לא כל אחד מאיתנו נמצא בדרגה כזאת. מכל מקום זה נותן לנו מושגים כיצד יש לגשת לברכה.

אף אנו יכלים לשאוב מן הדברים חיזוק גדול: כשאדם מתיישב לאכול, לא זו בלבד שמטרת האוכל היא כדי שיהיה בריא ויכול לעבוד את ה' במלוא העוז והתעצמות, אלא מי יודע איזה תיקון של איזו נשמה, ואי גרם בצורת האכילה שלו ובכרות שלו לפני האוכל ולאחריה.

זוהי ה"מסגרת" שהיתה לשולחן, כפי שהבאנו מה"בית ישראל": אדם צריך לאכול ולשתות, אבל שיהיה לזה גבול. לא כמו זולל וסובא. שהאוכל יהיה באופן כזה שישאיר את הפנים עם אור ורוחני. לחם פנים. עם ז' זהב. ולא רק האוכל יתעלה, אלא גם את הנשמות המגולגלות לשוב לצור מחצבתן. זאת על ידי שהוא מברך בכונה ואוכל בעדינות הראויה.

(הגר"א טויסיג – דורש טוב)

זהו שאמרו חכמינו הקדושים: "מאימתי קורין שמע בערבית"? אדם נמצא במצב של "ערבית". לילה. חשך. מצבו הרוחני אינו טוב. הוא אינו מאיר כשמש בצהריים. שואל התנא הקדוש: איך יכול להיות שגם יהודי כזה יתעורר ויתחזק ויחליט לקבל על עצמו עול מלכות שמים? איך קרה הדבר? מי הביא אותו לכך? משיב התנא: "משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתם". יתכן לפעמים שכהן יושב בביתו ואוכל תרומה, והוא אוכל אותה בצורה עדינה ביותר, לא מגושמת. הוא גם מברך את הברכה שלפניה בהתבוננות ובכונה כראוי. כל זה הופך את שולחנו להיות "השולחן אשר לפני ה'". זה מאיר באור יקרות שיהודי שהיה במצב של "ערבית" – חשך ולילה, יתעורר לקרא קריאת שמע.

כאן הוא הוסיף ואמר בכ"י "ישב צדיק נשגב, יסוד עולם, בירושלים, ומצודתו היתה פרוסה למרחקים. אלפי יהודים חזרו לצור מחצבתם על ידו. יכול יהודי לשבת בבית שלו, בחדרו, ולהתנהג בקדושה ובטהרה עליונים, ועל ידי זה הוא מאיר לאלפי נשמות ישראל שיתקרבו לאביהם שבשמים.

זהו שאמרו חז"ל שבזמן הזה, שבעונותינו הרבים אין לנו בית המקדש, שולחנו של אדם מכפר. אין הכוונה שהשולחן מכפר רק על האדם עצמו, אלא הוא מביא כפרה לכל עם ישראל, וכמו אכילת הכהנים שהיתה משפיעה אור יקרות למרחוק, ומציתת נשמות לקבל על עצמן עול מלכות שמים.

רבי יהודה החסיד שהיה מבעלי התוספות, מספר ב"ספר חסידים" (אות מז) סיפור מאוד מעניין:

מעשה באדם שמת לפני זמנו, זמן רב לאחר שנפטר מן העולם התגלה בחלום לאחד מקרוביו. שאל אותו הקרוב: "מה קורה איתך שם?"

השיב לו הנפטר: "בכל יום דנים אותי על שלא הייתי מדקדק לברך ברכת המוציא וברכת הפירות וברכת המזון בכונת הלב. משום כך דנים אותי".

שאל אותו הקרוב: "והרי אין משפט לרשעים אלא שנים עשר חודש בלבד, ואתה, כבר עברו יותר משנים עשר חודשים מאז פטירתך?"

השיב לו הנפטר תשובה מפחידה מאוד: "אמת, לא דנים אותי כל כך קשה כמו שדנו אותי בשנים שר החדשים הראשונים, אבל בענייני של אי זהירות בברכת הפירות ובברכת המזון- אפילו אחרי שנים עשר חודשים ממשיכים לדון ולהעניש.

לדודי רבי חיים ברים זצ"ל, שהיה מצדיקי ירושלים, היה חבר טוב, ידיד נעורים, רבי משה יהושע לנדא זצ"ל, שהיה גאון עולם, צדיק וירא שמים. שניהם נסעו הרבה פעמים ללמוד תור אצל ה"חזון איש".

לפני שרבי משה יהושע נפטר, הוא חלה ונסעו איתו לארצות הברית. זהו סיפור ארוך, אבל כאן אספר רק את החלק הנוגע לענייננו:

הגיע היום, ואחרי שעות רבות של התרוצצויות, בהן לא יכול היה לשתות, והצמאן גבר עליו מאוד – הם עלו למטוס לשוב ארצה. הוא היה זקוק לכוס שתיה כמו אוויר לנשימה. ישב לידו אדם עם בקבוק מיץ תפוזים, והוא מזג כוס לרבי משה יהושע.

רבי משה יהושע לקח את הכוס, סובב אותה פעם אחת, פעם שניה ושלישית, לקח את הבקבוק והתבונן גם עליו, ועוד פעם, אחר כך המשיך להתבונן גם על הפקק, ורק אז ברך "שהכל ניהיה בדברו" תוך שהוא פורץ בכ"י.

והיה הדבר לפלא: מה קורה כאן? הרי הוא כל כך צמא וזקוק לשתיה? מה הוא מתבונן בכוס, בבקבוק, בפקק?

אחרי שגמר לשתות וברך ברכת "בורא נפשות" הבחין רבי משה יהושע בפליאה, ואמר ליושב לידו: "בא ואסביר לך מה היה כל העניין", וכה היו דבריו:

בדרך הדרוש

בית מצרים ונתקדשו, היינו דכתיב ויקחו לי תרומה בלשון

להחזיר לאדם חשוב לא מהני אע"ג דמתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה אין הנותן מתחשב בכך ע"ש

וקברו כתבו בתולדות יצחק ואלשיך ויקחו לי תרומה כי ראוי לומר ויתנו וכתבו דבאדם חשוב קבלתו כנתינה והנותן הוא הלוהק כ"ש בבורא ית"ש שנותנים לו כאלו לוקחים ממנו ע"ש והנה בכל המצוות אם אומר הריני נותן פרוטה ע"מ שיחיה בני הרי זה צדיק גמור ומתנתו מתנה ואף שהיא ע"מ להחזיר וה"ה כאן בתרומה אף אם נותן בשביל איזה פרס הוי נתינה אבל עדיין יקשה לנו היה לו לומר ויתנו כמ"ש בתולדות יצחק ואלשיך ולא שייך לתרין כמ"ש המפרשים דנתינה לאדם חשוב הוי קבלה כיון שהוא ע"מ להחזיר וכמ"ש הר"ן לכך פירש"י לשמי ושלא ע"מ לקבל פרס וזו שייך ויקחו כנ"ל וע"ש בספר קצוה"ח סימן קצ"ד. מ"מ ידמה כל איש בנפשו כי לא הצדיק עוד במעשיו עם בורא ית. אך יצפה כי יגיע למעלה כאשר נאמר בתחלת האות שאחר זה:

ויקחו לי תרומה (כה, ב)

פירש"י לי לשמי וצריך ביאור דבתרומה בעי לשמה ויתר מבשאר מצות ואדרבה יעסוק אפילו שלא לשמה כו' כנזר ונראה דבפרק הזהב פליגי רב ולוי בקנין סודר רב סבר בכליו של מקנה וקו"ל כרב והר"ן בפרק ק"א דקידושין הקשה לרב דס"ל כליו של קונה דוקא ולא של מקנה ואפילו באדם חשוב ובקידושין מוסקין דמוקדשת אם נתנה היא לאדם חשוב בהאי הנאה דקיבל מינה. וע"ש שכתב ליישב וז"ל דכי אמרינן דאדם חשוב כי מקבל מתנה מקרי הנאה הני מילי היכא שמקבל מתנה גמורה אבל כשהיא ע"מ להחזיר אין הנותן מתחשב בשביל כך ומשום דסתם ק"ס ע"מ להחזיר הוא דוקא בכליו של קונה ע"ש ועיין בב"ח ח"מ סימן קצ"ה הוציא מזה דאם נותן ע"מ

עוד יש לפרש ענין ויקחו לי תרומה שאחז"ל [תנחומא עקב יא] משה שיבר את הלוחות כדי לעשות ישראל כפנויה שונתה, קשה טובא דאם היו הקידושין ע"י הלוחות בשעה שקיבלם בהר כדן שליח קבלה, מאי תועלת בשבירה כיון שכבר נתקדשו, ואם היה כשליח הולכה א"כ אפילו אם לא ישתברו הרי היה הנותן קודם אירוסין: ונראה מזה כדעת המפרשים שהקידושין היה ע"י ביות מצרים וביות הים, אלא שהיה בתנאי שיקבלו את התורה וכיון שנשתברו הלוחות בטלו הקידושין עד שתרצה להם השי"ע ע"י בני המשכן, ופירשונו בזה מ"ש אהרן להם בפי כי תשא [לב, כד] למי זהב ואין הלשון מובן, ותו דהיה להם זהב הרבה מביות הים, כמו שמצינו בבנין המשכן שאמר מרבים העם להביא, אמנם הענין הוא לפי שביות מצרים וביות הים כקידושין ע"ת, וכיון שחטאו הרי הקידושין בטלים ואין זהב שלהם, והיינו דאמר להם למי זהב אבל בנדבת המשכן שחזרו הקידושין למקומם וקנו ביות הים הרבו להביא, הרי שתרומה זו על ידה קנו את

(שב שמעתתא בהקדמה)

מדור "הלכה למעשה" - הלכות מענייני הפרשה והזמן

ההלכות נערכו ע"י בעל 'חוקי חיים' ונמסרו ע"י 'חדר הוראה' ירושלים עיה"ק

הלכות צדקה - חלק א'

ד"ן צדקה דרך כבוד

א. ישנם הרבה עניינים והקפדות שמטבעם היה יותר מתאים למצוא אותם בספרי מוסר ומ"מ הם מהווים סעיפים בשלחן ערוך כהלכה פסוקה והם הלכות ודינים איך לקיים מצות צדקה בדקדוק המצות ככל שאר ההלכות בקיום שאר מצוות כגון אתרוג ושופר וכדומה.

אשרי משכיל אל דל

ב. צריך אדם להשתדל למעט בושת העני בנטילת הצדקה, וכמו שאמרו חז"ל עה"פ "אשרי משכיל אל דל", זה המתבונן כיצד לתת צדקה לעני באופן שלא יתבייש בקבלתה (ויקרא רבה ל"ד, א').

מהטוב והיפה

ג. הרוצה לזכות לעצמו, דהיינו שכל אשר יעשה לשם שמים יהיה לעצמו שיזכה ע"י זה לשני עולמות (ברכי יוסף אות ה), יכוף יצרו הרע וירחיב ידו וכל דבר שהוא לשם שמים יהיה מהטוב והיפה, אם בנה בית תפילה, יהיה

נאה מבית ישיבתו, האכיל הרעב, יאכיל מהטוב והמתוק שבשולחנו, כיסה ערום, יכסה מהיפה שבכסותו, הקדיש דבר, יקדיש מהיפה שבבכסו, וכן הוא אומר (ויקרא ג, ט"ז) "כל חלב לה" (ש"ע י"ד סי רמ"ח ס"ח).

ד. כסף קטן לעני. הנותן צדקה לעני צריך לתת בצורה מכובדת, ולא יתן הרבה מטבעות קטנים בדרך שנראה שרק רוצה ליפטר מהם (שערי צדק פ"א סקצ"ה), ועדיף לתת הכסף קטן והמטבעות לחנות שהם צריכים לזה..

להערים לעני כדי לקבל

ה. לומר שהוא מתנה. עני שאינו רוצה ליקח צדקה מחמת בושת, מערימים ונותנים לו לשם מתנה או לשם הלואה (ש"ע סי ר"ג ס"ט), דהיינו שיראו הגבאים באיזה ענין יקבל העני יותר ברצון ולא יתבייש בדרך מתנה או בדרך הלואה (ב"י), כגון שיתנו לו צדקה במתנה גמורה ולא יאמרו לו שהוא ממעות צדקה.

ו. לומר שהוא הלואה. אם גם מתבייש לקבל מתנה, יתנו לו בתורת הלואה, ולא יפרעו ממנו הלואה זו כשירחיב לו (טור), אלא אם בא לפרוע מעצמו יקבלו ממנו (ר"ן כתובות דף כ"ט ע"ב, דרכ"מ קס"ה).

ז. לנקות הלואה ממעות צדקה. כמו כן אם הלואה מעות לעני ואינו פורע, רשאי המלוה לנכות מהלואה מחשבון הצדקה שלו עכ"פ כשהיה דעתו מתחילה על כך, ואף כשעושה זאת שלא מדעת העני (מור בספרו צדקה ומשפט פב סקנד).

ח. לתת בדרך עקיפין. כן מותר להערים ולתתו בעקיפין דרך מקום אחר שבין כך נותנים לו כסף, כגון אם העני עובד כמה שעות, מותר לתת המעות למעסיקו כדי שיקבלו ממנו ולומר שהוא תוספת מעות על עבודתו, או כגון שאברך לומד עם תלמיד, מותר לתתו לתלמידו להוסיף על משכורתו כאילו שהוא ממנו.

לתת צדקה לאשה כשבעלה אינו רוצה לקבל צדקה

ט. כשבעל אינו רוצה לקבל צדקה משום בושה או משום שהוא בעל מדרגה באמונה ובטחון, והאשה במצב שחסר לה ולילדים דברים הבסיסים למחיה וכדומה, יכולה האשה ליטול צדקה לצורך הבית וילדיה בלי ידיעתו, ולא הוי בכלל ההתחייבות בתנאים שנכתבו בינם שלא יעלימו זה מזו (הגר"י זילברשטיין, חשוקי חמד כתובות דף ס"ו).

י. כשגבאי צדקה יודע מצב דחוק כזה, גם זה נכלל בהערמה שמותר להם לעשות כן כדי שהמשפחה יקבלו מהם, אבל זה בתנאי שלא יודע הדבר לבעל כדי שלא לגרום מריבות ומחלוקת (שם).

צורת נתינת צדקה לעני

יא. בסבר פנים יפות. צריך ליתן הצדקה בסבר פנים יפות בשמחה ובטוב לבב ומתאונן עם העני בצערו ומדבר לו תנחומין, ואם נתנה בפנים זועפות ורעות, מפסיד זכותו (ש"ע סי רמ"ט סג), ו"א שהפסיד מצות צדקה לגמרי (ש"ך סקט), ו"א שהכוונה שהפסיד שכר הנתינה מ"מ מצות צדקה קיים (טז סק"ב).

יב. כשבא לו בן תורה. מבואר במדרש (רבא פ נשא פרשה ג, ז) שהנותן לבן תורה זוכה להיות שותף בתורתם, וע"ז כתב החפץ חיים שכשבא לו בן תורה אצלו לבקש כסף, יקבלנו בסבר פנים יפות כמי שבא אצלו שותפו בעסק שהרוויח על ידו הון רב, ועבור זה יזכה לקבל לבסוף בעולם הבא את חלק התורה שבא ע"י ההחזקה ג"כ ברוב שמחה ולאפוקי מה שבעונותינו הרבים מהנהגת איזה חסר מדע שההחזקה הוא בבזיון ובצמצום ובפנים זועפות, ובמידה שאם מודד בה ימדדו לו ח"ו לבסוף ועל כן החכם עיניו בראשו (אהבת חסד פכ אות ז).

יג. סכום רב בעצב או סכום קטן בפנים יפות. אם אדם יכול לתת סכום רב אבל יהיה בעצב, או יכול לתת סכום קטן אמנם בפנים יפות, נחלקו הפוסקים מה עדיף, ו"א שסכום קטן עדיף כל שהוא בפנים יפות (מהר"י קורקס פ"י ה"ד), ו"א שסכום רב עדיף אע"פ שהוא בעצב, כל שאינו ממש בפנים זועפות (הגר"ח קניבסקי, דרך אמונה עמ' קל"א).

יד. עצב בלבו. אם נתן בסבר פנים יפות רק בחדרי לבו צר לו בנתינה, לרוב פוסקים מקיים בזה מצוה צדקה וגם מקבל שכר נתינה (ש"ך שם סק"ט).

טו. לא יבזה העני. אם שאל לו העני ואין לו מה לתת לו, לא יגער בו ויגביה קולו עליו, אלא יפייסנו בדברים ויראה לבו הטוב שרצונו ליתן לו אלא שאין ידו משגת (ש"ע סי רמ"ט ס"ד), ואם מבזהו ברבים ח"ו עובר על איסור המלכין פני חבירו ברבים.

טז. נתינה המועילה לעני. הנותן צדקה ישתדל לתת באופן שיהיה לעני יותר תועלת וטובה מנתינתו (גמ' סוכה דף מ"ט ע"ב) ואז הנתינה היא הצדקה, והטורח הוא החסד (רש"י שם).

יז. ולכן כשנותנים לעני עצמו [לא לגבאי צדקה או למוסד] אם העני צריך אוכל, יש לתת לו אוכל, ואם צריך למעות יש לתת לו מעות (יוסף אומץ פרק הצדקה ומעשר), ומזומן יותר טוב מצ'ק, וצ'ק טוב יותר מ'משטרעטי ואוייטצער' [שובר צדקה המצוי באנגליה].

נתינה בעמידה וביד ימין

יח. בעמידה. כשנותן צדקה לעני, יתן בעמידה מאחר שהוא מצות עשה וכמו שאר מ"ע שעשייתם בעמידה (כף החיים א"ח סי נ"א סקמ"ד, שו"ת בצל החכמה ח"ג סי ל"ג אות ט', דרך אמונה פ"ז סוף סק"א).

יט. יד ימין. כשנותן צדקה, יתן ביד ימין (שו"ת דברי יציב אה"ע"ז סי נ"ג), ואפילו איטר יד יתן ביד ימין (שם, קונ' איש איטר).

נתינה ע"י ארגון או גבאי צדקה

כ. כהיום ישנם הרבה משפחות שמתביישים לקחת צדקה, אמנם כשמקבלים דרך ארגון הם מרגישים יותר מכובד, כ"ש כשיש משפחות שברוך כלל לא לוקחים מצדקה ואינם מורגלים לזה כלל, וכשמגיע לימים טובים והוצאות מרובות מרגישים את הקושי אמנם מתביישים ביותר לקחת ממעות צדקה.

כא. תומכי יוצאי אנגליה T.Y.A. לתועלת זה באים ארגוני צדקה כגון 'תומכי יוצאי אנגליה' T.Y.A. והשכילו אל הדל (אות ב) ועוזרים למשפחות בני תורה (אות יב) בדרך כבוד ובדרך חכמה (אות ה), בסבר פנים יפות (אות א), להקל עליהם את הוצאות הימים טובים. אשרי להם בזה ובבא [ובפרט הגבאי שינתן יפה!].

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת תרומה תשפ"ג שנה ט | גליון מס' 472

בני אמונים

בני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

עשרה שמשפטים לענית אמן

בשבת זו, נקרא את הפסוק המצווה על בניית המשכן: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", אשר בזהר הק' (נשא ככו א) נכתב שצווי זה מורה אף על חובת בניית בתי כנסיות בכל דור ודור.

לאור זאת מתבקש אפוא כי נעסק בקדושת בית הפנסת המקנה: "מקדש מעט". בדברנו בענין זה ראוי שנתן דעתנו לנקדה יסודית וחשובה העולה מהפסוק האמור; הפסוק מדגיש: "ושכנתי בתוכם" - כלומר בבאים למשכן. ללמדנו שהשקראת השכינה בבית הפנסת אינה תלויה בפינו או בגדלו, כי אם בבאים בשערי.

הדברים מפורשים בדברי הגמרא (ברכות ו ב): "בשעה שהקדוש ברוך הוא בא בבית הפנסת ולא מצא בה עשרה, מיד הוא כועס, שצאמר (ישעיה נ ב): 'מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה'". כלומר: באשר בא הקדוש ברוך הוא להשרות שכינתו בבית הפנסת, כהבטחת: "ושכנתי בתוכם", אם אינו מוצא עשרה המשפטים ובאים לתוכו, לא רק שאינו משנה שכינתו, אלא שאף הדבר מעורר חרון אף.

נשים לב, חרון אף זה למה? כי בשעה שהגיעה השכינה עדן לא היו עשרה אנשים! אף שאחר כך הגיע מנון מכבד, זה כבר מאחר מדי.

כבר הזכרנו רבות מעל במה זו: השקמת בית הפנסת תלויה מאד באפן אמירת ברכות השחר! המציאות מוכיחה באפן ברור שבבית הפנסת שמתפלליו מקפידים על ברכות השחר בחברותא, תמיד יהיו 'עשרה משפטים', ומתוך כך תהיה השכינה שרויה בתוכו.

הרבי מבאבוב, הקדשת ציון, מצא לכך רמז בפסוק שהביאה הגמרא: "מדוע באתי ואין איש"; "איש" - ראשי תבות: "שעונים אמן" (קדשת ציון ח"ב עמ' קח). חשבתי להוסיף שאף המשורר הפסוק מלמד על כך: "קראתי ואין עונה"; "עונה" משמע ענית אמן.

גם תקנת חז"ל הידועה (מגלה ג ב) שבכל עיר חביבים להמצא 'עשרה בטלנים', כלומר אנשים הבטלים ממלאכתם ונמצאים בבית הפנסת, נועדה כדי שחלילה לא יוצר מצב שביבא הקדוש ברוך הוא בבית הפנסת ולא ימצא בו עשרה. מסתבר כי תפקידם של אותם 'עשרה בטלנים', הוא אף לענות אמן אחר המברכים, וסימנה: 'בטלן' בגימטריה אמן. הבה נשפיע ונקבל את פני השכינה הבאה לשרות בתוכנו באמירת ברכות וענית אמן כהלכה.

בקריאת 'ושכנתי בתוכם'

218 219 מכתובת

לישראל, "לשאת את הארץ בהם" - פדי שבאמצעותם יתבארו דברי התורה העמוקים לפשוטי העם. המשלים, כמו הבדים, נראים כ'עץ פשוט', ובכל זאת מורה התורה: "וצפית אתם זהב" - על כסם ליקרם ולהחשיבם, ויתרה מאת: "בטבעת הארץ" - היא התורה "היהי הבדים" - המשלים, "לא יסרו ממנו", שכיין שבאמצעותם מתבארים דברי התורה, חלה עליהם קדשת התורה (מדרש תלפיות ערך ארון).

בדרך זו פרש האר"י הקדוש את גסח ברפת 'אתה חונן':

"אתה חונן לאדם דעת" - אתה ה' נתון חכמה בלב אנשי המעלה המכונים 'אדם', לתקן את דבריהם במשל ומלצה. "ומלמד לאנוש בינה" - שמתוך כך אף פשוטי העם המכונים 'אנוש' זוכים להבין את דברי התורה (שער פת רבי'ם).

דין 'במשפטו' בסכה וטלית

"והקמת את המשכן כמשפטו אשר הראית בהר" (כו ל)

הירושלמי (שבת יב ג) מפרש ש"כמשפטו" האמור בפסוק זה משמעותו 'פסדו'. שבכל פעם שמקמים את המשכן יש להעמיד את קרשי המשכן כפי שסדרו בעת הקמתו לראשונה; קרש שהצב בצפון ינתן תמיד בצפון, ואלו קרש שנתן בדרום ינתן תמיד בדרום.

בפוסקים הזכרו כמה דינים המיוסדים על ירושלמי זה, להלן שנים מהם: א. מהר"ש מנוישיטט רבו של המהר"ל נהג לסמן את לוחות העץ של סכתו, פדי שלא ישתנה מקומם משנה לשנה (מהר"ל מנהגים סכות ו, ע"פ באר היטב או"ח תרל ו). ב. השל"ה הק' כתב שיש לעשות 'עטרה' לטלית בצד העוטף את הראש, פדי שחוגי הציצית יעמדו באותו הצד שהיו בעת שלבש את הטלית לראשונה; חוגי הציצית שמלפניו ישארו מלפניו, ואותם שהיו מאחוריו ישארו כף (של"ה מס' חלין גר מצוה כא).

ואולם בעל הערוך לנר' אינו מסכים עם השו"א. זו לדבריו, הסכה שבקרשי המשכן הקפידו שלא לשנות מהסדר היא לפי שהיתה במשכן עדיפות לצד אחד על משנה; הצד הצפוני השתבח מחמת קרבתו לשלחן, ואלו הצד הדרומי השתבח מחמת קרבתו למנורה. ואולם בסכה וטלית אין עדיפות לצד אחד על משנה, ולכן אין ענין להקפיד שקרשי הסכה וציציות הטלית ינתנו תמיד באותו הצד (בכורי יעקב הל' סכה תרל טו).

בניית המשכן לשם שמים

"דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה" (כה ב) את המלה "לי" פרש רש"י (ע"פ תנחומא א) "לתמי". את עמק פונת רש"י באר בעל הפנים מאירות כך:

אמרו חכמים (סוטה לח א) שבבית המקדש היו הוגים את שם הוי"ה כפי שהוא נכתב, ולא כשם 'אדנות', כפי שיש להגותו מוחץ למקדש. לכה פרש רש"י: "ויקחו לי" תרומה לבניית המשכן, 'לתמי' - למען יוכלו להשמיע בו את שם הוי"ה ככתבתו (כתנות אור).

המקבל רבי מאיר ביקי"אס מביא כי ענין זה נרמז בכתוב (תהלים קל א-ב): "שיר המעלות ממעמקים קראתה ה'; ה' שמעה בקולי"; בתחלה הזכיר המשורר שם הוי"ה, ואחרי כן שם אדנות, לפי שכה אמר: "ממעמקים קראתה ה'" - במעמקי לבי הנני מכון לשם הוי"ה, ואולם 'ה' שמעה בקולי" - בקולי אני מזכירו כשם אדנות (מאורי אורי נשא).

באור נוסף לדברי רש"י אמר רבי משה שלמה לוינזון, רבה של פראצובה:

אמרו חכמים (נדרים י א, ע"פ של"ה פסחים רנ) כי המקדיש בהמה לקרבן צריך לומר: "קרבן לה" ולא: "לה קרבן", שמא ימות לאחר שיזכיר "לה", ונמצא מזכיר שם שמים לבטלה. ויש לומר כי בעת בניית המשכן, שבו עתידים להקריב קרבנות, באה התורה להזכירנו יסוד זה; בהקדישכם קרבן, תחלה: "ויקחו לי" - את הבהמה, ורק אחר כך: "לתמי" - הזכירו עליה את שם ה' (שו"ת חשק שלמה דרושים עמ' קסג).

קדשת המשלים בקדשת הבדים

"ועשית בדי עצי שטים וצפית אתם זהב; והבאת את הבדים בטבעת על צלעת הארון לשאת את הארון בהם; בטבעת הארון יהיו הבדים לא יסרו ממנו" (כה יג-ט)

דרש רבי אליהו הפהן מאזמיר בעל 'שבט מוסר':

מפסוקים אלו, העוסקים בקדשת בדי הארון, יכולים אנו ללמד סמוך לחשיבותם ומעלתם של משלי החכמים, שכבדים המשמשים לנשיאת ארון הקדש, אף הם תקנו פדי שבאמצעותם תתבאר התורה לפשוטי העם. וכפי שבאמר על שלמה (קהלת יב ט): "ויתר שהיה קהלת חכם עוד למד דעת את העם ואזו וחסור תקון משלים הרבה".

"ועשית בדי עצי שטים" - תקון משלים

הדרך שנסללה במיטה התפלה

להנצל מאדמת אירופה הנוערת ולעלות לארץ ישראל.

יחד עם הרב שך הגיע לקונסוליה הגאון רבי שבתי יגל זצ"ל, ראש ישיבת סלונים. אף הוא בקש לקבל אשרה טורקית עבורו ועבור משפחתו. בעוד רעהו עומד ומתפלל הגיע תורו של הרב יגל. הוא נכנס לפקיד לבקש את האשרות המיחלות והבין במהרה שעליו לעבר משפת הפה לשפת הגוף. הוא נעמד אפוא לפני הפקיד, סמוך בידו האחת כלפי מעלה, ולאחר מכן התכופף וסמך בידו השנייה כלפי מטה. בדרך זו, בתוספת אי אלו תנועות, נסה להסביר לפקיד כי אם לא יעניק להם אשרת יציאה, גוזר הוא עליהם בכך גזרת מות. אין לדעת אם הפקיד הבין אם לאו, אך המציאות היתה שמיד עם סיום ה'הצגה', חתם הפקיד על אשרת יציאה עבור שתי המשפחות.

כשאשרת היציאה בידיהם עשו הרב שך והרב יגל את דרכם לנמל אודסה, שם קוו למצא אגיה שתובילם לעיר איסטנבול שבטורקיה. כאשר הגיעה האגיה המיעדת, נדחסו על ספונה עם מאות אנשים נוספים. אולם בכך לא הסתיימו תלאותיהם. ממשלת טורקיה לא הרשתה לשתי המשפחות לרדת אל הנמל מחשש שמא ישתקעו בטורקיה. לא הועילו כל נסיונותיהם לשכנע את נציגי השלטון כי אין בכוננתם לעשות זאת, ופקידי הממשל הורו לקברניט הספינה להובילם חזרה לאירופה.

גם כאן השתמש הרב שך בעצה שבה השתמש בקונסוליה הטורקית. הוא נעמד בירכתי האגיה ונשא תפלה נרגשת מעמק לבו כי יצליח ה' דרכו ויסיע בעדו ובעד משפחתו למלט את נפשם ולעלות לארץ.

גם הפעם התקבלה תפלתו. אל הספינה שפבר עמדה לעזב את הנמל הגיע לפתע יהודי נכבד והדור פנים, שגראה כי הוא מנכבדי הקהלה היהודית בטורקיה. בטון סמכותי הוא הודיע לפקיד השלטון כי הוא ערב לכך ששתי המשפחות לא ישתקעו בטורקיה, ובחסדי שמים דבריו התקבלו. המשפחות הרשו לרדת בנמל הטורקי, וזמן מה לאחר מכן כבר עשו את דרכם לארץ הקודש דרך אדמת סוריה.

היהודי הטורקי שסייע להם נעלם מן האפק, ועד היום לא נודע מיהו. ואולם, לימים הבינו הכל כי היה זה שליח מאת ההשגחה העליונה להצלתם של גדולי התורה ובני משפחותיהם, אך לא פחות מכך להצלת עולם התורה בארץ ישראל, שנבנה והתבסס מכחם.

ספר 'מרו הרב שך' ח"א פרק כג

תרפ"ה ומנה לעמד בראשות ישיבת 'צען חיים' המפורסמת בעיר הקדש.

הקשר העז והאמיץ שהיה בין הגרא"ז לאחינו, הגאון רבי אלעזר מנחם שך זצ"ל, גרם לו לרצות לעלות בעקבותיו, אך בעצת גדולי הדור נאלץ לדחות זאת שוב ושוב.

בשנת ת"ש התקדדו השמים על יהודי אירופה. מיום ליום הלכו ורבו עליהם הגזרות, ובד בבד הלכו והצטמצמו האפשרויות לצאת מאירופה אל חוף מבטחים. הרב שך הבין שזו ההזדמנות האחרונה עבורו למלט אותו ואת משפחתו מן התפת ולהגשים את חלומו לעלות לארץ הקודש, אך מאידך היה לו קשה לעזב את בני ישיבתו לבדם. השאלה היתה קשה, והוא שטח אותה באזני גאון הדור מרו הגר"ע גרודז'ינסקי זצ"ל.

בתחלה הורה לו הגר"ע להשאר עם תלמידיו בקלצק, אך תקופה קצרה לאחר מכן, כשכבר היתה זו שאלה של 'פיקוח נפש' שטח הרב שך את שאלתו בשנית, והפעם הסכים הגר"ע שעליו לעשות כל מאמץ כדי לעלות לארץ הקודש. דא עקא ובאותה עת השגת אשרות כניסה לארץ הקודש כבר הפכה לדבר בלתי אפשרי. כל מי ששאף להגיע לארץ הקודש נסה למצא דרך יחודית להשיג אשרה שתקרב אותו ליעדו הנכסף.

הרב שך החליט לפנות לקונסוליה הטורקית במוסקבה ולהתחנן בפני הקונסול שיעניק לו אשרת כניסה לטורקיה, משם קנה למצא את הדרך לעלות לארץ ישראל. בהגיע תורו נעמד הרב שך לפני הפקיד הטורקי,

אלא שהרב שך לא ידע טורקית, והפקיד לא ידע יידיש. כך התנהלה ביניהם 'שיחת חרשים', כשהרב שך מנסה בכל דרך להתחנן ולהסביר את מבקשו, והפקיד לעמתו כצפוי אינו מבין מלה. לאחר דקות ארוכות של נסיונות נאלץ הרב שך לסב על עקביו בפחי נפש בלי שהצליח להביע את משאלתו.

מאחר שלא נמצא בכל האזור מישהו שיוכל לתווך בינו לבין הפקיד, נטל הרב שך את אמונת אבותיו בידי. כמעשה כל יהודי ירא בעת צרה, נעמד בפנת המסדרון, מחוץ לחדרו של הפקיד, והחל להתפלל בהתרגשות ובדמעות שליש. הוא התחנן לפני בורא כל העולמים שייסע בעדו

מאז ומתמיד חשקו גדולי עולם, רבים מראשי ישיבות ורבני קהלות אירופה, לעלות ולהשתקע בארץ הקודש. אלא שעמיד הישיבות והקהלות שבראשותם בצורף חששם מהמצב הרוחני והגשמי בארץ הקודש אלצו אותם לכבש את רצונם העז.

בשנים שבין שתי מלחמות עולם, ובעקרו

מאחר שלא נמצא בכל האזור מישהו שיוכל לתווך בינו לבין הפקיד, נטל הרב שך את אמונת אבותיו בידי. כמעשה כל יהודי ירא בעת צרה, נעמד בפנת המסדרון, מחוץ לחדרו של הפקיד והחל להתפלל בהתרגשות ובדמעות שליש. הוא התחנן לפני בורא כל העולמים שייסע בעדו להנצל מאדמת אירופה הנוערת ולעלות לארץ ישראל.

אחת מהאניות ששמשו להעלות את יהודי אירופה לארץ ישראל

לקראת פרץ מלחמת העולם השנייה, התגברו עד מאד הנסיונות הגשמיים והרוחניים בארצות אירופה. בתקופה זו החלו רבים מראשי הישיבות ורבני הקהלות לפעל להגשמת חלום הדורות ולעלות ארצה.

מאת ה' היתה זאת. בדרך זו הלך ונבנה עולם תורני חדש בארץ הקודש, ובכך הגחה התשתית לבנינו הרוחני של העם היהודי לאחר החרבון הנורא שעתידי היה להתרחש בשנים הבאות.

אחד הבולטים מבין גדולי התורה שעלו לארץ באותה תקופה היה הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל. הוא עלה לארץ בשנת

ברכות שאינן נענות באמן

אחר המשבשים את הברכה

אין עונים אמן אחר ברכתם של עמי ארצות המשבשים ומחליפים את אותיות הברכה. ואולם יש הסובר שמתר לענות אחריהם אמן.

מקורות ובאורים:

בספר 'ברך את אברהם' (נה ג) כתב שאין לענות אמן אחר המשבשים ומחליפים אותיות הברכה, "לפי שאין כאן גסח ברכה ולא פלוס". בספר 'דמשק אליעזר' (מערכת א אות ל) כתב שאין לענות אמן אחר המשבש ואומר בברכת 'הגומל' 'הגומל לחיבים טובים', במקום 'הגומל לחיבים טובות', לפי שהוא משנה בכך ממטבע הברכה, וברכתו אף נחשבת כברכה לבטלה (כפי שפסק בחסד לאלפים או"ח ריח ז).

ואולם בשו"ת 'קנין תורה בהלכה' (ח"ה סי' ט) כתב שאף מי שמשבש ברכתו, כיון שפונתו לשמים, ברכתו ברכה ויש לענות אמן אחריה. וכפי שכתב בספר חסידים (סי' יח): "אותם הקוראים פסוקי דזמרה בקול רם ונגעים זמר, ואינם יודעים הפסוקים ואומרים בטעות, תפלתם וזמירותם מתקבל כריח ניחוח. וגם הקדוש ברוך הוא שמח עליו שמתחזה גדולה ואומר כמה הוא מזמר לפני לפי דעתו. על זה נאמר (שה"ש ב ד): 'ודגלו עלי אהבה'". ופרש (על פי התרגום משלי טז י) 'שדגלו' פרושו מעילתו, כלומר שעל אף שמועל בחובת התפלה המטלת עליו ומשבש המלים, מתקבלת תפלתו באהבה וברצון. כמו כן במדרש (שה"ש ב א) דרשו כתוב זה כאלו נאמר: 'ודלוגו עלי אהבה', שאף תפלת עם הארץ הנאמרת בדלוג אותיות מתקבלת באהבה.

דין אמן יתומה

א. אסרו חכמים לענות 'אמן יתומה', והינו שעונה אמן מבלי לשמע את הברכה או מבלי לדעת על איזו ברכה הוא עונה, וכפי שיבאר בפרק זה.

מקורות ובאורים:

ברייתא במסכת ברכות (מז א), ובראשונים שם, להלן יבאר כי האסור לענות אמן פאשר אינו שומע את הברכה נוהג רק פאשר השומע חיב בברכה זו ומבקש לצאת ידי חובתו בשמיעתה. עניית אמן ללא שמיעת ברכה מכנה 'אמן יתומה', לפי שאמן ללא ברכה היא כיתום ללא אב (סמ"ג עשין מז).

ב. גם מי שלא שמע את כל הברכה מפי המברך, אלא רק את הזכרת השם וחתימת הברכה, כגון "ברוך אתה ה' מגן אברהם", חיב לענות אמן. יש אומרים שאף אם לא שמע את הזכרת השם, כל ששמע חתימת הברכה חיב לענות אמן. ואולם הכריעו הפוסקים שאף אם לא שמע כלל את הברכה, כל שידע איזו ברכה ברוך המברך, חיב לענות אמן אחריו.

מקורות ובאורים:

נחלקו הראשונים אם יש לענות אמן אחר ברכה, כשהשומע לא שמע שם שמים יוצא מפי המברך: דעת הרא"ש (ברכות ח ח) ותלמידיו רבנו יונה (שם מ א בדה"ר, הובאה במשנה ברורה' רטו ב) שאין האדם חיב לענות אמן אחר ברכה, אלא אם שמע את הזכרת השם. ה'באור הלכה' (שם ד"ה שלא) באר שהטעם לכך הוא מפני שחובת עניית אמן נלמדת מהכתוב (דברים לב ג): 'כי שם ה' אקרא הבוגדל לאלקינו', ואם כן כל שלא שמע את קריאת שם ה' אינו מחיב לענות אמן. ה'באור הלכה' מוסיף ומבאר שאין פונת ראשונים אלו לאסר עניית אמן, אלא לומר

שאין חובה לענות אמן אם לא שמע הזכרת ה' וסיום הברכה. וראה ט"ז (שם ב) שבאר בדעת הטור שאין חובה לענות אמן אלא אם כן שמע את כל הברכה מפי המברך. אמנם דעת רש"י (ברכות נא ב ד"ה עונין) וה'אור זרוע' (הל' סעדה ס"ו רי, הובאה במ"ב שם) שדי בשמיעת הברכה כדי להתחייב בעניית אמן.

הרמב"ם (ברכות א יג) כתב: "כל השומע אחד מישראל מברך ברכה מכל הברכות כלן אף על פי שלא שמע הברכה כלה מתחלתה ועד סופה... חיב לענות אמן", וה'שלחן ערוך' (רטו ב) העתיק לשונו. וכתב ה'באור הלכה' שם שמשתימת לשון הרמב"ם משמע שסובר פרש"י, שגם אם לא שמע הזכרת ה', די בשמיעת סוף הברכה כדי לחיבו בעניית אמן.

ואולם למעשה הכריעו השו"ע הרב (שם א) וה'משנה ברורה' (שם ו, וב'באור הלכה' שם) שאף מי שלא שמע את הברכה כלל, כל שידע איזו ברכה מברכים חיב לענות אמן. וראה במשנה ברורה' (נה לח) שפסק שחרש [המדבר] יכול לענות אמן כל שידע איזו ברכה ברכה, אף שאינו שומע את הברכה.

ג. אין הדברים אמורים אלא ביחס לעונה אמן אחר ברכה שאינו מחיב בה. אך המבקש לענות אמן אחר ברכה שמחייב בה כדי לצאת בכך ידי חובתו, עליו לשמע את כל הברכה, ואם לא שמע את כל הברכה, אף שידע איזו ברכה ברוך המברך, אסור לו לענות אמן, ואם עבר וענה הרי זו 'אמן יתומה'.

מקורות ובאורים:

במסכת סנה (נא ב) מספר שבאלכסנדריה שבמצרים היה בית כנסת גדול מאד, שלפי שלרב גדלו לא יכלו כל המתפללים לשמע את שליח הצבור, היה שמש בית הכנסת מניף 'סודר' בסוף כל ברכה, כדי שידעו הצבור מתי לענות אמן. הראשונים הקשו מדוע אין זו 'אמן יתומה' שאסרו חכמים (ברכות מז א) לענותה? ובאר רבי נסים גאון שרק לגבי ברכות שהאדם מחיב בהן אמרו חכמים שאם לא שמע את כל הברכה, עניית אמן אחריהן נחשבת 'אמן יתומה'. ואכן באלכסנדריה נהגו כך רק בברכות שאין הצבור מחיב בהן (ספר 'הערוך' ערך אמן). הרמב"ם (ברכות א יד) וה'שלחן ערוך' (או"ח ריג ג) פסקו להלכה פדברי רבי נסים גאון, ולגרסת החרדים בפרושו לירושלמי (ברכות ח ח ד"ה איזה הוא) חלוק זה מפרש בירושלמי.

את הסבה לכך שאסור זה נאמר רק בברכה שאדם מחיב בה מבאר החדושי רבי אריה ליב מאלין (חלק א' סי' ה): אמן הנענית אחר ברכה שהשומע מחיב בה ומבקש לצאת ידי חובתו בשמיעתה היא חלק מנוסח הברכה, ולכן אם לא שמע את הברכה, אסור לו לענות אמן אחריה, ואם ענה הרי זו 'אמן יתומה'. אך אמן הנענית אחר שאר הברכות, כיון שאינה חלק מן הברכה, אין חובה להקפיד על שמיעת הברכה כדי לענותה. ברם תמה ה'באור הלכה' (שם ד"ה וזה), אף בברכה שהעונה מחיב בה, כיון שבסופו של דבר לא יצא בה ידי חובה, שהרי לא שמע את כלה, מדוע לא יענה אחריה אמן כמו אחר כל ברכה אחרת שאין השומע מבקש לצאת בה ידי חובתו? ובאר: "אלא על פרוך, דכיון שהוא רוצה לצאת בה והוא עשאה באופן שאינו יוצא בה אסרו רבנן לענות אמן עליה". ה'באור הלכה' לא פרש טעם לאסור זה, אולם כבר פרושו החרדים בפרושו לירושלמי (שם ד"ה כשלא) שחששו חכמים שאם יתירו לו לענות אמן ברכה זו, יבוא לטעות שיצא ידי חובתו, למרות שלא שמע את הברכה.

ב'שלחן הטהור' (שם טו) כתב שאסור 'אמן יתומה' בברכה שהשומע מחיב בה, נוהג רק פאשר כיון השומע בתחלת הברכה לצאת ידי חובה בשמיעת ברכה זו, ובסופו של דבר לא שמע כלה. ואולם אם מתחילה לא היתה דעתו לצאת בשמיעת ברכה זו, יכול לענות אמן אחריה, גם אם לא שמעה.

הברכה מסתיימת ומתקיימת בעניית אמן

אמרה מפרסמת המלמדת על גדל מעלתה של עניית אמן נכפלה ונשנתה בשני מקומות בתלמוד; במסכת ברכות (נג ב) ובמסכת נזיר (סו ב): "רבי יוסי אומר: גדול העונה אמן יותר מן המברך. אמר לו רבי נהוראי: השמים [לשון שבועה]! כף הוא. תדע, שהרי גולגרים [חזלים פשוטים] מתגרים במלחמה, וגבורים נוצחים". כלומר: כפי שבעת מלחמה מסיימים את המערכה החזילים הגבורים, כף העונה אמן המסיים את הברכה, "משבח מן המברך" (המפרטי על נזיר שם ד"ה שהרי).

רבי יעקב ברוכין, אב"ד קרלין ובעל המשפנות יעקב, מבאר (קהלת יעקב ברכות מו א) שמפך שחכמים (ברכות נג ב) משוים את האומר ברכה לחיל פשוט הפותח במערכה, ואלו את העונה אמן לחיל גבור המנצח ומכריע את המערכה, נתן ללמד שתי נקודות יסודיות בגדרה של עניית אמן:

- א. כפי שבמשל - הגולגרים והגבורים עושים את המלחמה בשתפות, כף בנמשל - המברך והעונה אמן משלימים את הברכה בשתפות. ללמד שהאמן אינה תוספת על הברכה אלא חלק בלתי נפרד ממנה.
- ב. כפי שבמלחמה עקר הנצחון תלוי בגבורים, כף בעניית אמן שחכמים המשיליה לאותם גבורים, "עקר קיום הברכה הוא בעניית אמן".

כל השבטים שוים בעניית אמן

חכמים (שפת קיט ב) הבטיחו שְׂכַר מְפָלָא ומיחד למקפיד לענות אמן כראוי: "כל העונה אמן בכל כחו פותחים לו שערי גן עדן", והסמיכו לכך את הנאמר בכתוב (תהלים כו ב): "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים - אל תקרי שמר אמונים אלא שאומרים אמן".

מדוע נאמר "שערי" בלשון רבים?

בעל הלהורות נתן באר זאת על פי דברי הארי"ק שהביא המגן אברהם (ריש סי' סח) שאין לאדם לשנות מוסחי ומנהגי התפלות הנהוגים במקומו, לפי שבשמים יש שנים עשר שערין פגוד שנים עשר שבטי ישראל וכל שבט יש לו שער מיוחד עבורו שדרכו נכנסות תפלותיו. ויש לפרש שלגבי עניית אמן נאמר "שערי" לשון רבים ללמדנו שעל אף שאין שערי השבטים שוים ולכל שבט יש תפלה ומצוה שממתקבלת ברצון דוקא בשער שלו, בפני מצות עניית אמן - שערי כל השבטים פתוחים (להורות נתן אלו - תשרי ח"א מ' רצו).

לכבוד ראשי מפעל בני אמונים אשר בזכותם מקפידים רבבות בני ישראל על אמירת ברכות השחר בחברותא, שלום רב לאוהבי תורת אמן.

ברצוני לשתף אתכם בגס ופלא שזכינו לראות בזכות עניית אמן.

אבי שליט"א, שזכה למשפחה ברוכה ושבעה מילדיו טרם נשאו, קבל לפני כחצי שנה שבץ מחי ל"ע. הוא הרדם והנשם, ובמהרה הדרדר מצבו והפך לאנוש, עד שהרופאים הרפו את ידיו ולא נתנו כל סכוי.

לאור דברי חכמים (ברכות מא א) "כל המאריך באמן - מאריךין לו ימיו ושנותיו", החלטנו כל בני המשפחה להאריך באמן לזכותו. הרבינו בעניית אמן והקפדנו להגותה כדיו, וכפי שכתבו התוספות (שם ד"ה כל) שמשמעות המאריך באמן היא שזונה אמן במתינות פראוי, כשעור אמירת התבות "א- ל מלך נאמן, ובחסדי שמים זכינו ולאחר כשבועים שבהם הקפדנו באדיקות על קיום הקבלה, חל שפור נכר בביראותו של אבינו ואט אט הוא שב לאיתנו בגס מפלא.

בראש חדש טבת ערכנו סעדת הודיה גדולה. אבי מורי נשא דברים נרגשים, שבהם הודה לכל בני המשפחה על השתדלותם בכלל, ובפרט על השתדלותם הרוחנית בהקפדה על עניית אמן למענו. הוא אף בקש מאתנו להמשיך בכך, כהודאה על היס הגדול שהוא זכה לו, וזכינו כלנו.

בתוך דבריו הוא אמר רמז נפלא שעלה ברעיונו בתקופת החלמתו. הפסוק (תהלים כא ה) אומר: "חיים שאל ממה נשתה לו ארץ ימים עולם ועד". ראשי התבות: "נתתה לו ארץ ימים", עולים לגימטריה תשעים ואחת, בדיוק פגימטריה של אמן.

החותם בהודאה, מתוך הפרה כי פעלכם הרב למען עניית אמן, מביא שפע בריאות ופרנסה לעם ישראל כלו בכלל ובפרט.

פינחס ש.
בית שמש.

נתן לשלח מכתבים לפקס טמספרו 08-9746102 או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

צדיק באמונתו

ברכות ואמן במשנת בעל ההלולא

האהל על קברו של רבי יצחק אייזיק מקאליב זצ"ל

האדמו"ר רבי יצחק אייזיק מקאליב ז' באדר תקפ"א

רבי יצחק אייזיק טויב מקאליב נולד בשנת תקי"א בעיר סרניץ שבהונגריה לאביו רבי משה יחזקאל, שנפטר זמן קצר לאחר לדתו. כבר בנעורו התבלט בין חבריו כעלוי ושקדן.

נפשו הגבוהה נשארה אותו להתבודד ימים ושבעות, ובכך היה עוזר לפרנסת אמו העניה ברעית אונים במקומות מבודדים. המקבל הצדיק רבי ליב שרה"ס שפגש בו, עמד על טיבו ודבר על לבו שיבוא ר' שמעלקא מניקלשבורג. בעת שבקר הרבי רבי אלימלך מליזנסק בילדותו בת"ת בקאליב: באחד הימים לאחר שענה הרבי אמן אחר ברכותי, שם ידו על ראשי ובכרני: "עוד תהיה בעל תפלה טוב, ותעורר רחמים מרבים עבור כלל ישראל" (עבודת הלוים ח"א עמ' קעב).

בשנת תקמ"א הקתר כרבה של קאליב וכהן במשרה זו ארבעים שנה. שמו נודע לשם ולתהלה, ותורתו וקדשותו התפרסמו בכל רחבי הונגריה.

כל ימיו היה ידוע חלי ומכאוב, ולעת זקנתו תקפה עליו מחלתו. בשכבו על ערש דוי בקש שלא יכתבו על מצבתו שום שבת, מלבד הדברים הבאים: "היה יכול ללמד על הדף, והיה ערליכער ויד".

ביום שבת קדש ז' באדר תקפ"א השיב את נשמתו הטהורה לבורא, ונטמן בבית העלמין שבקאליב.

מנהגו של הרבי מקאליב

רבי יצחק אייזיק מקאליב היה נוהג ללכת מדי בקר לתלמוד תורה שהקים בעירו, כדי לשמע ברכות השחר מפי תלמידי הת"ת. ספר רבי שמואל רוזנפלד שהיה בעל תפלה אצל האדמו"ר רבי משלם פייש מטהאש ולמד בילדותו בת"ת בקאליב: באחד הימים לאחר שענה הרבי אמן אחר ברכותי, שם ידו על ראשי ובכרני: "עוד תהיה בעל תפלה טוב, ותעורר רחמים מרבים עבור כלל ישראל" (עבודת הלוים ח"א עמ' קעב).

איטש לרענהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור לתעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש ד אדר תשפג: הדלקת נרות: ירושלים: 4:57 תל-אביב: 5:12 חיפה: 5:02 מוצאי שבת: ירושלים: 6:10 תל-אביב: 6:12 חיפה: 6:11 ר"ת: 6:49

פרשת תרומה

זיכוי הרבים

לימוד התורה מגן ומציל...

רבינו יוסף חיים מבגדד זצ"ל יצא בשנת תרכ"ט לדרכו לארץ ישראל, עם עוד יהודים רכובים על גמלים. נוסעי השירה עשו דרכם במרחבי המדבר כשערבי שכיר משמש להם מורה דרך.

רבי יוסף חיים התנה עם הערבי קודם הנסיעה, שביום השבת שובת הוא ולא ימשיך בדרכו. הערבי סבר וקיבל. אך בפרוס השבת חזר בו הערבי מהבטחתו וניסה להפחיד את הנוסעים ולהזהיר אותם כי סכנה גדולה להתעכב במקום, מחשש שודדי המדבר ששרצו בסביבה.

ואולם רבי יוסף חיים לא שעה לאימויו ואזהרותיו. הוא ירד מעל הגמל ונטע אהלו לשבות שם הוא ואנשיו.

אותו ערבי התרחק מהם והתחבא באחד מנקיקי הסלעים רחוק מן האוהל, וכך חשב להנצל מן השודדים. והנה מה נדהם בליל שבת קודש בראותו כי אכן באו השודדים לאהלו של רבי יוסף חיים וביקשו להתנפל עליו ולבוזזו, אך בראותם אותו יושב והוגה בספר קודש, ופניו מאירות כפני מלאך, פג ליבם ושובו על עקבותיהם. מיד הגיח הערבי במרוצה ממקום מחבואו וקרע למרגלותיו של רבי יוסף חיים, בבקשו ממנו סליחה אחר שראה כי איש אלוקים קדוש הוא.

גדוה"ד

החלמה מהירה בזכות לימוד התורה...

רגיל היה הגאון **רבי יעקב ישראל קניבסקי** – הסטייפלער זצ"ל לומר, כי ע"י לימוד התורה אפשר לרפא הרבה חולים. פעם ישבו אנשים ושוחחו עמו בדברי תורה, והנה נכנס אדם וביקש מהסטייפלער להתפלל על חולה שיש לו בתוך ביתו. מיד נענה ואמר: "זכות לימוד התורה שאנו עוסקים בה עכשיו, תגן עליו להחלימו מהרה.

והיה מוסיף ואומר: "ככל שעוסקים יותר בלימוד התורה, כך התפילות מקובלות יותר. וכבר כתבו שלכן נקראת התורה "רחמנא", כי כל הרחמים באים מכוחה!

כשנשאל הסטייפלער בזמן המלחמה, כמה פרקי תהלים צריכים לומר? השיב: העיקר הוא להרבות בתורה, כמאמר חז"ל (מכות י). מי גרם לרגלינו שיעמדו במלחמה – שערי ירושלים שהיו עוסקין בתורה, ורק אחרי התפלה יאמרו כמה פרקי תהלים.

תולדות יעקב

להיות שותף בהפצת אור התורה והמצוות בעולם!

נלמד מהפסוק: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (פרק בה-ח)

והובא בשו"ת שדי חמד מספרי האחרונים שאף כי לא מצינו מצוה מפורשת בפסוק לבנות בית הכנסת, וגם מוני המצוות לא מנו מצוה זו, מכל מקום נכלל ענין זה במצות עשה "ועשו לי מקדש" כיון דומים הם. וכן מובא בזהר הק' (פרשת נשא): "ועשו לי מקדש" – סתם דכל בי כנישתא דעלמא מקדש איקרי [=כל בית כנסת בעולם נקרא מקדש].

אמרו חז"ל (ברכות ז): כל הקובע מקום לתורתו (כגירסת הרי"ף) אויבי נופלים תחתיו, שנאמר "ושמתי מקום לעמי ישראל ונטעתי ושכן תחתיו ולא ירגז עוד ולא יוסיפו עוד בני עולה לענותו כאשר בראשונה".

ופירש רבינו יונה ז"ל: זה הפסוק נאמר על בית המקדש, שהקב"ה היה משרה שכירתו שם, ובזכותו היו ישראל יושבים לבטח ולא היו מפחדים מהאויבים. ועכשיו שאין בית המקדש קיים, מקום התורה הוא תחתיו כדאמרין "מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד". לפיכך בזה יצא מהאויבים.

המשנה (פאה פ"א) מונה דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה וכו' מפני שדברים אלו טובים לשמים ולבריות. ושאל הגאון **רבי אלחנן וסרמן זצ"ל** (בסוף קובץ הערות): הרי בתוך דברים אלו נמנה תלמוד תורה שהוא כנגד כולם. איזה "טוב לבריות" יש בזה יותר מבכל המצוות שבין אדם למקום?!

וביאר עפ"י מש"כ הגאון **רבי חיים מוואלוז'ין זצ"ל** (בנפש החיים) שכמו שתחילת בריאת העולם היתה בשביל התורה, ככתוב "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי", כך גם קיום הבריאה בכל רגע תלוי בתלמוד תורה, ואילו היה נפסק לימוד התורה רגע אחד בכל העולם ח"ו, מיד תתבטל כל מציאות העולם. נמצא שללמוד תורה יש לו חלק בקיום כל הבריאה כולה ואין לך טוב ומטיב לבריות יותר מזה.

אחד מהפעילים המפיצים את אור התורה במקומות הנחשבים כמסוכנים, מחמת שאירעו בהם פיגועי טירור, שאל את הגר"י **זילברשטיין שליט"א** האם מותר לו לפעול במקומות אלו, או שיש לו לחשוש לסכנה?

הובאה השאלה לפני הגאון **רבי חיים קניבסקי זצ"ל**, והשיב, כי על הפעיל להתבונן בעצמו, האם הוא בדרגת בטחון כזו שיכול לסמוך ולבטוח בהקב"ה שיגן עליו. ואילו הגר"ש **אלישיב זצ"ל** השיב שהמבחן הוא, מה יהיה עושה אם היה צריך לנסוע למקומות כאלו למטרות מסחר. אם היה מוכן לנסוע לשם, רשאי לנסוע גם עכשיו, שכן אין לך עסק מסחרי רווחי יותר מזה!

עלון איש לרעהו תרומה מוקדש לזכות רפואתו השלימה והחלמתו המהירה של האברך הרב אברהם נח בן יהודית פאלי שליט"א

זכות גדולה ומעלה נשגבה להפריש מהממוץ והנכסים לצרכי צדקה!

נלמד מהפסוק: "דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה" (פרק כה-ב)

וידועה קושיית המפרשים: מדוע כתבה תורה בלשון "ויקחו" ולא בלשון "ויתנו"? ותיירץ הגרי"ד סולוביץ' זצ"ל (בספרו בית הלוי) כי לאמיתו של דבר, מה שיש לו לאדם בממונו הוא רק אותו חלק שנותן לצדקה. ויתכן שיהיה לו לאדם ממוץ הרבה, אין זה נחשב ממוץ שלו אלא רק "מופקד" אצלו. ורק מה שנותן לצדקה זהו שלו ממש וכדברי חז"ל ("ב"ב יא) על מונבז המלך, עיי"ש. נמצא איפוא, שהנתינה היא בעצם לקיחה לעצמו ומתאים הלשון "ויקחו".

הגאון רבינו יוסף חיים מבגדד זצ"ל המחיש רעיון זה של הבית הלוי במשל: מעשה במלך ספרד ששאל את השר דון יצחק אברבנאל זצ"ל: "כמה ממוץ יש לך?" השיבו: "מאה אלף דינרים!" כעס המלך ואמר: "שקר אתה דובר! הלא קרקעותך בעצמן שוות חמש מאות אלף, מלבד כסף מזומן ורכוש רב שברשותך!"

ענה לו השר: שאלת אותי כמה ממוץ יש לי. הקרקעות, הכסף והרכוש אינם שלי. כי מי יודע מה יהיה ברגע הבא. אולי אני לא אהיה. אולי הרכוש לא יהיה. אולי אתה תחריס את רכושי. מה שאמרתי לך, הוא הסכום שנתתי לצדקה. כסף זה, וודאי שלי הוא!

משל למה הדבר דומה? לאב ששאל את בנו הקטן: "לבתינו ירדו עשרה עופות ונחתו על הגג. בא צייד, ירה והרג ארבעה מהם. כמה ציפורים נשארו על הגג? ענה הילד: "נשארו שש".

אמר האב: "טעות היא בידך, שכן אם ירה הצייד ברובהו, התעופפו כל הציפורים מקול היריות ולא נשארו על הגג אלא ארבע הציפורים שמתו..."

כך הענין בממונו של אדם. כספו וזהבו וכל רכושו, הם ברשותו ומחר יתעופפו חלילה, או שהוא ילך מהם, ואין מלוים לו לאדם כספו וזהבו אלא מצוותיו ומעשיו הטובים. אך ממוץ אחד הוא שלו לנצח: הכסף שפיזר לצדקה ולהחזקת תורה!

הגה"צ רבי ירוחם לייבוביץ זצ"ל מביא בספרו (דעת תורה - פר' בא) שאלה גדולה ששאל הפילוסוף היווני אריסטו: מצד טבע הדברים היה מן הראוי כי מקבל צדקה יאהב יותר את נותן הצדקה מאשר הנותן יאהב את המקבל, ואנו רואים שבאמת לא כך הם פני הדברים, אלא הנותן אוהב את המקבל יותר!?

לדעתו של אריסטו הסיבה לכך היא משום שהאהבה תלויה באיכות הקבלה. והנה מקבל הצדקה מקבל רק פרוטה, נמצא שלפי ערך הפרוטה שמקבל, כך הוא אוהב את הנותן. אך הנותן, על ידי נתינתו קונה מהמקבל מדת הנדיבות בנפשו, יוצא שהוא מקבל מהעני הרבה יותר מאשר העני קיבל ממנו, ולפי הערך שהוא מקבל מהעני כך הוא אוהבו. על כן אוהבו הרבה יותר מאשר העני אוהב אותו.

ואולם - הוסיף רבי ירוחם - כל זה נכון מצד החכמה, אך זו ידיעה מוגבלת, שכן חז"ל הקדושים שידעו את סודות הטבע לאמיתם, אמרו (במד"ר רוט פ"ט) "יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעה"ב... העני הזה עומד על פתחך והקב"ה עומד על ימינו, אם נתת לו זה שעומד על ימינו מברכך... שנאמר (תהלים קט-לא) "כי יעמוד לימין אביון". נמצא לדעת חז"ל כי על ידי הפרוטה שנותן לעני, מחובר הוא אל מקור הברכות עצמו! הקף נשגב כזה אי אפשר להשיג על פי חכמה בגוים, עומק כזה מתגלה רק לחז"ל שידעו טבע הדברים באמת ולא בהשערות.

אי אפשר לעניים בלי "קופת צדקה"...

יום אחד נכנסו עשירי העיר רדזימין לביתו של כ"ק האדמו"ר רבי שלמה מרדזימין זצ"ל וטענו בפניו: "או שתבטול קופת הצדקה, או שפרנסים אחרים יטפלו בה. אנו לא נמשיך יותר לחלק צדקה לעניים שבעיר, הנוהגים כעשירים... הנה פלוני הנהנה מקופת הצדקה קנה לאשתו שביס נאה, שלושה רובל מחירו... השני, הנהנה אף הוא מצידקת הקהל, הלביש את בנו מעיל יפה, מעשה עשיר..."

החזיר להם רבי שלמה: "כשם שא"א לה לקהילה בלי עניים, כך א"א לעניים בלי קופת צדקה. תאמרו לבטלה, יתעורר רעש בשמים: קהילה בישראל בלי קופ"צ? יבואו מלאכים לכאן, יחקרו בדבר, ויווכחו: עולם הפוך - רדזימין. העניים יודעים הלכות עשירים, והעשירים יודעים הלכות עניים, משום כך בטלה הקופה מה יעשו המלאכים? יחזרו לשמים ויציעו להעמיד את הדבר על מכונו: העשירים היודעים הלכות עניים ייהפכו לעניים והעניים היודעים הלכות עשירים ייהפכו לעשירים... ניחא לכם?

"כדי להפר עצה זו" - הפטיר רבי שלמה - "מוטב שתמשיכו לנהל את קופת הצדקה, ואל תספרו לאיש על שינוי סדרי בראשית שברדזימין..."

מרבצי תורה מעולם החסידות

40,000 ילדים בארץ ישראל, קודמים...

הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל היה עושה ומעשה לצדקה והחזקת תורה. באחת הפעמים שטרח לכתת רגליו כדי לאסוף כסף בעבור מוסדות החינוך העצמאי, טען לו מזכיר ישיבת לייקווד ר' יעקב ויסברג: "הרי לישיבת לייקווד חובות גדולים מאוד. רוצים לסגור לנו את המים, לנתק את החשמל והגז... וראש הישיבה אוסף כסף לחינוך העצמאי, היתכן? וכמה יהיה על ישיבת לייקווד!?"

השיב לו רבי אהרן: "אכן אתם צודקים, אבל מה אעשה ואני לא יכול לנטוש ארבעים אלף ילדים בארץ ישראל!"

על הקפדתו של רבי אהרן בנתינת צדקה מסופר: באחד מביקוריו בארץ הקודש, הלך בליווי חותנו הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל. בדרכם עברו ליד מקום ששם נהגו להתקבץ עניים רבים ולפשוט יד. רבי אהרן עבר והעניק לכל אחד מהם מטבע. כשהגיע לעני האחרון בשורה, העניק לו שני מטבעות...

לפליאתו של רבי איסר זלמן על כך, אמר לו רבי אהרן: "לפני שלוש שנים, כשהגעתי לארץ ישראל, גם אז עברתי כאן, והעני האחרון בשורה היה אותו עני שגם עכשיו עמד אחרון, וזכרתי שלאותו עני לא נותר לי עברו מטבע בפעם הקודמת. על כן הענקתי לו בפעם הזאת מנה כפולה.

הלמות עמלים-ח"ב

צדקה סגולה לבנים...

יהודי בא לפני כ"ק האדמו"ר רבי נחמן מברסלב זצ"ל וביקש ברכתו שיזכה לבנים. אמר לו רבי נחמן: תן צדקה ובכך תזכה להוושע בזרע של קיימא. אמר היהודי: פרנסתי אינה מצויה וקשה לי להוסיף בנתינת צדקה. אמר לו רבי נחמן: א"כ ישועתך תבוא ע"י שתאמין בהש"ת, שיושיעך, כי באמונה כח הצדקה, ככתוב: "והאמין בה' ויחשבה לו צדקה..."

מפי השמועה

משכיל אל דל...

הגאון רבי פנחס שרייבר זצ"ל (אב"ד אשדוד) היה משכיל אל דל ובראייתו החדה ידע להבחין במצוקת העני. ומעשה ששאלוהו על אדם ששקוע בחובות של מאות אלפי שקלים וזקוק לתמיכה גדולה, ולעומתו אדם שיש לו מינוס של אלפים ש"ח בבנק ומבקש גם הוא סיוע, את מי להעדיף?

השיב רבי פנחס: "יש לתת תמיכה גדולה יותר לאותו אדם שיש לו מינוס של אלפים ש"ח בחשבונו". ונימוקו עמו: "השאלה היא לא רק כמה כסף חסר אלא גם איך האדם מרגיש עם זה. אני מזהה על יהודי זה שכשהוא צריך לגייס אלפים שקל, זה מדיד שינה מעניינו, ומעיק עליו הרבה יותר ממה שמעיק חוב של מאות אלפים על השני, לכן הנתינה לו קודמת וחשובה יותר..."

הלמות עמלים-ח"ב

זכות גדולה לגבות מעות מן הציבור לצרכי צדקה!

נלמד מהפסוק: "מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי" (פרק כה-ב)

לומדים המפרשים רמז מכאן אף למגביות לצרכי צדקה שמצווים ישראל, כיצד עליהם להתרים את הציבור, דאף כי אמנם הנותן בעצמו מעות לצדקה אינו צריך ליתן דוקא לשם המצוה, אלא גם אם הפריש מעות לצדקה על מנת שיחיה בנו "הרי זה צדיק גמור" (פסחים ח.), מכל מקום, הגובה מן הציבור, עליו לעשות כן לשם שמים ולא להנאתו האישית. הוא שנאמר "ויקחו לי תרומה" – לי לשמי.

הגר"ש פינקוס זצ"ל היה אומר: "העולם הוא ים סוער, והסכנות הרבות שבו אופפות את האדם כגלים שוצפים בכל רגע ורגע מהחיים. התורה והמצוות הם ה"אניה" שבה האדם מסתתר מפני הסכנות. אם עבר אדם עבירות, הרי הוא שובר את האניה, וכביכול נזרק ללב ים, אל הגלים המאיימים להטביעו, אבל אם תהיה סירת הצלה, יוכל להציל את נפשו, גם אם האניה כבר נשברה והוא בתוך הים.

סירת ההצלה הזו היא מצות הצדקה! כל המצוות לא יועילו להצילו ממות אם רבו עוונותיו, ורק מצות הצדקה מיוחדת בזה שהיא עוגן ההצלה להצילו אפילו אם כבר נגזרו עליו גזירות רעות.

ובאמת – מוסיף הרב פינקוס – כאשר מישהו משתדל ומזרז את חברו לעשות אחת מן המצוות, בוודאי שעושה לו את הטובה הגדולה ביותר בעולם! אבל כשבא אליו אדם ומתרימו לצדקה – טובתו עמו גדולה הרבה יותר! כי הרי זה כמי שבא להציל את נפשו!

ולפעמים יתכן שהדבר הוא כפשוטו ממש, שכבר נגזרה על האדם איזו תאוה קשה רח"ל, או גזירה רעה, והקב"ה ברוחב רחמיו, שלח עני או גבאי צדקה לדפוק על דלתו, להכין לו את קרש ההצלה להצילו מהן.

מסכם הרב פינקוס: אם כן, מה נואלו, איפוא, אותם האנשים המתייחסים אל המתרים כמטרד ומעמסה, ובפנים זועפות נותנים לו כמה פרוטות, ואינם מבינים שיש לקבלו בסבר פנים יפות ולשפוך עליו רוב תודות על שהכניס לביתם ברכה וחיים להם ולמשפחותיהם.

זהו שנאמר: "לא יועיל הון ביום עברה, וצדקה תציל ממות" (משלי יא-ד): "הון" – היינו מצוות רבות. לפעמים הון לאן לא יועילו כאשר ישנו חרון אף וכעס עליו במרומים. אבל הצדקה, אפילו ביום כעס ועברה, תציל ממות. וכל מי שנותן יותר – ניצול יותר. ומביא ברכה ושלוש לביתו, כדכתיב "והיה מעשה הצדקה שלום".

יסוד נפלא אמר החפץ חיים, לאחד מתלמידיו שהקים "תלמוד תורה", והמוסד נקלע למצוקה כספית גדולה, החליט בלית ברירה להתדפק על דלתות נדיבים. הוא נכנס לרבו החפץ חיים ושאל אותו מה לומר לנדיבים לשכנעם שירימו תרומתם ל"חיידר".

השיב לו החפץ חיים: "תאמר להם, שאנחנו רואים את ירידת הדורות הגדולה שיש מדור לדור, מתנאים לאמוראים ומהם לרבנן סבוראי, גאונים, ראשונים ואחרונים, והירידה עד לדור שלנו היא לאין שיעור. אבל בדבר אחד ויחיד אין ירידת הדורות והוא נותר לאין שיעור. הוא תינוקות של בית רבן. הבל פיהם של תינוקות אלו שלא טעמו טעם חטא נשאר זך וטהור כמאז כן עתה. וכך תאמר לנדיבים: תארו לעצמכם שאתם מרימים תרומתכם לחיידר בו לומדים אביי ורבא בילדותם, זה אותו הבל פה שאין בו חטא כמו ילדי ה"חיידר" בדורינו! ולהם אתם תורמים.

התרומה למוסדות תורה לעומת התרומה למוסדות חולין...

הרב מפוניבז' – הגרי"ש כהנמן זצ"ל, תינה צערו וכאבו לפני החזון איש על כך שבשעה שמכתת רגליו בכל העולם, יום ולילה, על פתחי נדיבים ותורמים לקיום הישיבה הק' פוניבז', הרי שבזמן זה, הולכת ונבנית, להבדיל, אוניברסיטה, אשר היא פורחת ונבנית בנינים על גבי בנינים, אגפים על-גבי אגפים, ללא קושי, ללא טירחה מרובה...

השיב לו החזון איש על אתר: ידוע כי התורה צייתה להציב סימנים לרוצח שנס לעיר מקלט, שיידע את הדרך לברוח מגואל הדם. נשאלת השאלה, מדוע א"כ לא צייתה תורה לעשות אותם סימנים גם לעולי רגלים אשר היו הולכים ממקום למקום ושואלים על הדרך העולה לירושלים, מדוע לא יציבו להם סימנים?

אלא, הטעים החזון איש, אילו יבוא רוצח וישאל על הדרך לערי מקלט, יכול להיות מצב כי כל זמן-מה, יבוא רוצח אחר וישאל, ואחריו עוד אחד ועוד אחד, ונמצא שישמעו הרבה על רציחה. את זה רצתה התורה למנוע, כי השמועה החוזרת ונשנית, בכוחה לקלקל הנפש.

ולכן הציבו לו סימנים, חיצים, שלא יהיה עליו לשאול, וידע את הדרך לבדו. מה שאין כן, עולי רגלים, בעלותם להראות פני ה'. אדרבה, התורה, דוקא רוצה שיבואו לכל עיר וישאלו בכל מקום היאך עולים לרגל, ומה היא הדרך, ועל ידי זה בודאי יצטרפו אליהם ויעלו עמהם לרגל לראות פני ה', ולכן לא הציבו להם סימנים.

טללי אורות

מלאכת ההתרמה על מי?

סיפר כ"ק האדמו"ר מגור בעל הפני מנחם: פעם נפגשו כ"ק האדמו"ר מגור בעל האמרי אמת והגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל בלודז'. תוך כדי הילוכם ברחוב, התענין הרבי מה הביא את ראש הישיבה דברנוביץ' לעיר לודז'.

השיב לו רבי אלחנן בקצרה: בגלל המצוקה הכספית של הישיבה... "ביטול תורה מה יהא עליו?" תמה הרבי. רבי אלחנן משך בכתפיו כמרמז שאין לו ברירה.

אולם הרבי ללא שהות נתן בידו של רבי אלחנן את הסכום שהיה דרוש לו וזירזו בנעימה ייחודית שישבו לתלמידיו: "מלאכה כזאת צריכה להעשות ע"י אחרים".

אור אלחנן

"לא יאונה לכם כל רע"...

בתקופת מלחמת המפרץ (בחורף תשנ"א), שאלו תלמידי ישיבת קול תורה את ראש הישיבה הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, האם יכולים הם לנסוע לאיזור גוש דן, אשר היה כזכור, בטווח נפילת טילי הסקאד ששוגרו מעיראק, לצורך התרמה לענין של הת"ת של הישיבה (התומכת בחתנים ובחורים מעוטי יכולת, והיה זה מספר ימים לפני פורים).

השיב להם רבי שלמה זלמן שהוא לוקח על עצמו את האחריות, שלא יאונה להם כל רע, וכי יכולים הם לנסוע אפילו למקומות שיש בהם סיכון...

אבל כל זאת בתנאי שלא יעשו בהזדמנות זו את סידוריהם הפרטיים, אלא יסעו אך ורק עבור מטרת הצדקה הזו בלבד.

חיכו ממתקים כ"ב

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

ביחד נצליח! / הרב נפתלי זינברג

זה לזה? לא ולא. אומרת הגמרא (יבמות יד.) שלפני סגירת שידוך היו מודיעים המחוננים לצד השני שבמקרה דיון לא חלה המחלוקת ההלכתית שבין ב"ש וב"ה.

שום אמוציות! שום משקעים שליליים! שום כלום! מדוע חז"ל מספרים לנו את זה אם לא כדי שנלמד מכך הלכה למעשה?! מסקנה: חילוקי שיטות לא אמורות, ולא מתירות, לשנוא את הזולת.

בא יצר-הרע וטוען: אם תוותר לקבוצה היריבה תפסיד!

מעניין. הגמרא בעירובין (יג:) אומרת את ההיפך הגמור: מפני מה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותן, מפני שנוחין ועלובין היו ושונין דבריהם ודברי בית שמאי, ולא עוד אלא שמקדימין דברי בית שמאי לדבריהם!

הזכייה שזכו בית הלל שהם "ניצחו" והלכה כמותן, הגיעה דווקא מחמת שוויתרו, דווקא על ידי מידות טובות, נתינת כבוד איש לרעהו ואי-הרגשה כלל כשפגעו בהם, הנהגה של יחס לדעת השני מתוך רצון להבין דבריו ועומק דעתו. זו ורק זו הדרך להצלחה!

* * *

לצערנו אנשים משחקים באש ועם-ישראל נדרש לשלם את המחיר. האם לא הספיקו לנו אסון מירון? והפיגועים בליל-שבת בנוה-יעקב? ובערב-שבת ברמות?

פשוט לבכות! לבכות ושוב לבכות! דם ישראל נשפך כמים, ואנשים לא עושים חשבון נפש על מעשיהם. והכיצד יעשה בעל מחלוקת חשבון נפש אם האינטרס מסמא את עיניו? לאן הגענו?! מלשינים בתוך המשפחה אחד על השני כמו ברוסיה הקומוניסטית! הצילו! מישהו חשב שמצב כזה יעבור בשתיקה מצד ההשגחה העליונה?

שיהיה ברור לכל יהודי באשר הוא: הפילוג הזה עולה לנו, לי ולכולנו, ביוקר! ישראל ערבים זה לזה וכולם נדרשים לשלם על כך.

אנחנו פונים שוב לציבור, כל אחד שמוגל להרים את הראש מעל העיגול האגואיסטי של "אז מה ייצא לי מזה..." להרים טלפון, הבה נתאחד יחד לפעולה גדולה ומועילה שתשפיע בס"ד על הכלל ותמנע מכל היהודים הרבה צער יגון ואנחה. כבר הרחבנו בעבר על תוכנית הפעולה הקיימת להשפיע על הרבים בתחום של בין אדם לחברו, אך ללא הירתמות הרבים לא נוכל. התקשרו עכשיו: 02-5671812

אני בהלם. עדיין בהלם משיחת-טלפון שקיבלתי השבוע. בתוך עמי אנוכי יושבת, ומידי פעם שומעים על קהילות בהן התפתח פילוג. תמיד גורמות הידיעות הללו צער רב. הפעם התקשר אלי יהודי יקר, וסיפר על דברים מאוד מצערים שהתפתחו בעקבות פילוג שעבר על הקהילה שלו. היהודי הזה עוסק שנים רבות בחינוך, והפרספקטיבה שלו כלפי הנושא היא אחראית וכוללת.

הוא מדבר על חילול השם, לשון-הרע, קנאה ושנאה, הוצאת שם-רע, ועל כולנה: משפחות בהן מתערער השלום-בית, ועד כדי פירוק וגירושין רח"ל. במילה אחת: כל מה שמשמח וגורם לרקוד ליצר הרע, הוא השטן, הוא מלאך המוות!

כמו תמיד, הכל נעשה "לשם-שמים" כאשר כל בר-דעת מבין שמדובר או בשקר או בדמיון. החשבון פשוט: לא ייתכן לעשות "לשם שמים" דברים שהם נגד השמים... אנחנו יכולים ללמד זכות ולומר שאנשים באמת **חושבים** שהם עושים לשם-שמים. כן. זה בהחלט ייתכן. אך מאידך זו גופא הבעיה:

כאשר אדם יודע שהוא חולה, יש לו סיכוי להתרפא. אבל חולה סופני שמסתובב כרגיל ולא מוכן לקבל את העובדה שהוא חולה, הלוא אחת-דתו לסכנה גדולה מאוד. הזיהום ממשיך להתפשט עוד ועוד, ומה לעשות שהזיהום לא שמע ולא מודע לכל המסכה הדמיונית שהחולה הניח על פניו... אז מה יותר גרוע להכיר באמת המרה, או לחיות עם שקר מתוק זמן קצוב?

תוך-כדי שהדמות החינוכית הזו משתפת אותי במותרחש, השחלתי שאלה קטנה:

"האם עדיין יש ספק למה נופלים עלינו אסונות קשים?"

התשובה לדידו פשוטה בתכלית: "כשיש שלום בינינו יש לנו מטריית הגנה (ובחינת "הפורש סוכת שלום עלינו") אך ברגע שפותחים פתח לפילוג ולמחלוקת מסירים את מטריית ההגנה. זה המחיר הכבד והטראגי שיש לשלם..."

* * *

וכאן הבן שואל: אבל אנחנו הרי מנהלים ויכוח השקפתי, ערכי, ורוחני, הכיצד נוותר?

תשובה: המשנה במסכת יבמות (פ"א מ"ד) מספרת "לא נמנעו בית שמאי מלשא נשים מבית הלל, ולא בית הלל מבית שמאי". וכלפי מה אומרת זאת המשנה? כלפי המחלוקת שלהם אודות פסולי-חיתון!

האם הם ויתרו על העקרונות שלהם כאשר הסכימו להינשא

**היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il**

{ אז נדברו }

פרשת משפטים תשפ"ג | לסדר: "מאת כל איש אשר ידבנו זיבו" | גליון מספר: 594

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

נודה להשתתפותכם
בהוצאות הגדולות!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא

(ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת
להחזר מס (ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"
בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

משנכנס אדר מרבים בשמחה... רגע... ואם אני לא רוצה...???

מקובלנו מחז"ל: משנכנס אדר מרבים בשמחה... סליחה על השאלה המייבשת: מה העניין להיות בשמחה?? איזה מין מצוה היא?? לאיזה חלק ב"ד החזקה ברמב"ם זה שייך?? בעצם... בכלל מה המקור למצווה גדולה להיות בשמחה תמיד?? אז כן... זה מקובל משמיה דרבינו מוהר"ן מברסלב זיע"א... אבל היא גופא: מה המקור שלו?? אז ככה: בטח היה לך פעם חתונה משפחתית בדרג ראשון... אז בדרך כלל מקובל שבני המשפחה מגיעים מוקדם לאולם... (או לקבלת פנים או להצטלם וכדו...) ואם שמת לב: שעה שלפני החופה האולם עדיין ריק... אין סתם אנשים באולם בשעה הזו... ומי שבכל זאת נמצא כעת באולם זה בדרך כלל חלק מהצוות!! זה מישוהו שצריך לעשות פה משהו... אז הצלם כבר נמצא באולם... כי הוא צריך לעשות תמונות... והמארגן נמצא כי הוא צריך לעשות את ההגברה של התזמורת. והמלצר פה כי צריך לעשות שולחנות. בקיצור: כל מי שנמצא פה זה כי הוא צריך לעשות פה משהו. אבל רגע... יש פה עוד מישוהו שהגיע לאולם שעה לפני הזמן... זה הכל... מה עם הכלה? הרי גם היא פה... אז מה היא צריכה לעשות?

התשובה היא: הכלה היא היחידה שלא צריכה לעשות!!! למה??

כי היא צריכה להיות יות!!! כל החתונה הזו בשבילה... העשייה הכי גדולה של הכלה מתבטאת בעצם היותה פה!! הכלה לפני החופה יושבת על הקתדרא ודווקא לא!!! לא עושה כלום!! וזה עקרוני... כי היא פה לא בשביל לעשות... היא פה בשביל להיות!!! להיות אשתו של בעלה... להסכים להיכנס בחופה וקידושין. להסכים להיכנס לחדר יחוד ו... ומה לעשות שם? ל ה י ו ת א י ש ה ל ב ע ל ה ו !!! (לא לחינם המושג של חלות קידושין שתופסין נלמד מ"היה כתיבה בה...")

על אותו משקל: אנחנו בתור יהודים עסוקים בלבנות את המרקם של הנישואין בין קוב"ה ושכנתיה... אנחנו עסוקים כל הזמן בלבנות את המדור ושכינה של הקב"ה איתנו... ולכן אנחנו חייבים בהרבה הרבה מצוות... מצוות ששייכות בעיקר לצוות ההפקה של האירוע... צריך שיהיה תזמורת... צריך שהאולם יראה טוב... צריך שיהיה לזה צורה... צריך שהבית יראה נורמלי... לא לקשקש על הקירות... בקיצור: כל התרי"ג מצוות קשורים איכשהו לרהיטים של הבית... לנורות... לכביסה... למטבח... לבישולים... למלאות את הארונות בבגדים וכו... בקיצור: בעז"ה ש כשתתארוס... אתה תראה כמה דברים צריך לעשות לקראת החתונה...

ואז מגיע היום הגדול... יום החתונה... ואני הכלה... וכעת?? כעת מה אני צריכה לעשות???

כעת לא צריך לעשות כלום!!! כעת צריך להיות!!! פשוט להיות פה!!!

זה הרעיון של שמחה!!! שמחה במילים אחרות זה פשוט להיות... ניסית פעם לדבר בכח עם בן אדם שלא בא לו לדבר איתך...?? ניסית פעם להצמיד בן אדם לקיר במשך ארבעים דקות... ולהכריח אותו לדבר איתך?? פעם ניסית... זה לא הלך... דיברתי איתו והיה נראה לי שאני מדבר עם בובת שעווה... הוא לא היה פה!!! הגופה שלו הייתה פה... אבל הוא לא היה...

עכשיו הבנת מה זה שמחה??? שמחה במילים אחרות זה להסכים להיות פה עם ה'!!! והלהיות הזה חייב להגיע מרצון ונכונות אמיתית להיות פה... כי אם זה לא מגיע משמחה ורצון אז תכל'ס אתה לא פה... עכשיו הבנת למה מצווה גדולה להיות בשמחה?? כי ה' רוצה כלה!!! ואם היא לא שמחה להיות איתו... היא לא פה!!! אין לו כלה!!! בפרשת כי תבא יש תשעים ושמונה קללות... הקב"ה מאוד מאוד כועס... על מה?? "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל..." מה?? מה הבעיה רבש"ע?? מה חסר?? מה לא עשינו?? יש תזמורת... יש תפריט עשיר... יש הכל בחתונה... היהדות פורחת ומשגשגת. איזו מצוה עדיין לא קיימנו... מה חסר בצוות ההפקה של החתונה... עונה הקב"ה: יש הכל!!! כל הצוות נמצא... התזמורת... מלצרים... תורה... מצוות... הכל יש... **חוצ מכלה!!! אני מחפש את הכלה!!!** איפה היא... אני מחפש יהודי שמוכן להיות איתי!!! מוכן לשמוח איתי!!! לקבל אותי!!! לא להתלונן עלי... ולא לכעוס עלי... אני מחפש יהודי שיהיה לו מעניין במיציאתי ושלא כל הזמן יברח לכל מיני הסחות דעת של דורנו...

זה שמחה!!!! שמחה זה פשוט להיות!!! ולהיות עם ה'... ובשביל להיות- הדבר היחיד שצריך זה שמחה... בשביל לעשות לא צריך שמחה... אתה עושה ועושה והנה יש... אבל בשביל להיות...?? כאן צריך נכונות!!! אוי אוי... לך תסביר את זה לבחור הלא מחובר שלמשגיח יש טענות עליו והוא לא מבין מה הבעיה... מה אני עושה או לא עושה... מה רע ביי?? לך תסביר לו שאתה לא פה!!! העיניים שלך מרצדות לכל כיוון רק לא להיות פה... מי שלא מחובר ולא שמח להיות פה... באמת אין לו שום בעיה... הוא פשוט לא פה!!!

והודש אדר הוא חודש שמסוגל לשמחה!!! וצריך להרבות בשמחה... מה זה שמחה??

להיות פה!!! להבין שיש "חפצא" כזו שנקראת להיות!!! לא כל דבר זה לעשות או לא לעשות... יש מה שנקרא להיות!!! אם אתה עדיין לא מבין... תיפול על איזה בחור שאתה לא מכיר ותכריח אותו לדבר איתך... תגיד לי איך היה... האם הוא היה שם... תחשוב שזה מה שהקב"ה לפעמים מרגיש בייחס אלינו... כן... אנחנו מגיעים... אנחנו דופקים כרטיס... אנחנו מוכנים להגיד את כל התהילים ואת כל הסידור... מוכנים לעשות הכל... אבל להיות?? להיות פה עם ה' לשבת בתפילה ולחשוב טוב לי יום בחצריך... מה ידידות משכנותיך... אני רוצה להיות פה איתך בורא עולם... מתי פעם אחרונה הרגשנו ככה?? הנה לך מרבים בשמחה!!! **המשך בעמוד 6 בגיליון זה.**

מה הקשר בין ז' באדר למגביות הצדקה והתתי"ם??

כבר כשהייתי בחור זה היה נקרא שבו' אדר מתחילים לחמם מנועים לקראת פתיחת המגבית של הת"ת... (אננס רשמית היו מתחילים לאסוף יותר מאוחר... אבל עדיין... לצפון הרחוק היו שולחים כבר בו' אדר את המתרימים... ככה בדרך למירו...) אבל השנה לראשונה מצאתי לזה מקור!!!

מה הקשר בין ז' באדר למגבית של הת"ת??? פסוק מפורש בפרשת וזאת הברכה:

התורה מספידה את משה רבינו ביום הסתלקותו- בו' באדר... המדרש מתאר שאורנו של משה היה נתון בידו של הקב"ה ארבעה מילין מחלקו של ראובן לחלקו של גד ומלאכי השרת מקלסין אותו ואומרים: צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל... שמשוה זכה וזיכה את הרבים... ומה?? מה הוא זיכה את הרבים?? על איזה פרט התמקדו באותו יום??

דורשים חז"ל: שדרש לישראל הלכות צדקה!!! כתוב שמשוה היה דורש ועוסק ונכנס בעובי הקורה בענייני צדקה... ומשם מגיע המושג שמנהיג הדור נקרא פרנס...

אז הנה... הנה הקשר בין ז' באדר למגביות הצדקה שמתחילות לחמם מנועים בימים אלו לקראת ה"מתנות לאביונים" שישראל די בכל אחר ואתר נתבעים ונותנים... אז בבקשה: אם אתה מחפש לעשות הילולא לעילוי נשמת רעיא מהימנא... אז בבקשה... צדקת ה' עשה!!! תפתח רמב"ם הלכות מתנות עניים או שו"ע הלכות צדקה ותעשה שטייגן בהלכות צדקה!!! או יותר נכון: תכניס את עצמך בעובי הקורה... תדפוק עוד היום בקופת הצדקה שבעירך ותציע את עצמך... אני מבטיח לך שאתה אף פעם לא תהיה מיותר!!!

בעל התניא אומר: שמצוות הצדקה היא המצוה שהכי מקדשת את האדם מכל המצוות המעשיות ולמה?? **החסבר הוא מאוד עמוק ומעניין:** יש כלל ברזל: כל מצווה מעשית מקדשת את האברים ששותפים במעשה מצוה!! או לחילופין את החפץ שבו נעשית המצווה... המוזהה מקדשת את הבית... והתפילין של ראש מקדשים את המוח, והשל יד מקדשים את הלב... אם אתה רץ למצוה, אתה מקדש את הרגלים... אם אתה מקיים מצוה בידיים... אתה מקדש את הידיים וכו' וכו'... אבל צדקה?? במה היא נעשית?? **בכסף שלי!!!** מה זה כסף?? כסף זה משהו שמייצג את כל החיים!!! אני לא צריך לספר לך... מה אפשר לעשות עם כסף?? **הכל!!! והכסף יענה את הכל!!!** עם כסף אפשר לקנות אוכל... אפשר לקנות בגדים... עיתונים... חמוצים... גמרות... אם תשים לב: כסף הוא הכלי היחיד שהוא מייצג את כסכל כוחות הנפש שלנו... כי טוב: עם רגלים אפשר רק לרוץ... עם ידיים אפשר רק לעשות... עם פטיש אפשר רק לפתוח חדר אוכל... (ניסית פעם לפתוח עם הרגלים?? אל תנסה... אני כבר ניסית...) עם אבנים אפשר לפתוח ראש... עם אוכל אפשר להיות שבע... עם כסף אפשר לשבת... כל דבר חומרי ומגושם הוא **פרטני!!!** אפשר להשתמש בו למושהו אחד והוא לא מתאים לשני... חוץ!!! חוץ מכסף!!! כסף זה הדבר החומרי היחיד שהוא משמש כמטריה אחת מקיפה שאפשר להשיג בה ההכל... עם כסף אפשר לפתוח ישיבות... ועם פרישת הכסף אפשר גם להשמיד הכל רח"ל... עם כסף אפשר לקנות כסאות, פטישים, ועם תדחוף עוד קצת כסף ניתן גם לפתוח חדר אוכל בלי פטישים... עם כסף אפשר לעקור שן ואפשר גם להשתיל שן... בקיצור: כסף זה דבר שאפשר לעשות בו הכל... ולכן!!! מהסיבה הזו ברגע שיהודי נותן כסף לצדקה... הוא נותן פה משהו שמייצג את כסכל הנפש החיונית שלו לגמרי לגמרי!! ולכן זה מקדש את כל הנפש החיונית שלו... (כמה זה מקדש?? זה כבר אולי תלוי בכמה צדקה הוא מוכן להויל מכיס... כמובן כל אחד לפי היכולת שלו...) זה לשון בעל התניא: ובזה יובן מה שהפליגו חז"ל במאוד מאוד במעלת הצדקה ואמרו ששקולה כנגד כל המצוות ובכל תלמוד ירושלמי היא נקראת בשם מצוה סתם, מפני שהיא עיקר המצוות מעשיות ועולה על כולנה, שבכל המצוות אין מתלבש בהן רק כח אחד מנפש החיונית בשעת מעשה המצוה בלבד אבל בצדקה שאדם נותן מיגיע כפיו הרי כל כח נפשו החיונית מלובש בעשיית מלאכתו או עסק אחר שנשנתך בו מצות אלו, וכשנותן לצדקה הרי כל נפשו החיונית עולה לה, וגם מי שאינו מהנה מיגיעו מכל מקום הואיל ובמצות אלו היה יכול לקנות חיי נפשו החיונית הרי נותן חיי נפשו לה, ולכן אמרו רז"ל: שמקרבת את הגאולה לפי שבצדקה אחת מעלה הרבה מנפש החיונית מה שלא היה יכול להעלות ממנה כל כך כוחות ובחינות בכל מצוות מעשיות אחרות".

היסוד הזה הוא מאוד מאוד חשוב!!! כי הגיע הזמן שנבין שצדקה זה לא רק פתרון לאיזושהי בעיה... יש פה בעיה שחסר כסף... אז הנה... בשביל זה יצאנו לגיוס כספים!!! לא!! צריך לדעת שיש גם עניין בעצם הנתינה!!! אני יכול להגיד בנימה אישית: שאחד הדברים שעושים לי טוב על הלב... שגיליון אז נדברו ממומן על ידי הרבה הרבה אנשים פרטיים שכל אחד נותן עשר שקל... שלושים שקל... חמישים שקל... להגיד לך שזה כיה?? לא יודע... יתכן שהייתי רוצה שיהיה לי עניינים גדולות כמו האלו שיוודעים לעבוד והולכים לגביר ועושים לו ככה ככה ככה... והוא נותן שבעים אלף שקל לשנה הקרובה ושקט תעשייתי... אבל אחרי שב"ה אני לא כזה... (כי אם היית כזה אז...) ואחרי שב"ה הגיליון הזה כן ממומן בס"ד על ידי הרבה הרבה יהודים פרטיים שכל אחד נותן יצוג של נפשו החיונית בצדקה... הרי זה מקדש את הזיכוי הרבים של העלון שלי... בזה שעוד ועוד יהודים יראים ושלימים שותפים בנפשם החיונית להוצאה של גיליון זה (באמצעות ההוראת קבע הקטנה שלהם) אז יש לגיליון הזה בחינה של נדבת ציבור!! זה כמו ההבדל בין תפילה של יחיד לתפילה של ציבור...

ככה זה בכל מגבית של צדקה... עזוב את הקופה הריקה... עזוב כעת את הפרסומת שאוי אוי... כמה המוצב קשה... יש לך כעת הזדמנות לתת את נפשך החיונית בצדקה לה'... ברגע שתרמות צדקה לבית הכנסת נתת פה חתיכה שמייצגת את הנפש שלך והיא נהיית חלק מבית הכנסת... כשאתה מתמסר למען החבר שלך הנוקק בת"ת... אתה זוכה להקין מדמך למען היהודי השני... וזו מטרה בפני עצמה!!! זה דבר שמקדש אותנו!!!

אני בצדק אחזה פניך!!! ברגע שאני נותן צדקה לפני התפילה... לקחתי חתיכה מהנפש שלי והצקתי אותה לפני ה'... זה לא מילים בשמים... זה לומד'ם הכי פשוטה... אם העשירים שקל האלו היו נשארים אצלי בכיס... אתה יודע מה הייתי יכול לעשות איתם... כסכל מיני דברים בחיים... אז ברגע שנתתי זה לה' נתתי שטיקל מהנפש החיונית שלי... החלק שבנפש שלי שנמצא בעשירים שקל אלו הוא כעת מתקדש בצדקה לה'... ומרומם אותי ל"אני בצדק אחזה פניך..." תעביר את המסר הזה הלאה... אבל תכלים... לפתוח ארנקים...

גם בשבוע זה של ימי השובבי"ם, ניתן לרכוש את יומן המסע- "וימאן"!

הנכתב מתוך חזית הקרב, והעוסק בתעצומות השליטה והחוסן הפנימי הנדרשים ל'בין ישיבה' בדורנו הרדוד והנסחף, ו'דע מה שתשיב' בכל בעניינים אלו, ספר זה בין הייתר משמש כמנת דחף ל'גיבור הכח' של דורנו שנאבק ללא ליאות להוביל מנהיגות אסרטיבית מול הדחפים ורוחות זעף הנושבות גם במחוזותינו,

ניתן להשיג בפלא':

0527683095 0548446691

כמו"כ ניתן להשיג אצל הנציגים בישיבות ובמוקדי המכירה של גיליון זה.

וה' נתן חכמה לשלמה.. במה

מתבטא???

הפטרה של השבוע מתחילה במילים "וה' נתן חכמה לשלמה ויהי שלום בין חירם לבין שלמה..." כתוב כאן שבמה התבטא החכמה של שלמה?? בזה שהוא הצליח להסתדר עם חירם...

זה לא מובן מאליו!!! צריך להיות חכם בשביל להסתדר עם אנשים!!! רק מה... יבא אדם לא חכם במיוחד ויגיד: אתה... זה כל הסיפור?? צריך להיות שלמה המלך בשביל להסתדר עם אנשים... אם ככה... אז גם אני שלמה המלך... כי גם אני דווקא מסתדר עם כולם... מחייך לכולם... לא מתווכח... איש באמונתו יחיה... תשאל את כולם... כולם מסתדרים איתי...??

מה התשובה?? לא הבנת!!! להיות סתם בן אדם חסר ערכים ולהסתדר עם אנשים זה לא חכמה... גם הצבע השקוף מסתדר עם כל הצבעים... בטח... כל האנשים היפים והמכילים שדוגלים באיש באמונתו יחיה... בטח שהם מסתדרים אחד עם השני... אין להם את הזכות להביע דעה כי אין להם את ה'דבר' הזה... ככל שהבן אדם יותר בעל דעה ויותר מבין ענייני... ככה יש לו יותר חילוקי דעות עם אחרים... ככה הוא פחות זורם ופחות מסתדר עם כל אחד... כי הוא לא מעגל פינות...

ממילא כשיש לך עסק עם שתי דעתניים!!! כמו שלמה המלך וחירם שגם הוא היה חכם... כאן אמור היה להיות פיצוץ...

ומסתמא היו פיצוצים!!! מסתמא לשלמה המלך היו חילוקי דעות מאוד מאוד עמוקים ועקרוניים נגד חירם...

אבל סו"ס שלמה המלך היה חכם גדול ולכן הוא היה יודע להסתדר עם אנשים למרות החכמה שלו...

ואם כבר מדברים... אתה יודע מה היה אחת מהחכמות הגדולות ביותר של שלמה המלך?? שלמה המלך רצה להביא מאופירה אבנים יקרות... והחיד"א אומר שאופירה זו יבשת אמריקה... בקיצור: שלמה המלך ידע שיש אמריקה והוא רצה להביא משם אבנים לביהמ"ק... אבל הוא ידע שאם הוא יקח לשם יהודים הם יתעשרו ויפלו בניסיון העושר... לכן הוא לקח עבדים גוים ואותם הוא לקח לאופירה... ובאמת עבדי שלמה היו עשירים מופלגים וכלל ישראל סבל מהעשירות שלהם כי בגלל העשירות שלהם הם קיבלו עמדת כח והם הירשו לעצמם להתחתן עם יהודיות וגרמו תערובת... ושלמה המלך כנראה לקח את זה בחשבון... והיא היא!!! כנראה שהוא הבין שאם כאלו נזקים יצא לעם ישראל מהעבדים שלו שנהיו עשירים... אז תחשוב מה היה קורה לעם קשה עורף אם "כסף הרביתי להם" שלמה המלך בחכמתו מעדיף לחלק עושר לעבדים ולא לאדונים... כנראה שצריך להיות שלמה המלך בשביל להבין את זה... מה שבטוח: אם יש לך כסף... תביא לי.....

כל אחד שמקבל נזירות... מה שעומד לו מול העיניים:
 זה **הרגע הראשון!** הרגע אני מתוסכל!!! הרגע אני מרוגש!! הרגע הזה אני באורות!!! ולכן הרגע אני מקבל על עצמי נזירות!!! כשככה זה נראה... **אז הרגע הראשון הוא רגע השיא!!!** ומכאן ואילך ההתלהבות רק יכולה לרדת ולהיכבות ולהתעמעם עד שזה נהפך לבוץ שאני כבר מחפש את הדרך האחורית ומחכה להתפטר מזה... **מי שרגע השיא שלו זה דווקא הרגע הראשון זה לא מריח טוב... זה לא הולך לכיוון החיובי...** לעומת זאת אותו בחור... אצלו הסיפור בדיוק הפוך... אצלו רגע השיא היה דווקא **הרגע האחרון!** כי הוא לא באמת חיפש להיות נזיר... אדרבה... הוא בעיקר חתר לשלב הסופי של הגילוח ביום האחרון... ממילא אצלו דווקא ההתחלה היתה מינונית... וככל שזה התקרב לסיומת... ככה זה הלך ולהתקרב לרגע השיא!!! אומר שמעון הצדיק: כזו נזירות מקובלת עלי! הבנת את הרעיון??? שמעון הצדיק מלמד אותנו פה קו ברור וחד בכל מה שנוגע לקבלות טובות: לפני שאתה מקבל קבלה... תבדוק טוב טוב איפה רגע השיא... אם רגע השיא זה דווקא עכשיו!!! אתה כעת מתלהב... כעת מתרגש... כעת מזועזע... כעת מתחלחל... ותכל'ס... אתה כעת בשעת חימום... ולכן היד קלה על ההדק לקבל קבלות על ימין ועל שמאל... רגע רגע... חכה רגע... לפני שאתה מקבל קבלה לחודש ימים... תעשה רגע חשבון: מתי רגע השיא??

אם רגע השיא זה עכשיו!!! אז חכה... חכה עם זה... אל תמחר לקבל על עצמך קבלה שעוד יומיים אתה לא יוצא איך לצאת מזה... הבנת?? **אז רגע... בעצם איך אני יכול לבדוק מה הוא רגע השיא אצלי??**

אתן לך דוגמא: פעמיים יצא לי לקבל על עצמי לעשות סיום!!!

פעם אחת זה היה כשבאתי לנחם בשבעה על מישהו קרוב... שהייתי נסער וכאוב וזה היה שעת חימום והרגשתי צורך להתבטא ולהתחזק לעילוי נשמתו... ובדיוק חיפשו לחלק את המשניות לע"נ ונפלו עלי והכריחו אותי לקחת את מסכתות כלים אהלות ונגעים... אמנם קצת נבהלתי מזה... (מצטער... עדיין לא זכיתי להיות ר"ע שאומרים לו "כלך אצל נגעים ואהלות...") והוא שט בזה... אבל לא התווכחתי... כי זה עשה לי ככה טוב על הלב... כי אחרי הכל הייתי בשעת חימום... היתה לי בעירה פנימית לעשות משהו לעילוי נשמת... אז יאלה... הלכתי על זה... עברו יומיים שוש... השבעה נגמרה... ואז התחלתי לדפדף ולדפדף... ואוה... כמה פרקים עוד נשאר לי... ואיזה מסובך... וזה הרי לא לימוד חובבני... וצריך למצא לזה זמן... וזה בכלל לא קשור לי עכשיו... כי אני לומד משהו אחר לגמרי... ואין לי איפה לדחוף את הלימוד הזה... אוה... אין אני מתפטר מזה... בקיצור: בסוף סיימתי את הלעילוי נשמת... אבל על הדרך הוצאתי את הנשששמה...

לעומת זאת!!! נשאר לי חור שנקרא מסכת כתובות שלא למדתי אותה!!! חיכיתי ללמוד כתובות... זה היה חשוב לי... יקר לי... בוער לי... אבל תמיד התחמקתי... כי אני אוהב ללמוד דברים מוכרים וכתובות זה היה חומר חדש בשבילי... אז יום אחד החלטתי להתחיל וניחמתי את עצמי... נכון... בהתחלה יהיה קשה... כי זה חומר חדש... אבל אדרבה... ככל שאני יותר אלמד ככה יותר אתחבר

לגמור עם זה... והנה... סו"ס סיימנו את ה-ל' יום... וכעת צריך להקריב קרבנות... וזה כסף... זה לא צחוק. מדובר בשלוש קרבנות... ועל מה?? על איזה רגע של תסכול שנכנסתי לאורות ובום... אוף... מה הייתי צריך את זה?? נו... יאלה... בא נגמור עם זה כבר... וחכה... הסיפור הגדול עוד לפנינו... עוד מעט מגיע השלב של הגילוח שזה אומר שמורידים לי את כל השערות ואני נשאר מגולח למשעי... ועל מה?? על שעתיים שהייתי קצת נסער?? אאאאוףף... וככה הוא מגיע עצבני לבית המקדש... הוא ניגש בקול צרוד לאחד הכהנים ומבקש ממנו... תעשה טובה... בא תתקתק לי פה את הקרבנות... אני רוצה לסיים עם זה כמה שיותר מהר... ואז מקריבים לו... ואז הוא הולך ללשכת הנזירים כמו אחד שהולך לגרדום... והכהן מגלח אותו ומוריד לו את ככלל השערות... והוא מסתכל במראה ואומר לעצמו: אוה אוה... אני נראה זוועה... ה' ישמור... אף אחד לא מכיר אותי... איזה מטטטוטמטם הייתי!!! כעת יארוך לי חודשים שלימים לחזור לפרצוף הנורמלי שלי... והכל בגלל מה??

בגלל הנזירות האומללה הזו שקבלתי על עצמי ברגע של אטראף...

עד כאן הרקע... אז זהו!!! שבדיוק על זה אומר שמעון הצדיק: אני לא רוצה לאכול מקרבן שכזה!!! ולמה?? כי סו"ס נזירות זה הרי לא חובה!! זה אמור להגיע ממקום של נדר ונדבה... ותכל'ס- אומר שמעון הצדיק: תראה איך הנזיר הזה נראה?? אתה רואה אצלו זכר לנדבת לב?? תראה איך זועק ממנו שכל כולו מחכה להתפטר מהנזירות... אז נכון... שבהתחלה הוא באמת התלהב... אבל ההתלהבות ממזמן נמוגה... והוא נשאר עם בוץ... עם קבלה שהוא לא יודע איך להתפטר ממנה... בקיצור: כעת הוא בא לכאן לא כדי להקריב קרבן נדבה... אלא קרבן בוץ!!!! ומעתה: אם בקרבנות כתוב 'יורח ה' את ריח הניחוח', אז כאן אבל ה' לא כ"כ מריח ניחוח... זה יותר מריח בוץ מאשר ניחוח...

אומר שמעון הצדיק: אני מתרחק מכאלו ריחות נודפים!!! אני לא מחפש לאכול נדבת לב שמטיחה בוץ... עוד נדבת לב אחת כזו ואבדננו...

לעומת זאת!!! הייתה פעם אחת ויחידה ששמעון הצדיק כן הסכים לאכול איל נזיר... היה זה בחור בן עליה שהגיע למסקנה שהוא מוכרח להוריד את הפיאות שלו משיקולי קדושה... דא עקא שיש לאו דבל תקיפו... מה עושים?? אוה... בשביל זה יש דין נזירות שביום אחרון של הנזירות... יש מצוה מיוחדת שהנזיר מגלח בתער את כל השערות!!! (וזה דוחה לאו דבל תקיפו...) ולכן החליט אותו בחור... אני אקבל על עצמי נזירות... אבל לא בשביל הנזירות עצמה... אלא בעיקר **בשביל הסיומת!!!** אני חותר בעיקר ליום האחרון שאז אני אוכל לגלח לשמים ולהגיד לאבא שבשמים אני קדוש ונאמן לך!!! פה שמעון הצדיק התלהב... כזה קרבן נזיר אני רוצה לאכול... **מה קרה?? מה יש בקרבן נזיר הזה??**

אז פעם הבנתי בשטחיות ששמעון הצדיק פשוט התפעל מיראת השמים של אותו בחור... אבל לא!!! הנקודה היא אחרת לגמרי:

קבלות טובות ונפלאות... אבל גם

נכונות!!!

פרשת תרומה היא פרשת הקבלות הטובות או המגביות!! פרשה שממנפת את נדבת הלב הנשפכת והמפעימה של כלל ישראל לדורותיו!!!

גם בדורנו מרנין לראות צעירים שמקבלים קבלות ועומדים בהם בגבורה. **אבל!!! תתפלא לשמוע: צריך לדעת לקבל קבלות בצורה נכונה!!!**

כלומר: נכון שלקבל קבלות זה דבר נפלא... אבל גם אם מצידיך יש נכונות לקבל קבלה מסוימת וכל הכבוד לך... אבל לפני שמקבלים קבלה... צריך לדעת האם זה נכון לקבל את הקבלה הזו!!!

אמנם בדרך כלל לא מעיזים לדבר על זה... (רק לפני הימים הנוראים... אז תמיד מדגישים שצריך לקבל קבלות קטנות) כי מי שרק מוכן לקבל משהו אז ברוך הבא... **אז זהו!!! שצריך לדעת שלא תמיד!!!** יש קבלות שעדיף יותר לעשות אותן באופן ספונטני ולא ממקום של קבלה...

כן... בדיוק בימים אלו אנחנו עוסקים במסכת נזיר... ושמעון הצדיק מפתיע בהנהגה שלו!!! הגמ' אומרת ששמעון הצדיק היה מסתייג באופן מופגן מלאכול את הזרוע בשילה של הנזיר... כלומר: מידי יום היו מגיעים נזירים לבית המקדש לכבוד מעמד הסיום שלהם... הנה... סיימתי את הנזירות... ושמעון הצדיק הוא הרי הכהן גדול... ובאופן טבעי כל נזיר חולם שהכה"ג יסכים לאכול מה'מורם' מאיל נזיר שלו... אבל שמעון הצדיק לא!!! לא מעוניין!!! ולמה?? מה יש לשמעון הצדיק נגד קרבן נזיר? אז בשביל להבין למה... צריך להבין את הרקע הכללי...

אז ככה: הכל התחיל מיענקלה שהייתה לו איזה מעידה רוחנית חד פעמית... בדיוק בליל ר"ח אדר הוא התבטל מלימוד ודיבר שטויות כל הלילה... ועבירה גוררת עבירה והוא קם בבוקר בשעה 12.00... הוא הרגיש כ"כ רע... הוא היה פשוט מזועזע מעצמו... הוא גם נכנס ללחץ... אם ככה היה נראה **הראש** חודש שלי... מי יודע מה הולך לקרות לי בחודש הזה... בקיצור: כל הצהרים הוא הסתובב אחוז תזזית ולא הצליח להירגע... ואז פתאום נפל לו רעיון... מצאתי דרך איך לכפר על החודש הזה!! באופן פתאומי הוא קם והכריז: אני מקבל על עצמי נזירות לחודש הקרוב!!! אוה... כעת נחה דעתו!!! שלוה ננסכה בכל ישותו... עצם קבלת הנזירות נתנה לו תחושה של טוהר ודף חדש... והוא התחיל את הנזירות עם כל המרץ... **דא עקא... שאני לא צריך לספר לך מה קרה אחרי יומיים...** פתאום הוא נרגע... הוא כבר לא עושה כזה עסק ממה שקרה... הרבה פחות מזועזע... חלף שבוע ואז לאט לאט הנזירות התחילה להיות מסורבלת... עבר עוד שבוע... ואז הגיע אאאוף... איזה עצבים... למה בכלל קבלתי על עצמי את הנזירות הזו?? אז נכון... לפני שבועיים קרה משהו... אז מה... אבל מאז עברו הרבה מים בירדן... בקיצור: הוא כבר מחכה בכיליון עיניים

לי עוד איזה סדר לימוד שאני מהרגע הראשון לא בקטע... ועוד איזה חברותא בנושא מסוים שממזמן הייתי מפסיק אבל אין לי לב... אז זהו שלא! לא תמיד תוצרת זו הישג... שמעון הצדיק לא מתפעל מכל סיוס... שמעון הצדיק לא מתפעל מעוד נזיר שהנה... הגיע לבית המקדש כדי לסמן וי... עשיתי את זה... לא!! שמעון הצדיק לא מתפעל מאותו נזיר שקיבל ע"ע מאה יום נזירות... אמנם כולם מתרגשים... אוה... איך עשית את זה... אבל שמעון הצדיק ראה בעיניים של אותו נזיר... ש... שמחר לך תחפש אותי בשחרית... תן לי לחיות... אני גמממור מהיהדות... שמעון הצדיק מתרחק מכאלו הישגים... הוא יותר מעדיף את הנזיר הרגוע של ה-ל' יום...

וכאן!! כמובן צריך להסתייג!! סו"ס כל קבלה כרוכה בקושי ובמאמץ... ובל נשכח שעמל התורה הוא תמיד קשה... ותורה שלמדתי באף וכו'...

אבל!! יש הבדל אחד מאוד מהותי שהזכר כאן לא פעם...

כשקשה לי ללמוד... בדרך כלל הקושי לא מגיע מהתורה!! הקושי מגיע **ממני!!** אני דווקא הייתי רוצה ללמוד... אבל מה אעשה **שאני לי** חברותא נורמלי... מה אעשה **שאני** עייף... **יש לי** קנאה ותחרות... כן... יש קשיים... אבל הקושי הוא שלי... לא של הגמ'!! הגמ' לא אשמה... גם אם מתחשק לי להרביץ למישהו... זה לא לגמ'... בא לי להרביץ לעצמי שהלכתי לישון מאוחר... להרביץ לחברותא ששוב מהתלבי... אבל הגמ' נשארה לבנה!!

אבל ברגע שקבלתי ע"ע כל מיני סדרים ולימודים שהם עלי לנטל... שאני לא אוהב ללמוד כעת את מסכת כלים!! ולא מתאים לי בכורות!! ואני תמיד עייף בלימוד של 6.30 בבוקר... ומצטברים אצלי יותר מידי הרבה שעות של תסכול מול התורה שאני אמור לאהוב אותה... אז אח"כ מגיע בן אדם בן ארבעים בוגר וישיבות ושואל: למה אין לי טיפת חשק ללמוד?? למה לא נשאר לי כלום מהברען של הישיבה?? אדוני... השתוללת... לא שמרת על ייחסים תקינים... לא היססת לשרוף קשרים עם התורה...

אז כמובן שיש דבר כזה לקבל קבלות!! וצריך ויש עניין!! רק מה???

לא לקבל קבלות בלי קשר... אתה כבר מתחיל זמן בישיבה... ומתחילים מסכת בבא מציעא... ואתה רוצה להיכנס לזה!! וחשוב לך... אז קדימה... תקבל על עצמך... ואז!! דווקא הקבלה תתן לך דבון ודחף ללמוד מתוך מחייב!! אנא... אני סומך על הברות שלך שתבין את המאמץ הזה נכון... תמשיך להיות נדיב לב והקב"ה מקבל את הקבלות הטובות שלך כאישים וניחוחים... אבל תדאג שזה יגיע מנדבת לב אמיתית!! הכי טוב להתיעץ במידת הצורך עם הרב שקרוב אליך... ודו"ק.

הראשון הוא היה באורות... כוכבים בעיניים... אבל אני פגשתי אותו ביום האחרון של הנזירות... אני פגשתי את התסכול מתי אני כבר אתפטר מהנזירות... אומר שמעון הצדיק:

אני מתלהב רק ממי שמקבל על עצמו קבלה שרגע השיא יהיה רגע האחרון ולא הרגע הראשון!! מי שהיה ברגע של אאורות וקיבל קבלה ואח"כ הוא מרגיש שהוא מבוסס בבוץ שהוא לא יודע איך לצאת ממנו... שמעון הצדיק לא רואה בסיוס שלו יומא **טבא** לרבנן... מי אמר שזה כ"כ טוב... בן אדם שמסכם באנחה רווחה ואומר היה טוב וטוב שהיה... זה נשמע לך כ"כ טוב?? עוד יומא **טבא** לרבנן כזה ואבדנו...

אז כמובן!! כאן המקום להסתייג... שסו"ס יש סוג של קבלות קריטיות כמו אחד שמקבל ע"ע להתנתק מקווי הנייע/רשת או שאר התמכרויות... ששם באופן טבעי רגע השיא זה הרגע שהוא שבר את המכשיר... ואילו הרגע האחרון זה הרגע שהוא נעבאך קנה חדש... זה מובנה ככה!! וזה לא יכול להיראות אחרת!! אבל אני לא מדבר כעת על הסוג הזה של הקבלות... כי זה מסוג הקבלות שאני בלאו הכי מושבע ועומד מהר סיני, והקבלה היא רק בשביל תוספת חיזוק!! כאן אדרבה... צריך לנצל כל רגע שיא של התלהבות למרות שהוא הולך וכבה...

אני כעת מתמקד בעיקר בנדבת לב שאדם יזום משהו חדש ב-עשה טוב...

כבר נכתב כאן לא פעם ולא פעמיים: יש המון בני עליה בדורנו שאם הם רק ימשיכו ללמוד בהתמדה כמו שהם עכשיו ולא יותר... הם יצמחו כמו ר' חיים קנייבסקי... הם לא צריכים להתמיד יותר!! רק מה כן?? מה כן שיעורי הבית העיקריים שלהם?? הם צריכים מאד מאד להיות מחושבים... איך אני ממשיך לשמור על ייחסים טובים ותקינים מול הגמ' כדי שאני אזכה להמשיך להיות מיווד איתה עד גיל 94... זה! זה הנושא!! זה הכסף הגדול!! זה מה שמפריד בינינו לר' חיים קנייבסקי!!

לא חסרים לך שעות התמדה... ולא חסר לך רצינות בשביל לצמוח ר' חיים... אתה מספיק רציני כבר עכשיו!! אם יש משהו שמטריד... זה כל מיני חתולים שחורים ומיותרים שנכנסים לך בין דפי הגמ' ואתה לא מנסה למנוע אותם... אתה לא חושש שהם עלולים יום אחד לצנן לך את החיבור והאהבה הרוחנית שיש לך לגמ'...

זה!! זה הסיפור!! פה!! פה נמצאת הנקודה!! ועל זה צריך לשים את כל הפרוז'קטורים... אנחנו מאוד טובים **בתוצרת**... אנחנו מאוד מעודדים **תוצרת**... בחור עסוק כל הזמן בלהעריך את עצמו לפי גודל **התוצרת**... כמה שעות הצלחתי לסחוט מעצמי בכח... כמה סדרים הצלחתי עוד להעמיס על עצמי... ואם הצלחתי לדחוף עוד איזה מסכת שלמדתי אותה בלי טיפת חשק... אז בכלל אני מרגיש מבוסס שהצלחתי לנצח את עצמי... לא תמיד שמעון הצדיק מתלהב מכאלו דברים...

בחור שקיבל על עצמו כמה קבלות מיותרות שהוא לא היה אמור לקבל אותם... מסוג הקבלות שמה לעשות... היה לחץ חברתי וקבלתי על עצמי 1500 דפי גמ' לשנה הקרובה... ופה מישהו דחף לי סדר טהרות ללמוד לעילוי נשמת עד סוף שנה... ופה מישהו דחף

ואהיה יותר בפנים... ואז אתמכר למסכת הזו... וכך הווה!! ההתחלה דווקא הייתה קשה... וככל שצברתי עוד דפים במסכת כך התחברתי יותר ויותר... וביום האחרון שהגיע הזמן להגיע סליקא לה מסכת כתובות... כבר לא רציתי להגיד סליקא... אמרתי הדרן עלך!! אני רוצה מיד להתחיל שוב לחזור...

שים לב: לפניך שני סיומים!! סיוס אחד היה בבחינת ברוך שפטרני... והסיוס השני היה בגדר יומא טבא לרבנן... **מה ההבדל??**

כשקבלתי על עצמי ללמוד כלים ואהלות... הרגע הראשון הוא היה **רגע השיא!!** אוה... איזו טרגדיה... אני לא מסוגל... אני חייב לעשות משהו לעי"נ יך אפשר שלא... זה!! זה היה רגע השיא!! מכאן ואילך זה רק נכבה ונחלש והגעתי למצב שלא ידעתי איך להתפטר מזה... לעומת זאת כשהחלטתי ללמוד כתובות זה היה ההיפך הגמור, רגע השיא היה דווקא הרגע האחרון... שאני אזכה יום אחד לדעת כתובות...

(ואגב: תקבל על עצמך ללמוד לעי"נ... רק מה?? לי יש כלל... כשאני מקבל על עצמי ללמוד לעילוי נשמת... אני עושה את זה במקום!! יש לי כמה מסכתות שאני בקי בהם... אני מתיישב בבית עצמו ולומד את המסכת בחצי שעה והולך... זה התנאי שלי...!!)

בקיצור: כלל ברזל: לפני שאתה מקבל על עצמך קבלה... תבדוק טוב טוב איפה **רגע השיא** אם רגע השיא זה עכשיו... אז עצור!! אל תמהר... זה לא חכמה לקבל ע"ע משהו שאתה לא יודע איך להתפטר ממנו... אין לך רשות ליזום במו ידיך להפיל על היהדות עוד ועוד תיקים מיותרים שיהיו לנטל ולעול שמעצבנים אותך ואתה לא יודע איך להתנער מהם... וכאן תכנס רגע לראש שלי!! אני די מפחד להגיד את המשפטים האלו... כי זה מאוד רגיש!! כי באיזהו מקום זה נשמע שאני כביכול מדבר נגד המושג הקדוש והנפלא שנקרא קבלות טובות... ואתה מבין לבד שבוודאי שלא... ברור שלקבל קבלות זה הדבר הכי נפלא!! ובדיוק בשביל זה יש לנו את פרשת תרומה "מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי..." יהודי שבא עם כל הלב לתת את נדבת לבו... זה מתקבל אצל ה' כאישים וניחוחים... וכל דבר טוב שבעולם התחיל מקבלה טובה...

אבל!! בכל זאת... בכל זאת צריך לדעת להיזהר מקבלות לא נכונות!!

כי אדרבה... דווקא מהסיבה שקבלות טובות במקום הנכון זה הדבר הכי מחייב והכי נפלא ומביא אותנו למקומות הכי נכונים... דווקא מרוב העוצמה החיובית של קבלות טובות!! **אז קח בחשבון שבאותה מידה** אם קבלת קבלה לא נכונה, במקום הלא נכון... הקבלה הזו עלולה להיות הדבר הכי משעבד והכי מעצבן והכי מרחיק אותנו מעבודת ה'... וזה בדיוק מה שמלמד אותנו שמעון הצדיק!! עם כל הכבוד לנזיר ה' שקיבל על עצמו להתנזר ולהתקדש... שמעון הצדיק לא ממחר להתלהב בכל מחיר!! למה?? **אומר לנו שמעון הצדיק:** אתם פגשתם אותו **ביום הראשון** של הקבלה... ביום

המקווה שנמדד ונמצא חסר... לא רק באזכרות ובמשניות נשם"ה...

הפעם כולם היו בהלם... על כזו בעיה אף אחד לא חלם... ובכן... מידי שנה כשמגיע א' באדר שבעה טובי העיר נכנסים להיכון... א' באדר זה אומר שאנחנו לקראת ביקורת שנתית מקיפה!!! בימים אלו יוצאים שלוחי בית דין מלשכת הגזית לביקורת מקיפה אודות כל ענייני העמדת הדת על תילה...

אז הביקורת בדרך כלל מתחילה בשדות... הם בודקים את הזרעים... האם יש תערובות כלאים... אח"כ הם עוברים לבדוק את הקברות... ואז מגיע השלב של הבית דין המקומי... יש רשימה ארוכה של משימות שברך כלל נדחים לרגע האחרון... אם זה כל חייבי המלקיות מהחורף האחרון... כן... היה פה סיפור לא נעים... בתחילת החורף שהיה פה איזה סלון תספורת שהספר אחד שטען שהוא בקי בהלכות "לא תקיפו" ולמעשה הוא גילח בתער בצדעיים ובפיאות והכשיל אנשים בזה אחר זה בכמה וכמה לאוין... והתרו בו ובכל מי שהולך להסתפר אצלו... והוא המשיך לצפצף... והעמידו עדים והם התרו... והיו פה איזה שמונה אנשים שהתחייבו כמה וכמה מלקיות... ולבנתיים זה נדחה... ובקיצור: כעת בחודש אדר... לקראת סוף שנה עברית צריכים לסיים את זה... וכן הלאה וכן הלאה... כל מיני חיובי תשלומין שנדחים...

והביקורת יום אחד באמת הגיעה... ודווקא זה עבר די בשלום... ואז!!! כחלק מהפרוטוקול הם נכנסו גם לביקורת שגרתית לבדוק את בורות המקווה... שהכל בסדר... ואז!!! כשהם הגיעו לבור השלישי מימין... מישהו בדק שם את גובה המים... בדק ובדק... והופ!!! מקווה שנמדד ונמצא חסר... מתברר שאין במקווה הזה ארבעים סאה... כן... היה מדובר במקווה מאוד צר... שכל אחד שנכנס לשם 'המים עלו לקראתו' זה אולי העניק תחושה שיש מספיק מים... ותכלס... מתברר שלא!!! מי חשב על זה... מי בכלל חלם על כזו בעיה...

אתה יודע איזה בלגן זה עשה?? אתה יודע מה המשמעות של מקווה שנמדד ונמצא חסר?

כל המהרות שנעשו על גביו בין ברשות היחיד ובין ברשות הרבים טמאת (עד שיוודע זמן שנמדד בו והיה שלם)!!! כן... כל מי שפעם היה באזכרה בעליה לקבר... הרי לומדים שם משניות אותיות נשמה... הרי זו המשנה שמתחילה באות מ"ם של נשם"ה... כעת מה עושים??? מאיפה מתחילים בכלל??

אז דבר ראשון: למרות שכבר הגיע שעת ערב... העבירו כרוז דחוף בכל העיר: רבותי: שתי הודעות חשובות: כל מי שטבל או הטביל כלים במקווה... בבור השלישי מימין... כיוון שמתברר שהמקווה חסר הרי כל הכלים הטמאים שהוטבלו בו או האנשים הטמאים שטבלו בו... הרי הם בחזקת טמאת!!! באותה שעה ר' ירמיהו הכהן כבר נטל ידיים לאכול בתרומתו... גברת כהן הכינה לו שתי מקרצות של הפרשת חלה ועוד סלט ירקות מתובל בשמן זית של תרומה... לבנתיים יענקי ראה את אבא שלו ונטל ידיים לאכול בתרומתו... והוא הבין שהגיע זמן ק"ש של ערבית בירך שתיים לפניו והיטה לקרות כב"ש... ר' ירמיהו כבר התיר חגורו ובירך המוציא ואשר קדשנו בקדושתו של אהרן... לאכול תרומה... טיבל את החלה בשמן זית והכניס לתוך פיו...

ואז נשמע הכרוז!!! רגע רגע... מה אומרים שם?? אני לא שומע... יענקי קורא ק"ש... אבא חידד את אזניו... רגע יענקי... נראה לי שזה משהו חשוב... תהיה רגע בשקט... (יענקי הפסיק באמצע ק"ש... בטח... מותר לו אפילו לשאול באמצע הפרק מפני היראה... של אביו... כ"ש להפסיק) והכרוז חוזר "מי שטבל או הטביל במקווה בבור השלישי מימין הרי כל הכלים או האנשים שטבלו בו... בחזקת טמאים!!! ר' ירמיהו התחיל לרעוד כולו... התרומה נמצאת לו בתוך הפה ו... והעניינים שלו מרצדות מימנה ושמאלה... זה נראה שגלגלי המוח שלו מעבדים נתונים...

רגע... הבור השלישי מימין... לא!!! אני ב"ה לא טובל במקווה הזה... זה בור קטן מידי בשבילי... (ר' ירמיהו הוא מהכהנים המיתולוגיים שנותנים להם לעשות קמיצה כי הם בעלי בשר ואין להם ריוח בין האצבעות וכן חוסכים את ספק מה הדין של הסולת שמבצצת 'בין הביניים' של הקמיצה...) אבל!!! את הבגדים שלי אני דווקא כן מטביל שם... אז רגע... מה קורה פה... אני לא טמא!!! אבל התרומה כן טמאה... כי החולצה שלי כן נשארה טמאה (כי אותה כן הטבלתי שם) והחולצה טמאה את התרומה... את כל החשבונות האלו ר' ירמיהו עושה בשברירי שניות... בלי לדבר... התרומה עודה בתוך פיו! רגע... ומה אני עושה עכשיו?? האם לפלוט את התרומה או לבלוע? הרי אני תלמיד של רבי אליעזר שהוא סובר שאם הייתה תרומה בתוך פיו ואמרו לו נטמאה התרומה... הרי זה יבלע... כן לא... לבנתיים יענקי הספיק לגמור ק"ש והוא יגיש לאבא... אבל אבא... ר"א דיבר רק כשהתרומה נטמאה אחרי שנכנסה לתוך פיו וכאן זה נטמא כבר לפני כן... אוה נכון... בן המחכים את אביו... זהו! ר' ירמיהו פלט את התרומה מפיו ורץ מהר מהר לשטוף את הפה... עוד באותו ערב היה שם מעמד של שריפת התרומה... כל החלה ותרומה שהצטברו בבית נטמאו... כי המקווה הזה היה מאוד דומיננטי אצלנו בבית... ולא תשכח שברגע שהמקווה הזה נהפך להיות חסר... זה נהיה רטרואקטיבי!!! זאת אומרת: כעת תקח כמה חודשים אחרונה... כל מה שהטבלנו בו נהיה למפרע טמא... אתה יודע מה המשמעות?? אגב: שכחתי להוסיף שזה היה ההמשך של הכרוז: הודעה נוספת: מי שידע או יכול להעיד על תאריך מסוים שהוא או מישהו אחר, יצא לו לבדוק את המקווה ויכול להעיד שהוא ראה שהמקווה שלם יבא ויעיד... כן... זה מאוד משנה... כי אם לא נמצא מישהו כזה אז המקווה הזה פסול שנה למפרע...

(מפעם שעברה שהם בדקו אותו) אז באמת בסוף הגיע ר' חצקל ועידן ששבוע שעבר הבן שלי היה כאן, והוא אחד כזה שיש לו שגעון כזה... שכל מקווה שהוא הולך... הוא בודק את כל המקוואות שהכל בסדר... (אגב: זה לא באמת שגעון!!! לא סתם הוא עושה את זה... הוא התחיל לנהוג כך בעקבות משה שהיה באחד מעירי הכהנים שמיום כיפורים שעבר עד יום כיפורים לא בדקו את המקווה כלל וברגע שהוא נמצא חסר זה בבת אחת טימא עשרות סאין של תרומה שמשפחות כהנים בנו על זה את מקור ההכנסה של כל החורף שלהם... ואם רק היה משועבד אחד שהיה בודק פעם אחת באמצע החורף הוא היה מסקר את תקופת האי וודאות בחצי... מאז ככה הוא נוהג בכל מקום לתועלת הרבים) בניסי ניסים הסיפור נגמר במינימום נזקים!!! כל אחד מתושבי הישוב ניסה לשחזר האם במשך השבוע האחרון הוא טבל או הטביל במקוה זה.

אבל אל תשאל... בדיוק אתמול יצאה השיירא הקבועה לירושלים!!! מידי שבוע יש פה שיירא שיוצאת לירושלים... כל מי שצריך להקריב קרבן יולדת או להעלות מעות מעשר שני... ויש לפחות עשרים יהודים שיצאו לכיוון ירושלים ו... ולך תדע!!! הם כבר עמוק בדרך... ותחשוב שאחד מהם טבל לטומאת מת בדיוק במקווה הזה ואם לא נעצור אותו בזמן הוא עלול להיכנס למקדש טמא... אין ברירה!!! אין ברירה... ר' זונדל רץ מהר לאורווה... הוציא את הסוס... ויצא למירוץ!!! רץ ורץ ורץ... ותכלס... הוא לא מוצא אותם... איפה הם... שעון החול הולך ואחלו... אם עוד כמה שעות אני לא מוצא אותם... מתחיל להתעורר חשש שאוטוטו הם כבר נכנסים לעזרה... מה עושים?? לא הייתה ברירה זונדל כבר הצטייד עם אישור חירום להגיש אותו למוצב שעומד בראש הר מבשרת ציון... שהוא נמצא בקשר עין תמידי עם הצופה שעומד בגג העזרה... ויש ביניהם קודים מוסכמים שמתואמים ביניהם... והוא סימן ונפנף לו בסודר קוד שמסמן על סגירת כבישים מיידית... (כן... כמו שהיום אתה נוסע בכביש ואתה רואה שהמשטרה פתאום מופיעה ללא הודעה מוקדמת ומוסמת את הכביש... אותו דבר כאן...) התקבלה הוראה מגבוה לחסום את כל הנכנסים בעזרה לשעה הקרובה... לבנתיים הקפיצו בזריזות את זונדל שהגיע להר הבית ואז יצא כרוז והודיע את סיבת העיכוב: כל מי שהגיע כעת מעיירת מרישה... נא לעצור לבדיקה ובירור ולא להיכנס ואתם- השאר עלו לשלום אל אביכם... יכולים להיכנס לשלום... ואכן בניסי ניסים מישהו ברגע האחרון ניצל ולא נכנס טמא למקדש...

תזכורת!!! נא להניח תפילין...

אם אתה זוכר... לפני חודש דיברתי על חוסר המודעות בנושא של תפילין של ראש שמונחים שלא במקום... וסיכמנו שלקראת פורים נעשה תזכורת בעניין ה"ששון וקרב" - אלו תפילין...

נו... אז מה באמת קורה עם זה?? האם ביקשת ממישהו שיסדר לך את הקשר?? שיקטין לך אותו??

מה... לא?? אני בהלם!!!!

מה... אתה עדיין לא הבנת עניין?? לא... לא... זה לא עובד ככה... אני רוצה שתסביר לי את הראש שלך... האם אתה עדיין חושב שאני סתם מביא פה איזה מנהג עתיק יומין שסבא שלי הביא איתו מהונגריה?? אתה עדיין חושב שהלכות תפילין זה משהו ששייך לבתים מאכער... לא... תסביר לי... זה לא צחוק... אנשים לא מניחים תפילין!!! איך מישהו אחד צעק עליי?? אני כבר חמישים שנה מניח תפילין... ואתה לא תגיד לי איך?? לא עניתי לו... וחבל שלו... הייתי צריך לענות לו: אתה חמישים שנה לא מניח תפילין והגיע הזמן שתתחיל...

אז שוב אני חוזר על הדברים כמוות שהם... ונא לחתום לי למטה ה"הוסבר לו..." כדי שאני אדע שיצאתי ידי חובה...

ובכן: צריך להניח את התפילין בגובה שבראש!!! שהקצה של התפילין יהיה מונח בעיקרי השיער, ולפי כמעט כל הפוסקים אפילו הם מקצת מהתפילין נמצאות מתחת לעיקרי השיער זה מעכב בדעיכה ואל תאמין לי!!! תבדוק!!! כעת חשוב להדגיש: הסיפור מתחיל ונגמר בקשר של התפילין... אחת לכמה חודשים הקשר של התפילין נמתח (בדיוק כמו הנעליים החדשות שלך שבתחלה לחוצות ואח"כ מתרחכות ואם תשים לב, הם כל הזמן מתרחכות)

ולכן הקשר של התפילין צריך תחזוקה!! צריך שאחת לכמה זמן מישהו יקטין לך את הקשר... ברגע שהקשר הוא טוב ומתאים לראש שלך... אז גם אם במשך התפילה התפילין זזות ימינה שמאלה למעלה ולמטה זה לא כ"כ איכפת לנו כי לכה"פ היה פה את הרגע הראשון שהתפילין היו מונחות במקום אבל ברגע שהקשר גדול אז התפילין לא יכולות להיות מונחות במקום ואתה לא הנחת תפילין... אפילו לא בצחוק!!! אתה לא צריך להתחפש בפורים... כי אתה כבר מחופש... מחופש לאחד שחולם שהוא מניח תפילין... זהו!!! אני את שלי עשיתי! מיציתי... מה שבטוח: כשרבי אליעזר רצה לנוף במישהו בהקשר של תפילין הוא התבטא בלשון "כמדומה שאין לו מוח בקדקדו..." מי שקרא שורות אלו ועדיין לא הבין עניין... עליו נאמר: "כמדומה שאין לו מוח בקדקדו..."

עוד הערה נחוצה: היו כמה וכמה אנשים שטענו לי... שנכון... באמת בדקתי ולפי כל הדעות זה ממש מעכב... אבל אני מכיר באופן אישי כמה וכמה צדיקים שאני אוהב מהם והם ככה עושים בשיטתיות!!! ואם כך אני לא צריך להיות יותר צדיק מהרבי שלי... **כתב:** אם הייתי ליטאי יבש הייתי אומר לך: הוכח תוכח אפילו לרבך... תורה היא וללמוד אני צריך... תבקש ממנו שינמק לך... אבל היות ואני קצת חסיד... אז אני חושב שתנאי הסף לחסיד אמיתי, זה רק בתנאי שהוא מבין שיש דברים שלרבי מותר ולי אסור... מי שלא מבין ככה... זה אומר שהוא חושב שהוא במדרגה של הרבי... אם ככה... אתה לא יכול להיות חסיד שלו... לדוגמה: אם אתה רואה צדיק צועק ומבזה יהודי... כל זמן שאתה מבין שיש פה עניינים שנגבים והמתקת דינים... מה טוב... אבל ברגע שאתה חושב שיאלה... גם לי מותר להתחיל לבנות אנשים... אז אין לך זכות להיות חסיד שלו כי אתה מרגיש בדרג שווה אליו... על אותו משקל: גם אם הצדיק מניח תפילין כך או כך... אם אתה חושב שאתה שווה אליו ויכול לעשות כמוהו... אז שהרבי יהיה החסיד שלך?? ? ודו"ק

האם יש מה לעשות ב--"להיות" ? ! ?

פרשת תרומה ופתחת בארון ברית ה... כולנו מבינים שארון ברית ה' הוא הכלי החשוב והקדוש והיקר ביותר מכל הכלים שבמקדש... ללא ספק... כולו זהב ומקומו בקודש הקדשים... אבל מצד שני... לא נעים לומר... אבל הוא גם הכלי הכי מיותר... הכי פחות שימושי... בינינו... תחשוב רגע... מה הארון עושה?? כלום!! לא עושים איתו כלום... הוא בסה"כ מונח על הריצפה בקודש הקדשים ויש בתוכו את לוחות הברית וזהו... בזאת מסתיים תפקידו... (תנסה לחפש בכל סדר קדשים איזושהי סוגיה שעוסקת בדיני הארון... כלום!!! למה? כי אין על מה... כי לא עושים איתו כלום... תבין... בבית שני בכלל לא היה ארון... נו... קרה משהו? לא!! במשך 420 שנה עם ישראל מקריבים קרבנות ועסקים כרגיל ומסתדרים בלי הכלי החשוב ביותר... בלי הארון... אם המזבח נפגם כפיפון הלכה כל העבודה... אם חסר יום אחד שמן למנורה לא תשאל... הופכים את כל העולם... אבל אם אין ארון... לאף אחד זה לא חסר... מסתדרים בלעדי... אז איך אלה מסביר את זה? איך מצד אחד הארון הוא הכלי הכי חשוב וקדוש וזהב טהור... ומצד שני הוא הכלי הכי פחות שימושי ולמעשה אנחנו לא עושים איתו כלום??

אז הנה! זו התשובה: כל המשכן וכליו הם צוות ההפקה של ברית הנישואין בין קוב"ה ושכנתיה... כל אחד מהכלים צריך לעשות משהו... המנורה צריכה לעשות אור... המזבח עושה לחם אשה... מזבח הקטורת עושה ריח ניחוח... ואילו ארון הברית הוא היחיד שלא צריך לעשות כלום כי הוא מייצג את הכלה בעצמה!!! בארון נמצא הספר תורה שזה הכתובה... בארון נמצא הטבעת נישואין שזה לוחות העדות... ולכן הארון צריך להיות!!! התפקיד של הארון הוא בעצם היותו!!! הוא פה בשביל להיות!!! ולא שום דבר אחר!!! ואדרבה... זה פרנציפ שהארון לא יעשה כלום חוץ מדבר אחד ויחיד: להיות!!!

תבין: הארון הזה דווקא נראה ארון טוב... היה אפשר להיעזר בו לכמה דברים... ודווקא חבל... חבל שהוא עומד מהצד ולא עושה כלום... כן... גם הכלה... כולם שיבחו אותה שהיא מאוד חרוצה ונמרצת... אז חבל... למה היא יושבת שם בחוסר מעש... אולי היא תתחיל להושיט יד ותעזור למלצריות לשים את הלחמניות והצלחות?? לא!! פרנציפ לא!! כי היום היא כלה וכלה צריכה להיות!!! להיות זה דבר הרבה הרבה חשוב ומהותי מאשר לעשות!!! החתן שרוצה היום לישא אישה... אז חסר לו צוות מקצועי שיודעים לעשות כל מיני דברים מה שהיה חסר לו זה בן זוג שתסכים להיות!!! להיות איתו!

--- הוזה"ק מפליג בגודל קדושתו של יוסף הצדיק... ואמר הוזה"ק: מה היה השפיץ של השיעור קומה הכי גבוה שהגיע אליו יוסף הצדיק? שעליו נאמר: וישם בארון!!! המעלה של יוסף התבטאה בזה שהוא הגיע למדרגה שהוא נטמן בארון!! ובאמת אם תשים לב: לאורך כל השנים היה מכנה משותף בין ארון ברית ה' לארנו של יוסף שבמשך ארבעים שנה במדבר היו מוליכים את שתי הארונות... ארון ברית ה' וארנו של יוסף אחד אחרי השני והיו מכריזים: קיים זה מה שכתוב בזה... והשאלה הנשאלת: מה באמת הקשר בין ארון הברית לארנו של יוסף? במה מתבטא הגדלות של יוסף בזה שהוא בארון??

התשובה היא: שעיך עבודת ה' של יוסף הצדיק בחייו היה אותו סוג תפקיד של הארון... התפקיד שלו היה להיות!!! להיות!!! להמשיך להיות עם ה'!!! להמשיך להיות צדיק ולהיות ספון בארון ברית ה' ולא לצאת משם... ולחיות אז עבודה הכי מרוממת שמקומה בקודש הקדשים!!! --- אנחנו נמצאים כעת בשבוע אחד שלאחר ימי השובב"ם... לאורך כל ימי השובב"ם נכתבו כאן כמה וכמה מאמרים בענייני תיקון החטא ותשובה ופגעי הטכנולוגיה וצריך לעמוד בניסיונות וכו' וכו'... והנה יום אחד ניגש אלי בחור בן עליה נקי טהור ושומר ושואל אותי: רגע... מה קורה איתך?? איפה אני פה בכל הסיפור הזה?? מה אעשה שב"ה אין לי התמודדויות מיוחדות בקדושה... גם אף פעם נפלתי באינטרנט... וגם אין לי שום דחף לזה כי אין לי שום מושג בזה ב"ה... וממילא... כונצאה מזה אני מרגיש כאילו שאתרי מחוץ למשחק... מדברים פה על ניסיונות... וכמה רוממות זוכה מי שמתגבר וכו' וכו'... ותכלס... מה איתי שאין לי ניסיונות מיוחדים ואני יושב ולומד וזוכה בלימוד... אז איפה המקום שלי במידת הקדושה??

אז כן: בחור בן עליה יקר... אתה צודק... התפקיד שלך הוא שונה!! אל תצפה שידברו מידי הרבה על התפקיד שלך... כי הוא תפקיד מאוד חדגוני וברור!!! התפקיד שלך זה פחות לעשות... אלא בעיקר להיות!!!

התפקיד שלך זה בבחינת וישם בארון! להמשיך להיות בארון!!!
להסכים להמשיך להתייחד עם ה' ולהיות הכלה שלנו!

כן... יש הרבה כאלו שהתפקיד שלהם בעבודת ה' זה בעיקר לעשות... לפעול... לייצר... אבל אם תשים אותו בתוך הארון ספון בתוך קודש הקדשים ותגיד לו התייח: התייח פה ותישאר פה בשביל ה'... זו משימה יחודית שלא כל אחד מסוגל לה... רק בן זוג של ה' שהוא מבין שהוא פה בשביל להיות... רק הוא מסוגל לזה... וזה התפקיד שלך!!!

במשך כל הפרשיות האחרונות היינו עוסקים עם כל השובב"ם... אלו שהעבודה שלהם זה בעיקר מחוץ לקודש הקדשים... הם מצאו את עצמם בחוץ והוא נדבו את ליבם לשוב בתשובה לה'... זה התפקיד המוכר והדומיננטי שלי ושל החברים שלי שאנחנו שייכים לצוות ההפקה... שאנחנו צריכים לעשות כל מיני תפקידים בעבודת ה'... יש אחד שהעבודה שלו להקריב ולזבוח לה'... יש אחד שצריך להאיר לפני ה'... ויש אחד שצריך לעשות ריח ניחוח לה'... אבל אלה? התפקיד שלך הוא להיות!!! כן... יש את כלו שהתפקיד שלהם זה להמשיך להיות!!! יש לך נטיה טבעית להיות שתול בבית ה'... יש לך איזה טוהר פנימי שאתה נמשך בטבעך לטוב... וכל מה שנדרש ממך זה להמשיך להיות!!! להיות שם בשביל ה'!! ויש כאלו שמקנאים בך מאוד... ויש כאלו שהם עד כדי כך מקנאים בך... עד כדי שהם לא מסוגלים להאמין שיש בכלל כזה דבר... מה... יש כזה דבר בחור שנולד עם סטנדר ביד ונמשך להיות צדיק מטבעו??

אז כן... פעם גם אני הייתי מכחיש את המושג הזה בקנאות כי... כי לא פרגנתי... מה... שאני אצטרך לעבוד בפרך בשביל להיטהר ולהתקדש בקדושתו העליונה... ואילו חבר שלי נולד לו ככה כמו המלך יואש בתוך קודש הקדשים?? אבל לאחרונה הפסקתי להכחיש את זה... ולמה?? כי קלטתי שאין מה לקנא במי שנולד כזה... כי אמנם נכון שאני צריך לעשות ולפעול כדי להתקרב... ואילו הבן עליה מטבעו נמשך לעבודת ה'... אבל תכלס... יש לו עבודה אחרת שאני בחיים לא הייתי רוצה להחליף איתו!!! הוא צריך להיות!!! להמשיך להיות ספון בתוך

הארון ולהישאר שם בתור כלה של ה' ולא לצאת מהחדר יחודי!!!! ותכלס זה לא יותר קל!!! אני לא מקנא בו... להיות זה עוד יותר קשה מלעשות!!! אז העבודה שלי זה בעיקר ה-לך אזבח זבח תודה... בחצרות בית ה'!! אנחנו צריכים להקריב קרבנות ולהגיש לה' כל מיני התגברויות והתמודדויות שהבאנו איתנו מבחוץ... מקום ההקרבה זה בחצרות בית ה'... אבל אותו בן עליה... העבודה שלו זה לא בחצרות בית ה'... אלא בתוך בית ה'!!! להיות ארון בית ה' שמעולם לא יצא החוצה... אתה צריך להמשיך להיות מה שאתה ולא לפזול החוצה!!! אגב: אחד מסימני ההיכר של יהודי קדוש... זו שלימות סטאטית וקבועה ולא משתנית!! יש כאלו שהתבטאו על מרן הסטיפלר... שהסטיפלר של גיל שלושים והסטיפלר של גיל שלושים זה אותו אחד!!! זה אותם הנהגות!! אותה בעירה של יראת שמים!! זה לא כ"כ אדם שטיפס ועלה והתעלה עד שהוא הגיע למדרגת... אלא ההיפך... הוא כבר בגיל שלושים אחז במדרגת של שרף קדוש!!! ועיקר התפקיד שלו לאורך כל עשרות השנים שלאחמ"כ זה להמשיך להיות כזה!!! (זו הגדרה מאוד מעניינת שאם תשים לב... היא מאפיינת דמויות של יהודים קדושים... ואכמ"ל) לעומת זאת קח אותי ואותך... לי כל חצי שנה יש תגליות מפתיעות ביותר... כל שנה אני מגלה איזה טעויות עשיתי שנה שעברה... כל חודש אני עסוק בלהבין מה לא הבנתי...

זה שני סוגי תפקידים!!! וצריך לדעת שבניגוד למה שמקובל להרגיע את כל בעלי השאיפות ולכן מטייחים להם שאף אחד לא נולד עם סטנדר ביד... אז זה... שקח בחשבון שיש!!! יש כאלו!! יש בני עליה שמטבעם נמשכים לרוחניות... רק אוי... מה נעשה עם הקנאה הצורבת שלי ושך למה ה' עשה אותי כזה קדוש ואילו אותי ואותך הוא זרק אי שם במבואות האפלים?? אז זהו שלא!! אל תמהר לקנאות בו... כי אתה לא היית רוצה להחליף איתו אפילו לא ליום אחד... אם אתה מאוד רוצה לנסות להיות כמוהו... בא ניתן לך חודש אחד להיות במקום אחד ולא לזוז... נראה אותך... אתה לא רוצה!! כי זה לא התפקיד שלך ולא שלי... אנחנו חיים על הרצוא ושוב... הנפילות הנקודתיות הם חלק בלתי נפרד מהדינמיקה של העבודת ה' שלנו... אשרי חלקנו... ה' אוהב אותנו ככה...

לעומת זאת אתה הבן עליה... תדע את התפקיד שלך!!! אתה כן בנוי לזה ולכן התפקיד שלך "אני פה מלך שמו"ר!!! להמשיך להיות כזה!!! והפסגה הכי גדולה שאתה יכול להגיע אליה: זה וישם בארון!!! אשריך שאתה זוכה להיות מושם בארון ברית ה' ולא יוצא ממנו... כי אני לא מסוגל להישאר שם ברציפות יותר מיומיים... תודה לה' שזכית להיות קדוש כ"כ... ובמקביל תן כבוד לכל הצוות שעושה את העבודה הקשה...

--- אז כבר הגענו לכאן... אז מעניין לעניין באותו עניין... צריך לדעת שהיסוד הזה יכול להיות נכון גם בעוד כל מיני תחומים בעבודת ה'... צריך לדעת שיש תחומים בעבודת ה' שהם מספיק חשובים ומהותיים... שהם טובים איך שהם!! לא בטוח שיש להם לאן להתקדם הלאה... הם צריכים בעיקר להיות!!! להמשיך להיות מה שהם והלוואי!!! כלפי מה הדברים אמורים?? ניקח דוגמא: בשנים האחרונות יש תופעה כזו שנסות ישראל הצדקניות מסתובבות בשעות הערב מערב חיזוק אחד לעצרת התעוררות אחרת... ורוצות להתחזק... להיות יותר טובות... נו... מצוי... מה יכול להיות יותר טוב מעצרות חיזוק והתעוררות... בפרט כשלפעמים צריך לשאוב כוחות ותעצמויות... אבל... הההל... אחרי כל החיזוקים ואחרי כל הקבלות... רגע... מי אמר שחייב בכל מחיר להיות יותר טוב?? אולי צריך להמשיך להיות!!! להיות מה שאני?? נא לא לשכוח... מדובר פה באם בישראל שהיא כבר ממשתת במשרה מלאה כביביסטר של האוצרות של ה'... זו משרה של 24/7... (זה חוץ ממה שיתכן והיא עוד יוצאת לעבוד בשביל שהבעל ישב וילמד) ואחרי כל המעל והמעבר שהיא עושה... היא עדיין עסוקה בלהתחזק... להיות יותר טובה... מי אמר ששייך להיות יותר טוב??

אולי צריך להתחזק בלהיות ? ! ? בלהמשיך להיות מה שאני כבר?? אולי להמשיך להיות מה שעד עכשיו אני עושה זה הפואנטה המרכזית שעליה צריך בעיקר להתמקד?? כן... צריך לקחת בחשבון שלא תמיד החיזוק הוא בלעשות יותר... לפעמים החיזוק צריך להתמקד בלהיות!!! כן... אני כבר שם... ואדרבה... התפקיד שלי להתחזק בעצם היותי בתפקיד שלי... ולהסכים להיות שם ולא לנסות לחפש את עצמי ולהתקדם במקומות אחרים... אז נכון שהכוונה היא טהורה... יש רצון ותשוקה להיות יותר טובים... כן... גם אותו בן עליה בא אלי בתשוקה... אני גם רוצה להיות שובב שהקב"ה קורא לו ואומר לו: שובו בנים שובב"ם?? נו... מה אני אמור לענות לו? לא!! יש מושג של ילד טוב ולא שובב שהתפקיד שלו זה להמשיך להיות מה שהוא ואדרבה... לא לברוח מהמקום הזה: תכיר במקום שלך... ותדע שזה עיקר התפקיד שלך... להמשיך להיות!!!

אותו דבר בצניעות... או חיזוק בשמירת הלשון וכו'... יש כאלו שיש להם תמיד מה להתקדם בזה... ואת זה כולם מבינים וכולם יודעים להגיד... ולכן כל הזמן מתחזקים בזה עוד ועוד כי אף פעם לא ממצים...

אבל!!! צריך לקחת בחשבון שיש את היחידים האלו שהם כן טובים... והם בסדר בזה ולגמרי... ואז מותר לדעת שיתכן שיש שלב מסוים שזהו!!! אין מכאן לאן להתקדם... וגם אין צורך!!! אה... אם רוצים להתחזק בכל זאת... החיזוק מתמקד בלהיות!!! בלהמשיך להיות מה שאני כעת... (וכשלא מבינים את זה ומתעקשים להמשיך להתחזק בצניעות על ריק... זה מאבד את הטעם הטוב ומרחיק אחרים...) כמוכן שתמיד אפשר להמשיך להתחזק בשאר תחומים אחרים בעבודת ה'... אבל בייחס לתחום נקודת... מותר לדעת שקיים שלב של מיצוי!!! שמכאן ואילך אם כבר להתחזק זה בלהמשיך להיות מה שאני!! וכן הלאה וכן הלאה בשאר חלקי עבודת ה'... צריך לדעת שיש מקום מסוים בבית ה' שנקרא קודש הקדשים שכאן צריך להיעצר... ולא נותר לי אלא להמשיך להיות כאן!! ולהמשיך להיות זו עבודה בפ"ע... בהצלחה...

גיליון מס' 508 פרשת תרומה
תשפ"ב שנה אחת עשרה

לע"נ הרה"ק רבי ישראל בן הרה"ק
רבי אברהם מרדכי אלתר מגור זצוק"ל
בעל הבית ישראל ז"ע
נלב"ע ב' אדר תשל"ז
תנצב"ה

דברי שי"ח

ממרו רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

מקור שי"ח

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"

שמעתי מרבינו זיע"א שבס' חיי עולם למרון בעל הקה"י (בהקדמה ובסוסי ל') כתב שבכל דור ודור, היה בכל מחוז, וכמעט בכל עיר ועיר, יחידי סגולה שנתפרסמו ביותר, בהדר גאון עוזם ובתעצומות כשרונם וחכמתם הנפלאה, ומהם במדרגות רוח הקודש וכיוצא בזה, אשר הקהל ראו בעיניהם, ואשר קבלו מפי אבותיהם, וכל זה היה עמוד הימיני לחיזוק האמונה אצל שאר עמא דארעא, ואמר רבינו שכן ראה כמ"פ אצל מרן החזו"א ז"ל, (וגם רבינו ז"ל עצמו הרחיב בזה בארחות ישר סי' כ"ו, וביותר בסי' ז').

וכן ראה אצל אביו בעל הקה"י זצ"ל מעשה, שראו בחוש רוח הקודש, שקרוב משפחה רצה להינשא לא' ממשפחתנו, ואצלנו נזהרין בזה כמש"כ ר"א קלאצקין (בשו"ת אבן הראשה סי' ל"א, ועי' טעמא דקרא בראשית פ"ד פכ"ב) שחמירא סכנתא מאיסורא, וביקש ממני להכנס אצל אבי ז"ל ולשאול ע"ז, ואמרתי לו שהשאלה לשוא כי מקפידים בזה אצלנו מאד, אבל כששאלתי מאמור"ר אמר לי שא' מאלף לא מסתכן, והתיר להינשא.

[וטענו ע"ז לרבינו שא"כ תמיד כדאי לשאול, והשיב רבינו שבאנשים ראויים מזמינים להם הרגש שכאן צריך לשאול].

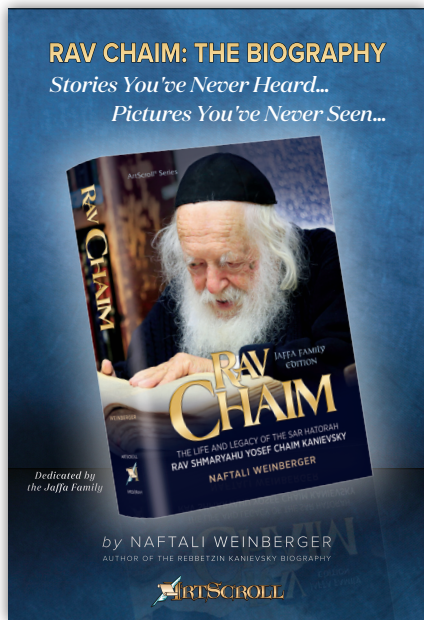
פ"א באתי לפני רבינו זיע"א לבקש ברכה לזש"ק, והקריא לי במתינות את דברי הרש"י בדה"י (ב' פ"ו פל"ג) בתפילת שלמה ע"ה ועשית ככל אשר יקרא אליך הנכרי, והוא ממדרש תנחומא לפרשתינו (פ"ט) וז"ל: בישראל אני מתפלל לתת לו כדרכיו, אבל לעו"ג ככל אשר יקרא לך, לפי שישראל מכירין בהקב"ה ויודעין שהיכולת בידו לעשות אם אין תפלתו נשמעת תולה בעצמו בחטאיו ומפשפש במעשיו, אבל העו"ג קורא תגר ואומר שמעתי שמעו בכל העולם ונתיגעתי בדרכים הרבה עד שבאתי והתפללתי במקום הזה ולא מצאתי בו ממש כשאר אלהות, לפיכך ועשית ככל אשר יקרא אליך הנכרי. [והביאו גם ברש"י פ' תולדות]. ושור"ר שביאר בזה רבינו בטעמא דקרא את הפסוק באשרי רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע וישמעם. לפעמים צדיק מתפלל מבקש דבר כי הוא חושב שזה טובתו והקב"ה עושה רצונו מה שבאמת רוצה היינו מה שהוא טובתו וזהו רצון יעשה, ואת שועתם ישמע אבל לא יעשה אותו אלא יושעם במה שהוא תשועתם באמת וכדפירש"י במ"א ח' מ"ג וכו"ה בתנחומא תרומה סי' ט' ישראל כשהוא מתפלל לפניך כו' אם הוא תובע בנים ואתה יודע שיהיו מבעיניך לפניך אל תתן לו וכן אם הוא תובע נכסים ואתה יודע שעתיד לבעט בהן אל תתן לו אבל נכרי ועשית ככל אשר יקרא אליך הנכרי למען ידעון כו'.

עוד אמר לי רבינו זצ"ל שהי' אביו מרן בעל הקה"י ז"ל רגיל לספר תמיד שבא א' לחפץ חיים זצ"ל לבקש ברכה לבנים, וסירב הח"ח לברכו, ולא הניחו עד שברכו, ולשנה הבאה נולד לו בן שהיצר לו כ"כ עד שהתפלל שימות, ואי אפשר לידע מה טובת האדם, עוד הראה לי מדרש שמואל (פ"ד) יש תפלה שהיא נענית למאה שנה מאברהם, ואברהם בן מאת שנה, יש תפלה שהיא נענית לתשעים שנה משרה, ואם שרה הבת תשעים שנה תלד, יש תפלה שהיא נענית לשמנים שנה ממשה, ומשה בן שמנים שנה, וכו'. יש תפלה שהיא נענית לשלשה ימים מיונה, והי' יונה במעי הדג שלשה ימים ושלשה לילות, יש תפלה שלא הספיקה לצאת מפי אומרה עד שנענית ממשה, ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי וגו'.

עוד שמעתי מרבינו זללה"ה שהנהגה התינוקות לבכות כשמקבלים מכה מאבן או מחפצים, אבל כשגדלים מפסיקים לבכות, כיון שיודעים שאין החפץ שהיכה בעל כוונות רעות, ויש ללמוד מזה מוסר השכל להאדם, שאם האדם יתיחס כן לעולבים אותו, לא ייצר לו לעולם! מדור זה מוקדש לע"נ א"מ הרבנית ברכה רבקה ב"ר שלמה אריה רוזנברג הכ"מ

השיפה בפרסום ראשון ובלעדי למערכת דברי שי"ח

אי"ה בשבוע הבא במלאת עשר שנים שלמות להוצאת הגיליון "דברי שי"ח", ולקראת היארצייט הראשון להסתלקותו של רבינו זצוק"ל יופיע רשימות מכלי ראשון על תקופת הייסורים וחולשתו של רבינו בערוב ימיו בתוספת תמונות ומסמכים שעדין לא ראו אור, הרשימות יופצו דרך ה"קובץ גליונות"

אי"ה בקרוב יהיה ניתן להשיג את הספר החדש בחנויות הספרים

להזמנות מוקדמות: 053-3145900

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מְדוּר שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לְשִׁבוּעוֹת הַבָּאִים בַּעֲזַי

הגאון רמ"י לנדא זצ"ל מתלמידי החזון איש ובעל "ישועת משה" (ה' אדר תש"מ)

רבינו שמואל משטראשון מוילנא בעל הגהות הרש"ש על הש"ס ("א אדר תרל"ב) הגאון רבי שמואל גריינמן ("ג אדר א' תשי"ז)

מרן הגר"מ פיינשטיין בעל אגרות משה ("ג אדר"ב תשמ"ו) הגאון רבי מאיר קרליץ ("טו אדר תשט"ו)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להג"ל

מֶרְן הַגְּאוֹן רַבִּי יַעֲקֹב אֲדֶלְשְׁטֵיין זצ"ל (כ"ז שבט תשע"ז)

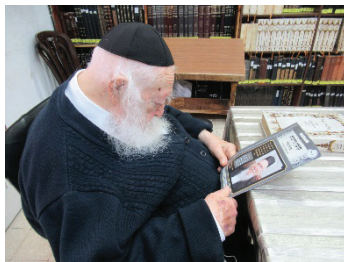
ולא תלמידי חכמים אחרים ששהו אצל החזון איש, אף שלא ידע כלל שהוא שאל שאלה דומה].

שני בחורים קדושים

סיפר רבי יעקב ז"ל לבנו של רבינו רבי יצחק שאול:

כשלמדנו בישיבה, היה תקופה של קיץ שהיה לוחט במיוחד, וכולם ישוב ולמדו בהתמדה, אך מחמת החום הנורא הרימו את שרוולי הבגד כדי להקל במעט מן החום, ואמנם, שני בחורים היו שמחמת קדושה לא גילו את היד, והשרוול המשיך לכסות את כל היד.

היה זה אביך רבינו זצ"ל, ורבי ראובן יוסף גרשנוביץ!

רבינו מעיין ב'קובץ גליונות' שהופיע לזכרו של הג"ר יעקב זצ"ל

תצבע את הדירה

סח רבי יעקב: שמעתי סיפר שהיה עם רבינו, שאדם אחד היה עצוב שלא הולך לו בפרנסה, ורבי חיים יעץ לו שיעבור דירה, והאיש ענה שמאוד קשה לו, אמר לו רבינו שיצבע את כל הדירה מחדש וזה נחשב כמו דירה חדשה, כי הישנה מכוסה... (שיחת בין השמשות פרשת וירא).

טלטול מזוזה בשבת

כתב רבי יעקב: שמעתי שדעתו של רבינו שמזוזה שאינה קבועה בקיר, אין בה איסור מוקצה בשבת, ולכן מגיה מזוזות שיש לו הרבה מזוזות כאלה ורוצה להראות בשבת לחכם מותר, וכמו שהמשנה ברורה כותב בסימן ש"ז לגבי גט בשבת, אבל אחי רבי גרשון נוטה שיש בזה איסור מוקצה, כי זה דומה לסחורה שאין מטלטלים אותה ממקום למקום (בעקבי תודה, אור"ח, עמוד מ"א, ע"ש עוד נדונים)

רבי יעקב מנחם את רבינו בעת שישב שבעה על אחותו הרבנית ברמן ע"ה

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

📍 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק
☎ 053-3145900 📠 077-2092005

רבינו היה רגיל לספר שבעודו בחור בישיבת לומז'א בפתח תקוה, הגיעו באחד הימים שני בחורים חדשים ללמוד, ולמדו בהתמדה גדולה. היו אלה שני בניו של הגאון רבי צבי יהודה אדלשטיין מרא דאתרא דרמת השרון, הגאונים רבי ירחמיאל גרשון ואחיו רבי יעקב, וסיפר שזוכר שלפעמים אביהם היה מגיע ללמוד איתם בישיבה. וכעבור מספר שנים כשנפתחה ישיבת פוניב'ז הם עברו יחד עם המשגיח הגאון רבי אבא גרוסברד ללמוד שם.

במשך השנים נעשה רבינו מחותן עם שני האחים. חתן רבינו הגאון רבי דוד אפשטיין השיא את בנו עם נכדתו של הג"ר יעקב בת לבנו הגרצ"י, ובתו האחרת נישאה לנכדה של הג"ר גרשון, בן לחתנו הג"ר אתמר גרבוז.

מימין לשמאל: רבי יעקב אדלשטיין, החתן, רבינו, רבי גרשון אדלשטיין

ידיים קדושות על גמרא

רבי אליהו מן סיפר פעם לרבינו מה ששמע מרבי יעקב ז"ל: שבעת שלמד בישיבת לומז'א הניח ידיו על הגמרא שלפניו. עבר שם המשגיח רבי אלי' דושניצר, והעיר לו בחביבות: "דיך אמנם גם קדושות, אבל אין מניחין על גמרא אף ידיים קדושות..."

ורבינו חיך ונהנה מאוד מהעובדא, והוסיף בשבחו של המשגיח רבי אלי', ואמר שדרכו היה שכשהגיע לעורר הערה לבחור, אם הבחור היה קם לכבודו, היה רבי אלי' מיד בורח, כי לא יכל לסבול שקמים בפניו.

אכל והקיא

סיפר רבינו "שפעם שאל את החזון איש אודות אדם שאכל אבל אח"כ הקיא את כל מה שאכל, האם צריך לברך ברכת המזון, אך ברבות השנים שכח מה היתה התשובה.

"והנה באחד הימים הזדמן כאן רבי יעקב אדלשטיין, וידעתי בו שגם הוא היה שואל את החזון איש שאלות, ושאלתי אותו אולי הוא יודע בענין,

ואמר לי שהוא גם כן שאלה כזו והחזון איש השיב לו שכן מברך, היות ואי אפשר שלא נשאר משהו במעי'". ועיין שערי תשובה ריש סימן ר"ח. [והיה זה לאות ופלא, שמשמים כיוונו את רבינו לשאול דווקא את רבי יעקב,

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310